

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

על ידי
לימוד
שיעורים אלו
אנו נותנים
את החומש
ואת המעשר
להקדוש
ברוך הוא
(עצתו אמונה)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314**

היכל הקודש

כני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגראוו

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גורפס ע"י

**קון הדפסה
היכל הקודש**

**2623 State Route 52
Liberty, NY 12754**

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בגובתא דקניא. ותולה אותה ארשא. שוכר מישראל הזה דתניא ירשא לא יטלנה בירו
וצא: ותורי דמשכירי. דכיון דלא אוגריה ליה מטמאה דתורי דמשכיר הוו בה: הכצר
דמשכיר. שלא השכיר את החצר: ותורי דאיתו מעלמא. וסתם גללים אפקורי מפקרניהו
בעלים וקניא ליה חצרו ואפילו קדם השוכר והגביהו לא זכה בהו: וצא לי שם מציאא
בעיה. שיצא קול בעיר שקב שבי שבור רפת.

שדהו או מן הנהר הציץ לתוכה דיגים: ותקולט
מן הארץ. שיקבל גללים לתור כליו שנתן כלי
באור וקבל גללים בתוכו: שלו. של השוכר:
המשכיר: בשולי פרת. סמוך לתקביה דליבא
איה: זרק ארנבו. והפקרה לכל הקודם: פרת.
בתמייה תרתי איצטריבא לתנא למיתני ליתנא
חדא דכיון דכעלאל השכירה עסקין מן חיל רפת
ומה לי חצרה. שפרפת שפחצה. המשכרת
לשוכר כל הזבל שפרפת שבה לבעל הבית
ואשמעינן דהמשכיר את חצרה. לא השכיר רפת
שבה: יניי שוקה. שנקבשעו מונותיהו בשרהו
וקנינהו שבוך קוא אלו יוני חרדיסאות הגדלים
בתבנים: תיביון בשילוח. הן און רובצת על
הביצים דקניאא בהו פי יקרא פרט למוזמן דלאו
מוזמן ניהוה קרי פאן פי יקרא פרט למוזמן. וכוון
דאביצין שלו דתי ליה בהו חצרו למוזמן וכן
הביצים: מציאת רובה. קרעא בהו או ביצים
ואם היה בא לתפוס קודם שתיגמר יציאתה
תיב לשלח האם וליקח הבנים: אמאי אסוריה
משום גול. וכן דלא נפלה לחצרו: בגדלו.
גול דדרכי שלום אפילו אאקן נמי קאמר דדעתו
של בעל השוקף. דבטוח הוא דחורים
למקומן לערב: ואי ענייה אימא. אביצין ולא
אאקן: אמאי אפילו דנפלה לחצרו. תיבות בשילוח
חצרו ולא מוזמן הוא כל זמן שאם רובצת עליהו
ולא תיקשי דרכי יוסי בר גובתא דכל היבא
דאיהו וכו': אסורות מפני דרכי שלום. ותו לא
בתמייה: אי שפחתי מ. שפחתי גובתא מעליא
היא. דהא קניא ליה חצרה: ואי דלא שפחתי. הא
בעי שפחתי ואיבא איסור שלח תשלח ותרד את
הבנים תחל לך וכו' מאי איריא גול: הכי נרסין
בקשו. הא דקתני דרכי שלום ותו לא ברלא
שפחתי ובקשו דלאו בר שילוח הוא דאינו תיב
במדות: מרתג'. נתעברה לשוכר. לא ירבה לו
שכר חודש שהעובר בכלל שנה.

בגובתא דקניא. מבאן נראה כמו שפירש רש"י במנחות (דף לז.) שפניחין המזוזה מעמד
לכן צריך גובתא דקנה שלא תפול אצל לפרית שפניחין אותה מיושב כמו ספר
תורה מונח בארון ולא מעמד ובמנחות (שם) נמי נשמא במין נגר פסולה והיינו מעמד
דשילוח המוכר פירות (כ"ב דף קא.) ושם אמר על כמין נגר היינו בקורת חמור משמע
במעמד קאמר ואם כן גובתא דקניא לקמה לי
וש לומר שלא תכלה מלמלחוחות הבתול.

מסייע ליה לרבי יוסי בר גובתא. פירשתי בבב
דף א.א.

קולט מן האור אמאי הכי אלו שלו. תימה ואי
ליתא דרבי יוסי אמאי שבחצר של
בעיה:

תרגי. פי דסתמן איתדי דהאי שפרפת לא
איצטורי למיתני לגופיה דפשיטא
הוא דשוכר בית בחצר שאין לו ברפת כלום ולא
תנא אלא למידק שפרפת לבעל הבית לפי שאין
בהו לשוכר כלום אצל בחצר שיש לשוכר בה
חילוק בנייה וצאיאה לביתו לא רחי דבעל הבית
דחצר תני שאין שפחצה לבעל הבית:
פרט למוזמן. וא"ת אמאי לא פריד נמי מסיפא
אמאי אסורין מפני דרכי שלום גול גמור
דתי ויל דמרישא ניהא ליה למיפרך דהיה דקצי
פריד מסיפא אי נמי לא מצי למיפרך מסיפא
דאיבא למימר דהכי קאמר אסורות משום גול
גמור הביצים ואקן מפני דרכי שלום:
א הכי אמאי אסורין משום גול. דאפי' משום
דרכי שלום אפני שבחצר אאקן פי ולא
אביצין וא"ת אקן נמי הא צריך שילוח ויל פי
ליבא ביצין תחתיה דהיה דה"מ למימר כסדי
מעקרא אביצין שפולו יש גול גמור ואאקן יש
דרכי שלום:

לא צריכא בקשו. וליג דשלקח קטן דאי שלחה
קנה בעל השוקף מראדריקא ואינו משום
דלקחו קטן יחא שלו אלא הקטן לקח הביצים בלא
שילוחו שעדיין לא יתכן בעל השוקף בביצים ותימה
דאפי' בגדול דמי לאוקמי וכגון שנתן ידו או גברו
תחת הביצים בשעה שאם רובצת עליהם ולא
כן כדי שלא יזכה בעל השוקף בכביצין ארבי
ושילח את האם ונטלן עכשיו וזכה בהו:
ובא

אור ש'אין סופו לנוח כמנונה דמי או לאו כמנונה דמי התם לא מיפסק ולא מירד הכא
מיפסק כלי ושפרפת ושפחצה הרי אלו של בעל הבית תרתי אמר אביי הכי קאמר ושפרפת שפחצה הרי אלו של בעל
הבית אמר רב אישי זאת אומרת המשכיר חצירו סתם לא השכיר רפת שבה מיתבי יוני שוכף ויוני עלייה תיבות בשילוח
ואסורות בגול מפני דרכי שלום ואם איתא להא דאמר רבי יוסי בר' חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו קרי פאן
פי יקרא פרט למוזמן אמר רבא ביצה ביציאת רובה הוא דאיחיבה לה בשילוח ומיקנא לא קניא עד דנפלה לחצרו וכי
קתני תיבות בשילוח מקמי דתיפול לחצרו אי הכי אמאי אסורות משום גול אאקן ואיבעית אימא לעולם אביצין ומדנפיק
רובה דעתיה עליה והשתא דאמר רב יהודה אמר רב אסור לזכות בביצין כל זמן שהאם רובצת עליהם שנאמר שלח
תשלח את האם והרד את הנבנים תחל לך אפי' תימא דנפלה לה לחצרו כל היבא דאיהו מצי וכי ליה חצרו וקניא ליה
וכל היבא דאיהו לא מצי וכי ליה חצרו נמי לא וקניא ליה א"ה אסורות בגול מפני דרכי שלום אי דשפחתי גול מעליא
הוא אי דלא שפחתי הלא בעי שפחתי פקטן דלאו פר שילוח הוא קטן פר דרכי שלום הוא ח"ק אכיו של לך תיב
להחזיר לו מפני דרכי שלום: **מרתג'** המשכיר בית לחבירו לישנה נתעברה הישנה נתעברה לשוכר השוכר לו לחדשים
נתעברה הישנה נתעברה למשכיר מעשה בצפורי באחד ששכר מרחין מחבירו בשנים עשר זכב לישנה מדינה זכב להרש

ובא מעשה לפני ר' יוסי ב'. תימה דלשמואל משמע דמספקא ליה לר' יוסי אי תפיס לשון ראשון או אחרון ובתמורה (דף כה. ו) ושם גבי תמורת עולה ושולמים א"ר יוסי דבב"ר קיימים והנינו תפוס לשון שניה ובב"ר פ"ב (דף ט. ושם) ובבב"ר (דף ל. ושם) ובבב"ר (דף גג. ושם) ובבב"ר (דף קמ. ושם) אלא שר' יוסי דרבי לרבי י' אומר דלא אסתייא מאה מעי ונתרצו מאה מעי חביב לו ואם אפר מאה למאן מעי אסתירא. חביב לו אסתירא תפוס לשון אחרון: אי מהתם. הנה אמנא טעמא לאו משום דאית ליה תפוס לשון אחרון אלא דהאי כוליה לשון חד אלא פרושי קמפרש טעם גדול שהוא שנה מאה פרוטות בו אמר מאה מעי אסתירא הכי א"ל מאה פרוטות רעות שאנין שוות אלא סלע אסתירא סלע מדינה והוא חצי דינר שהוא שמיני שסלע צורי כדארמון כהחובל (ב"ק ג.) בהתקע לבבירו משלם לו סלע ונתייב דינר וחצי דינר צ"ו פרוטות שהפרטה אחד משמנה באיסר וחצי דינר שלש מעה כסף שתי ששה פונדיונין ופונדיון שני איסרון דרי י"ב איסרון אמר ליה אסתירא מאה מעי סלע שהוא יותר ארבע פרוטות קאמר ליה דסתם מעות פרוטות נינהו ואי לא פירש מעות כסף ואי אפשר לומר דמאה מעות כסף קאמר שאין לו סלע דינר שאפי' סלע צורי אינו אלא כ"ד מעות ושמואל אמר. מנתייב והנייב יחלוקו: **בבא לבי' באמצע החזש** ואמר לו צא מביתי וא תן לי שבר חזש זה וכו'. משפך איתקע דבוליה לשון תפיס אמרי העמד ממון על חזקתו ומה שדר בה כבר אלן משפך מניה ודלקא לשון אחרון אית לן למיתפס ומה שלא עבר מן החזש או יצא או יתן לו שברו העמד קרקע על חזקתה בחזקת בעליה: ביולי ל' משפירי. העמד קרקע בחזקת בעליה: בסוף החזש ביולי ל' שוכרי. העמד ממון על חזקתה: ביולי לחזור בו אפילו בבא אחרונה. ואע"פ משפך איתקע משפירי דבוליה לא מקח הוא ועד דמשך כוליה לא קני מיד: ראשון קנה. כיון דא"ל: אהא סלע. כל אהא וסאה הנה ליה חד מקח ומשיכת כל אחת קנאה. הנה משום דתפיס הוא. וכל משפך איתקע לשון שמואל הלך מכי תפיס אין גנו כח להוציא מידו העמד דבר על חזקתה: ורב נתקן אפר קרקע בחזקת בעליה עופרת. ואפילו בא בסוף החזש כולו למשפירי שותפס לא עבדינו נולד אלא ונתקן שדר בשל חבירו וצריך להעלות לו

ובא מעשה לפני רבן שמעון בן גמליאל ולפני ר' יוסי ואמר ויחלוקו את החדש העיבור: גמ' מעשה לכתור חסורו מחסריו והכי קתני ואם אמר לו בשנים עשר והובים לשנה מדינא זהב להחדש יחלוקו ומעשה נמי בצפורי באחד ששכר מרחין מקבירו בשנים עשר והובים לשנה מדינא זהב להחדש ובא מעשה לפני רבן שמעון ב"ג ולפני ר' יוסי ואמר ויחלוקו את החדש העיבור אמר רב אי הואי התם היה יהיבנא ליה כוליה למשכיר מאי קא משמע לך תפוס לשון אחרון הא אמר רב תדא וזמנא דאמר רב הונא אמרי בי רב אסתירא מאה מעי מאה מעי מאה מעי אסתירא אסתירא אי מהתם הנה אמנא פרושי קא מפרש קמשמע לן ושמואל אמר בבא באמצע חזש עסקין אכל בא בתחלת חזש כוליה למשפירי בא בסוף חזש כוליה לשוכרי מי אמר שמואל לא אמרינן תפוס לשון אחרון והא רב ושמואל דאמרי תריוויה פור בשלשים אני מוכר לך וכול לחזור בו אפילו בבא אחרונה פור בשלשים סאה פסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה התם טעמא מאי משום דתפיס הכא נמי קא תפיס ורב נתקן אמר קרקע בחזקת בעליה קיימת מאי קמ"ל תפוס לשון אחרון היינו דרב אע"ג דאפיך מופך בעו מניה מרבי ינאי שוכר אמר נתתי ומשפירי ואמר לא נטלתי על מי להביא ראיה אימת אי בתוך זמנו תנינא אי לאחר זמנו תנינא דתנן מת האב בתוך שלשים יום בחזקת שלא נפדה עד שיביא ראיה שגופדה לאחר שלשים יום בחזקת שגופדה עד שיאמרו לו שלא נפדה לא צריכא ביזמא דמשלם ומניה מי עבדי איניש דפרע ביזמא דמשלם ומניה או לא אמר להו ר' וזנן נתינתו שכיר שכר

הנה אמנא פרושי קא מפרש. פי' בקונט' אסתירא מאה מעי מאה מעי לא משום תפוס לשון אחרון אלא משום דמפרש לשון אסתירא חשוב לשנה מאה מעי וקשה דהנן כפרק גט פשות (כ"ב דף סה) וזוים מאה יאנין סילעין תלתין איז לו אלא מאה אלמא כי פרושי מפרש לשון אסתירא אית פרוטות ארבע פרוטות דאינון סילעין תלתין ורועין דליבא למימר התם לא קמפרש אע"ג דאמר אינון כיון שדחוקין כל כך לא מנה מאה מתלתין אלא מהדר קא הדר ביה דא"כ היה בולו לשוכר דהכי קאמר ר"ב ודרים כתב למעלה קנה ולמטה מאתים הכל הולך אחר התחתון ונראה לר"י לפרש דאי מהתם מההיא דאסתירא הנה אמנא קא פרושי קמפרש והי' בולו לשוכר דהכי קאמר ר"ב ודרים לשנה אף שתשלם לי דינר בכל חדש לא אמתין עד סוף שנה כמו שכירות אינה משתלמת אלא בסוף ובי האי גונא אמר פרק ביר (דף נס דף קה. ושם) כי חלוקין עליו הכיניו על בן נס ואי הנה אמר כהה כולו למשכיר גרידא היא בההיא דאסתירא פרושי קמפרש וניולד בתר פותי בשלשנות כי ההיא דגבי ט פשות אף ע"ג דלא אמר דאינון מאה מעי כדאמר התם אי נמי הנה אמנא היא דכולו למשכיר לאו משום תפוס לשון אחרון אלא מספקא ליה ומשום דקרקע בחזקת בעליה קיימת הוי למשכיר ואפי' אפיך מיפך כדאמר רב נתקן רבינו שמואל פי' כפרק בית כור בע"א אי מהתם דמרחין היא פרושי קמפרש שמוספק היה וקאמר י"ב ודרים לשנה אם היא פשוטה ויהי' זהב לחדש אם היא מנוברת ולכך כולו למשכיר לאו משום תפוס לשון אחרון והשתא אי פרושי קא מפרש כההיא דהתם דלעיל דהתם הוי כפר"י ר"י ותו

היה אמנא פרושי קא מפרש. פי' בקונט' אסתירא מאה מעי מאה מעי לא משום תפוס לשון אחרון אלא משום דמפרש לשון אסתירא חשוב לשנה מאה מעי וקשה דהנן כפרק גט פשות (כ"ב דף סה) וזוים מאה יאנין סילעין תלתין איז לו אלא מאה אלמא כי פרושי מפרש לשון אסתירא אית פרוטות ארבע פרוטות דאינון סילעין תלתין ורועין דליבא למימר התם לא קמפרש אע"ג דאמר אינון כיון שדחוקין כל כך לא מנה מאה מתלתין אלא מהדר קא הדר ביה דא"כ היה בולו לשוכר דהכי קאמר ר"ב ודרים כתב למעלה קנה ולמטה מאתים הכל הולך אחר התחתון ונראה לר"י לפרש דאי מהתם מההיא דאסתירא הנה אמנא קא פרושי קמפרש והי' בולו לשוכר דהכי קאמר ר"ב ודרים לשנה אף שתשלם לי דינר בכל חדש לא אמתין עד סוף שנה כמו שכירות אינה משתלמת אלא בסוף ובי האי גונא אמר פרק ביר (דף נס דף קה. ושם) כי חלוקין עליו הכיניו על בן נס ואי הנה אמר כהה כולו למשכיר גרידא היא בההיא דאסתירא פרושי קמפרש וניולד בתר פותי בשלשנות כי ההיא דגבי ט פשות אף ע"ג דלא אמר דאינון מאה מעי כדאמר התם אי נמי הנה אמנא היא דכולו למשכיר לאו משום תפוס לשון אחרון אלא מספקא ליה ומשום דקרקע בחזקת בעליה קיימת הוי למשכיר ואפי' אפיך מיפך כדאמר רב נתקן רבינו שמואל פי' כפרק בית כור בע"א אי מהתם דמרחין היא פרושי קמפרש שמוספק היה וקאמר י"ב ודרים לשנה אם היא פשוטה ויהי' זהב לחדש אם היא מנוברת ולכך כולו למשכיר לאו משום תפוס לשון אחרון והשתא אי פרושי קא מפרש כההיא דהתם דלעיל דהתם הוי כפר"י ר"י ותו

היה אמנא פרושי קא מפרש. פי' בקונט' אסתירא מאה מעי מאה מעי לא משום תפוס לשון אחרון אלא משום דמפרש לשון אסתירא חשוב לשנה מאה מעי וקשה דהנן כפרק גט פשות (כ"ב דף סה) וזוים מאה יאנין סילעין תלתין איז לו אלא מאה אלמא כי פרושי מפרש לשון אסתירא אית פרוטות ארבע פרוטות דאינון סילעין תלתין ורועין דליבא למימר התם לא קמפרש אע"ג דאמר אינון כיון שדחוקין כל כך לא מנה מאה מתלתין אלא מהדר קא הדר ביה דא"כ היה בולו לשוכר דהכי קאמר ר"ב ודרים כתב למעלה קנה ולמטה מאתים הכל הולך אחר התחתון ונראה לר"י לפרש דאי מהתם מההיא דאסתירא הנה אמנא קא פרושי קמפרש והי' בולו לשוכר דהכי קאמר ר"ב ודרים לשנה אף שתשלם לי דינר בכל חדש לא אמתין עד סוף שנה כמו שכירות אינה משתלמת אלא בסוף ובי האי גונא אמר פרק ביר (דף נס דף קה. ושם) כי חלוקין עליו הכיניו על בן נס ואי הנה אמר כהה כולו למשכיר גרידא היא בההיא דאסתירא פרושי קמפרש וניולד בתר פותי בשלשנות כי ההיא דגבי ט פשות אף ע"ג דלא אמר דאינון מאה מעי כדאמר התם אי נמי הנה אמנא היא דכולו למשכיר לאו משום תפוס לשון אחרון אלא מספקא ליה ומשום דקרקע בחזקת בעליה קיימת הוי למשכיר ואפי' אפיך מיפך כדאמר רב נתקן רבינו שמואל פי' כפרק בית כור בע"א אי מהתם דמרחין היא פרושי קמפרש שמוספק היה וקאמר י"ב ודרים לשנה אם היא פשוטה ויהי' זהב לחדש אם היא מנוברת ולכך כולו למשכיר לאו משום תפוס לשון אחרון והשתא אי פרושי קא מפרש כההיא דהתם דלעיל דהתם הוי כפר"י ר"י ותו

היה אמנא פרושי קא מפרש. פי' בקונט' אסתירא מאה מעי מאה מעי לא משום תפוס לשון אחרון אלא משום דמפרש לשון אסתירא חשוב לשנה מאה מעי וקשה דהנן כפרק גט פשות (כ"ב דף סה) וזוים מאה יאנין סילעין תלתין איז לו אלא מאה אלמא כי פרושי מפרש לשון אסתירא אית פרוטות ארבע פרוטות דאינון סילעין תלתין ורועין דליבא למימר התם לא קמפרש אע"ג דאמר אינון כיון שדחוקין כל כך לא מנה מאה מתלתין אלא מהדר קא הדר ביה דא"כ היה בולו לשוכר דהכי קאמר ר"ב ודרים כתב למעלה קנה ולמטה מאתים הכל הולך אחר התחתון ונראה לר"י לפרש דאי מהתם מההיא דאסתירא הנה אמנא קא פרושי קמפרש והי' בולו לשוכר דהכי קאמר ר"ב ודרים לשנה אף שתשלם לי דינר בכל חדש לא אמתין עד סוף שנה כמו שכירות אינה משתלמת אלא בסוף ובי האי גונא אמר פרק ביר (דף נס דף קה. ושם) כי חלוקין עליו הכיניו על בן נס ואי הנה אמר כהה כולו למשכיר גרידא היא בההיא דאסתירא פרושי קמפרש וניולד בתר פותי בשלשנות כי ההיא דגבי ט פשות אף ע"ג דלא אמר דאינון מאה מעי כדאמר התם אי נמי הנה אמנא היא דכולו למשכיר לאו משום תפוס לשון אחרון אלא מספקא ליה ומשום דקרקע בחזקת בעליה קיימת הוי למשכיר ואפי' אפיך מיפך כדאמר רב נתקן רבינו שמואל פי' כפרק בית כור בע"א אי מהתם דמרחין היא פרושי קמפרש שמוספק היה וקאמר י"ב ודרים לשנה אם היא פשוטה ויהי' זהב לחדש אם היא מנוברת ולכך כולו למשכיר לאו משום תפוס לשון אחרון והשתא אי פרושי קא מפרש כההיא דהתם דלעיל דהתם הוי כפר"י ר"י ותו

היה אמנא פרושי קא מפרש. פי' בקונט' אסתירא מאה מעי מאה מעי לא משום תפוס לשון אחרון אלא משום דמפרש לשון אסתירא חשוב לשנה מאה מעי וקשה דהנן כפרק גט פשות (כ"ב דף סה) וזוים מאה יאנין סילעין תלתין איז לו אלא מאה אלמא כי פרושי מפרש לשון אסתירא אית פרוטות ארבע פרוטות דאינון סילעין תלתין ורועין דליבא למימר התם לא קמפרש אע"ג דאמר אינון כיון שדחוקין כל כך לא מנה מאה מתלתין אלא מהדר קא הדר ביה דא"כ היה בולו לשוכר דהכי קאמר ר"ב ודרים כתב למעלה קנה ולמטה מאתים הכל הולך אחר התחתון ונראה לר"י לפרש דאי מהתם מההיא דאסתירא הנה אמנא קא פרושי קמפרש והי' בולו לשוכר דהכי קאמר ר"ב ודרים לשנה אף שתשלם לי דינר בכל חדש לא אמתין עד סוף שנה כמו שכירות אינה משתלמת אלא בסוף ובי האי גונא אמר פרק ביר (דף נס דף קה. ושם) כי חלוקין עליו הכיניו על בן נס ואי הנה אמר כהה כולו למשכיר גרידא היא בההיא דאסתירא פרושי קמפרש וניולד בתר פותי בשלשנות כי ההיא דגבי ט פשות אף ע"ג דלא אמר דאינון מאה מעי כדאמר התם אי נמי הנה אמנא היא דכולו למשכיר לאו משום תפוס לשון אחרון אלא מספקא ליה ומשום דקרקע בחזקת בעליה קיימת הוי למשכיר ואפי' אפיך מיפך כדאמר רב נתקן רבינו שמואל פי' כפרק בית כור בע"א אי מהתם דמרחין היא פרושי קמפרש שמוספק היה וקאמר י"ב ודרים לשנה אם היא פשוטה ויהי' זהב לחדש אם היא מנוברת ולכך כולו למשכיר לאו משום תפוס לשון אחרון והשתא אי פרושי קא מפרש כההיא דהתם דלעיל דהתם הוי כפר"י ר"י ותו

היה אמנא פרושי קא מפרש. פי' בקונט' אסתירא מאה מעי מאה מעי לא משום תפוס לשון אחרון אלא משום דמפרש לשון אסתירא חשוב לשנה מאה מעי וקשה דהנן כפרק גט פשות (כ"ב דף סה) וזוים מאה יאנין סילעין תלתין איז לו אלא מאה אלמא כי פרושי מפרש לשון אסתירא אית פרוטות ארבע פרוטות דאינון סילעין תלתין ורועין דליבא למימר התם לא קמפרש אע"ג דאמר אינון כיון שדחוקין כל כך לא מנה מאה מתלתין אלא מהדר קא הדר ביה דא"כ היה בולו לשוכר דהכי קאמר ר"ב ודרים כתב למעלה קנה ולמטה מאתים הכל הולך אחר התחתון ונראה לר"י לפרש דאי מהתם מההיא דאסתירא הנה אמנא קא פרושי קמפרש והי' בולו לשוכר דהכי קאמר ר"ב ודרים לשנה אף שתשלם לי דינר בכל חדש לא אמתין עד סוף שנה כמו שכירות אינה משתלמת אלא בסוף ובי האי גונא אמר פרק ביר (דף נס דף קה. ושם) כי חלוקין עליו הכיניו על בן נס ואי הנה אמר כהה כולו למשכיר גרידא היא בההיא דאסתירא פרושי קמפרש וניולד בתר פותי בשלשנות כי ההיא דגבי ט פשות אף ע"ג דלא אמר דאינון מאה מעי כדאמר התם אי נמי הנה אמנא היא דכולו למשכיר לאו משום תפוס לשון אחרון אלא מספקא ליה ומשום דקרקע בחזקת בעליה קיימת הוי למשכיר ואפי' אפיך מיפך כדאמר רב נתקן רבינו שמואל פי' כפרק בית כור בע"א אי מהתם דמרחין היא פרושי קמפרש שמוספק היה וקאמר י"ב ודרים לשנה אם היא פשוטה ויהי' זהב לחדש אם היא מנוברת ולכך כולו למשכיר לאו משום תפוס לשון אחרון והשתא אי פרושי קא מפרש כההיא דהתם דלעיל דהתם הוי כפר"י ר"י ותו

שכיר בומנו נשבע ונופל. אם ביום שפָּקַע ממלאכתו תבעו נשבע שלא קיבל ונטל שוה אחר דה נשבעים ונטלין האמורים במסקת שביעות (דף מה) שתקנו לו חכמים דשקלוה לשובה מבעל הבית ושדיה אשכרי משום דבעל הבית טרוד בפועלי ויכסבר שנתן לו כשתנו לחבריה: אבל בעלמא אפי' ביום זמנו נאמן לומר פרתחיק כבר ובשבעות דהית שיתטלו חכמים על

בְּקִיּוּמָתָא חמש שנין. פ"ח לשון אחד וכן בקונטרס שאין כתוב בשטר לא תחילת השנים ולא סוקן והשטר ביד השוכר ואומר משכיר לשוכר בך דרת ה' שנים ופרך בשטר מלח מו נאמן לומר פרעתי פלגא ומשני הקא א"ל האי דחברתי לך שטרך בי היכי דלא תחזק פירושו עיקר השטר נכתב בשבילי שלא תאמר לקוח הוא בך ואין השטר בידך אלא כדי שלא

1 שכיר בומנו נשבע ונופל הוא דרמו רבן
 2 שבוּקְהָא עֲלֵיהּ מְשׁוּם דְּבַעַל הַבַּיִת טְרוּד בְּפּוֹעְלֵיו אֲבָל
 3 הָכָא שׁוֹכֵר מְהִימָן בְּשׁוֹבְעֵיהּ אֲמַר רַבָּא אֲמַר רַב נַחְמָן
 4 הָאִי מֵאֵן דְּאוּנְרִי לִיהּ בִּיתָא לְחִבְרִיהּ לְעֵשֶׂר שָׁנִין
 5 וְכֵתֵב לִיהּ שְׁטָרָא וְא"ל נְקִוּסַת חֲמִשׁ שָׁנִין מְהִימָן א"ל
 6 רַב אֶהָא מוֹדְפִיתִי לְרַבִּינָא אֵלָא מַעֲתָה אוֹזְפִיָּה מֵאָה
 7 וְזוּי בְּשְׁטָרָא וְא"ל פְּרַעְתִּיךָ פְּלַגָּא ה"נ דְּמִהִימָן א"ל
 8 הָכִי הִשְׁתָּא הֲתָם שְׁטַר לְגוֹבִינָא קָאִי אִם אִיתָא
 9 דְּפִרְעִיָּה אִיבְעִי לִיהּ לְמַכְתָּבָא אֲנַפִּיָּה א"נ מִכְתָּבָה
 10 עֲלֵיהּ תְּבַרָּא אֲבָל הָכָא אֲמַר לִיהּ הָא דְכִתְבִּיהּ לָךְ
 11 שְׁטָרָא בִּי הִכִּי לְעוֹלָמָה עֲלֵיהּ אֲמַר רַב נַחְמָן שׁוֹאֵל
 12 אֲדָם שְׂטוּבֵי לְעוֹלָמָה רַב רַבִּי גֵרָה דְּבֵת שְׁמוּאֵל
 13 וְהוּא דְקָטַן מֵינִיָּה אֲמַר רַב מְרִי בְרַה דְרַב אִישֵׁי
 14 וּמְהַרְרֵי לִיהּ קְתִיבָה אֲמַר רַבָּא הָאִי מֵאֵן דְּאֲמַר לִיהּ
 15 לְחִבְרִיהּ אוֹשְׁלֵן מֵרָא לְמִרְפַּסְךָ בֵּיהּ הָאִי פְרִדִּיסָא רַפִּיק
 16 בֵּיהּ הִתּוּא פְרִדִּיסָא פְרִדִּיסָא רַפִּיק בֵּיהּ כֹּל פְרִדִּיסָא
 17 דְּבַעֲי פְרִדִּיסֵי רַפִּיק וְאוּזִיל כֹּל פְרִדִּיסֵי דְאִית לִיהּ
 18 וּמְהַרְרֵי לִיהּ קְתִיבָה אֲמַר רַב פֶּפֶא הָאִי מֵאֵן דְּאֲמַר לִיהּ
 19 לְחִבְרִיהּ אוֹשְׁלֵן הָאִי גְרַגּוּתָא וְנִפְלָה לֹא בְּנִי לָהּ
 20 גְרַגּוּתָא וְנִפְלָה בְּנִי לָהּ בִּי גְרַגּוּתָא כְּרִי וְאוּזִיל כְּפֹה
 21 גְרַגּוּתִי בְּאַרְעִיָּה עַד דְּמִתְרַמֵּי לִיהּ וְצִרְדָּה לְמִקְנֵי
 22 מִינִיָּה: מִתְנִי' הַמְשֻׁבֵּר בֵּית לְחִבְרֵי וְנִפְל חֵיב
 23 לְהַעֲמִיד לוֹ בֵּית הָיָה קָטָן לֹא יַעֲשֶׂנוּ שְׁנִים לֹא גְדוֹל לֹא
 24 יַעֲשֶׂנוּ קָטָן אַחֲרָי לֹא יַעֲשֶׂנוּ שְׁנִים שְׁנִים לֹא יַעֲשֶׂנוּ
 25 אַחֲרָי לֹא יַפְחוּת מִן הַחֲלוּנוֹת וְלֹא יוֹסִיף עֲלֵיהֶם אֵלָא
 26 מִדְּעַת שְׁנֵיהֶם: גְּמ' הִכִּי דְמִי אִי דְאֲמַר לִיהּ בֵּית זֶה
 27 נִפְל אוּל לִיהּ אִי דְאֲמַר לִיהּ בֵּית כְּתָם אַחֲרָי אֲמַרֵּי
 28 לֹא יַעֲשֶׂנוּ שְׁנִים קָטָן אֲמַרֵּי לֹא יַעֲשֶׂנוּ גְדוֹל אֲמַר רִישׁ
 29 לְקִישׁ דְּאֲמַר לִיהּ בֵּית שְׁאֵנִי מוֹשְׁבִיר לָךְ מִדַּת אֲרָבֵי
 30 בְּךָ וְכֹךְ אִי הִכִּי מֵאִי לְמִימְרָא אֵלָא בִּי אַתָּא רַבִּין
 31 אֲמַר רִישׁ לְקִישׁ דְּאֲמַר לִיהּ בֵּית פְּזֵה אֲנִי מוֹשְׁבִיר לָךְ
 32 וְאִפְתִּי מֵאִי לְמִימְרָא לֹא צְרִיכָא דְקָאִי אֲנוּדָא דְנִתְרָא
 33 מֵהוּ דְתִימָא מֵאִי פְזֵה דְקָאִי אֲנוּדָא דְנִתְרָא קמ"ל:

השטר בשבילי נכתב שעי' כן שו"ק של שבמשבכנתא הוא אצלך א"ע' שהשטר בידך ולשו"ש שני פ"ח וזה לשונו: יש אומרים שכתוב בשטר בומן כך וכך שכרתו חצרו של פלוני בעשר שנים בך דיקרי' ה' שנים בכל שנה ואחר ה' שנים טוען השוכר ואמר למשכיר נקיסת שכירות חמש שנין כו ואסיקנא דהשוכר נאמן ובשבעה ומסתברא בי היא פירושה בתראא ועל ולשונו ד' ג' נראה שיש שורא דבנאמנות השוכר האומר שפרע השכירות איברי נמי לעיל מיניה בסמוך ומעשה דהכחי נמי איברי ועוד דהשתא ניקא טפי מה שאמר במסקנא שלא נעשה השטר לגובינא אלא כדי שלא תחזק השוכר דפי' זה השטר ושנו ביד המשכיר.

שׁוֹאֵל אדם שטובו. בעירך בערך שואל מפרש שטובו שובה שמחויק השואל להמשאל יבול השואל להשמש לעולם בכליו של משאל ואין נראה **פְרִדִּיסֵי** רפיק ביה כל פרידיס דאית ליה. וא"ל דאמר ריש המוכר את הבית (כ"ב דף סא: ושם ד"ה ארענא) תרתי מילין תרתי מילין ואין לומר דהתם נמי אי אמר ארעאי הנה משמע כולוהו כמו פרידיס דהא אמר התם בסוף פרק דף (טו) דיקלי יחייב ליה תרי דיקלי ונהו לא רי"ל דדיניו דנקא נמי ברכי דאין לת לומר שמכר כל קרקעותיו אלא הפחות אבל שאלה אינו מקפיד ומשאל לכל צרכו ועוד י"ל דהתם יד לזקח על התחנותה שהמכור מחזק ונקא יד המשאל על התחנותה שהשואל מחזק וכ"ת לא מקרי שואל מחזק כיון שסופו להחזיר ואין נשאר בידו כדאמר לעיל קרקע בחזקת בעליה נענדת ואפי' בסוף החידוש לא נזקק דנקא נמי ברכי דאין יבול הצניע לשמטו מיד בעלה אוליך בטר חזקת קמא אבל במטלטלין אוליך בטר מאן דתופס השתא היכא דליכא חזקת קרקע בנגדה

הֲדָרֵן עֲלֵךְ הַשְּׁאֵל בתבן ובקש. אותו שנוקץ עם השבולת קרוי בתבן והנשאר פאריך קרוי קש שקורין אישטובל"א בדכתבי (בראשית כ"ג) גם תבן גם מספוא רב עמנו ואותו שנשאר בקרקע אין נותנין לבתמות לאכול ובתבי נמי (שמות ט) לוקיש קש לתבן שהיו מלקטים בשדות הקש והנשאר שם תחת התבן פי התבן כבר הולכיתו ובעלים איש לביתו וכן אמרין בפרק שואל (שבת דף קנ) בעלמא קש משכחת לה במחזורי אלא בתבן במחזורי היכי משכחת לה ובגמרא דקאמר בעיא דתיבתא ארעאי הנהו ליה לטימר דתתקש אלא משום שקריגלות הוא לעשות אשפה מן התבן ולזבל השדה ולהכי

הַמְקַבֵּל המקום שנתנה לצדור יקצור **לְעִקּוֹר יַעֲקוֹר** לחרוש אחריו וחרשו הכל במנהג המדינה כשם שחולקין בתבואה כף חולקין בתבן ובקש כשם שחולקין ביין כף חולקין במורות

34 **הַמְקַבֵּל** שדה מחבירו מקום שנתנה לצדור יקצור
 35 **לְעִקּוֹר יַעֲקוֹר** לחרוש אחריו וחרשו הכל במנהג
 36 המדינה כשם שחולקין בתבואה כף חולקין בתבן
 37 ובקש כשם שחולקין ביין כף חולקין במורות

הֲדָרֵן עֲלֵךְ הַשְּׁאֵל

הַמְקַבֵּל או באריות למחצה ולשליש ולרביע או בחכירות בכר וכך מורים לשנה לחרוש אחריו. אחר הצניעה או העקידה כדי להפוך קרשים של עשבים רעים שבין ומתוהו וְלֹא תַחֲרוּ וְצִחֲחוּ לְבִישׁוֹתֵינוּ

משפחת לה בין בחכירות ובין בקבלנות. בבבלי יש לומר לקצור יקצור לעקור יעקור דכל מה שיש לו לטעון בקבלנות יש לו לטעון בחכירות וגבי יבש המעיין אם אמר חכור לו שדה ובינהו שלחון זו כי היכי דבכירותו כי יבש המעיין מנכה לו. הכי נמי בקבלנות אם קבלה בשלש ולמחצה. הכל לפי מה שנפסד: **מפאן** ואילך כו'. כל אמת לא אפרשה במקומה; ששם ע"פ דהיא נקראת אכל לא

הַאֲפֹשֵׁר לאתויי בדולא. וא"ת אפילו לא אפשר נמי אמאי מנכין לו דכין דלא יבש נקרא רבה תו לא הוי מכת מדינה וי"ל דנקט האי טעמא לאשמועינן דאפילו יבש נמי שאר יאורי שרות אתריס דהשתא הוי מכת מדינה אפילו הכי אינו מנכה לו כיון דאפשר לאתויי בדולא מנכרא רבה דדוקא בעלמא חגב ואי נשדש שאין יכול לתקן השקלוקל ע"י שום טורח מנכה לא אי נמי יש לומר

בשביל המעיין העליתי בחכירותה: לקח. חצי כור לפי חשבון פאסיסם בחצר המשכון חמשים על חמשים הוי בית סאה. אע"פ שאין בו פגים וריסין וגבי פרוס אע"פ שאין בו רימונים וריסין אמר לו מחכיר לחוכר. שדה בית השלחון אני מחכיר לך; יכול לומר שמא בעלמא אמרי: **מתני'** הוכירה. שלא תרשה ולא ודעה: שמין אותה. כגון בקבלנות שקבל למחצה ולשליש ולרביעי אכל בחכרנות לא שייכא לה דמאי שמא אינא חכירותו יתן לו: אם אוכיר. אעשה בורה: ולא אעביד. ולא אעשה בה פעולה הראויה לה: אנכי. דורש לשון הדין: שהרגילו הדייטות לכתוב שלא כתבתן חכמים היה דורש השלחון לפסוק הדין אתריס: אדם פביא קרבן עשיר על אשתו. שהוא חייב בקרבן לידתה וצריעתה ואם הוא עשיר אין יכול לומר היא אין לה כלום ותפיס בקרבן עני: כל התקבנות שהיא חייבת. שלא נכרך ונדכה כגון קרבן זבחה ואשם וחטאת ועליות: ה"ג ב"ת כ"ח א"ר יהודה לפיכך אם פקדה אינו חייב בקרבן אלא בזהב: לו אתראין דאייתא לי עלך מן קדמת דנא והכי פירשה לפיכך אם גירשה ונתן לה בתובתה ודעין קרבנותיה עליה אינו חייב בהן שפך בותבת לו בתוך שבועה שבותבת לו אלא בקבלת בתובתה התקבלתה בתובתי ואחראי דאית לי עלך מן קדמת דנא וכל אתריית שהיה לי עליך מלפני היום הנהו ולשון הספדים איני יודע לקרש קראתי: בתובת דנא: לשון שבותבת לך ביום איריסי: לבשתהכנסי לחופתי וקדושיהו ע"מ כן ולא חלו קדושיהו בה עד שתיכנס לחופה וברי תספה קודם לכה: לא ימשכנו. ע"י שליח בית דין משלמין חתונה ושבועה שיהא אורח לו תשלומתא דאית לך עלי כל קבל דיכי. אם משיב לו את העבט לזמן מרובה שמין את המשכון וכותב לו זה בשטר יהיו לך כל תשלומין עלי לפיכך ממני דמי משכון זה ואם משכנו יותר על חובתו נמצא דמי שלא בדין טעמא דכתב ליה הכי. בזמן קמה ליה למכתב ליה: דאמר ר' יוחנן משכנו והשיב לו את העבט ומת הלוה שומטו המלוה מעל גביו ולא הוי כישאר מעליו: דיימני דמקלעו משכנדי לבעל חוב דכין דמשכנדי קנייה כ"י בדידה לגביה: אחי

דודאי בחכירות לא היה צריך לטעון זה אפילו בלא אפשר לאתויי אתי שפיר אכל משום קבלנות איצטרך שלא יוכל לומר לא אתפסד הכי ואפי"ל אשם במיטא לפני שאינו מוחיב להביא מנהרות אתריס הרחוקים ביותר ועל כן הוצרך לומר דלא יבש נקרא רבה ומצי לאתויי בדולא ולכך מוחיבי לעשות בקבלנות: **ה"ג** כו' מתיבא איתמרבי חזי כו' בתקבנות כו'. ואע"ג דכשם שחולקין בתבואה ליתא בחכירות נ"מ עיקר מילתא דהיינו רישא מיידי כן בחכירות כן בקבלנות: **א"ר** ואיד דאמר לה חוכר מחכיר לחוכר. בלאוהי מתיבא דכא"ל חוכר למחכיר הוי קפידא בלאו האי טעמא מדלא קאמר אידי ואידי בין אמר ליה חוכר למחכיר בין אמר ליה מחכיר לחוכר אבל אי אפשר לומר כן דהא מתיבא דכא"ל חוכר איתמרבי אידי דקמיני א"ל חכור לי שדה בית השלחון ואפי"ה משום האי טעמא דוקא הוי קפידא ולא דוקא נקט מחכיר לחוכר דהוי חוכר למחכיר אלא משום דשמואל לא משבח פקדא מחכיר לחוכר רבינא דבמחכיר לחוכר נמי הוה קפידא בבבא דאיירי מתיב:

ה"ה דורש לשון הדייט. לשונות שלא מייקנו חכמים לכתוב אלא הדייטות הורגלו לכותבן היה דורש ואפילו לא כתב באילו בכתב דאי דוקא בשכתב מה היה דורש שמיטא שיש לו לקיים כמו שתתנן דהא לאו אסמכתא היא: **ה"ו** רביסין בותפסמא דכתובות אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבנות שהיא חייבת שפך כתב לה אתריית דאית לך עלי מן קדמת דנא פ"ל כל קרבנות שהייתה חייבת קודם שנשאת לו יביא בעבורה שכתב לה אתריית דאית לך שאתה חייבת: ידא עלי מן קדמת דנא אפילו חובות שקדמו לנישואין ודוקא בקרבנות שהן חובה לבקריה כגון לידה וזבחה וצריעה או להקשריה לאכול בתרומה או לשלוח ביין אם היא יודרה והכי איתא בירושלמי בכתובות בפרק נערה דקתני התם אפילו אכלה חלב או חיללה שבת משמע דוקא בתמי צעיריב להביא אכל קרבנות ונדכה קודם נישואין או לוותה אכלה לא ישלם עליה אלא מיקניא אי כספי: יש נוהלין (כ"ב דף קלט.) בלחונה ואכלה ועמדה ונשאת אי בלוקח תמי אי ביושר תמי אי בלוקח תמי ואין המלוה מוציא ממנו בהעל אי ביושר תמי ומציא אלא בנכסיס איתרביסיה לו אכל מנכסיס הבעל פשיטא דלא גבי ודהי' לוותה שהיא תתחילו לצורך מה שאינו משותפך לה דלא משלם ובלא שום רגאה דבר פשוט הוא דאל"כ אם יקניסוהו תלחך ותשלך לא יבידך ותחיבנך ק כגון כל יום אכל בגדיות אין לחוש

א"ר יבש נמי שאר יאורי שרות אתריס דהשתא הוי מכת מדינה אפילו הכי אינו מנכה לו כיון דאפשר לאתויי בדולא מנכרא רבה דדוקא בעלמא חגב ואי נשדש שאין יכול לתקן השקלוקל ע"י שום טורח מנכה לא אי נמי יש לומר דודאי בחכירות לא היה צריך לטעון זה אפילו בלא אפשר לאתויי אתי שפיר אכל משום קבלנות איצטרך שלא יוכל לומר לא אתפסד הכי ואפי"ל אשם במיטא לפני שאינו מוחיב להביא מנהרות אתריס הרחוקים ביותר ועל כן הוצרך לומר דלא יבש נקרא רבה ומצי לאתויי בדולא ולכך מוחיבי לעשות בקבלנות: **ה"ג** כו' מתיבא איתמרבי חזי כו' בתקבנות כו'. ואע"ג דכשם שחולקין בתבואה ליתא בחכירות נ"מ עיקר מילתא דהיינו רישא מיידי כן בחכירות כן בקבלנות: **א"ר** ואיד דאמר לה חוכר מחכיר לחוכר. בלאוהי מתיבא דכא"ל חוכר למחכיר הוי קפידא בלאו האי טעמא מדלא קאמר אידי ואידי בין אמר ליה חוכר למחכיר בין אמר ליה מחכיר לחוכר אבל אי אפשר לומר כן דהא מתיבא דכא"ל חוכר איתמרבי אידי דקמיני א"ל חכור לי שדה בית השלחון ואפי"ה משום האי טעמא דוקא הוי קפידא ולא דוקא נקט מחכיר לחוכר דהוי חוכר למחכיר אלא משום דשמואל לא משבח פקדא מחכיר לחוכר רבינא דבמחכיר לחוכר נמי הוה קפידא בבבא דאיירי מתיב:

שיתור ואפילו הנגדרים וכתובות נמי אם היה חייב לשלם היתה מספדת לו כמה וכמה דאפילו יוכל להפך דחשיב כדברים שביתו לבינה משום הפסד ממנו יש לחוש שמא תדור ותפרע קודם שישכמו ויזמן דעבדו כדאמר בגדרים בפ' גרדה (ע"ג.) ודלא ברב אתא שהורה שיהעיל חייב לפצוע חובת אשתו שלוחות קודם שנשאה מכת דהי' הוהיה דהקא: ומשכנו יותר מחובו. דאף על גב דאין משלם לו הוציטען אלא בכתב מכל מקום לא ימשכנו יותר מחובו: **מ"ג** אלא דכתב ליה הכי יתא רבי יוחנן. ור' יוחנן דהי' חוב דדרש לשון הדייט אפילו לא כתב נמי דפירשתי לעל ומאי פריך לרבי יוחנן וי"ל דאם איתא דרבי יוחנן דאמר שומטו מעל גבי בני דמכח לשון הדייט קאמר היה לו לפרש:

אֲהִי כתיבה לגירעון. וא"ת היכי משמע לומר מה שכתב לו תשלומין דאית לך עלי גלי קבל דיכי שריא מהני לשוטמו מעי' גניו שהיא טועה המקשה לומר שלכך כתב לו כן ויש לומר דהכי משמע ליה למקשה תשלומין דאית לך עלי לא מכח תחילת המלחה שבכר נפרעת מבחינת המשכב כי היקמיתו לך והשאלתו לו ועל שאילתו או יש לך תשלומין עלי' וכו' ומקשה למה צריך לכתוב לו כן כד' לשוטמו מעי' גניו בלא הכי נמי הוא שומטו

דמקבלא קרי ליה המשכב ואפילו לא יקנה לו הלוח וא"ת וכו' ויש אשם לא כתב לו הוא פסור מן הגירעון אי הכי הוה הוא שלא קטנה ותיא הוא מוקף על ידי כתיבה זו וי"ל שפדעיתו מקנה לו הלוח לפי שמחזירו לו גמים רבים וכן שמקנה לו אינו עוד כדן ברתו והתקף העבט אלא ברתו שאילא אי ברידו הוה שכתב בדי שלא יקנע המלוה מלחזירו כמו שתקן חלל פרובובל לפי שראה שהיו נמנעים מלחלות (שמביעת פי"ג מ"ג).

כָּבֵר רב כהנא למינר מנכח ליה כחשא דארגא. ומתני' דקתני אומדיו פקח היתה ראייה לעשות גבי מקבל שיה ודביכיה היינו בר מבחשא דארגא אי' כה דוקא גבי שומשמי ומבחי' יותר רב המכיל לו ואפילו מאן דחייש לבחש גופאן כפי' בחכוס (בי"ק דף ט"ט) הלא מודה לרב אשי ולא חיישנו.

האי עיקא פלגא מלוה ופלגא פקדון. ממתני' דאיזה נשך (לעיל דף ס"ח) דאין מושלכין תנני' למחצית שבר א"כ נותן כ"ר לא שמעינן דהנה פלגא מלוה ופלגא פקדון דה"א דשפי מופלגא פקדון הו' ואפי' גבי שבר עמלו כיה דליבא תרי תילתי פקדון. **ולא** למשתי ביה שברא. שבשומציגא מפסיד המלוה שאין קרן שלו קיים ואין לו על מה לסמוך. דהני

אָמְר אַסְמַכְתָּא הִיא וְאֶסְמַכְתָּא לֹא קִנְיָא וְרִבְנָא כ"ש מְהָא דְתַנְנָן אַם אוֹבִיר וְלֹא אַעְבִּיר אֲשֵׁלֶם בְּמִימְבָא הֶתֶם לֹא קָא גְזִים הֶכָא פִּינָן דְקָאָמְר מִילְתָּא יִתְרָתָא גּוֹמָא עַלְמָא הוּא דְקָנִים הוּא גְבָרָא דְקָבִיל אַרְעָא לְשׁוּמְשָׁמִי וְרַעָא חִיפִי עַבְדָּא חִיפִי כְּשׁוּמְשָׁמִי סָבֵר רַב כְּהֵנָא לְמִימֵר מְנַבִּי לִיה פְּחִשָׂא דְאַרְעָא אָמֵר לִיה רַב אֲשִׁי לִרְב כְּהֵנָא אָמֵר אִינְשִׁי כְּפִישָׂא אַרְעָא וְלֹא לְכַחֲשׁ מְרָה הוּא גְבָרָא דְקָבִיל אַרְעָא לְשׁוּמְשָׁמִי וְרַעָא חִיפִי עַבְדָּא חִיפִי מִפִּי מִן שׁוּמְשָׁמִי סָבֵר רְבִינָא לְמִימֵר לִיה לִיה שְׂבָחָא דְבִינִי בִּינִי אָמֵר לִיה רַב אַחָא מוֹדְפִי לְרִבִּינָא אֲטוּ הוּא אֲשַׁבַּח אַרְעָא לֹא אֲשַׁבַּח אָמֵר יִתְרַדְעֵי הַאי עֵיסקָא פִּלְגָא מוֹלוֹה וּפְלַגָא פְּקָדוֹן עַבְדוֹ רַבְנָן מִילְתָּא דִּינְחָא לִיה לְלוֹה וְגִינְחָא לִיה לְמַלוֹה הַשְׂתָּא דְאַמְרִינָן פִּלְגָא מוֹלוֹה אִי בְעֵי לְמַשְׁתִּי בִיה שְׂבָרָא שְׂפִיר דְמִי רָבָא אָמֵר לְהִכִּי קְרוּ לִיה עֵיסקָא דְאָמֵר לִיה פִּי יִתְבִּינָא לָךְ לְאַיְעוּסְכִי בִיה וְלֹא לְמַשְׁתִּי בִיה שְׂבָרָא אָמֵר רַב אִידִי בַר אֲבִין וְאִם מַת נַעֲשֵׂה מְטַלְטְלִין אֲצֵל בְּנִין רַבָּא אָמֵר לְהִכִּי קְרוּ לִיה עֵיסקָא דָּאָם סָבֵר לֹא יַעֲשֵׂה מְטַלְטְלִין אֲצֵל בְּנִין אָמֵר רַבָּא אָמֵר חָדָא עֵיסקָא וְחָרִי שְׂמִירִי דְמַלוֹה תֵּרִי

מת. הלוח והעיקא קיימת ביד בניו הרי חצייה שהיא מלוה נעשית מטלטלין אצל בניו ואין בהעלים גובים ממנה דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב. להכי קרו ליה עיקא. שתתא קיימת תמיד ותנטקש על ויסקמו עליה בעליה שלא תיתן להוציאה ואם מת חלו; יגבה ולא תיעשה כמטלטלין שלהן דכיון דצריכה להיות קיימת מיכתו עליה כמקנה עדי. דטעמא דלא קא משתעבדי דיתמי ל"ח משום דמעיקרא לאו עליהו סמך דלאו למינבי מיניהו אופייהו שהרי קיבו להוציאין אבל הני אין קיבו להוציאין וסמך עלייהו: חד עיקא ותי' שפיר פסידא פקדון. משום דתקם עיקא תילתא בארן לבעל הבית ופלגא בהפסד דאמר באיזה נשך (לעיל דף ס"ח) בני שפירא דרב עיליש דאי לא מתתין כריתיה דכיון דפלגא מלוה אי לא דשקיל מנתא באגרא דפלגא פקדון אשתכח דקא טרח בפקדון משום רבית דמלוה הילכך נשך יהדיב עיקא שני בחילוף בגדים במנה נכתוב של מנה אי מפסיד באתח מן החבילות מדמי הקרן חתומיהם ה' דרתיים ונשתכח בכריתיה ט"ו וירקין אין כאן חשבון להפסד לכו ולשכר לכו אלא נשתכח בפרגמנטא זו * דירקין (וישלמו תחילת חבילה הסתיקה בה' דירקין של ט"ו וירקיים שהריח כתיבילה אחרת ו' ירקין) הנותרים הן ון ריח וישול מןן דיהיב עיקא תילתא באגר ותמקבל תרי מילתי' היסלו בעליו מאתמם * דירקיים שליש שטון * דירקיים עיליש דרב ותמקבל ישול של עיליית' אי כתב עליוית' שני שותרו ככל חבילה שטר של חמשים נמקא חשבון של פ' אחר לכוו וקבל עליו המלה בתרם חלשי שהיו שני דירקיים חצי ובכשר של חבירה קא' שליש לא טיליש אלא טיליש ולא נמקא לחלקו שכר אלא שלשים מעות והיינו נמקא דירקיים דירקין * מעות חוב פשיתי זה הרי

אחי כתיבה לגירעון. השטר מועיל לפחות דמיו אם יפחתו דמי המשכון שנשתמש בו הלוח; יפרע משאר נכסיו בכל הכתוב בשטר; קמוס שנתנו לעשות כתובה מלוה. שכל מה שכתוב בשטר כותובה ודיו נדוניא דהנעלת ליה מבי נשא לביא בעלה וכו' נפרעת ממנו כשתאמרה לא נהגורשה כדרך שבעל חוב נפרע חוב הכתוב בשטר מלוה כגון שכותבין בה כמו שאנו כותבין אחרות דנא שקבלת עלאי;

נזכה מלוה. בעל גובה מאביי הבת כל מה שכתוב בכותבהא באילו הלוהו; קמוס שנתנו לבעל. לשום את מה שכתובתו לו כפוליים דקמוס בשביל כבוד ולכתוב פוליים בכותבהא דכושמיה ויציא איקא נפרעת אלא החצי; גובה. היתקן חתמו מוציא; מנבי שכתב. כל מה שהיה מורה ובוסל היה גובה מאביי הבת; האי דקנו מיניה. מאביי הבת; הוהו דאמר ל' מזהו נממת מיניה היה; שלח רב אחא כו'. האי לכותבהא אכתובה קאי או אנגינא קמוס שנתנו לבעל היה; הבו לך ארבע מאה. קאמר שכתבוהו אותו תמני מאה בכותבהא ו' ד' מאה וכתבוהו קאמר דאינון מאתים לנגיניא; ואי אומר לכותבהא. לגובינא קאמר; ואי אומר בכותבהא. לכתוב לה בשטר כתובה קאמר. לא גזים. אינו מקבל עליו דבר וקמא דהוא דאמר ל' מאה וכתובה ונמקא של אפסדיה; דקביל ארעא לשומשמי. קבלתו היתה לזרעה שושמין וכו' קררן מן חטיון ונבחיטין הרקקע יותר מן חטיון; ועקבה חטיון כשומשמי. הצליתו וירעתו ודאן חטיון וכתובה ונמקא של הפסיד בעל הבית במה ששינה זה ונשתכר כחש הרקקע שהיה נבחש בשומשמי יותר מן חטיון; נגפה ליה. בעל הרקקע מחלקו דמי כחשא דארגא מיה שיתקם מכתשת אם היתה ארבעה שומשמי יותר משוקעה חטיון ולא ישול בה חטיון שיעור שושמין שוקר לא הבחישו כל כך מחמת חטיון; אפר ליה אפר אינשי כחוש ארעא כו'. כלומר היה לו לזרוע שושמין אפילו היתה מבחשת קרקע יותר ולא יבחש מרה לישול בעשוי פחות ורבע הוא וביתו; מפי משומשמי. הוקרו חטיון והצליחה אותה שנה ורבע חטיון יותר חטיון שושמין; תריב ליה. בעל הרקקע מנכה לו מחבירתו ולא ישול אלא כדי שיעור דמי שושמין שהיא ראייה להעשות לפי שנה זה השבת; האי עיקא פלגא מלוה ופלגא פקדון; הויב חבילה ומבטל הבית ושמה לה כפי דמיה שהיא שדה כאן והוא מוליכה למקום היחך למחצית השכר חצי אחריות אונים עליו כמלוה וחצי אחריותה על גבליה פקדון; קתון רבנן דתתריי. דינחא להו לתתרייהו; ואי בעי למשתי בה שברא. אם רצה להוציא חצייה בהוצאת ביתו מוציא שטר מלוה עליו היא; לאיעוסין ביה. דמתוך שחשבתה שלך חטיון ותנטקס בה; מה: וְאִם

אֲהִי תְּנִינָא רְבִי יוֹסֵי אֹמֵר קִמּוֹס שְׁחֵנָהוּ לַעֲשׂוֹת כְּתוּבָה מְלוֹה גּוֹבָה מְלוֹה לְכַפּוֹל גּוֹבָה מְחֻצָּה הַתְּרַבְּלָא גְבִי תִילְתָּא מְרִימֵר מְנַבִּי נְמוּ שְׂבָחָא א"ל רְבִינָא לְמִימֵר וְהַתְּנִיא לְכַפּוֹל גּוֹבָה מְחֻצָּה לֹא קִשְׂיָא הַאי דְקִנְיָ מִינֵיהּ הָא דְלֹא קִנְיָ מִינֵיהּ רְבִינָא מִשְׁבַּח וְכְתִיב לְכַרְתִּיהּ אָמֵר לִיה נְקִי מִינֵיהּ דְמֵר אָמֵר לְהוּ אִי מִקְנָא לֹא מִיכְפַל אִי מִיכְפַל לֹא מִיִּקְנָא הַהוּא גְבָרָא דְאַמְרֵר לְהוּ הַבּוּ לֵה אַרְבַּע מָאָה וְזוּי לְכַרְתִּי בְּכַתוּבְתָּהּ שִׁלְח רַב אַחָא גְרִייה דְרַב אִיזָא לְקַמְיָה דְרַב אֲשִׁי אַרְבַּע מָאָה דְאיִנוּן תְּמִנִי מָאָה אִי אַרְבַּע מָאָה וְזוּי דְאיִנוּן מְאֵתָן אָמֵר רַב אֲשִׁי חִזִּינָן אִי אָמֵר הַבּוּ לֵה אַרְבַּע מָאָה וְזוּי דְאיִנוּן תְּמִנִי מָאָה אִי אָמֵר הַבּוּ לֵה אַרְבַּע מָאָה וְזוּי דְאיִנוּן מְאֵתָן אִי אָמֵר לְכַתוּבְתָּהּ אַרְבַּע מָאָה וְזוּי דְאיִנוּן תְּמִנִי מָאָה וְאִי אָמֵר בְּכַתוּבְתָּהּ אַרְבַּע מָאָה וְזוּי דְאיִנוּן מְאֵתָן וְלֹא הִיא לֹא שְׂנָא דְאַמְרֵר לְכַתוּבְתָּהּ וְלֹא שְׂנָא דְאַמְרֵר בְּכַתוּבְתָּהּ אַרְבַּע מָאָה וְזוּי דְאיִנוּן מְאֵתָן עַד דְאַמְרֵר הַבּוּ לֵה סַתְמָא הַהוּא גְבָרָא דְקָבִיל אַרְעָא מִחְבְּרִיהּ אָמֵר אִי מוֹרְבָנָא לֵה יִתְבִּינָא לָךְ אֲלָפָא וְזוּי אוֹבִיר תִּילְתָּא אָמֵרִי יִתְרַדְעֵי דִינָא הוּא דִּיהִיב לִיה תִּילְת מָאָה וְתִלְתִּין וְתִלְתָּא וְתִילְתָּא רַבָּא

מת. הלוח והעיקא קיימת ביד בניו הרי חצייה שהיא מלוה נעשית מטלטלין אצל בניו ואין בהעלים גובים ממנה דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב. להכי קרו ליה עיקא. שתתא קיימת תמיד ותנטקש על ויסקמו עליה בעליה שלא תיתן להוציאה ואם מת חלו; יגבה ולא תיעשה כמטלטלין שלהן דכיון דצריכה להיות קיימת מיכתו עליה כמקנה עדי. דטעמא דלא קא משתעבדי דיתמי ל"ח משום דמעיקרא לאו עליהו סמך דלאו למינבי מיניהו אופייהו שהרי קיבו להוציאין אבל הני אין קיבו להוציאין וסמך עלייהו: חד עיקא ותי' שפיר פסידא פקדון. משום דתקם עיקא תילתא בארן לבעל הבית ופלגא בהפסד דאמר באיזה נשך (לעיל דף ס"ח) בני שפירא דרב עיליש דאי לא מתתין כריתיה דכיון דפלגא מלוה אי לא דשקיל מנתא באגרא דפלגא פקדון אשתכח דקא טרח בפקדון משום רבית דמלוה הילכך נשך יהדיב עיקא שני בחילוף בגדים במנה נכתוב של מנה אי מפסיד באתח מן החבילות מדמי הקרן חתומיהם ה' דרתיים ונשתכח בכריתיה ט"ו וירקין אין כאן חשבון להפסד לכו ולשכר לכו אלא נשתכח בפרגמנטא זו * דירקין (וישלמו תחילת חבילה הסתיקה בה' דירקין של ט"ו וירקיים שהריח כתיבילה אחרת ו' ירקין) הנותרים הן ון ריח וישול מןן דיהיב עיקא תילתא באגר ותמקבל תרי מילתי' היסלו בעליו מאתמם * דירקיים שליש שטון * דירקיים עיליש דרב ותמקבל ישול של עיליית' אי כתב עליוית' שני שותרו ככל חבילה שטר של חמשים נמקא חשבון של פ' אחר לכוו וקבל עליו המלה בתרם חלשי שהיו שני דירקיים חצי ובכשר של חבירה קא' שליש לא טיליש אלא טיליש ולא נמקא לחלקו שכר אלא שלשים מעות והיינו נמקא דירקיים דירקין * מעות חוב פשיתי זה הרי

מת. הלוח והעיקא קיימת ביד בניו הרי חצייה שהיא מלוה נעשית מטלטלין אצל בניו ואין בהעלים גובים ממנה דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב. להכי קרו ליה עיקא. שתתא קיימת תמיד ותנטקש על ויסקמו עליה בעליה שלא תיתן להוציאה ואם מת חלו; יגבה ולא תיעשה כמטלטלין שלהן דכיון דצריכה להיות קיימת מיכתו עליה כמקנה עדי. דטעמא דלא קא משתעבדי דיתמי ל"ח משום דמעיקרא לאו עליהו סמך דלאו למינבי מיניהו אופייהו שהרי קיבו להוציאין אבל הני אין קיבו להוציאין וסמך עלייהו: חד עיקא ותי' שפיר פסידא פקדון. משום דתקם עיקא תילתא בארן לבעל הבית ופלגא בהפסד דאמר באיזה נשך (לעיל דף ס"ח) בני שפירא דרב עיליש דאי לא מתתין כריתיה דכיון דפלגא מלוה אי לא דשקיל מנתא באגרא דפלגא פקדון אשתכח דקא טרח בפקדון משום רבית דמלוה הילכך נשך יהדיב עיקא שני בחילוף בגדים במנה נכתוב של מנה אי מפסיד באתח מן החבילות מדמי הקרן חתומיהם ה' דרתיים ונשתכח בכריתיה ט"ו וירקין אין כאן חשבון להפסד לכו ולשכר לכו אלא נשתכח בפרגמנטא זו * דירקין (וישלמו תחילת חבילה הסתיקה בה' דירקין של ט"ו וירקיים שהריח כתיבילה אחרת ו' ירקין) הנותרים הן ון ריח וישול מןן דיהיב עיקא תילתא באגר ותמקבל תרי מילתי' היסלו בעליו מאתמם * דירקיים שליש שטון * דירקיים עיליש דרב ותמקבל ישול של עיליית' אי כתב עליוית' שני שותרו ככל חבילה שטר של חמשים נמקא חשבון של פ' אחר לכוו וקבל עליו המלה בתרם חלשי שהיו שני דירקיים חצי ובכשר של חבירה קא' שליש לא טיליש אלא טיליש ולא נמקא לחלקו שכר אלא שלשים מעות והיינו נמקא דירקיים דירקין * מעות חוב פשיתי זה הרי

תרי עסקי וחד שטרך פסידא דלוח. קבל היום ממנו במנה ולמחר במנה וכתב שטר על מאתים הפסיד הלוח במה דפרישית שאם יתא הפסד בזה וקח בזה לא יחשבו כל אחד לבדו אלא השקר ימלא הקרן תחילה ואח”כ תלוקה המותר ואם כתב ב שטרות במשפט הזה מחשב הפסד של זה לבד ויחשב של זה לבד ויובל העבליים עליו בהפסד החצי ובשכר השלש ועצה וזה הוה קמיל רבנן

1 עסקא לכתוב חד שטרך ובתרי עסקי נכתוב ב' 2 שטרי והוא דתרב שקול: ולא מצי למיטר ליה. 3 לבתר דמלייה דרי מהיחך פסידא קמא פסידא: 4 וקבל עלך חצי הפסד ובשכר טול שלש 5 ומצאתך פורת מן הקרן: דא”ל לחבי טרחת 6 ופלי”ו. וכו'. והמלא אדעמך מעיקרא נבלם היית 7 נבדך ואדעתך דמלוי קרנא שרתה: בי תרי 8 דבידך עסקא פתח דתרי ונזוהי שני קבלים 9 שקבלו עסקא מבעל הבית בשותפות שמכרדה 10 ויחסרו מעות עד זמן פלוני ויחלקו ביניהם וכן 11 בעיה”ב במשפט משתמשו חצי הזמן ונשתכרה 12 דמעבב עליה עד שישעה משתבד לבעיה”ב 13 שיחורו לו את שלו המותר: תלוקה: אי אפר ליה 14 נפילוג ורוחא. השתא מפרש ואזיל מיט אית ליה 15 דניעבב אי א”ל האי פלוג רווחא והקרן נתפסו 16 עדין תלוי חצי בו עד הזמן מצי א”ל איךך 17 לקרנא משתעבד שמא בסחורה שנעשה עוד 18 נפסיד ורביך שיהא יריוח קיים להשתכר בו עוד 19 כדי למלואת הקרן: ואי אפר נפילוג תרייהו 20 מצי א”ל עסקא וחד משתעבד ואי נפילוג 21 שמא אני אפסיד בסחורה שאקנה שדרי קבלתי 22 אני להתעסק בה עד אורח הזמן ואם אפסיד 23 שמא חלק השני ישחבר הימלא חלקו ואני יחד 24 קבלנו ונשתעבדו והחלקים יחד: וזוהי מתני’ 25 ולא רצה לנפש. התבואה: אתן לך חבדיך. כך 26 וכן כורין שסקמתי עמך ומה איכתת לך אם 27 יחסר חלקי שעשבים ממחוישים השבלים. אין 28 זה אלא עצה אין שומעין לו: והא ליתא אלא 29 בחברותא ואי בקבלותא. פשיטא מי מצי א”ל 30 מאי איכתת לך: גמ’ ואי א”ל כריבנא וכו’. 31 השתא מפרש אמאי אין שומעין לו אי אמר לו 32 אני אחרתא אתר הקצירה ואיפוך רשעי 33 העשבים שנתורב בה ומתורו ולא תעלה לפניך 34 עשבים. מאי מתור ליה: א”ל אנא פשי מעליא 35 בעינא. אורח חירות שסקמתי לו אני רוצה שיהו 36 בריאים ואלו בחישים: מנבבת שם רע לארעא. 37 הרווחים סבורים שנישכר ואנפי”ב. בחברותא אתר 38 עשבים ואתה מוציא שם רע לארעא ומתור אם 39 באתי למתור לו להוריד לך אריס אתר אם

הנ”י בי תרי דקבלו עסקא בתרי הדרי. מאדא אתר וא”ת ואמאי נקט כבי האי גוונא ולא נקט האי מאן דקביל עסקא מתכריה וי”ל לפי שהמקבל יכול לחזור קודם הזמן ולומר לא אטרך עוד ואטול מה שישגי על ידי עד הנה דפעל: יכול לחזור אפילו בחצי היום אבל בעל העסקא: יכול להיות שאין יכול לחזור שחרי פלגא הנה מלוח ביד המקבל וגם פלגא דפקודין רבין לו וכות והשלטו להשתכר בו עד הזמן וזה

לא היה שום חיידוש להשמיענו דמעבב המקבל ידעמך פשוט דפרישית ולהכי לא נקט כבי האי גוונא: מ”ל”א דבי תרי עדיף. בכלהו הנה מצי למימר גיטא של א”ל דעדיפא מניה קאמר בהה ר”ח גיטא מהאי גיטא או מהאי גיטא פריד שדו להעמיד עד הרכה שלמטה שאז אין צריך תבואה כל כך שבעבר מועט ועמד ואינו נופל או מציא גיטא של א”ל דעדיפא מניה קאמר בהה תבואה תרבה ופשיט ליה מוקאמר כל שאז כונס שלו רואה פני תמה דהיינו עד הרכה שיש בו בית קיבול קצת לקבל תבואה.

1 רבין לא היה שום חיידוש להשמיענו דמעבב המקבל 2 ידעמך פשוט דפרישית ולהכי לא נקט כבי האי 3 גוונא: מ”ל”א דבי תרי עדיף. בכלהו הנה מצי 4 למימר גיטא של א”ל דעדיפא מניה קאמר בהה 5 ר”ח גיטא מהאי גיטא או מהאי גיטא פריד שדו 6 להעמיד עד הרכה שלמטה שאז אין צריך 7 תבואה כל כך שבעבר מועט ועמד ואינו נופל או 8 מציא גיטא של א”ל דעדיפא מניה קאמר בהה 9 תבואה תרבה ופשיט ליה מוקאמר כל שאז כונס 10 שלו רואה פני תמה דהיינו עד הרכה שיש בו בית 11 קיבול קצת לקבל תבואה. 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

1 א”ל נפלוג רווחא ונפלוג קרנא ואי מטי לך פסידא פהדך א”ל לא מ”ל”א דבי תרי 2 עדיף: מתני’ המקבל שדה מחבירו ולא רצה לנפש ואמר לו מה הואיל לא אני 3 נתן לך את חבדיך אין שומעין לו מפני שיהא לומר לו למהר אתה ויצא ממנה ומעלת 4 לפני עשבים גמ’: אי א”ל לכתר הכי כריבנא לה אמר ליה חמי מעלייתא בעינא ואי 5 א”ל וביננא לך חמי משוקא א”ל חמי דארעא בעינא ואי א”ל מנפישנא לך שיעור מנתך 6 א”ל קא מנבבת שם רע לארעא והתנן מפני שמעלת לפני עשבים אלא משום דא”ל 7 בורא דנפל נפל: מתני’ המקבל שדה מחבירו ולא עשתה אם יש בה כדי להעמיד פרי 8 חייב לטפל בה א”ר יהודה מאי קצבה בכרי אלא אם יש בה כדי נפילה: גמ’ ת”ר 9 המקבל שדה מחבירו ולא עשתה אם יש בה כדי להעמיד פרי חייב לטפל בה שפך כותב 10 לו אנא אוקים ואניר ואורע ואחצוד ואעמר ואדוש ואידרי ואוקים פריא קנדך ומיתי אנת 11 ויתטול פלגא ואנא בעמלי ובנפקות ידי פלגא וכמה פדי להעמיד בה פרי א”ר יוסי בר’ 12 חנינא פדי שתעמוד בו הרתת איבעיא להו רתת תיזנא מהאי גיטא אלא גיטא מאי ת”ש 13 א”ר אבהו לרדי מפרשא לי מיניה דר’ יוסי בר’ חנינא כל שאין פונם שלו רואה פני 14 החמה איתמר לוי אמר שלש שאין דבי רבי ינאי אמרי סאתים אמר ר”ל סאתים שאמרו 15 חוץ מן ההוצאה תנן התם פריצי ויתים וענבים כ”ש כממאין וכ”ה מטהרין מאי פריצי 16 ויתים אמר רב הונא רשעי ויתים אמר רב יוסף ומאי קראה [ובגין] פריצי עמך ועשאו 17 להעמיד חוזן ונכשלו ר”נ בר יצחק אמר מהכא והוליד בן פריץ שופך דם וכמה פריצי 18 ויתים ר’ אלעזר אמר ארבעת קבין לקורה דבי ר’ ינאי אמרי סאתים לקורה ולא פלוגי 19 הא באתרא דמעילי פורא באולקא הא באתרא דמעילי תלתא פורין באולקא תנו רבנן 20 עלו

1 ידתי יודי וקא תנוי. וכו’. הרי לא שקנה במתני’ אלא טענה אחת ובשכילה קאמר אין שומעין לו ע”כ כהא תליא בולה: אלא משום דא”ל בורא דנפל נפל. כל טענתו אנה אלא שמעלת 2 עשבים לשנה וקא תענה ועלול עלול עמדת דבי א”ל כריבנא לאחר הקצירה א”ל האי נתי דעקרת לשרשים סוף סוף העשבים שתניה בה נכשיו עד שיתרע יפלו הנזעים לארץ ויצמחו 3 לשנה הבאה ולזו לא תועיל תחרישה: מתני’ המקבל שדה מחבירו ולא עשתה. תבואה אלא מעט ובה לו האריס למנוע מלהתעסק בה עוד שאין בה עוד כן שרחו: אם יש בה כדי 4 לעשות. מתבואתה כרי ובנקרא מפרש מאי שיעוריה: חייב לישל בה. בעל כרחה והא ליתא אלא בקבלותא דאי בחברותא מה לו לבעל השדה אם יחדל לו סוף סוף חבירו הוא נותן 5 לו מה קצבה פתרי. מה זה קצבה? יש אם קצבתם לו כרי לשיעור חובי טיפול שדה דזולה לשיעור כרי ושדה קטנה לשיעור כרי. אלא אם יש בה כדי נפילה. שיכול לחזור ולזרעה לשנה 6 הבאה מחברותא שדה זו: נפילה. י”ע עשורים לת ממפולת: דה”ל גמ’ אקוב ואניר. אעמוד ואחרשו: ואדרי. אורח המוצן ברתח או בנזפה: בעמלא ובנפקות ידי. בהוצאתי תרתח. פלי”א 7 שזורין המוצן ברות מתוך התבואה: שתעמוד בה. כשתחובין אותה בתוכו: מהאי גיטא ומאי גיטא. אם נראין חזיקה משני עדידין. פונם שלו. פלד”ן ב”ע”ז דהרתת שמכניסין אותה לגבות 8 התבואה עליה לרות שאין רואה פני החמה וצדידן נמי בכלל כונס הוה: תנן התם. כניסי עוקצין וכו’ משום אמרי דבי ר’ ינאי דמפרשי שיעורא בכלהו תנן מתני’ נקט להו גבי מתני 9 דמפרשי על דבי ר’ ינאי שיעורא: פריצי ויתים. בדמפרש רשעי ויתים וענבים שהן לעולם בוסר שאין ביכולין נגמר לעולם: פסחריים. מן טומאת אובלח דלא קמי’ לה לאבילה: וכמה פריצי. 10 כמה זן מובשלין ועדיין פריצין זה ארבעת קבין לקורה. שמכניסין בבית הבוד מדי שיעור טענת הקורה בפסם אחת ואין מוציאין אלא ארבעה קבין שכן: באולקא. בחפתהא אתר 11 שקורין שק ויש מקום שבתי בד שלחן גדולין ומכניסין שלשת כורים יחד: ויש מקום שאין מכניסין אלא כור ויתים בטענת קורה וישער רבי אלעזר כנסתים ורבי ינאי בגדולים וסאתים

12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

יְקַיֵּמָה מימה להדי רישא. פ"י בקונט' דבימה זנב טלה כדאמר בבבכות (דף נח) ולא קא אלא אמרנן התם דע"ש זנב טלה אלא שבימה סמוכה לה ואומר לה ב"י בני ומה שפ"י בקונטרס דביום ראשון של אדר בסוף שעה עשירית קיימא בימה באמצע הרקיע קשה דפועליה לא אתו מרבא עד אמצע הבוכבים כדפי' בריש הפועלים (לעיל דף 98) ותו

דבסוף י' שעות ו' אתו היום גדול ואין נראין
 1 הובכים ומשמע שקא לימן סימן לאריסין
 2 להכיר שעה שיבאנו מן השדה והו דוחק לומר
 3 דד"ק שישתדף לוקח או ראין אצטע הבוכים בשעת
 4 הליכתו היתה בימה להדי רישיהו ונראה לפרש
 5 דאתו אריסי מדברא בתחילת הליקתו וקיימא
 6 בימה להדי רישיהו היינו בתחילת שבט ואו
 7 כלה זמן הזרע והא זרעו יותר אל דבתחילת
 8 (מנחות דף פה) ושם ד"ה (תו"ט) שהיו זורעים קודם
 9 הפסח ע' יום וזהו תמשה יומי בתוך שבט התם
 10 שרקעו שחובה היא שזורעין בה לצורך העומר
 11 נמשך שם ימי הזרע יותר א"כ דבתחילת שבט
 12 של חמה הוא וקיימא בימה להדי רישיהו וכן
 13 תחילת של שבט של חמה מתחיל ברוב שנים
 14 יותר מע' יום לפני הפסח
שדא ביה אספתא אבגדא. אל היה צריך
 15 למימר דשדא ביה אספתא אבאלו חבי מצ'
 16 למימר אילו היה נרע אספתא היה עבדא אלא
 מעשה היה חבי:

פעם ראשונה ושניה זרעה ואכלה חגב או נשדפה חזר זורעה שנית ואם אינו זורעה אינו נקבה לו אפילו היא מבת מדינה: **פליגתא דרבי ירמיה'** זבי נשואה לראשון ומת לשני ומת במסכת יבמות: **קצי אמר** ליה בעל הפרקע כל יומי זרע וזרע ואילו כלומר כל זמן הזריעה חזר זורעה שמא לא הניע זמן: **אמר** ליה זרע ומי זמן

הוינא קשיא תני קרא פעם ראשונה ושניה זורעה ושלישית אינו זורעה ותניא איך שלישית זורעה רביעית אינו זורעה לא קשיא הא פרבי הא פרשב"ג הא פרבי דאמר בתרי זימני הוי חזקה הא פרשב"ג דאמר בתלת זימני הוי חזקה אמר ריש לקיש לא שנו אלא שזרעה וצמחה ואכלה חגב אבל זרעה ולא צמחה מצ' אמר ליה בעל הפרקע כל ימי זרע וזרע אלה ואילו ועד אימת אמר רב פפא עד דאתו אריסי מדברא וקיימא בימה ארישיהו מיתבי רשב"ג משום ר"מ אומר וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר פדכרבי חצי תשרי מרחשון וחצי כסלו זרע חצי כסלו מבת וחצי שבט חורף חצי שבט אדר וחצי ניסן קור חצי ניסן איר וחצי סיון קציר חצי סיון תמוז וחצי אב קיץ חצי אב אלול וחצי תשרי חום רבי יהודה מונה מתשרי ר"ש מונה מרחשון מאן מקל בכולהו ר' שמעון וכולי' האי

לא קאמר לא קשיא הא דקבלה מיניה בחרפי הא דקבלה מיניה באפלי: רבי יהודה אומר
 17 אם קבלה ממונו במועות: ההוא גברא דקביל ארעא למזיזעה בהו תומי אגודא דנתר
 18 מלכא סבא בוזי איסתפר נהר מלכא סבא אתא לקמיה דרבא אמר ליה נהר מלכא סבא
 19 לא עביד דמיספר מפת מדינה היא זיל נפי ליה אמרו ליה רבנן לרבא הא אגן תנן ר'
 20 יהודה אומר אם קבלה הימונו במועות בין פד ובין פד אינו מנכה לו מן חבורו אמר להו
 21 לית דחש לה לדר' יהודה: **מתני'** המקבל שדה מחבירו בעשרה פור חטים לשנה
 22 ולקחה נתון לו מתוקה היו חטיה יפות לא ואמר לו הריני לוקח מן השוק אלא נתון
 23 לו מתוקה: **גמ'** ההוא גברא דקביל ארעא לאספסתא בכורי דשערי עבדא אספסתא
 24 וחרשה זורעה שערי ולקו הני שערי שלקה רב חביבא סמורא דפרת לקמיה דרבינא
 25 כי האי גונא מאי פי לקחה נתון לו מתוקה דמי או לא אמר ליה מי דמי התם לא
 26 עבדא ארעא שליחותא דמרה הקא עבדא ארעא שליחותא דמרה ההוא גברא דקבל
 27 פרדם מחבריה בעשר דני חמרא תקיף ההוא חמרא סבר רב פהנא למימר היינו מתני'
 28 לקחה נתון לו מתוקה אמר ליה רב אשי מי דמי התם לא עבדא ארעא שליחותא הקא
 29 עבדא ארעא שליחותא ומודה רב אשי בעיניו דכדום ובשרה שלקה פעומריה: **מתני'**
 30 המקבל שדה מחבירו לזרעה שעורים לא זורעה חטים זורעה שעורים רשב"ג
 31 אומר תבואה לא זורעה קמנית זורעה תבואה ורשב"ג אומר: **גמ'** א"ר חסדא
 32 מ"ט דרשב"ג דתבית שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כוב ולא ימצא בפיהם
 33 לשון תרמית מיתבי מנבת פורים לפורים ואין מדרקרון פדכר וכן העני רשאי ליקח מן
 34 רצועה לסנדלו אא"כ התנה במעמד אנשי העיר דברי רבי יעקב שאמר ר"מ רשב"ג
 35 מיקל

זרע מצליח אלא בקרקע נרבעת בארץ לזה: מפת מדינה. לא עליו לבדו עברה ולאסוקי אדעתיה נמי לא היה ליה דלא הוי עביד למיסתבר: **מתני'** ולקחה. שהיו חטין שדופות וגם בחושות וזו בחבירות הוצרכה לשנותה ולא בקבלות דאי בקבלות פשיטא דכל אחר זוכה ומתחייב בחלקו: **גמ'** עבדא אספסתא. היא נקצרת לשלשים יום כדאמר בריש ח"ה (כ"ב כה) והזר זורעה שעורים: עבדא ארעא שליחותא. בעליה לא תבדא אלא לאספסתא ואילו זרע לה אספסתא ואילו היה מצליח והוא פסק עמו ליקח שערין מן השוק: **פירקא**. כרם: תקיף. התמיץ: עבדא ארעא שליחותא. הענבים לא לקו אלא משענשה וזו בחביותיו בביתו לקח ואמר נקבא בתרא (דף ע"ו) חמרא אכתפא דגברא שזור או קונוה מזה טוב ומזלו גורם להחמיץ: עבי דכיום. ענבים שהתליעו בעוקריהם: **פירקא**. שטוחות ליבש בימות הקיץ כל זמן וזמן או עוזן צריכין לרקע וכך הענבים שהתליעו בין בצאי לרדיניה ובגן דלא איתרו יותר מן מנהגת: **מתני'** המקבל שדה לזרעה שעורים. שזורי. שזורי. חטין ושטרין או מעות: לא זורעה חטין. שהחטין מבחשות את הפרקע יותר מן השערין והא לא מיתוקמא אלא בחבירות דאי בקבלות דאי אמרין תיבדוש ארעא ולא ליבדוש מרה דברי הוא נהנה בשניו של זה: ורבן שמעון בן גמליאל אוסי. וטעמא מפרש בגמרא: תבואה לא זורעה קמנית. שהקמנית מבחשת הפרקע יותר מן התבואה: **גמ'** מיקל

תשעין וט' מתו בעין הרע ואחד בדרך ארץ. ואת אי"כ בני יוסף שלא שלטה בעין קוז הרע היה לזן לחיות הרבה מכל השבטים ויל' שמתו בדרך ארץ יותר מאחרים כשהקב"ה היה רוצה להמיתן עיני' שולח להם חללים אחרים: צ"נים. קור במדוכה הכא פחים חום כמדוכה ברש שמך (דף קז וש"ה הבל) ומיירי הכא במאורעות הקאים על

האדם דאילו במדות אמר בפ' כל הדין נדה דף טו: ושם ד"ה הבל) הבל בדין שמום חוץ מיראת שמום: ש"יתין' הדין רחמי. ויש שפרשים דנקט שיתין לפי ששמי החותף שישם וכו' וכן הדין בדאמר לעיל (דף קו) ופת שחרית מצלת מן החמה ומן החגה א"פ מן דרך למינקט בכל מקום שיתין כדאמר הרהובל (ביק דף צב) שיתין תכל' מטייה להבא דקל הברה שמום כו': איתרבי גמריי דאניגרי וזלו פתו ארבע אמות שאתא מודד לבני אניגרא שדולים משם להשקות שדויתיהם וזלו פירוש מודד אותם שחוקת ולא ממצמעותו כדי שיכולו לעמוד שם בריח ולא כפי' השקט' ועל מנזכר שבמניח מקום גם למושב ספנות לא תמשך כלל שצריכין ריח הרבה שלא יפלו במים אלא בלא מדידה יתנו שהיא ניכרת ונראה לעינים:

בתרי' עברי שמי קוצו. פי' ענפי אילנות היער קוצו שצריכין לחשות כתפיהם לצד היער שלא יפלו במים ואת' דאמרינן בסוף פרק המוכר פירות (ביב דף עט: ושם ד"ה אמה) אמה בית השלחן עמי נזכר שבמניח מקום לו ב' בתוכה אמה מוכא ואמה מוכא לאגפיה ר"ל דהקם מירי באמת המים שהיא לאדם אחד שהוא עושה חריץ תוך שדהו להשקות ממנה ואין צורך לאגפים רק מורכב מכאן ואמה מוכא והכא אניגרא הוא יאור גדול להשקות כל אותה בקעה לכך צורך ארבע אמות לאגפיה תרע דהקם וזרעים אותן אמות ונעוץ שם אילנות כדאמר תבא אגל הכא אין ורועי' ונטועין כלל שקל העם הולכים שם להשקות שדויתיהם והא דקאמר דאנהרא לכ"ע לאו משום דאניגרא ליהו כוליה דאדם אחד אלא אינו דב"ע אלא לאותן המשקן שדויתיהם לבד אי נמי ארבע אמות דהכא היינו ב' אמות של תוכה ואמה מכאן ואמה מכאן:

ליקוץ

אלתיכם וברך את להקדו ואת מימיו ועבדתם את ה' אלהיכם זו קריאת שמע ותפלה וברך את להקדו ואת מימיו זו פת במלח וקיתונו של מים מכאן ואילך והסירותי מלח א"ל רב יהודה רב אדא מושחאה לא תולול במישחאה דכל פורתא ופורתא חוי לכוורמא רישקא א"ל רב יהודה לרב אדא מושחאה ד' אמות דאניגרא וזלו בהו דאנהרא לא תמשחנהו כלל רב יהודה למעמיה דאנהרא רב יהודה ארבע אמות דאניגרא לבני אניגרא דאנהרא דכולי עלמא מכרוו רבי אמי מלא בתפי נגדי בתרי אברי נהרא קוצו רב נתן בר הושעיא קין שיתסר אמתא אתו עליה בני משרונאי דפגנהו הוא סבר ברשאות הרבים ולא היא התם בעינן כולי האי הכא משום אמתותי אשליהן הוא כמלא בתפי נגדי סגי רבה בר רב הונא הוה ליה ההוא אבא אגנודא דנהרא אמרו ליה גיקוין מר אמר להו קוצו עליאי ותתאי והדר גיקוין אגנא היכי עבדי הכי והכתבי התקוששו וקשו ואמר ריש לקיש קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים התם אבא דבי פרזק ורפילא הוה ואמר אי קניצו קניצנא ואי לא קניצו אמאי איקוין דאי ממתיהו להו אשלייהו מסתגי להו

לא קשויא הא דמהדר ליה שורא ורתקא הא דלא מהדר ליה שורא ורתקא והסיר ה' ממוך כל חוליה אמר רב זו עון רב למעמיה דרב סליק לבי קברי עבר מאי דעבר אמר תשעין ותשעה געונו רעה ואחד בדרך ארץ ושמואל אמר זה הרוח שמואל למעמיה דאמר שמואל הפל ברוח ולשמואל הא איכא הרוגי מלכות הנך נמי אי לאו זיקא עבדי להו סמא ותי' ר' חנינא אמר זו צינה ד"ר חנינא הפל בדין שמש חוץ מצנים פחים שגאמר צנים פחים בדרך עקש ושומר נפשו ורמז מהם ר' יוסי בר חנינא אמר זו צוזה דאמר רב צוזה החוטם וצואת האוזן ויבן קשה ומיעוץ יפה ר' אלעזר אמר זו מרה תניא נמי הכי מחלה זו מרה ולמה נקרא שמה מחלה שהיא מחלה כל גופו של אדם דבר אחר מחלה ששמונים ושלשה חללים תליון במקרה וכולן פת שחרית במלח וקיתונו של מים מכמלתן ת"ר י"ג דברים נאמרו בפת שחרית מצלת מן החמה ומן הצנה ומן תיזקין ומן המזיקין ומחפזים פתי וזכה בדיון ללמוד תורה וללמוד ודבריו נשמעין ותלמודו מתקיים בידו ואין בשרו מעלה הכל ונזקק לאשתו ואינו מתאנה לאשה אחרת והורגת בינה שבבני מעים וי"א אף מוציא את הקנאה ומכניס את האהבה א"ל רבה לרבא בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי שיתין והיטי רהוט ולא ממו לנבא דמצפורה ברך ואמרו רבנן תשכס ואכול פקוין מפני החמה ובהורף מפני הציעה א"ל דכתיב לא ירעבו ולא יצמאו ולא יכסו וישב וישמש לא יכסו וישב וישמש פינן דלא ירעבו ולא יצמאו א"ל את אמרת לי מהתם ואנא אמינא לך מהכא ועבדתם את ה'

לא קשויא. דרב אדרב: שורא ורתקא. חומה ורתוקת גדר של נצרים כמו (איכה ב) חיל וחומה: כל חלי. דבר שקל החללים תליון בו וזו תקונו עין רעה ע"כ מה רעבי. יודע היה ללחוש על הקברות ולהבין על כל קבר וקבר באיזו מיתה מת אם את דבומנו אם בעין רעה: תכל ברות. כל החללים ותוצאות מיתה על נשיבת הרוח כאן הבל לפי השענה והאדם יש לה אדם שרוח פלוגי קשה לו ובשעה פלוגי: ויקאמי הרוגי מלכות. הרוגי חוב: אי לא ויקא. שוכנס בבניה: עברי סמא חיי. סם המהבר גשר חתובה ומן העשבים הוא כדאמר רב המוכר את הספינה (ביב דף עט:): צינים פחים. קור הנופח ולא היינו רוח דקאמר שמואל דשמואל זיקא בלא צינה נמי מוקתו זו מרה. שהמרידה שבה גדולה ונובעת ומתפשטת בידיו ובעצמותו: וכולן פת פלח מכמלתן (ביב דף עט:): כדולין לקמן משרא: וקיתונו של פים. למי שאין לו יין: ויקוין. היינו רוח דאמר שמואל: מהפזים פתי. שדעתו מושבת עליו לפי שאינו מצטער בדעתו וזוכה פיו: אם יש לו עין של כחירו רעה מושבת: ליישב דבריו בב"ד להטעים: ללמוד וללמה. מחמת תשוב דעתה: ודבריו נשמעין. לבירות שיש לו כל להטעמן. הכל. וזהו וזהו: נזקק לאשתו. אין בעל ההוריים הוא ומותר שלבו טוב בבקר שאכל קצת תובע לאשתו ובצאתו לשוק ורואה נשים אינו מתאנה להן: בינה שבבני מעין. תולעים: מוציא את הקנאה ואת התנה. ששאין לבו עליו הוא ינוח לבעות. ואמבר רבנו השכם ואבול. בערבי פסחים (דף קכב). דברבים שצנה רבי לבניו משחאה. מודד קרקעות היה בשכר לזקנים ולמוכרים ולאחין ולשוחפין בארץ לחקים בורכמא וישקא. פרכום של גן שקורין קרוג אודמניל'ט והוא משבח שבכורכמי: ארבע אמות דאניגרא. אמת המים שהמשיכוהו מן הנהר הגדול אל השדות על פני הבקעה כולה ומניחו בעלי כל שדה ושדה מלורוע את אגפיה רוחב ארבע אמות שלא התקלכל שפוקה ומודדין אותם כולם ביחד ומצינים אותם שלא יחרשו מן הסקון לחוץ: וזלו קתן. אל תוקיעו בנות להתיקין אל המשחנהו כלל. אלא באומר הדעת הניתנו כדי שיהיו ניכרים לעינים שחן שלמיות ורחבות: לבני אניגרא. אינו מוזק אלא יחידים ויש בידן למחול: לב"ע. ומאן מחולי: מלי בתפי נגדי בתרי עברי נהרא קוצו. המוציא יער או אילנות נטועין על שפת הנהר יקוץ ברוחם מלא כהפ מושכי הכל הספינה והן מטיין ועצמן באלכסון ואלכין כסוה משפועין לצד הכמות שלא תמשכס הספינה לפים כלל בכמות הצורך להלכות דינים לקוץ ובשני עברי הנהר ששעמים שחולבין מכאן ופמעים שחולבין מכאן: קין שיתסר אמתא רוחב דהיורן ככבא בתרא א"ל (עט דף ר"ר) שש עשרה אמה: בני משרונאי. שם היער ונכרע היה שלהן: דפגנהו. הלקוהו: אשליהן. חבלים שלהן: אבא. יער: ניקוין עליאי ותתאי. מי שיש להן יער של הנהר אציל למעלה הימנו ולמטה הימנו שדורך דרך המים: הקם דבי פרזק ורפילא. היה. אותן שלמשה ושלמעלה לא של ישראל היה שיכול לקצוה אותו: יער של בית פרזק פתו פרסיהם היה וידוע הוא שלא יקצו ומה ויעיל קציצה שלי: אי ממתיהו

אשלייהו מסתגי להו. אם יוכלו למתוח חבלם ולבא ממשע למקט או מכפר לכפר לילך ממשע למעלה ולבא ואם

ואם לא לא מסתגי להו. אין להם מהלך בעבר ודולכין על קרחן דרך שפתו השנית שהיה על קרחן בשחולכין כנגד היער של עבריהם לכו בשפתו השנייה ולכשיגיעו כנגד שלי לקח טיריחו לעבור דרך רוחב המים ויהי חן צריכין לחזור ולעבור צד אחר בשכלתה הקצירה: **הוּא הוּא אַבָּא**. יעד הדינא רבה בה דהוּא אבא לפי שאין העלוינים והתחתונים קוצרין ורבה בה דהוּא אבא לחן יודע ענין קיה

לְקוּיָן עניניה. שוה היה אותו יעד עצמו של פרויק ופילאי ולא היתה ידו בפעל כלל לכך קולל: **האי** מאן דאחזיק ברקתא דנתרא. קיבל בטקסא מן המלך כדפי' בקונטרס ולהכי קאמר דאחזיק ולא קאמר דובין כדארמירין לקמן ובין מנאמיהם ובין מעבריהם וכן היא מאן דאחזיק בניי אתי דבסמוך מפר"ח דוקא באחזיק שהתקנה קרקע הפקר והפקלה לו המלך

וְאִי לֹא לֹא מִסְתַּגִּי לְהוּ רַבְהּ בַּר רַב נַחֲמָן הָהוּ
קָא אָוִיל בְּאַרְבַּא הוּא הוּא אַבָּא דְקָאִי אַנְדְרָא
דְּנַהְרָא אָמַר לְהוּ דְמָאן אָמְרוּ לִיה דְרַבְהּ בַּר רַב
הוּנָא אָמַר וְד הַשְּׂרִים וְהַסְּגִינִים הִיתִּיה בְּפַעַל הָהוּ
רְאִשׁוּנָה אָמַר לְהוּ קוּצוּ קוּצוּ אִתְּמָא רַבְהּ בַּר רַב
הוּנָא אֲשַׁבְחִיה דְקָיִין אָמַר מָאן קָיִינָה תְקוּיָן עֲנִיבִיה
אָמְרִי פִּיהוּ שְׁנֵי דְרַבְהּ בַּר רַב הוּנָא לֹא אָקִיִּים
לִיה וְהָעָא לְרַבְהּ בַּר רַב נַחֲמָן אָמַר רַב יְהוּדָה
הַכֵּל לְאִוְגְלֵי גַּם אֲפִילוּ מִיַּחְמוּ אַבְל רַבְּנָן לֵא
מִ"ט רַבְּנָן לֵא צָרִיכִי נְטוּרְוֹתָא לְכַרְיָא דְפַתְרִיא אֲפִילוּ
מִרְבְּנָן וְלֹא אָמְרוּן אֱלָא דֵּלָא נִפְקָא בְּאוּכְלוּתָא אַבְל
לְאוּכְלוּתָא לֹא דִרְבְּנָן לֹא בִּי מִיַּפֵּק בְּאוּכְלוּתָא נִיבְרָו
אָמַר רַב יְהוּדָה לְכַרְיָא דְנַהְרָא תַּתְּיָא מְסִייעֵי עֵילְאִי
עֵילְאִי לֹא מְסִייעֵי תַּתְּיָא וְחִילוּפָא בְּכִינָא דְמִיטְרָא
הִנְיָא נְמִי הִכִּי חֲמֵשׁ גְּזוּת מְסַתְּפָקוּת מִיּוֹם מִמְעוּן
אָחַד וְנִתְקַלְקַל הַמְעוּיָן פּוֹלֵם מִתְּנַקְנָת מִיּוֹם הַעֲלוּיָה
נִמְצָאת הַתַּחְתּוּנָה מִתְּנַקְנָת עִם פּוֹלֵן וּמִתְּנַקְנָת לְעֲצִמָה
וְכֵן חֲמֵשׁ חֲצוּת שְׁהוּי מְקַלְחוּת מִיּוֹם לְכִיב אָחַד
וְנִתְקַלְקַל הַכִּיב פּוֹלֵן מִתְּנַקְנָת עִם הַתַּחְתּוּנָה נִמְצָאת
הַעֲלוּיָה מִתְּנַקְנָת עִם פּוֹלֵן וּמִתְּנַקְנָת לְעֲצִמָה אָמַר

בטקסא לא מסלקין ליה גלבר נתקן דוקא בניי אתי דאחזיק ביה ויהי גלבר נתקן דוקא בניי אתי דאחזיק ביה עניניה ליה שעשה ויהי מדיאי שלא הונון לחזיקו בניי אתי אבלי משום מוצרת לא מסלקין ליה שנין כאן ועשית הישר והטוב כיון שיכולו לקבל מן המלך ולא חייב אבלי ממכר מודים הם כ"ע דשנין דינא דבר מצרא לא היה ליה לאסוקי אדעתיה ומצין שהיה העבילים ורבים למכור ונדרעי סברי דאפילו הכי שנין ועשית הישר והטוב והשתא אתי שפיר דלא דאמרי נהדרעי משמיה דרב נתקן בשמעתין אין אונא לא לקרקעות דאמרינות קאמר בדומיכו בחביתו כפי אלמנה (רע. ע"ש ושם ד"ה דיג) דאקאמר רבא גבי טעה השליח וקאמר מר אין דאמרי לקרקעות גבי מוצרת שהוא בעין שליח שהתקן לא יתנה שלו ואין צריך לדחוק כפי הקונטרס דרב נתקן ליה דינא דבר מצרא: **וְהָאִידְנָא** דחביו פרסאי. לא דאפריש הקונטרס דמסלקין ליה והתקנה ליה שהראשון קנאו מן המלך אלא דמסלקין ליה לכא דאחזיקו בכתחילה משום דבין דחביו פרסאי חיב דתישניו שלא יבא לחזוק מר אין הנהיר מה שכותב לו המלך ויעבב דילויך דהספיתו וביאתו לנמל וקסנין ליה משום דבני להסתלק מבזלה רקתא אפילו ממה שחויי לנהיר: מזבנין

שְׂמוּאֵל הָאִי מָאן דְאִחְזִיק בְּרַקְתָּא דְנַהְרָא חֲצִיפָא הוּי סְלוּקִי לֹא מְסַלְקִינּוּ לִיה וְהָאִידְנָא
דְקָא פְתִיב פְּרָסָא קְנִי לָךְ עַד מְלִי צְוָרִי סוּסָיָא מְיָא סְלוּקִי נְמִי מְסַלְקִינּוּ לִיה אָמַר רַב
יְהוּדָה אָמַר רַב הָאִי מָאן דְאִחְזִיק בִּינֵי אַחֵי וּבִינֵי שׁוֹתְפֵי חֲצִיפָא הוּי סְלוּקִי לֹא מְסַלְקִינּוּ
לִיה וְרַב נַחֲמָן אָמַר נְמִי מְסַלְקִינּוּ וְאִי מִשׁוּם דִּינָא דְבַר מְצָרָא לֹא מְסַלְקִינּוּ לִיה נְהַרְדְּעִי
אָמְרִי אֲפִילוּ מִשׁוּם דִּינָא דְבַר מְצָרָא מְסַלְקִינּוּ לִיה מִשׁוּם שְׁנַאֲמַר וְעִשְׂתִּי הַיֵּשֶׁר וְהַטּוֹב
בְּעִינֵי ה' אִתָּא אִימְלוּד בִּיה אָמַר לִיה אִוְיֹל אִוְיֹבֵן וְאָמַר לִיה זִיל וְזִבֹן צִרְדָּה לְמִיקְנָא
מִינִיה או לֹא רִבִּינָא אָמַר לֹא צִרְדָּה לְמִיקְנָא מִינִיה נְהַרְדְּעִי אָמְרִי צִרְדָּה לְמִיקְנָא מִינִיה
וְהַלְכְתָּא צִרְדָּה לְמִיקְנָא מִינִיה הִשְׁתָּא דְאִמְרַת צִרְדָּה לְמִיקְנָא מִינִיה אִי לֹא קְנִי מִינִיה
אִימְקוֹר וְזוּל בְּרִשׁוּתִיה וְזִבֹן בְּמֵאָה וְשׁוּי מֵאֲתָן וְשְׁקִיל לִיה וְזִבֹן בְּמֵאֲתָן וְשׁוּי מֵאָה
יְהִיב לִיה מֵאָה וְשְׁקִיל לִיה וְאִי לֹא יְהִיב לִיה מֵאֲתָן וְשְׁקִיל לִיה וְזִבֹן בְּמֵאֲתָן וְשׁוּי מֵאָה
סְבֹר מִינִיה מְצִי אָמַר לִיה לְתַנְיָו שְׁדַרְתִּידָךְ וְלֹא לְעוֹנֵתִי אָמַר לִיה מַר קִשְׁשָׂא בְרִיה
דְרַב סְהָדָא לְרַב אִשִּׁי הִכִּי אָמְרִי נְהַרְדְּעִי מִשׁוּם דְרַב נַחֲמָן אִין אִוְנָאֵא לְכַרְיָא עוֹשֵׂת וְזִבִּי
לִיה נְרִינָא דְאַרְעָא בְּמִיַּעָא נְכִסְיָה חוּיָן אִי עִידִית הִיא אִי זִבְוּרִית הִיא לְכַרְיָא וְזִבִּינִי
וְאִי

שהיה אלו המסלקין להו. אין להם מהלך בעבר ודולכין על קרחן דרך שפתו השנית שהיה על קרחן בשחולכין כנגד היער של עבריהם לכו בשפתו השנייה ולכשיגיעו כנגד שלי לקח טיריחו לעבור דרך רוחב המים ויהי חן צריכין לחזור ולעבור צד אחר בשכלתה הקצירה: **הוּא הוּא אַבָּא**. יעד הדינא רבה בה דהוּא אבא לפי שאין העלוינים והתחתונים קוצרין ורבה בה דהוּא אבא לחן יודע ענין קיה

בטקסא לא מסלקין ליה גלבר נתקן דוקא בניי אתי דאחזיק ביה ויהי גלבר נתקן דוקא בניי אתי דאחזיק ביה עניניה ליה שעשה ויהי מדיאי שלא הונון לחזיקו בניי אתי אבלי משום מוצרת לא מסלקין ליה שנין כאן ועשית הישר והטוב כיון שיכולו לקבל מן המלך ולא חייב אבלי ממכר מודים הם כ"ע דשנין דינא דבר מצרא לא היה ליה לאסוקי אדעתיה ומצין שהיה העבילים ורבים למכור ונדרעי סברי דאפילו הכי שנין ועשית הישר והטוב והשתא אתי שפיר דלא דאמרי נהדרעי משמיה דרב נתקן בשמעתין אין אונא לא לקרקעות דאמרינות קאמר בדומיכו בחביתו כפי אלמנה (רע. ע"ש ושם ד"ה דיג) דאקאמר רבא גבי טעה השליח וקאמר מר אין דאמרי לקרקעות גבי מוצרת שהוא בעין שליח שהתקן לא יתנה שלו ואין צריך לדחוק כפי הקונטרס דרב נתקן ליה דינא דבר מצרא: **וְהָאִידְנָא** דחביו פרסאי. לא דאפריש הקונטרס דמסלקין ליה והתקנה ליה שהראשון קנאו מן המלך אלא דמסלקין ליה לכא דאחזיקו בכתחילה משום דבין דחביו פרסאי חיב דתישניו שלא יבא לחזוק מר אין הנהיר מה שכותב לו המלך ויעבב דילויך דהספיתו וביאתו לנמל וקסנין ליה משום דבני להסתלק מבזלה רקתא אפילו ממה שחויי לנהיר: מזבנין

שְׂמוּאֵל הָאִי מָאן דְאִחְזִיק בְּרַקְתָּא דְנַהְרָא חֲצִיפָא הוּי סְלוּקִי לֹא מְסַלְקִינּוּ לִיה וְהָאִידְנָא דְקָא פְתִיב פְּרָסָא קְנִי לָךְ עַד מְלִי צְוָרִי סוּסָיָא מְיָא סְלוּקִי נְמִי מְסַלְקִינּוּ לִיה אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב הָאִי מָאן דְאִחְזִיק בִּינֵי אַחֵי וּבִינֵי שׁוֹתְפֵי חֲצִיפָא הוּי סְלוּקִי לֹא מְסַלְקִינּוּ לִיה וְרַב נַחֲמָן אָמַר נְמִי מְסַלְקִינּוּ וְאִי מִשׁוּם דִּינָא דְבַר מְצָרָא לֹא מְסַלְקִינּוּ לִיה נְהַרְדְּעִי אָמְרִי אֲפִילוּ מִשׁוּם דִּינָא דְבַר מְצָרָא מְסַלְקִינּוּ לִיה מִשׁוּם שְׁנַאֲמַר וְעִשְׂתִּי הַיֵּשֶׁר וְהַטּוֹב בְּעִינֵי ה' אִתָּא אִימְלוּד בִּיה אָמַר לִיה אִוְיֹל אִוְיֹבֵן וְאָמַר לִיה זִיל וְזִבֹן צִרְדָּה לְמִיקְנָא מִינִיה או לֹא רִבִּינָא אָמַר לֹא צִרְדָּה לְמִיקְנָא מִינִיה נְהַרְדְּעִי אָמְרִי צִרְדָּה לְמִיקְנָא מִינִיה וְהַלְכְתָּא צִרְדָּה לְמִיקְנָא מִינִיה הִשְׁתָּא דְאִמְרַת צִרְדָּה לְמִיקְנָא מִינִיה אִי לֹא קְנִי מִינִיה אִימְקוֹר וְזוּל בְּרִשׁוּתִיה וְזִבֹן בְּמֵאֲה וְשׁוּי מֵאֲתָן וְשְׁקִיל לִיה וְזִבֹן בְּמֵאֲתָן וְשׁוּי מֵאָה יְהִיב לִיה מֵאָה וְשְׁקִיל לִיה וְאִי לֹא יְהִיב לִיה מֵאֲתָן וְשְׁקִיל לִיה וְזִבֹן בְּמֵאֲתָן וְשׁוּי מֵאָה סְבֹר מִינִיה מְצִי אָמַר לִיה לְתַנְיָו שְׁדַרְתִּידָךְ וְלֹא לְעוֹנֵתִי אָמַר לִיה מַר קִשְׁשָׂא בְרִיה דְרַב סְהָדָא לְרַב אִשִּׁי הִכִּי אָמְרִי נְהַרְדְּעִי מִשׁוּם דְרַב נַחֲמָן אִין אִוְנָאֵא לְכַרְיָא עוֹשֵׂת וְזִבִּי לִיה נְרִינָא דְאַרְעָא בְּמִיַּעָא נְכִסְיָה חוּיָן אִי עִידִית הִיא אִי זִבְוּרִית הִיא לְכַרְיָא וְזִבִּינִי וְאִי

הלכה ג' מתני' – ביצד מפרישין חלה בטמאה ביום טוב? רבי אליעזר אומר, לא תקרא לה שם, עד שתאפה. רבי יהודה בן בתירא אומר: תפיל בצונן. אמר רבי יהושע, לא זה הוא חמין שמזקרים עליו ב"ב יראה ובבל ימצא, אלא מפרישתה ומניחתה עד הערב, ואם החמיצה – החמיצה.

גמרא – מתניתא בשנממאת לאחר גלגולה,

[דף כ"א ע"ב]

אבל אם נממאת קדם לגלגולה – יעשנה קבין. ובשלישה ביום טוב, אבל אם לשה מערב יום טוב, כהדא דתני: הלש עסה ביום טוב – מפריש חלתה ביום טוב. לשה מערב יום טוב, ושכח להפריש חלתה – אסור למלטלה, אין צרף לומר לפול ממנה.

'עירס' לא אמר, אלא לש! הא עירס לא. אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה: תפתר בעסה טמאה שאינו מפריש חלתה אלא בסוף. אמר רבי יוסה בי רבי בון: בדין היה בעסה טהורה שלא יפריש חלתה אלא בסוף, תקנה תקנו בה שיפרישנה תחלה, שלא תטמא את העסה. מתניתא ביום טוב של פסת, הא בעצרת ובחג מתר. רבי יוסה בי רבי בון, רבי חונא בשם רבי אחא: אפילו בעצרת ובחג אסור על שם: "כל מלאכה לא יעשה בהם". מה בינה לקניבת ירק? של תרומה זו ראויה לאכילה וזו אינה ראויה לאכילה. רבניו דקיסרין בעיין: מה בינה לבורר קטנית ביום טוב?

ביצד יעשה? על דרבי אליעזר – מערים ואומר: 'זו אני רוצה לזבל, וזו אני רוצה לאכול' ואופה את בלה. וכשהוא רודה, מערים ואומר: זו אני רוצה לישן, ומשיר אחת. אמר ליה רבי יושוע:

[דף כ"ב ע"א]

לא נמצאת בשורף קדשים ביום טוב? אמר לו רבי אליעזר: מאליהו הו נשרפין. אמר לו רבי יושוע: לא נמצאת עובר על "בל יראה ובל ימצא"? אמר לו: מטב לעבור מצוה בלא תעשה שלא באת לפניו ממצוה בלא תעשה שבאת לפניו.

אמר רבי פנחס: אתיין אילין פלוגתא באילין פלגותא, דתנינן תפון: הנתנין במתנה אחת וכו'. אמר לו רבי אליעזר: ולא נמצאת עובר על "בל תגרע"? אמר לו רבי יהושע: ולא נמצאת עובר על בל תוסף? אמר לו: מטב לעבור על מצות בלא תעשה שלא באת לפני, ממצוה בלא תעשה שבאת לפני.

על דעתיה דרבי אליעזר – יקרא לה שם וירדנה. אמרה למלטל וירדנה? ויקרא לה שם, שפא ישבח ויאכל. וירדנה ויקרא לה שם ויולד עמה אחרת לקרן זוית, בהיא דתנינן תמן: מטלטלין תרומה. מהורה עם הטמאה עם החליו. ולא דמיא, תמן טמאה לצרף מהורה, ברם הכא חליו לצרף טמאה. חבריא בעיי, וישליכנה לאשפה ויקדשנה! ויש אדם מקדיש דבר שאינו שלו? ויקדישנה וישליכנה לאשפה! ויש אדם מבקיר דבר שאינו שלו?

רבי ירמיה בעי: ויפרידנה וישליכנה לאור הבית ויקרא לה שם? תמן אמר רבי ירמיה בשם רבי זעורה: שני חצוי זיתים בתוך הבית – אין הבית מצרף. בכלי – הכלי מצרף, והכא הוא אומר הכין? אמר רבי יוסה:

[דף כ"ב ע"ב]

עד שהוא באור הבית ויקרא לה שם. אור הבית מצרף לחלה, אין קרקע הבית מצרף לחמין. אותו ואת בנו שגפלו לבור, רבי אליעזר אומר: יעלה את הראשון על מנת לשחוט וישחט והשני עושין לו פרנסה שלא ימות. רבי יושע אומר: יעלה את הראשון על מנת לשחוט ולא ישחט, ויערים ויעלה את השני, אף על פי שחשב שלא לשחוט אחד מהן – מתר.

רבי בון בר חיה בעי: מחלפה שיטתיה דרבי אליעזר, תמן הוא אמר אסור להערים, והכא הוא אמר מתר להערים. הכא מושם "בל יראה ובל ימצא", תמן מה אית לד?

מחלפה שיטתיה דרבי יהושע, תמן הוא אמר מתר להערים, והכא הוא אמר אסור להערים. אמר רבי אדי: כאן שבות וכאן חיוב הטאת. אמר רבי יוסי בי רבי בון: תמן כדי לחוס על נכסיהן של ישראל, הכא מה אית לד? רבי יצחק ורבי יאשיה, חד כהדין וחד כהדין.

דרש רבי ברכיה כהדא דבן בתירה. מתניתא אמרה בן: תפח תלמש בצונן. מיליהון דרבנין פליגי, דמר רבי הונאה רבי אבהו בשם רבי לעזר: כל מקום ששנה רבי מחלוקות ותור ושנה סתם הלכה כסתם.

הלכה ד' מתני' – רבן גמליאל אומר: שלש נשים לשות פאחת ואופות בתנור אחד זו אחר זו. וחכמים אומרים: שלש נשים עוסקות בכצק. אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה. רבי עקיבה אומר: לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורין שוין. זה הכלל, תפח – תלמש בצונן.

גמרא – תני, הראשונה כְּדִי שִׁיחָא כְּדִי הִסִּיקָה וְחֲשֻנְיָה כְּדִי שְׁנֵי הִסִּיקוּ וְאִפְיָה אַחַת. וְהִשְׁלִישִׁית כְּדִי שְׁלֹשָׁה הִסִּיקוּ וְשְׁתֵּי אִפְיֹת. אִם עָשֶׂת כִּכְר רֵאשׁוֹן אַחֲרוֹן כְּדִי שְׁלֹשָׁה הִסִּיקוּ וְשְׁלֹשׁ אִפְיֹת.

תני, גמרא זה לישתה, וגמרא זה קיטופה, וגמרה זה הסיקה, הראשונה שיהא כְּדִי הִסִּיקָה, וְחֲשֻנְיָה כְּדִי הִסִּיקָה וְאִפְיֹת חֲבֵרָתָהּ, וְהִשְׁלִישִׁית כְּדִי שְׁנֵי הִסִּיקוּ וְאִפְיָה אַחַת. אִם עָשֶׂת כִּכְר רֵאשׁוֹן אַחֲרוֹן –

[דף כ"ג ע"א]

כְּדִי שְׁנֵי הִסִּיקוּ וְשְׁתֵּי אִפְיֹת.

רַבִּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁלֹשׁ נְשִׁים לְשׁוֹת כְּאַחַת וְאִפּוֹת כְּתַנּוּר אֶחָד זוֹ אַחֵר זוֹ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: שְׁלֹשׁ נְשִׁים עוֹסְקוֹת בְּכֻצָּק. אַחַת לָשָׂה וְאַחַת עוֹרְכַת וְאַחַת אוֹפָה. תְּנִי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: אַחֲרַת כְּבָאָה וְלָשָׂה תַחֲתֶיהֶן. אֵית תְּנִי תְנִי, כְּהִיטִין – שְׁלֹשֶׁת קַבִּין, וּבִשְׁעוֹרִין – אַרְבַּעַת קַבִּין. אֵית תְּנִי תְנִי, כְּהִיטִין אַרְבַּעַת קַבִּין וּבִשְׁעוֹרִין שְׁלֹשֶׁת קַבִּין. מֵאֵן דְּאָמַר בְּחִטִּין שְׁלֹשֶׁת קַבִּין – בְּשֵׁישׁ בְּהֵן שְׁמֹנִינִית. בִּשְׁעוֹרִין אַרְבַּעַת קַבִּין – בְּשֵׁאִין בְּהֵן שְׁמֹנִינִית. מֵאֵן דְּאָמַר בְּהִיטִין אַרְבַּעַת קַבִּין – דְּאִינוּן חִטִּין, וּבִשְׁעוֹרִין שְׁלֹשֶׁת קַבִּין – דְּאִינוּן רְטִישִׁין.

הלכה ה' מתני' – שיאור ישרף, והאוכלו פטור. סדוק ישרף, והאוכלו – חייב פרת. ואי זהו שיאור? כְּקַרְנֵי הַנְּבִיבִים. סדוק שְׁנַתְעָרְבוּ סְדָקוֹי זֶה בְּזֶה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: זֶה וְזֶה הָאוֹכְלוּ חֵיב פֶּרֶת. אֵיזְהוּ שִׂיאוֹר? כָּל שֶׁחֻכְסִיפוּ פְּנִי, כְּאֵדָם שֶׁעֲמָדוֹ שְׁעָרוֹתָיו.

גמרא – רב הונא בשם רב: מתר להאכילו לכלבו. תני בר קפרא, איז לך סדק מלמעלן שאין תהותיו כמיה סדקין.

הלכה ו' מתני' – ארבעה עשר שחל להיות בשבת – מבערין את הכל מלפני השבת; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בזמן. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר: תרומה מלפני השבת וחלין בזמן.

גמרא – אתיא דרבי מאיר ברבי ליעזר ורבה מן דרבי אליעזר, דרבי אליעזר אומר: שלא יבוא לידי "בל יראה ובל ימצא". רבי מאיר אומר: שלא יבוא לספק "בל יראה ובל ימצא". אתיה דרבנין ברבי יהושע ורבה מרבי יושוע, דרבי יושוע אומר: אין שורפין את הקדשים ביום טוב. ורבנין אמרין: אפילו בחול אין שורפין את הקדשים.

תני, אמר רבי יודה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על תרומה טהורה שאסור לשורפה, על מה נחלקו? על התלויה, שבית שמאי אומרים: אין שורפין, ובית הלל אומרים: שורפין. אמרו בית שמאי לבית הלל:

[דף כ"ג ע"ב]

כלום אתם אומרים בטהורה שלא תשרף? אלא שאני אומר: שמה פהן אחד שבת בתוך התחום, והוא בא ואכלה בשבת. אף תלויה לא תשרף, שאני אומר: שמה אליהו שבת בהר הכרמל, והוא בא ומעיד עליה בשבת שהיא טהורה.

אמרו להן בית הלל: מוכטחין אנו שאין אליהו בא לא בשבתות ולא בימים טובים.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אתיא דרבי אלעזר בי רבי צדוק ברבן גמליאל, כפוח דרבן גמליאל אמר: מה שני בין חלין לתרומה, בן רבי אלעזר בי רבי צדוק אמר: מה שני בין חלין לתרומה. כמה דתימר הלכה ברבן גמליאל, ודכותה הלכה ברבי אלעזר בן רבי צדוק.

הלכה זו מתני – ההולך לשחוט את פסחו, ולמול את בנו, ולאכל סעדת ארוסין בבית המיו ונזפר שיש לו חמין בתוך ביתו, אם יכול לחזור ולקבוע ולחזור למצותו – יחזור, ואם לא – יבטל בלבו.

להציל מיד הנזים, ומיד הנזר, ומן הדלקה, ומן המפלת – יבטל בלבו, ולשבות שביתת הרשות – יחזור מיד.

גמרא – אמר רבי יוסה בי רבי בון: בוא וראה מה גדול הוא השלום, שהוקש לשני דברים שחייבין עליהן כרת: מילת בנו ושחיטת פסחו.

מי קדם? אמר רבי פינחס: מן מה דכתיב "המול לו כל זכר ואז יקרב לעשתו". הך אגרה שמילת בנו קודמת לשחיטת פסחו,

אפלו יכול לחזור ולקבוע ולילך ולהציל.

[דף כ"ד ע"א]

אפילו יכול לילך ולשבות לחזור ולבטל,

שאין שביתת הרשות אצל רבו או אצל מי שהוא גדול ממונו בהכמות. כך שנה רבי: הפעשה קדם לתלמוד. נמנו בעלית בית ארים בלוד: התלמוד קדם למעשה.

רבי אבהו שלח לרבי חנינה בריה יזבי בטיבריה. אתון ואמרין ליה: 'גמל הוא חסד'. שלח וקמר ליה: 'המבלי אין קברים בקיסרין שלחתיך לטבריא?'! שפבר נמנו ונקרו בעלית בית ארים בלוד: שהתלמוד קדם למעשה.

רבניו דקיסרין אמרין: הדיא דתימר בשיש שם מי שיעשה, אבל אם אין שם מי שיעשה – הפעשה קדם.

דלמא: רבי היא רבי יוסי רבי אימי עלון למיתי גבי רבי אלעזר, אמר לון: אן הויתון? אמרין ליה: גמל חסד. אמר לון: ולא הוה תפון חורנין? אמרין ליה: מגור הוה:

הלכה ח' מתני' – וכן מי שיצא מירושלם ונזפר שיש בידו בשר קדש, אם עבר הצופים – שורפו במקומו, ואם לאו – חוזר ושורפו בפני הבירה מעצי הפערקת. עד פמה הן חורנין? רבי מאיר אומר: זה וזה בכזות. רבי יהודה אומר: זה וזה בכביצה. וחכמים אומרים: בשר קדש בכזות וקמין בכביצה.

גמרא – רבי סימון בשם רבי יושע בן לוי: כתיב (זכריה יד, כ): "ביום ההוא יהיה על מצלות הפסם קדש" וגו'. עד מקום שהפסם רץ ואינו עושה צל. רבי שמואל בר רב יצחק בעי: אם קדש הוא ושורפנו במקומו! שכן אפילו בירושלם שורפין אותו לפני הבירה מעצי הפערקת.

[דף כ"ד ע"ב]

ההו יוצא מה את עבד ליה? כי מטמא בחוץ או כי מטמא בפנים? אמר רבי יוסה: מכיון שנמצא פסול מחמת מקומו נעשה כמטמא בחוץ.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: טהור הוא דבר תורה, אתה הוא שגזרת עליו טמאה, לא דידך שגזרת עליו טמאה, אלא שאת מבקש לעשותו כמטמא בחוץ? אלא כמטמא בפנים.

אית תניי תני ומחלק, רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסי כמתניתין.

אמר רבי יודן: סימנא מן ההיא דברכות – עד פמה מזמנין? עד כזות. רבי יהודה אומר: עד בכביצה. תני, פחות מיכן – אין מטריחין עליו שיהזיר,

מה בין זה לזה? זה יש לו בטול.

עד כדון בשך קדש, חמין מנינן? אמר רבי יוסי בי רבי בון: מן מה דתנינן: 'וכן מי שיצא מירושלם' – הדיא אמרה: מה דנפל לדין נפל לדין.

הדרן עלך ואילו עוברן

פּרָק רְבִיעִי

הַלָּכָה א' מִתְנִי' – מְקוּם שְׁנִהְגוּ לַעֲשׂוֹת מִלֵּאכָה בְּעַרְבֵי פֶסְחִים עַד חֲצוֹת – עוֹשִׂין. מְקוּם שְׁנִהְגוּ שְׁלֵא לַעֲשׂוֹת – אֵין עוֹשִׂין.

ההולך מִמְּקוּם שְׁעוֹשִׂין לְמְקוּם שְׁאִינֵן עוֹשִׂין, אוּ מִמְּקוּם שְׁאִינֵן עוֹשִׂין לְמְקוּם שְׁעוֹשִׂין – נוֹתְנִין עָלָיו חוּמְרֵי הַמְּקוּם שְׁיִצָּא מִשָּׁם וְחוּמְרֵי הַמְּקוּם שֶׁהֵלֵךְ לָשָׁם,

[דף כ"ה ע"א]

ואל ישנה אדם מפני המחלקת.

גְּמָרָא – כְּתִיב "שָׁם תִּזְבַּח אֶת הַפֶּסַח בְּעֶרְבֹ." אֵין לִי אֵלָּא הוּא, שְׁלוּחוֹ מְנִינָ? תְּלִמוּד לּוֹמֵר "וּבְשַׁלְּתָ וְאִבְלַתָּ." מַה תְּלִמוּד לּוֹמֵר "שָׁם תִּזְבַּח אֶת הַפֶּסַח בְּעֶרְבֹ." אֵינוּ בְּדִין שֶׁתִּהְיֶה עֶסוּק בְּמִלְאכְתָּהּ וְקָרְבָנָהּ קָרַב, אֲבָל אֲסִרוּ מִלַּעֲשׂוֹת מִלֵּאכָה, כִּהָּא דְתַנִּי: לָהֲוֹן כֹּל אֵינִישׁ דִּיהָוִי עֲלוּיָהּ אֵעִין וּבִיפּוּרִין. הָאֹמֵר 'הָרִי עָלַי עֲצִים לְמוֹזְבַּח וְגִיזוּרִים לְמַעַרְכָּה' – אֲסוּר בְּחַפְפָּק וּבְתַעֲנִית וּמִלַּעֲשׂוֹת מִלֵּאכָה בּוּ בַּיּוֹם.

אמר רב יונה: אילין תמידין קרבנותיהן של כל ישראל אינן, אם יהוו כל ישראל עולין לירושלם לית כתיב אלא "שלאש פעמים בשנה יראה כל זכורך". אם יהיו כל ישראל יושבין ובטלין. והכתיב "ואספת דגנד", מי אוסף להן את הדגנן? אלא שהתקינו הנביאים הראשונים עשרים וארבע משמרות, על כל משמר ומשמר היה עומד בירושלם של כהנים ושל לויים ושל ישראלים.

תני, עשרים וארבעה אלה עמוד מירושלם וחצי עמוד מיריחו. אף יריחו היתה יכולה להוציא עמוד שלם, אלא בשביל לחלק כבוד לירושלם היתה מוציאה חצי עמוד. כהנים לעבודה והלויים לדוכן וישראל מוכיחין על עצמן שהן שלוחיהן של כל ישראל.

תני, רבן שמעון בן אלעזר אומר: כהנים ולוים וישראלים ושיר מעבדין את הקרבן. רבי אבון בשם רבי אלעזר: טעמא דרבי שמעון בן אלעזר, כל הקהל משתתקים – אלו ישראל. והשיר משורר – אלו הלויים. והצצרות מחצצרים – אלו הכהנים. הכל עד לכלות העלה – הכל מעבדין את הקרבן.

רבי תנחומא בשם רבי לעזר שמע לה מן הדא: ואתנה את הלויים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל – אלו הלויים. לעבד את עבדת בני ישראל באהל מועד – אלו הכהנים.

[דף כ"ה ע"ב]

ולכפר על בני ישראל – זה השיר. ולא יהיה בבני ישראל נגף בנגשת בני ישראל אל הקדש – אלו ישראל. מנין שהשיר קרוי בפרה? חננה אבוי דרב ינטח בשם רבי בניה: ולכפר על בני ישראל – זה השיר. מנין שהשיר מעבב? רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בולוטא בשם רבי חנינה: ולכפר על בני ישראל – זה השיר.

הרי פסחים הרי קרבנן של כל ישראל הוא ותלו אותו מנהג. אמר רבי אבהו: שניא הוא שאין הפסח קרב אלא ממש שעות ולמעלן.

רבי אבהו בעי: אמר 'הרי עלי עולה ממש שעות ולמעלן' – מתר, לעשות מלאכה ממש שעות ולמפון. אמר רבי יוסה: פסח שהקריבו בשחרית – אינו פסח. עולה שהקריבו בשחרית – עולה הוא.

כל הדברים תלו אותן במנהג. נשי דנהיגין דלא למיעבד עובדא באפוקי שובתא – אינו מנהג. עד לפני סדרה – מנהג.

בתרייתא. ובחמשתה – אינו מנהג, עד יתפני תעניתא – מנהג.

יומא דערובתה – אינו מנהג. מן מנהתה ולעיל – מנהג.

יומא דירקא – מנהג.

אמר רבי זעירא: נשיא דנהגן דלא למישתייה מן דאב עליל – מנהג. שבו פסקה אבן שתיה – מה טעם? "כי השתות יהרסין".

אמר רבי חנינא: כל הדברים מנהג. אעין דשיטין הוו כמנדל צבעיה, אתון ושאלון לרבי חנינא תכריהון דרבנן: מהו מעבד בהן עבודה? אמר להן: מפינן שנהגו בהן אבותיכם באפור – אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש.

רבי אליעזר בשם רבי אבון: כל דבר שאינו יודע שהוא מתר ומועה בו באסור – נשאל והן מתירין לו. וכל דבר שהוא יודע בו שהוא מתר, והוא נוהג בו באסור נשאל – אין מתירין לו.

יושבין על ספסלו של עכו"ם בשבת. מעשה ברבן גמליאל שישב לו על ספסל של עכו"ם בשבת בעבו, אמרו לו: לא היו נוהגין בן להיות יושבין על ספסלו של עכו"ם בשבת, ולא רצה לומר להן מתר לעשות בן, אלא עמד והלך לו.

מעשה ביהודה ובהלל בניו של רבן גמליאל לרחץ בפרחין בפבול. אמרו להן: לא נהגו כאן

[דף כ"ז ע"א]

להיות רוחצין שני אחים באחת, ולא רצו לומר מתר בן, אלא נכנסו זה אחר זה. ועוד שיצאו למיל בקורקדקיות של זהב בלילי שבת בבירו. אמרו להן: לא נהגו כאן להיות מטילין בקורקדקיות של זהב בשבת, ולא רצו לומר להן מתר בן, אלא שלחו ביד עבדיהן.

ולא סוף דבר פסח, אלא אפלו מנהג קבלו עליהן חרמי טיבריה וגרוסי צפורין. דשושי עכו. שלא לעשות מלאכה בחלו של מועד. ניהא גרוסי צפורין דשושי עכו. חרמי טיבריה ואינן ממעטין בשמחת הרגל. צד הוא בחכה, צד הוא במקמרת, אפילו בן אינן ממעטין בשמחת הרגל. רבי אימי מקל לון שהן ממעטין בשמחת הרגל.

גלו ממקום למקום ובקשו לחזור בהן, יבא פהדא דאמר רבי בא: בני מיישא קבלו עליהן שלא לפרש בים הגדול. אתון שאלון לרבי, אמרין ליה: אבותינו נהגו שלא לפרש בים הגדול, אנו מה אנו? אמר להן: מכיון שנהגו בהן אבותיכם באסור – אל תשנו מנהג אבותיכם נוהי נפש. ואין אדם נשאל על נדרו? תפון משנהדר נשאל, ברם הקא – אבותיכם נדרו. כל שבין יהו מתרות! אמר רבי חנניה: לא מן תדא אלא מן תדא. רבי תלמידיה דרבי יודה תוה, דרבי יודה אמר: אסור לפרש בים הגדול.

רבי שמעון בן לקיש שאל לרבי יוחנן: ואינו אסור משום כל תתגודדו? אמר ליה: בשעה שאלו עושין כבית שמואי ואלו עושין כבית הלל. בית שמואי ובית הלל – אין תלכה כבית הלל. אמר ליה: בשעה שאלו עושין כרבי מאיר ואלו עושין כרבי יוסה. רבי מאיר ורבי יוסי אין תלכה כרבי יוסי. אמר ליה: תרי תניין אינון על דרבי מאיר, ותרי תניין אינון על דרבי יוסי. אמר ליה: תרי ראש השנה ויום הכפורים ביהודה נהגו כרבי עקיבא

[דף כ"ז ע"ב]

ובגליל נהגו כרבי יוחנן בן נורי. אמר רבי: שנייה הוא שאם עבר ועשה ביהודה בגליל, ובגליל ביהודה – יצא.

הרי פורים, הרי אלו קורין בארבעה עשר ואלו קורין בחמשה עשר. אמר ליה: מי שפדר את המושנה סמכה למקרא – "משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר".

ניחא ממקום שעושין למקום שאין עושין. ממקום שאין עושין למקום שעושין. ויבטל! שהרי כפוח בטלוי יש לו באותו מקום. רבי סימון בשם רבי יוחנן: במתמיה.

הלכה ב' מתני' – כיוצא בו המוליד פרות שביעית ממקום שכלו למקום שלא כלו או ממקום שלא כלו למקום שכלו חיב לכער רבי יהודה אומר צא והבא לך אף אתה:

גמרא – כלו מטיבניה ולא כלו מצפורין. אמר לו: מצפורין הבאתים אם אין את מאמינני – צא והבא לך אף אתה.

רבי חנניה ורבי פינחס רבי יודה ורבי יוסה, שניהן אמרו דבר אחד, דתנינן תפון: אוכלין על המפקר ואין אוכלין על השמור, רבי יוסי אומר: אף על השמור. אמר לון: מן השמור הבאתים ואם אין את מאמינני – הרי שדה פלוני משמרת לפניה, צא והבא לך אף אתה:

הלכה ג' מתני' – מקום שנהגו למכור בהמה דקה לעכו"ם – מוכרין. מקום שנהגו שלא למכור – אין מוכרין. ואל ישנה אדם מפני המחלקת. ובכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה עגלים וסוהים שלמין ושבורין. רבי יהודה מתיר בשבורה. בן בתירה מתיר בפוסם.

גמרא – מתר לגדל. אמר רבי בא: כגון מהיר שהוא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל.

[דף כ"ז ע"א]

הוון בעיי מימר מאן דמר מתר למכור – מתר ליחד. מאן דאמר אסור למכור – אסור ליחד. רבי יונה, רבי לעזר בשם רב: ואפילו כמאן דאמר מתר למכור – אסור ליחד. מה בין למכור, מה בין ליחד? תפון. מפיון שהוא מוכרה לו כבהמתו של עכו"ם היא, ברם הכא בהמתו של ישראל היא והוא חשוד עליה.

מקום שנהגו שלא למכור – אין מוכרין. למה? שהיא מוציאה מידי גזת. הגע עצמך שהיתה עז. שהוא מוציאה מידי בכורה. הגע עצמך שהיה זכר – שהוא מוציא מידי מתנות. מעתה הפיך אל ומכר לו – שהוא מוציא מידי חלה, וין ושמן אל ומכר לו – שהוא מוציאן מידי ברכה.

בכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה. מה בין גסה מה בין בהמה דקה? בהמה גסה יש בה חיוב חטאת, בהמה דקה אין בה חיוב חטאת. ואינו חולב ואינו גוזז. תמן הוא מתחייב, ברם הכא היא מתחייבת. וכיון שהוא מוכרה לו, לא בהמתו של עכו"ם הוא? ברם הכא בהמתו של ישראל הוא והוא חשוד עליה. אמר רבי אימי בבליי בשם רבנין דתמן: פעמים שהוא מוכרה לו לנפיון והוא מהזירה לו לאחר שלשה ימים ונמצא עובר עברה בבהמתו של ישראל. מעתה לנפיון אסור שלא לנפיון מתר? זו מפני זו!

עבר ומכר – קונסין בו. בשם שקונסין להלכה כך קונסין למנהג. מנזן שקונסין בו למנהג? חד בר נש זבין גמלא לחד ארמאי, אתא עובדא קומי רבי שמעון בן לקיש וקנסיה בכיפלה בגין דייחור ליה גמלא. אמר רבי יוסה בי רבי בון: לפרסור קנסו והוון צווחין ליה ברא דמסרסר לארמא. מה רבי שמעון בן לקיש כרבי יודה? דתנן בשם רבי יודה: הלוקח בהמה מן העכו"ם ויולדה בכור – מעלה עמו בשוה ונותן חצי דמים לפהו. נתנה לו בקבלה – מעלה עמו אפילו עשר דמים בשוה ונותן כל הדמים לפהו. והכמים אומרים: הואיל ואצבע העכו"ם באמצע – נפטרה מן הבכורה. רבי שמעון בן לקיש כרבי יודה,

[דף כ"ז ע"ב]

ורבה מן דרבי יודה, מה דאמר רבי יודה משום הלכות בכורה, מה דאמר רבי שמעון בן לקיש משום הלכות בהמה גסה.

רבי יודה מתיר בשבורה. לא אמר רבי יודה אלא בשבורה שאינה יכולה להתרפאות. אמרו לו: ותרי מביאיין לה זכר ונרבעת ממנו? אמר להם: אף אני לא אמרתי אלא בשבור, זכר שאינו יכול להתרפאות. אמרו לו: ותרי מביאיין לו נקבה והוא רוכעה והיא יולדת. רב אבון בשם רבנין דתמן: זאת אומרת, שאסור להמציא להן זרע.

תמן תנינן, הלוקח עובר חמורו של עכו"ם, המוכר לו אף על פי שאינו רשאי, המשתתף לו והמקבל ממנו והנותן לו בקבלה – פטור מן הבכורה. רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי: לית הדא אמרה שאסור

להמציא להן עבדים. אמר ליה: כָּבֵר קְדָמוֹךָ רַבִּי אֲבוּן, דְּמַר רַבִּי אֲבוּן בְּשֵׁם רַבְנִין דְּתַמּוּן: זֹאת אוֹמְרַת שְׂאֵסוּר לְהַמְצִיא לְהוֹן זָרַע:

בַּן בְּתִירָה מוֹתִיר בְּסוּם. לֹא אָמַר רַבִּי יוּדָה אֶלָּא בְּסוּם זָכָר שֶׁהוּא הוֹרֵג בְּעֵלְיוּ בְּמִלְחָמָה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא רִץ אַחֵר נִקְבָּה, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא עוֹמֵד וּמִשְׁתַּיֵּן. מַה נֶּפֶק מִן בִּינְיָהוּן? הַפְּרִים. מֵאַן דְּמַר שֶׁהוּא רִץ אַחֵר נִקְבָּה – זֶה אֵינוֹ רִץ אַחֵר נִקְבָּה. מֵאַן דְּמַר שֶׁהוּא עוֹמֵד וּמִשְׁתַּיֵּן אָף הוּא עוֹמֵד וּמִשְׁתַּיֵּן דְּבָרֵי חֲכָמִים. רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי תַנְחוּם בַּר חֵיה: לְכַשְׁיָזְקִין הוּא בּוֹדְנָו בְּרַחֲסִים:

רַבִּי יוֹסֵה בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי חוּנָּה בַּן בְּתִירָה וְרַבִּי נְתַן אֲמָרוּ דְּכָר אַחָד, דְּתַנִּי, הוֹצִיא בְּהֶמְה וְחִיָּה וְעוֹפּוֹת בֵּין חַיִּים בֵּין מוֹתִים – חֵיב. רַבִּי נְתַן אוֹמַר: מוֹתִים – חֵיב. חֵיזֵן – פְּטוּר. רַבְנִין אֵית לְהוֹן מִשּׁוּם חֵיב הַפְּטָא. וְאֵינוֹן מוֹתִיבִין לִיהֵ הַכִּיז? בְּשִׁיטְתוֹ הַשִּׁיבוּהוּ, בְּשִׁמְתוֹךָ שְׂאֵת אוֹמַר מִשּׁוּם הַלְכוֹת בְּהֶמְה גִּסְה אוֹף אֵית לָן לְכַשְׁיָזְקִין הוּא בּוֹדְנָו בְּרִיחֲסִים. רַבִּי אוֹמַר: רַבִּי אוֹמַר אֲנִי, שֶׁהוּא אֲסוּר מִשּׁוּם שְׁנֵי דְּבָרִים: מִשּׁוּם כְּלֵי זֵיץ וּמִשּׁוּם הַלְכוֹת בְּהֶמְה גִּסְה. וְתַנִּי בּוֹן, חֵיה גִּסְה בְּבִהֶמְה גִּסְה. מֵאַן תְּנִיתָא רַבִּי? דְּבָרֵי חֲכָמִים. רַבִּי בִּיבְנָא חֲנִין בַּר בָּא בְּשֵׁם רַב חֵיה: גִּסְה בְּבִהֶמְה דְּקָה.

הַלְכָה ד' מוֹתְנִי – מְקוּם שְׁנַהֲגוּ לֹזְכֵל צְלִי בְּלִילֵי פְּסָחִים – אוֹכְלִין. מְקוּם שְׁנַהֲגוּ שְׂלֵא לֹזְכֵל – אֵינוֹן אוֹכְלִין.

[דף כ"ח ע"א]

מְקוּם שְׁנַהֲגוּ לְהַדְּלִיק אֶת הַנֵּר בְּלִילֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים – מוֹדְלִיקִין. מְקוּם שְׁנַהֲגוּ שְׂלֵא לְהַדְּלִיק – אֵין מוֹדְלִיקִין. מוֹדְלִיקִין בְּכַתִּי בְּנִסְיוֹת וּבְכַתִּי מוֹדְרָשׁוֹת וּבְכַמְבוּאוֹת אֶפְלִין וְעַל גְּבֵי תְּחוּלִין.

גְּמָרָא – רַבִּי בָּא בְּעָא קוּמֵי רַבִּי אֵימִי: אֶפְלוּ בְּשֵׁר עַגְל אֶפְלוּ בְּשֵׁר עוֹף? אָמַר לִיה: אֶפְלוּ בְּשֵׁר עוֹף. סְבָרִין מִימָר, אֶפְלוּ בִּיצָה אֶפְלוּ קוּלְקָס. אָמַר רַבִּי יוֹדֵן בִּי רַבִּי חֲנִין: וּבְלֶבֶד מִן הַשְּׁחֵטָה.

תַּנִּי, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמַר: יוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁחַל לְהַיּוֹת בְּשַׁבָּת, אֶפְלוּ בְּמְקוּם שְׂלֵא נְהָגוּ לְהַדְּלִיק – מוֹדְלִיקִין. רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי, רַבִּי יוֹסֵה בֶּן שְׂאוּל בְּשֵׁם רַבִּי: תְּלַכָּה בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. דָּרַשׁ רַבִּי חֵיה בַּר בָּא לְמִיבְרִיָּה, בַּתְּדָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר.

רַבִּי יוֹסֵה אָמַר לֵה, רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנְתָן, רַבִּי חֲזַקְיָה וְאֲמָרִי לֵה רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן: מְקוּם שְׁנַהֲגוּ לְהַדְּלִיק – מִשְׁבַּח מְמָקוּם שְׁנַהֲגוּ שְׂלֵא לְהַדְּלִיק. אָמַר רַבִּי

ירמיה: תדע שהוא כן, שהרי יום הכפורים שחל להיות בשבת, אפילו מקום שנהגו שלא להדליק – מדליקין.

רבי בא ורבי סימון תריהון אמרין, תדע לך שהוא כן, שהרי האיש הזה צנוע ואינו משמש מפתו לאור הנר. בין כמאן דאמר 'מדליקין' בין כמאן דאמר 'אין מדליקין' – מפני הרגל עברה. מאן דאמר 'מדליקין' – שהוא רואה ומתבייש. ומאן דאמר 'אין מדליקין' – שלא יראה ויתאנה.

תני, אפילו בתי כנסיות ובתי מדרשות. לכן צריכה אפילו מקום שלא נהגו להדליק – מדליקין.

יום הכפורים שחל להיות בשבת, מהו להדיח כבשין ושלקות מן המנחה ולמעלן? רב אמר: אסור. רבי לעזר אמר: מותר. רבי יעקב בר אבהו בשם רבי אלעזר: מה טעם אמרו מדיחין כבשים ושלקות מן המנחה ולמעלן? מפני סכנה. שניא היא יום הכפורים שחל להיות בחול.

התיב רבי חנניה חברין דרבנין: מתניתא פליגא על רבי אלעזר – יום הכפורים שחל להיות בשבת – חלות מתחלקת לערב, שניא היא, שעל ידי שהוא דבר קל, שפא ישפח ויאכל. התיב רבי פנחס: מתניתא דרבי לעזר פליגא עלוי – יום הכפורים שחל להיות בשבת שבתון שבות, ובחול שבתון שבות. אם בחול את שובת לא כל שכן בשבת? לא צורכה דלא, אפילו דברים שאף מותר לעשותן בחול – את שובת עליהן בשבת. ואי זו? זו הדרת כבשים ושלקות.

רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו: נראין דברים בדבר שדרכו לבוא בצוננו, אבל דבר שדרכו לבוא ברותחין עד דיידיא גלשה הוא מקנב. אמר רבי מנא: אם אומר את כן,

[דף כ"ח ע"ב]

אף מתבייש ולא מקנב ונמצא בא לידי סכנה.

רבי בא בעא קומי רבי אימי: מהו להדיח כבשים ושלקות מן המנחה ולמעלן? אמר ליה: שרי. רבי יעקב בר אבהו שאל לרבי חייה ולרבי יסו: מהו להדיח כבשים ושלקות מן המנחה ולמעלן? אמר ליה: שרי.

רבי זעירה בעא קומי רבי אימי: מהו מימר לחליטה – עבד לי חליטה? אמר ליה: שרי. עבד לי תופין – שרי. עבד לי פתילה – אמר ליה: לא. מה בין זה לזה? זה אוכל נפש וזה אינו אוכל נפש.

הלכה ה' מתני' – מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב – עושין. מקום שנהגו שלא לעשות – אינן עושין. ובכל מקום תלמידי חכמים בטליו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: יעשו כל אדם עצמן בתלמידי חכמים.

גמרא – רבי אבון רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יודן נשייא כמתמיה: יעשו כל אדם עצמן תלמידי חכמים? כל עצמן לא גזרו חכמים בטלה בתשעה באב:

הלכה ו' מתני' – וחכמים אומרים: ביהודה היו עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות. ובגליל לא היו עושין כל עמר.

הלילה, בית שמאי אוסרין, ובית הלל מתירין עד שתנין החמה:

גמרא – הא יום אסור. רבי לעזר בשם רבי הושעיה: יום פסח הוא לה. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן, רבי לא בשם רבי לעזר: שני תלמידים שנו אותה. אומר רבי זעירא: אשפחית אומר: תלתא אינון, חד אומר אסור, וחד אומר מתר, וחד אומר מנהג.

הלכה ז' מתני' – רבי מאיר אומר: כל מלאכה שהתחיל בה קדם לארבעה עשר גומרה בארבעה עשר, אבל לא יתחיל בה בתחלה בארבעה עשר אף על פי שיכול לגומרה. וחכמים אומרים: שלש אפניות עושין מלאכה בערבי פסחים – החיטים והספירים והכובסין. רבי יוסי בי רבי יהודה אומר: אף הרוצענים.

גמרא – ובלבד דבר שהוא לצרף המועד. אבל לא יתחיל בארבעה עשר אפילו דבר שהוא לצרף המועד.

וחכמים אומרים: שלש אפניות עושין מלאכה בערבי פסחים, החיטין – שכן הדייט תופר בדרךו בחלו של מועד. הספירין – שכן נזירין ומצרעין מנלחין במועד. הכובסין – שכן דרף העולין מטמאה לטהרה להיות מכבסין במועד.

רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: אף הרוצענין – שכן דרף עולי רגלים להיות מתקנין מנעליהן וסנדליהן במועד. ורבנין אמרין: עשירים היו, בבחמה היו עולין.

מִסְכַּת עֲבוּדָה זְרָה פָּרָק שְׁמִינִי

ח, א בראשונה היו אומרים: אין בוצרין עם העובד כוכבים, ואין דורכין עם ישראל העושה בטמאה, אבל דורכין עם העובד כוכבים. חזרו לומר: אין דורכין עם העובד כוכבים, ואין בוצרין עם ישראל העושה בטמאה, אבל בוצרין עם העובד כוכבים, ומוליכין עמו חביות חדשות אבל לא ישנות; דברי רבי מאיר. והכמים אומרים: אחד חדשות ואחד ישנות - מסייעין אותו עד שנתעלם משניהן. נתעלם משניהן - נעשה יין נסך. בראשונה היו אומרים: אין מסייעין את הנחתום העושה בטמאה, ואין מוליכין עמו גריצות לתנור. חזרו לומר: מסייעין את הנחתום העושה בטמאה, ומוליכין עמו גריצות לתנור. ובסוריא - מסייעין את הנחתום העושה בטמאה, ומוליכין עמו גריצות לתנור.

ח, ב ישראל העושה עם העובד כוכבים בגת - הרי זה מעלה את הלחם לגבי תפוח, ומוריד את הלחם מגבי תפוח, אף על פי שהיין צף על ידיו - מתר, שאין דרכן לנסך כן. והעובד כוכבים העושה עם ישראל בגת - הרי זה מעלה הלחם לגבי תפוח, ומוריד את הלחם מגבי תפוח, אף על פי שהיין צף על גבי ידיו - מתר שאין דרכן מנסכים כן. השוקל ענבים בכף מאזנים, אף על פי שהיין צף על גבי ידיו - מתר שאין דרכן מנסכין כן. הדורס ענבים בחבית, אף על פי שהיין צף על גבי ידיו - מתר שאין דרכם מנסכין כן. נפל לבאר ונגע בו טפה כל שהוא - אסור. ירדו לשלות חרצנין וזגין מן הבאר, זה היה מעשה, ובאו ושאלו את חכמים ואמרו: ימכרו כלן לעובד כוכבים. עובד כוכבים שהיה מעלה ענבים בסלין ובדרדורין לגת, אף על פי שנפצץ לגת והיין מנתז על גבי ענבים - מתר שאין דרכן מנסכין כן. הלוקח עבט של ענבים מן העובד כוכבים, ומצא תחתיו גממיות - מתר. בצדו גממיות

- אסור. אדם שפשט ידו לחבית, כמדמה שהיא של שמן ונמצאת של יין, זה היה מעשה, ובאו ושאלו את חכמים ואמרו: ימכרו כלם לעובדי כוכבים. אגרדמן שטעם מן הכוס והחזירו לחבית - אסור. קדח במניקת, ונפלה ממנה טפה כל שהיא - אסורה, מפני שטפה של יין אסורה ואוסרת כל שהיא.

ח, ג ישראל שהכניס יינו לרשות עובד כוכבים, אם יש עליו מפתח או חותם - מתר, ואם לאו - אסור. לזה מן העובד כוכבים, אף על פי שיש עליו מפתח או חותם - אסור עד שיושיב שומר. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים ונתנו ברשותו, אף על פי שיש עליו מפתח או חותם - אסור. אם היה אוצר פתוח לרשות הרבים - מתר. בעיר שכלה עובדי כוכבים - אסור עד שיושיב שומר. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים ונתנו ברשותו, והלה כתב לו: "התקבלתי ממה מעות" - מתר. אבל אם ירצה ישראל - אין מניחו עד שיתן את מעותיו. זה היה מעשה בבית שאן, ואמרו: אין זו אלא ערמה. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים, ונתנו ברשות עובד כוכבים אחר, זה היה מעשה, ושאלו את רבי שמעון בן אלעזר ואמר: רשות עובד כוכבים אחת. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים, ונתנו בשתי חצרות או בשתי עירות, אף על פי שיוצא ונכנס מחצר זו לחצר זו, ומעיר זו לעיר זו - מתר, מפני שהוא בחזקת משתמר. אם היתה חזקה לו במקום אחר - אסור. פרוזא שישאל לעובד כוכבים כונסין לתוכו יין, אף על פי שחביות פתוחות והעובד כוכבים יושב ומשמרן - מתר מפני שבחזקת המשתמר.

ח, ד השוכר את הפועל לעשות חצי היום באסור וחצי היום בהתר, ונתן כלן בכרף אחד - כלן אסורות. אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן, ראשונות - אסורות, ושניות - מתרות. השוכר את הפועל לעשות עמו מלאכה, ולעתותי ערב אומר לו: "הולך לי

אָסוּר. הַמוֹכֵר יֵינוּ לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים וּפְסָק עִמוֹ, אָף עַל פִּי שְׁעֵתִיד לְמַחֹת אֶת הַמַּחְצֵלָאוֹת וְאֶת הַמַּדּוֹת - מִתֵּר. וְחֲנוּנִי, בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ - אָסוּר. מִפְּנֵי שְׂרָאוֹן רֵאשׁוֹן זְקוּף עָלָיו. עוֹבֵד כּוֹכְבִים שֶׁשָּׁלַח לַגִּנָּה אֶצֶל יִשְׂרָאֵל, וּמִקְצַת עֶפְכַת יֵינ לְתוֹכוֹ - הָרִי זֶה מִמְּלֵא לּוֹ הַלְגִּין וְנוֹעֵל וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ דְמִי כֻלָּן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

מִסְכַּת עֲבוּדָה זָרָה פָּרָק תְּשִׁיעִי

טא הַמַּעֲרָה מִכְּלִי לְכִלֵּי קְלוּחַ, מִשְׁכַּנְגָד שֶׁפִּתַּח שֶׁל חֲבִית וּלְמִטָּה - הָרִי זֶה אָסוּר. הַגַּת וְהַמַּחֲץ וְהַמִּשְׁפָּךְ שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים - רַבִּי מִתִּיר, וְחֲכָמִים אוֹסְרִין. וּמוֹדָה רַבִּי בְּקִנְיָנִים - שֶׁהֵן אָסוּרוֹת. מִפְּנֵי מָה אֵלוֹ אָסוּרוֹת וְאֵלוֹ מִתְּרוֹת? אֵלוֹ - עֲשׂוּיּוֹת לְמַכְנָס, וְאֵלוֹ - עֲשׂוּיּוֹת שֶׁלֹּא לְמַכְנָס. שֶׁל עֵץ וְשֶׁל אֶבֶן - צָרִיד לְנִגְב. אִם הָיוּ זְפוּתִין - צָרִיד לְקַלֵּף.

טב הַלּוֹקַח כְּלֵי תְּשֻׁמִישׁ מִן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, דְּבָרִים שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן - מִטְּבִילֵן וְהֵן טְהוּרִין. דְּבָרִים שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, כְּגוֹן כּוֹסוֹת וְצִלוּחִית - יְדִיחֵן בְּצוּנָן. כְּגוֹן הַיּוֹרוֹת וְהַמַּחְמִין וְהַטּוֹגְנִין וְקַמְקוּמוֹסִין - יְדִיחֵן בְּרוֹתְחִין. כְּגוֹן הַסְּכִינִין וְהַשְּׁפוּדִים וְהַאֶסְכְּלָאוֹת - מְלַבְּנֵן בְּאוֹר וְהֵן טְהוּרִין. וְכֻלָּן שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַד שֶׁלֹּא יִגְעִיל, וְטָבֵל וּלְבָן - הָרִי זֶה מִתֵּר.

טג מִי שֶׁהָיוּ גִתִּיו וּבְדִיו טְמֵאִין, וּמִבְּקָשׁ לְטַהֲרָן, הַדְּפִים וְהַלּוּלָבִים וְהַעֲדָשׁוֹת - מִנְּגַבָן וְהֵן טְהוּרִין. הַעֲקָלִין שֶׁל נְצָרִים וְשֶׁל בְּצָבוּץ - צָרִיד לְנִגְב. שֶׁל חֲשִׁיפָה וְשֶׁל גָּמִי - צָרִיד לִישֵׁן. וְכִמָּה מֵישֵׁנָן? שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ. רַבֵּן שֶׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מַגַּת לַגַּת וּמִבְּד לְבַד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הַרוּצָה לְטַהֲרָן - אוֹ חוֹלְטָן מִיַּד בַּחֲמִין, אוֹ מוֹלְגָן בְּמֵי זֵיתִים. רַבֵּן שֶׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי יוֹסִי: נוֹתְנָן בְּנֶהָר שְׁמִימִיו מְהַלְכִין מְלֵא עֵינוֹ. הַצְּנוּר שְׁמִימִיו מְקַלְחִין - כֶּשֶׁם שֶׁמִּנְגַב לְטַהֲרָה, כֶּךָ מִנְּגַב לִישֵׁן נֶסֶךְ.

אֶת הַלְגִּין הַזֶּה בְּמָקוֹם פְּלוּנִי" אָף עַל פִּי שְׂאִין יִשְׂרָאֵל רֵשָׁאִי לְעֲשׂוֹת כֶּן, שְׁכָרוּ - מִתֵּר. הַשׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לְרֹכֵב עָלָיָה, וְאָמַר לוֹ: "תִּנְהַג לִי אֶת הַלְגִּין הַזֶּה עָלָיָה" אָף עַל פִּי שְׂאִין יִשְׂרָאֵל רֵשָׁאִי לְעֲשׂוֹת כֶּן, שְׁכָרוּ - מִתֵּר. אוֹמֵר אָדָם לְחֲכָרוֹ וּלְפוּעֵלוֹ: צָאוּ וְאָכְלוּ בְּדִינָר זֶה, צָאוּ וְשִׁתּוּ בְּדִינָר זֶה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשֵּׁם מַעֲשָׂרוֹת וּמִשֵּׁם שְׁבִיעִית וּמִשֵּׁם יֵינ נֶסֶךְ. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: צָא וְאָכְלוּ כֶּכֶר וְאֲנִי נוֹתֵן דְּמִיָּה, צָא וְשִׁתָּה רְבִיעִית וְאֲנִי נוֹתֵן אֶת דְּמִיָּה - הָרִי זֶה חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם מַעֲשָׂרוֹת וּמִשׁוּם שְׁבִיעִית וּמִשׁוּם יֵינ נֶסֶךְ. הַנוֹתֵן צֶמֶר לְצַבֵּעַ עוֹבֵד כּוֹכְבִים לְצַבֵּעַ לוֹ - אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא צָבָעוּ בַּחֲמֵץ שֶׁל יֵינ נֶסֶךְ. אִם בָּאוּ לְבֵית חֲשִׁבוּן - אָסוּר.

חא הַמְּנִיחַ יֵינוּ בְּפוּנְדָק וְנִכְנָס לְכַרְךָ, אָף עַל פִּי שֶׁשָּׁהָה לְזִמְן מְרַבָּה - מִתֵּר. וְאִם הוֹדִיעֵנו, אוֹ שֶׁנֶּעַל עָלָיו בְּפוּנְדָקוֹ - אָסוּר. הַמְּנִיחַ יֵינוּ בְּסַפִּינָה וְנִכְנָס לְכַרְךָ, אָף עַל פִּי שֶׁשָּׁהָה לְזִמְן מְרַבָּה - מִתֵּר. וְאִם הוֹדִיעֵנו אוֹ שֶׁהַפְּלִיגָה סַפִּינָתוֹ בָּיָם - אָסוּר. רַבִּי שֶׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הִיָּה שֵׁם לְגִין מְלֵא וְקָשׁוּר לְכַרְעֵי הַמִּטָּה, וְאֵין הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים יוֹדֵעַ בּו - מִתֵּר. אוֹמֵר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וְהֵלֵא פִּשְׁתָּם נֶכֶר בֵּין מְלַמְעֵלָה בֵּין מְלַמְטָה, אֲלֵא כְּדִי שִׁיפְתַּח וְיִגַּף וְיִנְגַּב. הַמְּשַׁלַּח חֲבִית שֶׁל יֵינ בֵּיד בֵּיתוֹ, וְשֶׁל צִיר וְשֶׁל חֲמֵץ וְשֶׁל מוֹרִיס וְשֶׁל שֶׁמֶן וְשֶׁל דְּבַשׁ בֵּיד הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, אִם הָיָה מִכִּיר חוֹתְמוֹ וְשִׁמוֹ - מִתֵּר, וְאִם לֹאוֹ - אָסוּר. יֵינוּ אֶצֶל הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, מִהִסְתֵּם - אָסוּר מִשֵּׁם יֵינ נֶסֶךְ. אֲבָל הַצִּיר וְהַמוֹרִיס וְהַדְּבַשׁ, אִם רָאָה אוֹתוֹ שֶׁמִּנְסָכִין - אָסוּרִין, וְאִם לֹאוֹ - מִתֵּרִין. יִשְׂרָאֵל הַחֲשׂוֹד - שׁוֹתֵין בְּמִרְתָּפוֹ וְאֵין שׁוֹתֵין מְלִגְנוֹ. וְאִם הָיָה חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁתִּיָּה - אָף מִמִּרְתָּפוֹ אָסוּר.

חב עוֹבֵד כּוֹכְבִים שֶׁהָיָה חָיִב מַעוֹת לְיִשְׂרָאֵל, אָף עַל פִּי שֶׁמְכַר יֵינ נֶסֶךְ וְהִבִּיא לוֹ, עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וְהִבִּיא לוֹ - מִתֵּר. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: הִמְתַּן עַד שֶׁאֲמַכֵּר יֵינ נֶסֶךְ וְאִבִּיא לָךְ, עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וְאִבִּיא לָךְ -

שְׁכָתוֹב עֲנֵשׁ עַד שְׁלֵא יִזְהִיר? אֵלֶּא מִזְהִיר
וְאַחַר כֵּךְ עוֹנֵשׁ, מִלְּמַד: שֶׁהִזְהִיר וְאַחַר כֵּךְ
עוֹנֵשׁ. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: [אָף] עַל
הַפְּלָאִים. מִתֵּר לִבְנֵי נַח לְזֹרַע וּלְלִבֵּשׁ
כְּלָאִים. אָסוּר לְהִרְבִּיעַ וּלְהִרְכִּיב אֵילָנוֹת.

מִסְכַּת הוֹרְיֹת פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א, א הוֹרוּ בֵּית דִּין, וַיִּדַע אֶחָד מֵהֶן שֶׁטָּעוּ.
אוּ שֶׁהָיָה אֶחָד מִן הַתְּלִמִּידִים וְתִיקִים יוֹשֵׁב
לִפְנֵיהֶם וְרָאוּי לְהוֹרָאָה כְּשִׁמְעוֹן בֶּן עֲזַאי,
וְהֵלֶךְ וַעֲשֵׂה עַל פִּיהֶן - הֲרִי זֶה חֵיֵב, מִפְּנֵי
שְׁלֵא תִלָּה בְּבֵית דִּין:

א, ב הוֹרוּ בֵּית דִּין, וַעֲשׂוּ כָל הַקְּהָל אוּ רַבֵּן
עַל פִּיהֶן, בְּזִמְנָן שֶׁהוֹרָאָתוֹ הוֹרָאָת בֵּית דִּין -
פְּטוּרִין, וְהָעוֹשִׂין עַל פִּיהֶם - מְבִיאִין פֶּר.
וְאִין הוֹרִיתֶן הוֹרִית בֵּית דִּין - מְבִיאִין פֶּר.
הָעוֹשִׂין עַל פִּי - מְבִיאִין כְּשֶׁבָה אוּ שְׁעִירָה.
הוֹרוּ בֵּית דִּין, וַעֲשׂוּ שְׁנַיִם אוּ שְׁלֹשָׁה
שְׁבָטִים אוּ רַבֵּן עַל פִּיהֶם, בְּזִמְנָן שֶׁהוֹרָאָתֵן
הוֹרִית בֵּית דִּין - פְּטוּרִין, וְהָעוֹשִׂין עַל פִּיהֶן
- מְבִיאִין פֶּר. אִין הוֹרִיתֶן הוֹרִית בֵּית דִּין -
חֵיֵבִין. וְעוֹשִׂין עַל פִּיהֶן - מְבִיאִין כְּשֶׁבָה אוּ
שְׁעִירָה. עֲשׂוּ עַל הוֹרִית עֲצֻמָּן - פְּטוּרִים.
הוֹרִית כֹּהֵן מְשִׁיחַ - חֵיֵבִין. הוֹרוּ בֵּית דִּין
וְאֶחָד מֵהֶן אֵינוֹ שֵׁם - פְּטוּרִין. רַבִּי אָמַר:
אוֹמֵר אֲנִי: עַד שֶׁיְהִי מְפָלָא שְׁבָהֶן:

א, ג חִמַּר בְּהוֹרְיָה שְׂאִין בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת.
בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת שְׂאִין בְּהוֹרְיָה. שְׁבִהוֹרְיָה - עַד
שֶׁהוֹרוּ בְּלָן כְּאֶחָד. וּבְדִינֵי נְפֻשׁוֹת - הוֹלְכִין
אַחַר הָרֵב. שְׁבִהוֹרְיָה - עַד שֶׁהוֹרוּ בֵּית דִּין
שְׁבַלְשַׁפְתַּת הַגְּזִיטָה. וּבְדִינֵי נְפֻשׁוֹת - נוֹתְנִין
בְּכָל מְקוֹם. יַחֲדֵי שֶׁהוֹרָה עֲצֻמוֹ עַל פִּי -
הֲרִי זֶה חֵיֵב, שְׁנַאֲמַר (בְּמִדְבָר טו, ל): "וְהִנֵּפֵשׁ
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְיַד רְמָה":

א, ד הָאוֹכֵל שְׁקָצִים - זֶה מוֹמֵר. כִּיִּצַד
מוֹמֵר אוֹכֵל גְּבֻלוֹת וְטִרְפוֹת שְׁקָצִים
וְרַמְשִׁים. הָאוֹכֵל בֶּשֶׂר חֲזִיר, וְהַשּׁוֹתֶה יֵין
נְסֻךְ, אוּ הַמְחַלֵּל אֶת הַשֶּׁבֶת, וְהַמְנַסֵּךְ. רַבִּי
יוֹסִי בְרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אָף הַלוֹבֵשׁ

ט, ד עַל שְׁבַע מִצְוֹת נִצְטוּוּ בְנֵי נַח: עַל
הַדִּינִין, וְעַל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וְעַל גְּלוּי
עֲרִיּוֹת, וְעַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים, וְעַל הַגְּזֵל, וְעַל
אֲבֵר מִן הַחֵי. עַל הַדִּינִין כִּיִּצַד? כְּשֵׁם
שִׁישְׁרָאֵל מִצְוִין לְהוֹשִׁיב בְּתֵי דִינִין בְּעִירוֹת
שְׁלֵהֶן - כֵּךְ בְּנֵי נַח מִצְוִין לְהוֹשִׁיב בְּתֵי דִינִין
בְּעִיר שְׁלֵהֶם. עַל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְעַל בְּרַפְתַּת
הַשֵּׁם כִּיִּצַד? עוֹבֵד כּוֹכָבִים שְׁעָבַד עֲבוֹדַת
כּוֹכָבִים וּבִרְךָ אֶת הַשֵּׁם. לֹא נִתְּנָה מִיתָה
לְבְנֵי נַח אֲלֵא בְּסִיף בְּלִבָּד. עַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת
כִּיִּצַד? כָּל עֲרוּהַ שְׁבִית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל
מִמִּיתִין עֲלֶיהָ - בְּנֵי נַח מְזַהְרִים עֲלֶיהָ, וְכָל
עֲרוּהַ שְׁבִית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְזַהְרִים עֲלֶיהָ -
בְּנֵי נַח מוֹמְתִין עֲלֶיהָ; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: הִרְבָּה עֲרִיּוֹת שְׂאִין בֵּית
דִּין מִמִּיתִין עֲלֶיהָ - בְּנֵי נַח מְזַהְרִים עֲלֶיהָ.
כָּא עַל עֲרִיּוֹת יִשְׂרָאֵל - גִּדּוֹן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל.
כָּא עַל עֲרִיּוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים - גִּדּוֹן בְּדִינֵי
הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. וְאִין לִי אֲלֵא נַעֲרָה
מֵאֲרָסָה בְּלִבָּד. וְעַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים כִּיִּצַד?
עוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים, עוֹבֵד
כּוֹכָבִים בְּיִשְׂרָאֵל - חֵיֵב. יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבֵד
כּוֹכָבִים - פְּטוּר. עַל הַגְּזֵלָה כִּיִּצַד? גִּנְבַּת גְּזֵל
יִפֹּת תֹּאֵר, וְכֵן כִּיִּצַּא בּוֹ, עוֹבֵד כּוֹכָבִים
בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים, עוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּיִשְׂרָאֵל -
אָסוּר. יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים - מִתֵּר. עַל
אֲבֵר מִן הַחֵי כִּיִּצַד? אֲבֵר הַמְּדַלְדֵּל בְּבִהְמָה
וְאִין בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֲרוּכָה, בְּשֶׁר הַמְּדַלְדֵּל
בְּבִהְמָה וְאִין בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֲרָפָה - אָסוּר
לְבְנֵי נַח וְאִין צְרִיף לֹמֵר לְיִשְׂרָאֵל. וְאִם יֵשׁ
בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֲרָפָה - מִתֵּר לְיִשְׂרָאֵל וְאִין
צְרִיף לֹמֵר לְבְנֵי נַח. נִטְלָא צְפוּרָה שְׂאִין בַּה
כּוֹזֵית וְאֲכָלָה - רַבִּי פּוֹטֵר, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי
שְׁמַעוֹן מְחִיֵּב. וְיֵמָּה עַל אֲבֵר מִן הַחֵי מִמְּנֹו -
חֵיֵב, כְּלוֹ - לֹא יְהִי חֵיֵב! חֲנֻקָה וְאֲכָלָה -
פְּטוּר. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אָף עַל
דָּם מִן הַחֵי. רַבִּי חֲדָקָא אָמַר: אָף עַל
הַסְרוּס. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אָף עַל
הַכְּשָׁפִים. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: כָּל הָאָמוּר
בְּפִרְשָׁה - בְּנֵי נַח מְזַהְרִין עֲלֶיהָ, שְׁנַאֲמַר
(דְּבָרִים יח): לֹא יִמָּצֵא כֵּךְ מִעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ
כָּאֵשׁ וְגו' וְחֹבֵר חֵבֵר כִּי תוֹעֵבַת ה'. אֶפְשָׁר

כלאים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף העושה דבר שאין היצר תאב לו:

אומרים: הרי הוא כשאר כל מצות העולם דבר עם שגגת המעשה - מביא אשם תלוי:

אז, אין חִיבִין על עֲשֵׂה ועל לא תעשה שבמקדש, ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש. ומביא אשם תלוי על עֲשֵׂה ועל לא תעשה שבגדה. אמר רבי שמעון: מפני מה חִיבִין על מצות עשה שבגדה? מפני שיש בה לא תעשה. ועוד רבי יהודה היה אומר בהן כָּלֵל: כשהיחיד באשם תלוי - נשיא פיוצא בו, ומשיח ובית דין פטורין. וכשהוא באשם ודאי - נשיא ומשיח פיוצא בו, ובית דין פטורין:

אח, שמיעת הקול, ובטוי שפתיים, וטמאת מקדש וקדשיו - בית דין פטורין, יחיד נשיא ומשיח חייב. אלא שאין הנשיא חייב על שמיעת הקול, ולא על טמאת מקדש וקדשיו - שהן בעולה ויורד. נשיא - פיוצא בו, ומשיח ובית דין - פטורין. כשהוא בקבועה, יחיד ונשיא ומשיח - מביאין שעירה, ובית דין - פר ושעיר, [פר] לעולה ושעיר לחטאת:

מִסְכַּת הוֹרִיּוֹת פָּרָק שְׁנִי

בא, אלו דברים שפין כהן גדול לכהן הדיוט: פר הבא על כל המצות, ופר יום הכפורים, ועשירית האיפה. לא פורע, ולא פורם. אבל פורם מלמטה, וההדיוט מלמעלה. אין מטמא לקרובין. ומצוה על הבתולה, ומזהר על האלמנה, ומחזיר את הרוצח, ומקריב אוגן ואינו אוכל. מקריב חלק בראש, ונוטל חלק בראש. וכל עבודת יום הכפורים - אינה כשרה אלא בו. ופטור על טמאת מקדש וקדשיו. וכלן נוהגין במרבה בגדים שעבר, חוץ מפר הבא על כל המצות. בלן אינן נוהגין במשוח מלחמה - חוץ מחמשה דברים שפרש הכתוב בפרשה. לא פורע, ולא פורם, ואין מטמא לקרוביו, ומצוה על הבתולה, ומזהר באלמנה, ומחזיר את הרוצח; דברי

א, הורו בית דין שהוא מוצאי שבת, ואחר כך זרחה חמה - אין זה הוריה אלא טעות. הורו בית דין לעקור את כל הגוף, אמרו: אין דם בתורה, אין חלב בתורה, אין פגול בתורה - הרי אלו פטורין. הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת - הרי אלו חייבין. פיצד? אמרו: יש דם, אבל אין חייבין אלא על דם הקרב לשלמים. יש חלב בתורה, אבל אין חייבין אלא על חלב הקרב לשלמים. יש פגול בתורה, אבל אין חייבין אלא על פגול שבשלמים - הרי אלו חייבין, שנאמר: דבר. נאמר כאן דבר, ונאמר להלן דבר. מה דבר האמור להלן - מקצתו ולא כלו, אף דבר האמור כאן - מקצתו ולא כלו. אתה אומר דבר מקצתו ולא כלו, או אינו אלא כלו? תלמוד לומר (דברים יז, ח): "בין דם לדם" - ולא כל דם. בין דין לדין - ולא כל דין. בין נגע לנגע - ולא כל נגע. הא אין צריך לומר בלשון הראשון, אלא בלשון האחרון. נאמר כאן דבר, ונאמר להלן דבר. מה דבר האמור להלן - מקצתו ולא כלו. אף דבר האמור כאן - מקצתו ולא כלו. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: חטאו ששה והן רבן, או שבעה אף על פי שאינו רבן - הרי חייבין:

א, הורו בית דין של אחד מן השבטים, ועשה אותו השבט על פיהן - אותו השבט חייב, ושאר השבטים פטורין. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: הוראת בית דין עם כל שבט ושבט - כהוראת בית דין לצבור, שאין בית דין ומשיח חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה, והעלם דבר בבית דין ושגגת המעשה בקהל. עשו על הורית עצמן - פטורין. על הורית כהן משיח - חייבין. אין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, וכהן משיח, ולא בעבודת כוכבים, אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. משיח בעבודת כוכבים - חייב על שגגת המעשה; דברי רבי מאיר. וחכמים

רבי יהודה. וחכמים ואמרים: אין מחזיר את הרוצח:

בב, איזהו נשיא? [נשיא] ישראל, ולא נשיא שבט. נשיא ישראל ונשיא בית דוד - זה מביא לעצמו, וזה מביא לעצמו:

בג, איזהו משיח? משיח בשמן המשחה. אין בין משיח בשמן המשחה למרבה בכגדים, אלא שהמרבה בכגדים - צריך להביא פר; דברי רבי מאיר. וחכמים ואמרים: אינו צריך להביא פר:

בד, פר משיח ופר העדה - פר משיח קדם לפר העדה בכל מעשיו, הואיל ופר משיח מכפר, והעדה מתכפרת, מוטב שיקדים המכפר למתכפר, שנאמר (ויקרא טו, ו): "וכפר בעדו ובעד ביתו" וגו'. פר הבא על כל המצות - קדם לפר ושעיר של עבודת פוכבים. ופר ושעיר של עבודת פוכבים - קדם לשעיר של נשיא. ושעיר של נשיא - קדם לשעיר של יחיד. ושעיר של יחיד - קדם לכבשה של יחיד. שתי הלחם - קודמות לכבשים. העמר - קדם לכבש הקרב עמו. זה הכלל: הבא בגין היום - קדם לבא בגין הלחם:

בה, הוא ואביו ורבו עומדין בשבי - הוא קדם לרבו, ורבו קדם לאביו, ואמו קודמת לכל אדם. איזהו רבו? רבו שלמדו תורה, לא שלמדו אומנות. ואיזה? זה שפתח לו תחלה. רבי מאיר אומר: רבו שלמדו חכמה, לא רבו שלמדו תורה. רבי יהודה אומר: כל שרב תלמודו ממנו. רבי יוסי אומר: כל שהאיר עיניו במשנתו:

בו, האישי - קדם לאשה, להחיותו, להשיב אבדה. ואשה - קודמת לאיש, לכסות, ולהוציא מבית השבי בזמן ששניהן עומדין בקלקלה - האישי קדם. מעשה שהלך רבי יהושע לרומי, אמרו לו: יש כאן תינוק אחד ירושלמי יפה עינים וטוב ראי עומד לקלון, הלך רבי יהושע לבדקו, פיון שהגיע לפתח, קרא את המקרא הזה (ישעיהו

מב): מי נתן למשפה יעקב וישראל לבוזזים. נענה אותו תינוק ואמר (שם): הלא זה חטאנו לו וגו'. באותה שעה אמר רבי יהושע: מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ שאיני זו מכאן עד שאני פודה אותו בממון הרבה. פדאו בממון הרבה, ושגרו לארץ ישראל, ועליו נאמר (איכה ד, ב): "בני ציון היקרים המסלאים בפדו" וגו':

בז, מנין שכל השונה פרק אחד לחברו, מעלה עליו הכתוב כאלו הוא יצרו ורקמו והביאו לעולם? שנאמר (ירמיה טו, יט): "אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה", כאותו הפה שזרק נשמה באדם הראשון, כך כל המכניס בריה אחת תחת כנפי השכינה - מעלין עליו כאלו יצרו ורקמו והביאו לעולם. יקרה - התורה, שנאמר (משלי ג, טו): "יקרה היא מפנינים". ואומר (משלי כ, טו): "יש זהב רוב פנינים וכלי יקר שפתי דעת":

בח, חכם - קדם למלך ישראל. מת חכם - אין לנו כיוצא בו. מת מלך ישראל - כל ישראל ראויים למלכות. המלך - קדם לכהן גדול, שנאמר (מלכים א, א, ג): "ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם והרכבתם את שלמה בני על הפודה אשר ליי" וגו'. כהן גדול קדם לנביא, שנאמר (שם א, לד): "ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא" - הקדים צדוק לנתן. ואומר (זכריה ג, ח): "שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיף היושבים לפניך" וגו'. יכול בני אדם הדיוטות היו? תלמוד לומר: "כי אנשי מופת הםה", אין מופת אלא נביא, שנאמר (דברים יג, ב): "ונתן אליך אות או מופת":

בט, משיח בשמן המשחה - קודם למרבה בגדים. מרבה בגדים - קודם למשיח מלחמה. משיח מלחמה - קדם לסגן. סגן - קודם לראש משמר. ראש משמר - קדם לראש בית אב. ראש בית אב - קדם למרפל. - קדם לגזבר. גזבר - קדם לכהן הדיוט. כהן הדיוט - קדם ללוי. לוי - קדם

לְיִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל - לְמַזְזֵר. מַזְזֵר - לְנִתְיָן. נִתְיָן - לְגֵר. גֵּר - לְעַבְדֵי מִשְׁחָרָר. אִימְתִּי? בְּזִמְנֵי שְׂכַלְן שְׂוִין, אֲבָל אִם הִיָּה מַזְזֵר תְּלָמִיד חָכֵם, וְכֵהֵן גְּדוּל עִם הָאָרֶץ - מַזְזֵר תְּלָמִיד חָכֵם קָדָם לְכֵהֵן גְּדוּל עִם הָאָרֶץ, שְׂנָאֵמֵר (מְשַׁלֵּי ג, טו): "יִקְרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חִפְצֵיהּ לֹא יִשׁוּ בֵּה!" רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָוֵמֵר: בְּדִין הוּא שְׂיִקְדִים עַבְדֵי מִשְׁחָרָר לְגֵר, מִפְּנֵי שְׁזֵה גְדַל בְּקִדְשָׁה, וְזֵה שְׂלֵא בְּקִדְשָׁה, אֲלֵא מִפְּנֵי שְׁזֵה הִיָּה בְּכָלֵל אַרְוֵר, וְזֵה לֹא הִיָּה בְּכָלֵל אַרְוֵר:

ב, מִפְּנֵי מַה הִכָּל קוֹפְצִין לִישָׂא אֶת הַגִּיּוּרָת, וְאִין הִכָּל קוֹפְצִין לִישָׂא אֶת הַמִּשְׁחָרְרָת? מִפְּנֵי שֶׁהַגִּיּוּרָת - הִיָּתֵה בְּחֻזְקָת מִשְׁמֵרָת, וְשִׁפְחָה מִשְׁחָרְרָת - הִיָּתֵה בְּחֻזְקָת מִפְּקָרָת. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוּק אָוֵמֵר: מִפְּנֵי שְׂמַצִּין לְקַלְלָהּ בְּפִי כָּל הַבְּרִיּוֹת. מִפְּנֵי מַה הִכָּל נִשְׁאָלִין עַל הָעַבְדֵי? מִפְּנֵי שְׂעַסְקוּ רַע עִם הַבְּרִיּוֹת:

ב, יֵא (תְּהֵלִים קְלָה, יט): "בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרָכּוּ אֶת ה', [בֵּית אֶהְרֹן בְּרָכּוּ אֶת ה'], בֵּית הַלְוִי בְּרָכּוּ אֶת ה', יִרְאִי ה' בְּרָכּוּ אֶת ה'". נִמְצְאוּ: יִשְׂרָאֵל - מְבָרְכִין אַחַת. בֵּית אֶהְרֹן - שְׁתֵּים. בֵּית הַלְוִי - שְׁלֹשׁ. יִשְׂרָאֵל יִרְאִי ה' - מְבָרְכִין אַרְבַּע:

הַדְרָן עֲלֵךְ תּוֹסֵפֶתָא סָדֵר נְזִיקִין

מִסְכַּת קֶרְבָּנוֹת פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָוֵמֵר: כָּל הַזִּבְחִים שְׂנֻזְבָּחוּ שְׂלֵא לְשִׁמֹן - כְּשֵׁרִין, אֲלֵא שְׂלֵא עֲלוּ לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוּבָה, חוּץ מִן הַפֶּסַח וּמִן הַחֻטָּאת. הַפֶּסַח בְּזִמְנוֹ וְהַחֻטָּאת בְּכָל זְמָן. רַבִּי אֶלְעָזָר אָוֵמֵר: אִף הָאֵשֶׁם, הַפֶּסַח בְּזִמְנוֹ וְחֻטָּאת וְהָאֵשֶׁם בְּכָל זְמָן. רַבִּי אֶלְעָזָר אָוֵמֵר: חֻטָּאת בְּאֵה עַל חֻטָּאת, וְאֵשֶׁם בָּא עַל אֲשֵׁמָה, מַה חֻטָּאת פֶּסוּלָה שְׂלֵא לְשִׁמָּה אִף אֵשֶׁם פֶּסוּל שְׂלֵא לְשִׁמּוֹ.

אָמֵר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּחֻטָּאת, שְׂדֵמָה נִתַּן לְמַעֲלָה, לְפִיכָךְ אִם שְׂחֻטָּה שְׂלֵא לְשִׁמָּה - פֶּסוּלָה, תֵּאמֵר בְּאֵשֶׁם שְׂדֵמוֹ נִתַּן לְמַטָּה, וְאִם שְׂחֻטוֹ שְׂלֵא לְשִׁמּוֹ - כְּשֵׁר, אִף אֵשֶׁם שְׂדֵמוֹ נִתַּן לְמַטָּה, אִם שְׂחֻטוֹ שְׂלֵא לְשִׁמּוֹ - יֵהָא פֶּסוּל. אָמֵר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּפֶסַח שִׁישׁ לוֹ זְמָן קְבוּעַ, וְאִם שְׂחֻטוֹ שְׂלֵא לְשִׁמּוֹ פֶּסוּל. תֵּאמֵר בְּאֵשֶׁם שְׂאִין לוֹ זְמָן קְבוּעַ? וְאִם שְׂחֻטוֹ שְׂלֵא לְשִׁמּוֹ - כְּשֵׁר. וְאָמֵר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: חֻטָּאת תּוֹכִיחַ, שְׂאִין לָהּ זְמָן קְבוּעַ, וְאִם שְׂחֻטָּה שְׂלֵא לְשִׁמָּה - הִיא פֶּסוּלָה, אִף אֵשֶׁם שְׂאִין לוֹ זְמָן קְבוּעַ, אִם שְׂחֻטוֹ שְׂלֵא לְשִׁמּוֹ - יֵהָא פֶּסוּל. אָמֵר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: נִחְזֹר חֲלִילָהּ. חֲזֹר רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמֵר: אִף חֻטָּאת הִיא וְאֵשֶׁם הִיא, מַה חֻטָּאת פֶּסוּלָה שְׂלֵא לְשִׁמָּה אִף אֵשֶׁם פֶּסוּל שְׂלֵא לְשִׁמּוֹ. אָמֵר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: בְּחֻטָּאת הוּא אָוֵמֵר: "וְשִׁחַט אֹתָהּ לְחֻטָּאת" - שְׂתֵּהָא שְׂחִיטָתָהּ לְשֵׁם חֻטָּאת, בְּפֶסַח הוּא אָוֵמֵר (שְׁמוֹת יב, כז): "זִבַּח פֶּסַח הוּא לֵה" - שְׂתֵּהָא זְבִיחָה לְשֵׁם פֶּסַח, אֲבָל אֵשֶׁם, אִינוֹ אָוֵמֵר "אֵשֶׁם הוּא", אֲלֵא בְּשַׁעַת הַקְּטִיר חֲלָבִים, הוּא עֲצָמוֹ אִף עַל פִּי שְׂלֵא הַקְּטִיר חֲלָבוֹ - כְּשֵׁר.

ב. אֵשֶׁם בֶּן שְׁנָה שְׂהִבִּיאוּ בֶּן שְׁתֵּים, וּבֶן שְׁתֵּים שְׂהִבִּיאוּ בֶּן שְׁנָה, אוֹ שְׂשַׁחְטוּ מְחֹסֵר זְמָן בְּבַעֲלִים - תַּעֲבֹר צוּרְתוֹ וַיֵּצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. עוֹלֹת נְזִיר וְעוֹלֹת יוֹלָדָת, וְעוֹלֹת מְצֻרַע שְׂשַׁחְטָן בְּנֵי שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֹדֶשׁ וַיּוֹם אֶחָד, אוֹ שְׂשַׁחְטָן מְחֹסֵר זְמָן בְּבַעֲלִים, וְעוֹלִין עַל גְּבֵי מִזְבֵּחַ וְטַעֲנוּן נִסְכִּים, אֲלֵא שְׂלֵא עָלוּ לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוּבָה. זֵה הוּא כָּלּוֹ שֶׁל דְּבָר: כָּל שְׂאִינוֹ פּוֹסֵל בְּעוֹלֹת נְדָבָה - אִינוֹ פּוֹסֵל בְּעוֹלָה, וְכָל הַפּוֹסֵל בְּחֻטָּאת - פּוֹסֵל בְּאֵשֶׁם, חוּץ מִן הָאֵשֶׁם שְׂשַׁחְטוֹ שְׂלֵא לְשִׁמּוֹ.

ג. כְּבָשִׂים שְׂשַׁחְטָן לְשֵׁם כְּבָשִׂים, וְנִמְצְאוּ אִילִים - עָלוּ לְצַבּוֹר לְשֵׁם אִילִים. אִילֵי צַבּוֹר שְׂשַׁחְטָן לְשֵׁם אִילִים, וְנִמְצְאוּ

כְּבָשִׁים, עָלוּ לְצַבּוּר לְשֵׁם כְּבָשִׁים, וְהִשָּׂאָר יַעֲלוּ עַל גְּבֵי הַמְּזֻבַּח וַיִּטְעוּנִין נִסְכִּין.

ד. שִׁחְטוּ לְשֵׁמוֹ, וּמָלְקוּ שְׂלֵא לְשֵׁמוֹ - כֶּשֶׁר, שִׁכְבַּר הַכֶּשֶׁר בְּשַׁחֲיטָה, חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת, חוּץ לְזַמְנוֹ - פְּגוּל וְחִיבִים עָלָיו כֶּרֶת. חוּץ לְמִקְוָמוֹ וְחוּץ לְזַמְנוֹ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשֵּׁיר בְּהַלּוּף. וְכֵן בְּחוּץ לְזַמְנוֹ וְחוּץ לְמִקְוָמוֹ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִצְּאֵנִי יוֹסִי בְּרַבִּי בְּצִידִךָ, וְאָמַר לִי: הַלּוּף, שֶׁהִיָּה רַבִּי מֵאִיר פּוֹסֵל בּוֹ, מֵהָ אֶתְהָ בּוֹ, אֲמַרְתִּי לוֹ: מְכַשֵּׁיר אֲנִי. אָמַר לִי: מֵאִיזָה טַעַם? אֲמַרְתִּי לוֹ: לְפִי שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְעַבּוּדָה שְׂלֵא שַׁחֲטָה, וְשְׂלֵא קִבְּלָהּ וְשְׂלֵא זָרְקָהּ, אָבֵל אֶפְשָׁר שְׂלֵא בְּהַלּוּף. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: כָּל הַלּוּף שְׁעַבּוּדָה צְרִיכָה לוֹ - פּוֹסֵל בְּעַבּוּדָה, וְכָל הַלּוּף שְׂאִין עַבּוּדָה צְרִיכָה לוֹ - אִינוֹ פּוֹסֵל בְּעַבּוּדָה. אִיזָהוּ הַלּוּף שְׁעַבּוּדָה צְרִיכָה לוֹ? שִׁחְטוּ וְקִבְּלוּ לִילָךְ, וְלִזְרָקוֹ עַל גְּבֵי הַמְּזֻבַּח, וּבִשְׁעַת הַלוֹכוֹ חֲשַׁב עָלָיו - זֶה הַלּוּף שְׁעַבּוּדָה צְרִיכָה לוֹ. אָבֵל שַׁחַט, וְקִבְּלוּ לִילָךְ לְהִנְיָחוֹ בְּמִקְוָם אַחֵר, וּבִשְׁעַת הַלוֹכוֹ חֲשַׁב עָלָיו - זֶה הוּא הַלּוּף שְׂאִין עַבּוּדָה צְרִיכָה לוֹ.

ה. וְכֵן הִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: אֶפְלוּ רִגְלוֹ אַחַת עַל גְּבֵי הַרְצָפָה - פְּסוּל. רִגְלוֹ אַחַת עַל גְּבֵי הַרְצָפָה, וְרִגְלוֹ אַחַת עַל גְּבֵי הַלְּבָנָה, רִגְלוֹ אַחַת עַל גְּבֵי הַרְצָפָה, וְרִגְלוֹ אַחַת עַל גְּבֵי הַכְּלִי, שְׂאֵם יִנְטֵל הַכְּלִי וַיְכוּל לְעַמֵּד בְּפָנָי עֲצָמוֹ - כֶּשֶׁר, וְאִם לֹא - פְּסוּל. קִבְּלוּ בִּימִינוֹ וּבִשְׂמֹאלוֹ כְּאֶחָד - פְּסוּל. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשֵּׁיר. הִיָּתָה שְׂמֹאל מְסִיעַת אֶת הַיָּמִין - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהוּא כֶּשֶׁר. הִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: כָּל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יָד - טְעוֹן יָמִין, וְכָל שְׂלֵא נֶאֱמַר בּוֹ יָד - אִין טְעוֹן יָמִין, יָמִין. כָּל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ 'אֶצְבַּע' - טְעוֹן יָמִין, וְכָל שְׂלֵא נֶאֱמַר בּוֹ 'אֶצְבַּע' - אִין טְעוֹן יָמִין. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: כָּל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִתְּנָת יָד, שְׁנָה בְּמִתְּנָה - פְּסוּל. בְּקִבְּלָהּ - כֶּשֶׁר. וְכָל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ קִבְּלַת יָד, שְׁנָה בְּקִבְּלָהּ - פְּסוּל. בְּמִתְּנָה - כֶּשֶׁר. קִבְּלוּ

הַכֶּהֵן, קִבְּלוּ הַכֶּשֶׁר, קִבְּלוּ בִּימִינוֹ, קִבְּלוּ בְּכָלִי הַקָּדֵשׁ, קִבְּלוּ כֶּשֶׁר חִזּוֹר וְקִבְּלוּ פְּסוּל, קִבְּלוּ בְּשְׂמֹאל, קִבְּלוּ בְּכָלִי חַל - פְּסוּל. קִבְּלוּ הַכֶּשֶׁר וְזָרַק הַפְּסוּל, קִבְּלוּ הַפְּסוּל וְזָרַק הַכֶּשֶׁר - פְּסוּל.

ו. דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָה: מִנֵּין לְקִבְּלַת הַדָּם שְׂלֵא תִּהְיֶה אֲלֵא בְּכֶהֵן תְּמִים וּבְכָלִי שְׂרַת? תִּלְמוּד לומר (וַיִּקְרָא ט, ט): "וְהִקְרַבּוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֶת הַדָּם אֲלֵיוֹ!" יְכוּל זֶה זְרִיקָה, כֶּשֶׁהוּא אָמַר: "וְזָרְקוּ" - זֶה זְרִיקָה אֲמוּרָה, הָאֵינוֹ אָמַר כֵּן "וְהִקְרַבּוּ" אֲלֵא זֶה קִבְּלָהּ, מְקִישׁ קִבְּלָהּ לְזְרִיקָה, מֵהָ זְרִיקָה בְּכֶהֵן תְּמִים וּבְכָלִי שְׂרַת, אֶף בְּקִבְּלָהּ בְּכֶהֵן תְּמִים וּבְכָלִי שְׂרַת. וְלִהְלֹךְ הוּא אָמַר: "וּמִשְׁחַתְּ אוֹתָם וְכִהְנוּ לִי", מֵהָ כֶּהֵן הָאָמּוֹר לְהִלֵּךְ בְּכֶהֵן תְּמִים וְכָלִי שְׂרַת, אֶף כֶּהֵן הָאָמּוֹר כֵּן כֶּהֵן תְּמִים וְכָלִי שְׂרַת. אָמַר לוֹ רַבִּי טְרַפּוֹן: עֲקִיבָה! עַד מָתִי אֶתְהָ מְגַבֵּב וּמְבִיא עָלֵינוּ? אֶקַּפֵּחַ אֶת בְּנֵי אִם לֹא הִפְרַשׁ שְׁמַעְתִּי בֵּין קִבְּלָהּ לְזְרִיקָה, וְאֶתְהָ הַשְׁוֵתָה קִבְּלָהּ לְזְרִיקָה. אָמַר לוֹ: תִּרְשַׁנִּי לומר לְפָנֶיךָ מֵהָ שְׁלֵמְדַתְּנִי? אָמַר לוֹ: אָמּוֹר! אָמַר לוֹ: קִבְּלָהּ, לֹא עָשָׂה בָּהּ מַחְשָׁבָה כְּמַעֲשֵׂה. זְרִיקָה, עָשָׂה בָּהּ מַחְשָׁבָה כְּמַעֲשֵׂה. הַמְקַבֵּל בְּחוּץ - כֶּשֶׁר. הַזּוֹרֵק בְּחוּץ - פְּסוּל. קִבְּלוּהוּ פְּסוּלִין - אִין חִיבִין עָלָיו. זְרִיקוּהוּ - פְּסוּלִין - חִיבִין עָלָיו. אָמַר לוֹ: הַעֲבּוּדָה! שְׂלֵא הִטִּיתָה יָמִין וּשְׂמֹאל. אֲנִי שְׁמַעְתִּי וְלֹא הִיָּה לִי לְפָרֵשׁ, וְאֶתְהָ דוֹרֵשׁ וּמְסַכֵּים לְהִלְכָהּ, הָאֵ כָּל הַפּוֹרֵשׁ מִמָּךְ כְּפּוֹרֵשׁ מִחֵיּוֹ.

ז. דָּם פֶּרֶת חֲטָאת, שׁוֹחֵט בִּימִינוֹ וּמְקַבֵּל בְּשְׂמֹאלוֹ, וּמִזָּה בְּאֶצְבַּע הַיָּמִינִית, וְאִם שְׁנָה - פְּסוּל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בִּימִינוֹ הִיָּה שׁוֹחֵט וְנוֹתֵן אֶת הַסִּפְּקִין לְפָנָיו, אוֹ לְזָה שְׁעוֹמֵד בְּצִדוֹ וּמְקַבְּלוֹ בִּימִינוֹ, וּמַעֲרָה בְּשְׂמֹאלוֹ, וּמִזָּה בְּאֶצְבַּע הַיָּמִינִית. וְאִם שְׁנָה - פְּסוּל. הַזְיוֹת שְׁבִפְרָה, הַזֵּן שְׂלֵא לְשִׁמֵן, אוֹ שְׂאִינֵן מְכֻנָּנוֹת, אוֹ שִׁחֲסַר אַחַת מֵהֵן שְׁטָבֵל אַחַת וְהִזָּה שְׁתִּים, אוֹ שְׁטָבֵל שְׁתִּים, וְהִזָּה אַחַת - הָרִי אֵלוֹ פְּסוּלוֹת. הַזְיוֹת שְׁבִמְצָרַע, שְׁהֵזֵן שְׂלֵא לְשִׁמֵן שְׂאִינֵן מְכֻנָּנוֹת - הָרִי אֵלוֹ

כְּשֵׁרוֹת. דָּם אֲשָׁמוּ שֶׁל מְצוּרָע - מְקַבֵּל בִּימִינוֹ וּמַעֲרָה בְּשִׂמְאָלוֹ, וּמִזָּה בְּאֲצִבַּע הַיְמָנִית. וְאִם שָׁנָה - פְּסוּל. פְּנֵה מִשִּׂמְאָלוֹ לַיְמִינוֹ, וְעֵרָה לְשִׂמְאָלוֹ, וְחִזּוֹר וְהִזָּה בִּימִינוֹ - פְּסוּל, לֹא מִפְּנֵי שְׁשָׁנָה - פְּסוּל, אֲלָא שְׁחִסָּר הַלּוּג טַפָּה כֹּל שֶׁהוּא.

ח. דָּם כֹּל הַנִּתְנִין לְמַעֲלָן, שֶׁנִּתְּנָן שְׁלֵא כְּדִרְכָן, אוֹ שְׂאִינָן מְכוּוְנוֹת - הָרִי אֵלּוֹ כְּשֵׁרִין. דָּם הַנִּתְנִין לְמַגְעָן, שֶׁנִּתְּנָן שְׁלֵא כְּדִרְכָן, אוֹ שֶׁמְכוּן שְׁלֵא כְּנֶגֶד הַיְסוּד - הָרִי אֵלּוֹ פְּסוּלִין. דָּם כֹּל הַנִּתְנִין לְמַעֲלָן, מְקַצֵּת כְּלֵי וְנוֹתֵן בֵּיד, וְאִם נִתֵּן בְּכִלֵי - פְּסוּל. לֵג שְׁמֵן שֶׁל מְצוּרָע, נוֹטֵל בִּימִינוֹ וּמְקַבֵּל בְּשִׂמְאָלוֹ, וּמִזָּה בְּאֲצִבַּע הַיְמָנִית. וְאִם שָׁנָה - פְּסוּל. אֲבָל בְּעוֹף אֵינוֹ כֵּן, אֲלָא שְׁבַעֲלוֹת הָעוֹף מִמְצָה מַעֲצָמוֹ, וּבְחִטָּאת הָעוֹף - מִזָּה וּמִמְצָה מַעֲצָמוֹ. כֵּלָן שֶׁקָּבְלוּ בֵּיד וְהִזָּה בְּכִלֵי, בְּכִלֵי וְהִזָּה בֵּיד - הָרִי אֵלּוֹ פְּסוּלִין. הַקָּטָר חֲלִבִין וְאִמּוּרִין וְעִצִּים, שֶׁנִּתְּנָן עַל גְּבֵי הָאִישִׁים, בֵּין בֵּיד בֵּין בְּכִלֵי, בֵּין בְּשִׂמְאָלוֹ בֵּין בִּימִינוֹ - הָרִי אֵלּוֹ כְּשֵׁרִין. הֵינָן שְׁנֹסְכוֹ בַקְּסוּהָ, הַקֶּמֶץ וְהַלְבוּנָה, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מִשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסֻכִים שֶׁקָּדְשׁוּ בְּכִלֵי, שֶׁנִּתְּנָן עַל גְּבֵי הָאִישִׁים, בֵּין בֵּיד בֵּין בְּכִלֵי, בֵּין בִּימִין בֵּין בְּשִׂמְאָל - הָרִי אֵלּוֹ כְּשֵׁרִין. וְכֵלָן שְׁנֹסְכוֹ בַקְּסוּהָ וְנֹסְכוֹ בַהֵיזָן - כְּשׁוֹר. בֵּיד וּבְכִלֵי חַל - פְּסוּל. אַחַד נְסוּף הַמַּיִם, וְאַחַד נְסוּף הֵינָן, שְׁנֹסְכוֹ בֵּין בַּהֵיזָן בֵּין בַּקְּרָקְעוֹת, בֵּין בַּקְּסוּהָ בֵּין בְּמַנִּיקוֹת - הָרִי אֵלּוֹ כְּשֵׁרִין.

מִסְכַּת קְרָבָנוֹת פָּרָק שְׁנִי

א. הַשּׁוֹחֵט הַזֹּבַח לְזֶרֶק דָּמוֹ בַּחוּץ, אוֹ מְקַצֵּת דָּמוֹ בַּחוּץ, לְהַקְטִיר אִמּוּרָיו בַּחוּץ, אוֹ כַזֵּית מִאִמּוּרָיו בַּחוּץ, לְאָכַל בְּשָׂרוֹ בַּחוּץ, אוֹ כַזֵּית מִבְּשָׂרוֹ בַּחוּץ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. וְכֵן אִתָּהּ אוֹמֵר בְּעֶרְלִים וּטְמָאִים. כִּיצַד? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֹּבַח עַל מִנַּת שְׂיִזְרוֹקוֹ עֶרְלִים וּטְמָאִים בַּחוּץ, אוֹ מְקַצֵּת דָּמוֹ בַּחוּץ, עַל מִנַּת שְׂיִקְטִירוֹ עֶרְלִים וּטְמָאִים אֶת אִמּוּרָיו בַּחוּץ, אוֹ כַזֵּית מִאִמּוּרָיו בַּחוּץ - פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. לְזֶרֶק דָּמוֹ לְמַחֵר, אוֹ

מְקַצֵּת דָּמוֹ לְמַחֵר, לְהַקְטִיר אֶת אִמּוּרָיו לְמַחֵר, אוֹ כַזֵּית מִאִמּוּרָיו לְמַחֵר, לְאָכַל בְּשָׂרוֹ לְמַחֵר, אוֹ כַזֵּית מִבְּשָׂרוֹ לְמַחֵר - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. וְכֵן אִתָּהּ אוֹמֵר בְּעֶרְלִים וּבְטְמָאִים, כִּיצַד? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֹּבַח, עַל מִנַּת שְׂיִזְרוֹקוֹ עֶרְלִים וּטְמָאִים אֶת דָּמוֹ לְמַחֵר, אוֹ מְקַצֵּת דָּמוֹ לְמַחֵר, עַל מִנַּת שְׂיִקְטִירוֹ עֶרְלִין וּטְמָאִין אֶת אִמּוּרָיו לְמַחֵר, אוֹ כַזֵּית מִאִמּוּרָיו לְמַחֵר, עַל מִנַּת שְׂיִאכְלוֹ עֶרְלִים וּטְמָאִים אֶת בְּשָׂרוֹ לְמַחֵר, אוֹ כַזֵּית מִבְּשָׂרוֹ לְמַחֵר - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת.

ב. הַשּׁוֹחֵט אֶת הָעוֹלָה לְזֶרֶק אֶת דָּמָהּ בַּחוּץ, אוֹ מְקַצֵּת דָּמָהּ בַּחוּץ, לְאָכּוֹל¹ בְּשָׂרָהּ בַּחוּץ, אוֹ כַזֵּית מִבְּשָׂרָהּ בַּחוּץ - פְּסוּלָהּ, וְאִין בָּהּ כֶּרֶת. וְכֵן אִתָּהּ אוֹמֵר בְּעֶרְלִים וּבְטְמָאִים. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֹּבַח לְאָכּוֹל כַזֵּית מִעוֹר הָאֵלִיָּה חוּץ לְמִקְוָמָה - פְּסוּל, וְאִין בָּהּ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנָה - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יְהוּדָה אִישׁ אוֹכְלִים אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יַעֲקֹב, וְכֵן הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אִישׁ כֹּפֵר עֲפוּס אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: אַחַד עוֹר שֶׁתַּחַת הָאֵלִיָּה, וְאַחַד עוֹר הָרֹאשׁ שֶׁל הָעֶגְלָה הַרְּדָה, וְעוֹר פְּרוֹסוֹת בְּהֵמָה דְקָה, וְכֹל הַנֶּאֱכָלִין בְּעוֹר הַבְּשָׂר חוּץ לְמִקְוָמוֹ - פְּסוּל, וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנֵנו - פְּגוּל, וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. כֹּל הַזֹּבָחִים שֶׁשְׁחָטָן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן, קָבַל וְהֵלֵךְ וְזָרַק חוּץ לְזִמְנֵנו, אוֹ שֶׁשְׁחָטָן חוּץ לְזִמְנֵנו, קָבַל וְהֵלֵךְ וְזָרַק שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן - פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת, וּבִלְבַד שְׂיִקְרַב הַמִּתִּיר כְּמִצְוֹתוֹ. כִּיצַד קָרַב הַמִּתִּיר כְּמִצְוֹתוֹ? שָׁחַט בְּשִׁתִּיקָה וְקָבַל וְהֵלֵךְ וְזָרַק חוּץ לְזִמְנֵנו, אוֹ שֶׁשְׁחַט חוּץ לְזִמְנֵנו, וְקָבַל וְהֵלֵךְ וְזָרַק בְּשִׁתִּיקָה, אוֹ שֶׁשְׁחַט וְקָבַל וְהֵלֵךְ וְזָרַק חוּץ לְזִמְנֵנו - זֶה הוּא שֶׁקָּרַב הַמִּתִּיר כְּמִצְוֹתוֹ. כִּיצַד לֹא קָרַב הַמִּתִּיר כְּמִצְוֹתוֹ? שָׁחַט חוּץ לְמִקְוָמוֹ, וְקָבַל וְהֵלֵךְ וְזָרַק חוּץ לְזִמְנֵנו, אוֹ שֶׁשְׁחַט חוּץ לְזִמְנֵנו, וְקָבַל וְהֵלֵךְ וְזָרַק חוּץ לְמִקְוָמוֹ

¹ הֵינּוּ לְהַקְטִיר.

וּלְזַמְנוּ, אוֹ שֶׁשָּׁחַט וְקָבַל הֶלֶךְ וְזָרַק חוּץ
 לְמִקְוָמוֹ, בֵּין שֶׁהִקְדִּים מִחֲשֶׁבֶת זְמַן
 לְמִחֲשֶׁבֶת מְקוֹם, וּבֵין שֶׁהִקְדִּים מִחֲשֶׁבֶת
 מְקוֹם לְמִחֲשֶׁבֶת זְמַן - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כְּרַת.
 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף בְּזֶה הִקְדִּים מִחֲשֶׁבֶת
 זְמַן לְמִחֲשֶׁבֶת מְקוֹם - פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו
 כְּרַת. הִקְדִּים מִחֲשֶׁבֶת מְקוֹם לְמִחֲשֶׁבֶת זְמַן
 - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כְּרַת. כִּיצַד קִדְמָה מִחֲשֶׁבֶת
 זְמַן לְמִחֲשֶׁבֶת מְקוֹם? שֶׁחָטוּ חוּץ לְזַמְנוֹ,
 קָבַל וְהֵלֶךְ וְזָרַק חוּץ לְמִקְוָמוֹ. כִּיצַד קִדְמָה
 מִחֲשֶׁבֶת מְקוֹם לְמִחֲשֶׁבֶת זְמַן? שֶׁחָט חוּץ
 לְמִקְוָמוֹ וְקָבַל וְהֵלֶךְ וְזָרַק חוּץ לְזַמְנוֹ.
 הַפֶּסֶח וְהַחֲטָאֵת שֶׁשָּׁחַטָן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹ,
 [וְקָבַל וְהֵלֶךְ וְזָרַק חוּץ לְזַמְנוֹ] - פְּסוּל וְאֵין
 בּוֹ כְּרַת, מִפְּנֵי שְׁלֵא קָרַב הַמִּתִּיר כְּמִצְוֹתוֹ.
 הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֹּבֵחַ, לְאָכַל בִּשְׂרוֹ לְחוּץ,
 לְהִקְטִיר מֵאֲמוּרָיו לְמַחֵר, לְאָכַל בִּשְׂרוֹ
 לְמַחֵר, לְהִקְטִיר מֵאֲמוּרָיו לְחוּץ, בֵּין
 שֶׁהִקְדִּים מִחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמִחֲשֶׁבֶת מְקוֹם,
 וּבֵין שֶׁהִקְדִּים מִחֲשֶׁבֶת מְקוֹם לְמִחֲשֶׁבֶת זְמַן
 - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כְּרַת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף
 בְּזֶה הִקְדִּים מִחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמִחֲשֶׁבֶת מְקוֹם -
 פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כְּרַת. הִקְדִּים מִחֲשֶׁבֶת
 מְקוֹם לְמִחֲשֶׁבֶת זְמַן - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כְּרַת.

ג. כֹּל הַזֹּבְחִים שֶׁשָּׁחַטָן חוּץ לְזַמְנוֹ, אוֹ
 שֶׁקָּבְלוּ פְּסוּלִין אֶת הַדָּם, וְזָרְקוּהוּ בַשְּׂתִיקָה,
 אוֹ שֶׁלֶן הַדָּם וְזָרְקוּהוּ בַשְּׂתִיקָה, אוֹ שֶׁיִצְא
 הַדָּם חוּץ לְקַלְעִים, וְזָרְקוּהוּ בַשְּׂתִיקָה, אוֹ
 חוּץ לְזַמְנוֹ - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כְּרַת. הַשּׁוֹחֵט
 אֶת הַזֹּבֵחַ לְאָכַל מִבִּשְׂרוֹ כְּזִית בַּחוּץ, וְכֵן
 כְּזִית בְּפָנִים לְהִקְטִיר כְּזִית מֵאֲמוּרָיו בְּפָנִים,
 וְכִזִּית בַּחוּץ - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כְּרַת. לְאָכַל
 מִבִּשְׂרוֹ כְּזִית בַּחוּץ, וְכִזִּית לְמַחֵר, לְהִקְטִיר
 מֵאֲמוּרָיו כְּזִית הַיּוֹם, וְכִזִּית לְמַחֵר - פְּגוּל
 וְחֵיבִין עָלָיו כְּרַת. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֹּבֵחַ לְאָכַל
 מִבִּשְׂרוֹ כְּחֲצִי זִית בַּחוּץ, וְכְחֲצִי זִית בְּפָנִים,
 לְהִקְטִיר מֵאֲמוּרָיו כְּחֲצִי זִית בַּחוּץ, וְכְחֲצִי
 זִית בְּפָנִים - כָּשֶׁר. וְכֵן לְמַחֵר - כָּשֶׁר.
 הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֹּבֵחַ, לְאָכַל חֲצִי זִית מִבִּשְׂרוֹ
 בַּחוּץ, וְחֲצִי זִית לְמַחֵר, לְהִקְטִיר מֵאֲמוּרָיו
 כְּחֲצִי זִית הַיּוֹם וְכְחֲצִי זִית לְמַחֵר, בֵּין

שֶׁהִקְדִּים מִחֲשֶׁבֶת מְקוֹם לְמִחֲשֶׁבֶת זְמַן, בֵּין
 שֶׁהִקְדִּים מִחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמִחֲשֶׁבֶת מְקוֹם -
 פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כְּרַת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף
 בְּזֶה אִם הִקְדִּים מִחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמִחֲשֶׁבֶת
 מְקוֹם - פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כְּרַת. הִקְדִּים
 מִחֲשֶׁבֶת מְקוֹם לְמִחֲשֶׁבֶת זְמַן - פְּסוּל וְאֵין
 בּוֹ כְּרַת. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֹּבֵחַ, לְאָכַל מִבִּשְׂרוֹ
 כְּחֲצִי זִית בַּחוּץ, לְהִקְטִיר מֵאֲמוּרָיו כְּחֲצִי
 זִית בַּחוּץ, לְאָכַל מִבִּשְׂרוֹ כְּחֲצִי זִית לְמַחֵר,
 לְהִקְטִיר מֵאֲמוּרָיו כְּחֲצִי זִית לְמַחֵר, לְאָכַל
 מִבִּשְׂרוֹ כְּחֲצִי זִית בַּחוּץ, לְהִקְטִיר מֵאֲמוּרָיו
 כְּחֲצִי זִית לְמַחֵר - כָּשֶׁר, שְׂאִין אֲכִילָה
 וְהִקְטִירָה מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. אָבַל אֲכִילָה
 וְאֲכִילָה, הִקְטִירָה וְהִקְטִירָה - מִצְטָרְפוֹת זֶה
 עִם זֶה. כִּיצַד? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֹּבֵחַ לְאָכַל
 מִבִּשְׂרוֹ כְּזִית בַּחוּץ, כְּזִית לְמַחֵר, לְהִקְטִיר
 מֵאֲמוּרָיו כְּזִית בַּחוּץ, כְּזִית לְמַחֵר - פְּסוּל
 וְאֵין בּוֹ כְּרַת, מִפְּנֵי שֶׁאֲכִילָה וְאֲכִילָה,
 הִקְטִירָה וְהִקְטִירָה - מִצְטָרְפוֹת זֶה עִם זֶה.
 הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֹּבֵחַ, לְאָכַל מִבִּשְׂרוֹ כְּחֲצִי זִית
 לְמַחֵר, וּבִשְׂעַת זְרִיקָה חָשַׁב עוֹד לְהִקְטִיר
 מֵאֲמוּרָיו כְּחֲצִי זִית לְמַחֵר - פְּגוּל וְחֵיבִין
 עָלָיו כְּרַת, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁחִיטָה וְזְרִיקָה
 מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְפַגֵּל. הַשּׁוֹחֵט אֶת
 הַזֹּבֵחַ, לְאָכַל מִבִּשְׂרוֹ פָּחוֹת מִכְּזִית, לְמַחֵר -
 כָּשֶׁר, שְׂאִין פָּחוֹת מִכְּזִית, מִפְּגַל וּפּוֹסֵל בְּכֹל
 מְקוֹם.

ד. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֹּבֵחַ, לְאָכַל אֲמוּרָיו,
 וּלְהִקְטִיר בִּשְׂרוֹ, לְאָכַל דְּבַר שְׂאִין דְּרָכּוֹ
 לְאָכַל, וּלְהִקְטִיר הַדְּבַר שְׂאִין דְּרָכּוֹ לְהִקְטִיר
 - כָּשֶׁר. וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל, לְהַנִּיחַ אֶת דָּמוֹ,
 וְאֶת אֲמוּרָיו לְמַחֵר, אוֹ לְהוֹצִיא לְחוּץ -
 כָּשֶׁר. וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר:
 רַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹסֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְכַשֵּׁר.
 אָמַר לֵהֵן רַבִּי יְהוּדָה: מַה אִם הִנִּיחַ אֶת
 הַדָּם לְמַחֵר - אֵינוֹ פּוֹסֵל. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים:
 זֶה וְזֶה כָּשֶׁר, אֵין לָהֶן שְׁפוֹסֵל אֶלָּא מִחֲשֶׁבֶת

² פְּרוּשׁ: שְׂאִם לֹא הָיוּ מִצְטָרְפִין הָיָה כָּשֶׁר
 (הַגְרָ"א).

אכילה והקטרה, וזריקת דמים. אמר רבי: כשהלכתי למצות מדותי אצל רבי אליעזר בן שמוע מצאתי יוסף הבבלי יושב לפניו והיה חביב לו ביותר עד לאחת. אמר לו: רבי! השוחט את הזבח להניח מדמו למחר מהו. אמר לו: כשר. ערבית? אמר לו: כשר. שחרית? אמר לו: כשר. צהריים? אמר לו: כשר. מנחה? אמר לו: כשר, אלא שרבי אליעזר פוסל. צהבו פניו של יוסף הבבלי. אמר לו: יוסף! כמדמה אני שלא כוננו שמועתנו עד עתה. אמר לו: רבי! הן, אלא שרבי יהודה פוסל שנה לי והחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי, עכשו ששנית לי פסול החזרת לי אבדתי, זלגו עיניו של רבי אליעזר בן שמוע דמעות. אמר: אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבים עליכם ביותר, קרא עליו המקרא הזה (תהלים קיט, צו): "מה אהבתי תורתך כל היום שיחתי" וגו', מפני שרבי יהודה בנו של רבי אלעי ורבי אלעי תלמידו של רבי אליעזר, לפיכך שנה לו משנת רבי אליעזר.

מסכת קרבנות פרק שלישי

א. כל הזבחים ששחטן שלא לשמן - הרי אלו כשרין, לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו - פסול, ואין בו כרת חוץ לזמנו - פגול, וחיבין עליו כרת. כל הזבחים ששחטן אחד מן הפסולין - הרי אלו כשרים, לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת. כיצד? השוחט את הזבח על מנת שיזרקו ערלים וטמאים את דמו, על מנת שיקטירו ערלים וטמאים את אמוריו, על מנת שיאכלו ערלים וטמאים את בשרו - כשר, לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת. חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת.

חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת. חשב לתן את הנתנין למטה למעלה, ואת הנתנין למעלה למטה, את הנתנין בפנים בחוץ ואת הנתנין בחוץ בפנים - כשר, לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת. כל הזבחים שקבל דמן אחד מן הפסולין - הרי הוא פסול, לפיכך אם חשב עליו, בין חוץ למקומו בין חוץ לזמנו - אין בו משום פגול.

ג. הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן - הרי הן פסולין, לפיכך אם חשב עליהן בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומן - אין בהן משום פגול. אחד הפסח וחסאת, ואחד כל הזבחים, שקבל דמן זר ואונן וטבול יום, מחסר בגדים ומחסר כפורים, ושלא רחוצ ידים ורגלים, ערל, טמא, יושב ועומד על גבי כלי, על גבי בהמה, על גבי רגלי חברו - פסול, לפיכך אם חשב עליו, בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. וקבל זר קבל פסול קבל בשמאל קבל בכלי חול פסול לפיכך אם חשב עליו בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. נתן את הנתנין בחוץ בפנים ואת הנתנין בפנים בחוץ - פסול. לפיכך אם חשב עליו בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. זה הכלל, אין הזבח נפסל אלא בארבעה דברים - בשחיתה, ובמתן כלי, ובהלוף, ובזריקה, מוסף עליהן הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן, ומוסף עליהן הזבח שהוא נפסל במחשבה בערלים ובטמאים.

ד. כל הזבחים ששחטן הראשון בשתיקה והשני חוץ לזמנו, אף על פי שזה שחט בשתיקה וזרק את הדם - פוסל. הפסח והחטאת ששחטן הראשון לשמן והשני

ב. קבל הפהן, קבל הכשר, קבל בימינו, קבל בכלי הקדש - כשר, לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת.

³ הגר"א מוחק את כל מה שבסוגרית המרבעות.

ביצֵי תּוֹרִין וּמוֹרָאת הַעוֹף, וְהַנּוֹצָה, וְהַעוֹר,
הָאֵבֶר, וְהָאֵלֶל, וְהַשְּׁלִיל, וְהַשְּׁלִיא - כָּל אֱלוֹ
אֵין מִפְּגָלִין אֶת הַזְּבַח, לֹא חוּץ לְזַמְנוּ וְלֹא
חוּץ לְמַקוֹמוֹ, וְאֵין מִחֻשְׁבָּה פּוֹסֵלֶת בְּהֵן
מִשׁוּם פְּגוּל. וְהַמְעַלָּה אוֹתָן בַּחוּץ - פְּטוּר.

שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן, אִף עַל פִּי שְׂזֵה שְׁחַט לְשִׁמּוֹן
וְזָרַק אֶת הַדָּם - פְּסוּל. זֶה הוּא כָּלְלוֹ שֶׁל
דְּבָר: כָּל הַנִּפְסָל בְּמִחֻשְׁבָּה, בֵּין שְׁעַל
הִרְאִשׁוֹן חֹשֵׁב, וּבֵין שְׁעַל הָאֲחֵרוֹן חֹשֵׁב -
פְּסוּל, אִף עַל פִּי שְׂיֵשׁ דָּם הַנֶּפֶשׁ בְּכוֹס אַחֵר
- פְּסוּל. כָּל הַנִּפְסָל בְּמַעֲשֵׂה, בֵּין שְׁעַל
הִרְאִשׁוֹן חֹשֵׁב, וּבֵין שְׁעַל הָאֲחֵרוֹן חֹשֵׁב -
פְּסוּל, אִם יֵשׁ דָּם הַנֶּפֶשׁ בְּכוֹס אַחֵר, יִחְזוֹר
וְיִקְבַּל - כָּשֶׁר. קִבַּל הַזֶּר, קִבַּל הַפְּסוּל, קִבַּל
בְּשִׂמְאָלוֹ, קִבַּל בְּכָלִי חוּל - פְּסוּל. אִם יֵשׁ
דָּם הַנֶּפֶשׁ בְּכוֹס אַחֵר, יִחְזוֹר וְיִקְבַּל - כָּשֶׁר.
קִבַּל בְּכָלִי קֹדֶשׁ וְנִתֵּן בְּכָלִי חוּל - יִחְזוֹר
וְיִקְבַּל בְּכָלִי קֹדֶשׁ. נִתֵּן אֶת הַנִּתֵּן לְמִטָּן
לְמַעְלָן, וְאֶת הַנִּתֵּן לְמַעְלָן לְמִטָּן, אֶת הַנִּתֵּן
בְּפָנִים בַּחוּץ, וְאֶת הַנִּתֵּן בַּחוּץ בְּפָנִים -
פְּסוּל. אִם יֵשׁ דָּם הַנֶּפֶשׁ בְּכוֹס אַחֵר, יִחְזוֹר
וְיִקְבַּל - כָּשֶׁר.

ה. יֵשׁ מִהֵן מִפְּגָלִין וְלֹא מִתְּפַגְּלִין, מִתְּפַגְּלִין
וְלֹא מִפְּגָלִין, מִפְּגָלִין וּמִתְּפַגְּלִין, לֹא מִפְּגָלִין
וְלֹא מִתְּפַגְּלִין. אֱלוֹ שְׁהֵן מִפְּגָלִין וְלֹא
מִתְּפַגְּלִין: שְׁחִיטָה, קַבּוּל וְהַלּוֹךְ. כִּיצַד?
שְׁחַט קִבַּל וְהַלּוֹךְ עַל מְנַת לְהַקְטִיר אֱמוּרִין
לְמַחֵר - הֲרִי אֱלוֹ מִפְּגָלִין. כִּיצַד אֵין
מִתְּפַגְּלִין? שְׁחַט עַל מְנַת לְקַבֵּל, וְקִבַּל עַל
מְנַת לְהַלּוֹךְ לְמַחֵר - הֲרִי אֱלוֹ אֵין מִתְּפַגְּלִין.
וְאֱלוֹ שְׁהֵן מִתְּפַגְּלִין וְלֹא מִפְּגָלִין: שְׂרִיר
הַדָּם וְהַקְטִיר אֱמוּרִין וְאֲכִילַת בֶּשֶׂר. כִּיצַד?
שְׁחַט לְשִׁפּוֹךְ שְׂרִיר הַדָּם, עַל מְנַת לְהַקְטִיר
אֱמוּרִין וְלֶאֱכֹל מִן הַבֶּשֶׂר לְמַחֵר - הֲרִי אֱלוֹ
מִתְּפַגְּלִין. כִּיצַד אֵין מִפְּגָלִין? שִׁפְךְ שְׂרִיר
הַדָּם עַל מְנַת לְהַקְטִיר אֱמוּרִין, וְהַקְטִיר
אֱמוּרִין עַל מְנַת לֶאֱכֹל מִן הַבֶּשֶׂר לְמַחֵר -
הֲרִי אֱלוֹ אֵין מִפְּגָלִין. זְרִיקָה מִפְּגָלֶת
וּמִתְּפַגְּלֶת, כִּיצַד הִיא מִפְּגָלֶת? שְׁחַט קִבַּל
וְהַלּוֹךְ עַל מְנַת לְזָרַק אֶת הַדָּם לְמַחֵר - הֲרִי
זוֹ מִפְּגָלֶת. כִּיצַד מִתְּפַגְּלֶת? זָרַק אֶת הַדָּם
עַל מְנַת לְשִׁפְךְ שְׂרִיר הַדָּם, לְהַקְטִיר אֱמוּרִין
לֶאֱכֹל מִן הַבֶּשֶׂר לְמַחֵר - הֲרִי זוֹ מִתְּפַגְּלֶת.
אֱלוֹ לֹא מִפְּגָלִין וְלֹא מִתְּפַגְּלִין: הַעֲצָמוֹת,
וְהַגִּידִים, וְהַקְּרָנִים, וְהַטְּלָפִים, וְצִמָּר
שְׁבָרָשִׁי כְּבָשִׁים, וְשֶׁר שְׁבֻזָּקֵן הַתִּישִׁים,

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יְיָ עַם מֹשֶׁה לְמִימַר:

זָשָׂא אֶת-רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם-הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם: קָבִיל יֵת חֹשֶׁבֶן בְּנֵי גֵרְשׁוֹן אַף אֲנֹן לְבֵית אֲבֹתֶהוֹן לְזַרְעֵיתֶהוֹן:

זָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם הֵם – כְּמוֹ שְׂצוּיִתִּיד עַל בְּנֵי קֶהֶת, לְרֹאוֹת כַּמָּה יֵשׁ שֶׁהִגִּיעוּ לְכָלֵל עֲבוּדָה.

מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְיָמְעֵלָה עַד בֶּן-חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקַדְוּ אוֹתָם כָּל-הַבָּא לְצִבָּא לְעִבְדַּת עֲבָדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: מִבֶּן תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא עַד בֶּן חֲמִשִּׁין שָׁנִין תִּמְנִי יִתְהוֹן: כָּל דְּאִתִּי לְחֵילָא חֵילָא לְמַפְלַח פּוֹלְחָנָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא:

זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשֻׁנִי לְעִבְדַּת וּלְמִשְׁאָא:

דִּין פּוֹלְחָן זַרְעֵית גֵּרְשׁוֹן לְמַפְלַח וּלְמִטְלָא:

וּנְשָׂאוֹ אֶת-יְרִיעֵת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-אֹהֶל מוֹעֵד מִכֹּסֶהוֹ וּמִכֶּסֶה הַתַּחַשׁ אֲשֶׁר-עָלָיו מִלְּמַעְלָה וְאֶת-מִסְדָּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּטְלוּן יֵת יְרִיעֵת מִשְׁכָּנָא יֵת מִשְׁכָּן זְמָנָא חוֹפְאִיה וְחוֹפְאִיה דְּסִסְגוֹנָא דְעֵלוֹהִי מִלְּעֵילָא יֵת פְּרָסָא דְתַרְעָא מִשְׁכָּן זְמָנָא:

אֶת יְרִיעֵת הַמִּשְׁכָּן – עֶשֶׂר הַסַּחְתוֹנוֹת. וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד – יְרִיעוֹת עֵינִים הַעֲשׂוּיוֹת לְאֹהֶל עָלָיו. מִכֶּסֶהוֹ – עוֹרוֹת אֵילִים מְאֻדְמִים. מִסְדָּ פֶתַח – וַיִּלּוֹן הַמְזַרְחִי.

וְאֵת קַלְעֵי הַחֲצָר וְאֶת-מִסְדָּ וּפֶתַח וְשַׁעַר הַחֲצָר אֲשֶׁר עַל-הַמִּשְׁכָּן וְעַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֶת מִיתְרֵיהֶם וְאֶת-כָּל-כְּלֵי עֲבֹדָתָם וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם וְעִבְדוּ: וְיֵת סְרָדֵי דְרִתָּא וְיֵת פְּרָסָא דְמַעְלָנָא דְתַרְעָא דְרִתָּא דְעַל מִשְׁכָּנָא וְעַל מִדְּבַחָא סְחוֹר סְחוֹר וְיֵת אֲטוּגִיָּהוֹן וְיֵת כָּל מְנִי פּוֹלְחָנְהוֹן וְיֵת כָּל דִּיתְמָסֵר לְהוֹן וְיִפְלַחוּן:

אֲשֶׁר עַל הַמִּשְׁכָּן – כְּלוֹמֵר, הַקַּלְעִים וְהַמִּסְדָּ שֶׁל חֲצָר, הַסּוֹכְכִים וּמַגִּנִּים עַל הַמִּשְׁכָּן וְעַל מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת סָבִיב. וְאֵת כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם – כְּתַרְגוּמוֹ: "וְיֵת כָּל דֵּי יִתְמָסֵר לְהוֹן", לְבְנֵי גֵרְשׁוֹן.

עַל-פִּי אֶהְרֹן וּבְנָיו תִּהְיֶה כָּל-עֲבֹדַת בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִי לְכָל-מִשְׁאֵם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּפְקֻדָּתָם עֲלֵיהֶם בְּמִשְׁמַרְתָּ אֵת כָּל-מִשְׁאֵם: עַל מִימַר אֶהְרֹן וּבְנָוֵהִי יְהִי כָּל פּוֹלְחָן בְּנֵי גֵרְשׁוֹן לְכָל מִטוּלְהוֹן וּלְכָל פּוֹלְחָנְהוֹן וְתִמְנֹן עֲלֵיהוֹן בְּמִשְׁרָא יֵת כָּל מִטוּלְהוֹן:

עַל פִּי אֶהְרֹן וּבְנָיו – וְאִיזָה מִהַבְּנִים מְמַנָּה עֲלֵיהֶם "בֵּינָא אִיתְמַר בֶּן אֶהְרֹן הַכֹּהֵן".

זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִי בְּאֹהֶל מוֹעֵד וּמִשְׁמַרְתָּם בֵּינָא אִיתְמַר בֶּן אֶהְרֹן הַכֹּהֵן: דִּין פּוֹלְחָן זַרְעֵית בְּנֵי גֵרְשׁוֹן בְּמִשְׁכָּן זְמָנָא וּמִשְׁרַתֶּהוֹן בִּידְא דְאִיתְמַר בֶּר אֶהְרֹן כְּהֵנָּא:

בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית-אֲבֹתָם תִּפְקַדְוּ אֹתָם:

בְּנֵי מְרָרִי לְזַרְעֵיתֶהוֹן לְבֵית אֲבֹתֶהוֹן תִּמְנִי יִתְהוֹן:

מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְיָמְעֵלָה וְעַד בֶּן-חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקַדְוּם כָּל-הַבָּא לְצִבָּא לְעִבְדַּת אֹהֶל מוֹעֵד: מִבֶּן תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיֵלָא וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁין שָׁנִין תִּמְנִינְוֹן כָּל דְּאִתִּי לְחֵילָא לְמַפְלַח יֵת פּוֹלְחָן מִשְׁכָּן זְמָנָא:

וְזֹאת מִשְׁמַרְתָּ מִשְׁאֵם לְכָל-עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד קִרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחָיו וְעַמּוּדָיו וְאֲדָגָיו: וְדָא מִשְׁרַת מִטוּלְהוֹן לְכָל פּוֹלְחָנְהוֹן בְּמִשְׁכָּן זְמָנָא דְפִי מִשְׁכָּנָא וְעַבְרוּהִי וְעַמּוּדוּהִי וְסַמְכוּהִי:

וְעַמּוּדֵי הַחֲצָר סָבִיב וְאֲדָגֵיהֶם וַיִּתְדוֹתֵם וּמִיתְרֵיהֶם לְכָל-כְּלֵי-כְּלֵי אֶת-כָּל מִשְׁמַרְתָּ מִשְׁאֵם: וְעַמּוּדֵי דְרִתָּא סְחוֹר סְחוֹר וְסַמְכֵיהוֹן וְסַפִּיָּהוֹן וְאֲטוּגִיָּהוֹן לְכָל מְנִיָּהוֹן וּלְכָל פּוֹלְחָנְהוֹן וּבְשִׁמְהוֹן תִּמְנֹן יֵת מְנִי מִשְׁרַת מִטוּלְהוֹן:

וַיִּתְדוֹתֵם וּמִיתְרֵיהֶם – שְׁלֵשׁ עַמּוּדִים; שְׁהָרֵי יִתְדוֹת וּמִיתְרֵי הַקַּלְעִים – בְּמִשְׁאָא בְּנֵי גֵרְשׁוֹן הָיוּ. וַיִּתְדוֹת וּמִיתְרֵים הָיוּ לְיְרִיעוֹת וּלְקַלְעִים מִלְּמִטָּה, שְׁלֹא מִגְּבִיהֶם הָרוּם; וַיִּתְדוֹת וּמִיתְרֵים הָיוּ לְעַמּוּדִים סָבִיב, לְתַלּוֹת בָּהֶם הַקַּלְעִים בְּשִׁפְתָּם הָעֲלִיוֹנָה בְּכָלוֹנְסוֹת וְקַנְדָּסִין, כְּמוֹ שְׁשֻׁנוּיָהּ בְּמִלְאֶכֶת הַמִּשְׁכָּן.

זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי לְכָל-עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד בֵּינָא אִיתְמַר בֶּן-אֶהְרֹן הַכֹּהֵן: דִּין פּוֹלְחָן זַרְעֵית בְּנֵי מְרָרִי לְכָל פּוֹלְחָנְהוֹן בְּמִשְׁכָּן זְמָנָא בִּידְא דְאִיתְמַר בֶּר אֶהְרֹן כְּהֵנָּא:

וַיִּפְקַד מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן וּבְנֵיהֶם הָעֵדָה אֶת-בְּנֵי הַקֶּהֶתִי לְמִשְׁפַּחְתָּם וּלְבֵית אֲבֹתָם: וּמָנָא מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן וּרְבֵרְבִי כְּנִשְׁתָּא יֵת בְּנֵי קֶהֶת לְזַרְעֵיתֶהוֹן וּלְבֵית אֲבֹתֶהוֹן:

וְשָׁכַב אִישׁ – פָּרַט לְקָטָן וּמִי שְׁאִינוּ אִישׁ. אַתָּה – שְׁכִיבְתָה פּוֹסְלַת אוֹתָהּ, וְאִין שְׁכִיבְתָּ אַחֲוֹתָהּ פּוֹסְלַת אוֹתָהּ כַּמַּעֲשֵׂה בְשִׁמֵי אַחֲיוֹת שְׁהִיו דּוֹמוֹת זֶז לְזֶז. וְנִעְלַם מֵעֵינַי אִישׁוּהָ – פָּרַט לְסוּמָא. הָא אִם הָיָה רוֹאֵה וּמַעֲמָעֵם, אִין הַמִּים בּוֹדְקִין אוֹתָהּ. וְנִסְתָּרָה – שְׁעוֹר שְׁתַּרְאָה לְטַמְאָת בִּיאָה. וְעַד אִין בָּהּ – הָא אִם יֵשׁ בָּהּ אֶפְלוּ עַד אָחָד שְׁאֲמַר נְטַמְאָת, לֹא הָיְתָה שׁוֹתָהּ. וְעַד אִין בָּהּ – בְּטַמְאָה; אֲבָל יֵשׁ עַדִּים לְסַתְיָרָה. וְנִתְפָּשָׂה – נֶאֱנָסָה, כְּמוֹ: "וְנִתְפָּשָׂה וְשָׁכַב עִמָּה".

וְעֵבֶר עָלָיו רוּח־קִנְיָה וְקִנְיָ אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהוּא נְטַמְאָה אוֹ עֵבֶר עָלָיו רוּח־קִנְיָה וְקִנְיָ אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהוּא לֹא נְטַמְאָה:
וְעֵבֶר עָלָיו רוּח־קִנְיָ וְקִנְיָ יֵת אֶתְתִּיהָ וְהוּא מְסַאָבָא אוֹ עֵבֶר עָלָיו רוּח־קִנְיָ וְקִנְיָ יֵת אֶתְתִּיהָ וְהוּא לֹא מְסַאָבָא:

וְעֵבֶר עָלָיו – קָדַם לְסַתְיָרָה. רוּח־קִנְיָה וְקִנְיָ – פָּרְשׁוּ רַבּוּתֵינוּ לְשׁוֹן הַתְּרָאָה, שְׁמַתְרָה בָּהּ: אֵל תְּסַתְרֵי עִם אִישׁ פְּלוּנִי. וְהוּא נְטַמְאָה אוֹ עֵבֶר עָלָיו וְגוֹמַר – כְּלוּמַר: הוּא הַתְּרָה בָּהּ, וְעֵבֶרָה עַל הַתְּרָאוֹתוֹ, וְאִין יָדוּעַ אִם נְטַמְאָה אִם לֹאוֹ.

וְהִבִּיא הָאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אֶל־הַכֶּהֱן וְהִבִּיא אֶת־קַרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירַת הָאִיפָה קֶמַח שְׁעָרִים לֹא־יִצַק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלָיו לְבִנְיָה כִּי־מִנְחַת קִנְיָתָהּ הוּא מִנְחַת זִכְרוֹן מִזְבֵּחַ עוֹן:
וַיְבִיטֵי גּוֹבְרָא יֵת אֶתְתִּיהָ לְוֹת כְּהֵנָא וַיְבִיטֵי יֵת קוֹרְבָנָהּ עָלָה חַד מִן עֲשָׂרָא בְתַלְתְּ סָאִין קֶמַח שְׁעָרִין לֹא יִרִיק עָלָיו מִשְׁתָּא וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לְבִנְיָתָא אֲרִי מִנְחַת קִנְיָתָא הוּא מִנְחַת דּוֹכְרָנָא מְדַכְרַת חוּבִין:

קֶמַח – שְׁלֹא יְהֵא מְסַלְתָּ. שְׁעָרִים – וְלֹא חֲטִיִּים: הִיא עֲשֻׂתָה מֵעֵשֶׂה בְּהֵמָה, וְקַרְבָּנָהּ מֵאֵכֶל בְּהֵמָה. לֹא יִצַק עָלָיו שֶׁמֶן – שְׁלֹא יְהֵא קַרְבָּנָהּ מְהַדָּר, שֶׁהַשֶּׁמֶן קְרוּי 'אוֹר', וְהִיא עֲשֻׂתָה בַחֲשׂוֹךְ. וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לְבִנְיָה – שֶׁהָאֵמָהוֹת נִקְרְאוֹת לְבִנְיָה, שְׁנֵאֲמַר: "אֵל גִּבְעַת הַלְּבוּנָה", וְהִיא פְּרִשָׁה מְדַרְכִּיקוֹ. כִּי מִנְחַת קִנְיָתָהּ הוּא – הַקֶּמַח הַזֶּה; קֶמַח לְשׁוֹן זִכָּר. מִנְחַת קִנְיָתָהּ – מְעוֹרְרַת עָלֶיהָ שְׁמֵי קִנְיָאוֹת: קִנְיָתָהּ הַמְּקוּם, וְקִנְיָתָהּ הַבְּעַל.

וְהַקְרִיב אֹתָהּ הַכֶּהֱן וְהֵעֵמְדָה לְפָנָי יְ-הוָה:
וַיִּקְרִיב יֵתָה כְּהֵנָא וַיִּקְיַמְנָה קָדָם יְיָ:

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיָּמִים קִדְשִׁים בְּכִלֵּי־תְרָשׁוֹ וּמִן־הַעֲפָרָא אֲשֶׁר יִהְיֶה בַקֶּרְקַע הַמִּשְׁפָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל־הַמִּיָּם:
וַיִּסַּב כְּהֵנָא מִי כִיּוֹר בְּמָאן דְחִסְפָּה וּמִן עֲפָרָא דִּיהִי בְּאִיסוּדֵי מִשְׁפָּנָא יִסַּב כְּהֵנָא וַיִּתֵּן לְמִיָּא:

מִיָּמִים קִדְשִׁים – שְׁקָדְשׁוּ בְכִיּוֹר. לְפִי שְׁנַעֲשֵׂה הַכִּיּוֹר מִנְחַשֶׁת מְרֵאוֹת הַצּוֹבְאוֹת, וְזוֹ פְּרִשָׁה מְדַרְכִּיקוֹ, שְׁהִיו נִבְעָלוֹת לְבַעֲלֵיהֶן בְּמַצְרִים מִסַּחַת הַתְּפִיחַ, וְזוֹ קִלְקֵלָה לְאַחַר; תְּבַדֵּק בּוֹ. בְּכִלֵּי תְרָשׁוֹ – הִיא הַשְּׁקֵתָה אֶת הַנוֹאֵף יַזְן מִשְׁבַּח בְּכוֹסוֹת מְשֻׁבְּחִים, לְפִיכָף תִּשְׁתַּה מִיָּם הַמְּרִים בְּמַקְדָּה בְּזוּיָה שֶׁל חֲרָס.

וְהֵעֵמִיד הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה לְפָנָי יְ-הוָה וּפְרַע אֶת־רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל־כַּפֵּיהָ אֶת מִנְחַת הַזִּכְרוֹן מִנְחַת קִנְיָתָהּ הוּא וּבִגְדֵי הַכֹּהֵן יִהְיוּ מִי הַמְּרִים הַמְּאָרְרִים:
וַיִּקִּים כְּהֵנָא יֵת אֶתְתָּא קָדָם יְיָ וַיִּפְרַע יֵת רִישָׁא דְאֶתְתָּא וַיִּתֵּן עַל יְדֵיהָ יֵת מִנְחַת דְּכְרָנָא מִנְחַת קִנְיָתָא הִיא וּבִגְדֵי דְכְּהֵנָא יִהוּן מִיָּא מְרִירִיא מְלֻטְטִיא:

וְהֵעֵמִיד הַכֹּהֵן וְגוֹמַר – וְהֵלֵא כְּבָר נֵאֲמַר: "וְהֵעֵמְדָה לְפָנָי ה'" אֲלֵא מְסִיעִין הִיו אוֹתָהּ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, כְּדִי לִיַּגְעָה, וְתִשְׁרַף דַּעְתָּה וְתוֹדָה. וּפְרַע – סוּמַר אֶת קְלִיעַת שְׁעָרָה כְּדִי לְבִזּוֹתָהּ. מִפְּאֵן לְבִזּוֹתָהּ, שְׁגִלוּי הָרֹאשׁ גְּנָאֵי לְהוֹן. לְפָנָי ה' – בְּשַׁעַר נִקְנוֹר, הוּא שְׁעַר הַעֲזָרָה הַמְּזוֹרְחִי, דְרָף כֹּל הַנְּכַסִּים. וְנָתַן עַל כַּפֵּיהָ – לִיַּגְעָה, אוֹלֵי תִשְׁרַף דַּעְתָּה וְתוֹדָה, וְלֹא יִמְחָה שֵׁם הַמִּיחָד עַל הַמִּים. הַמְּרִים – עַל שֵׁם סוּפֹן, שֶׁהֵם מְרִים לָהּ. הַמְּאָרְרִים – הַמְּחַסְרִים אוֹתָהּ מִן הָעוֹלָם, לְשׁוֹן "סוּלֹן מְמַאִיר". וְלֹא יִתֵּן לְפָרְשׁ 'מִים אַרוּרִים', שְׁהֵרִי קְדוּשִׁים הֵן; וְלֹא 'אַרוּרִים' כְּתַב הַכְּתוּב, אֲלֵא "מְאָרְרִים" אֶת אַחֲרִים. וְאַף אוֹנְקְלוֹס לֹא תַרְגַּם 'לִיטִיא', אֲלֵא "מְלֻטְטִיא", שְׁמַרְאוֹת קִלְקֵלָה בְּגוּפָה שֶׁל זֶז.

וְהַשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וַאֲמַר אֶל־הָאִשָּׁה אִם־לֹא שָׁכַב אִישׁ אִתְךָ וְאִם־לֹא שְׁטִית טַמְאָה תַחַת אִישׁוֹ הַגֵּלְיִ מִמֵּי הַמְּרִים הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה:
וַיּוֹמֵר יֵתָה כְּהֵנָא וַיִּימַר לְאֶתְתָּא אִם לֹא שָׁכִיב גְּבַר יְתִיף וְאִם לֹא שְׁטִית לְאֶסְתְּאָבָא בְּרַ מִבְּעַלְיָךְ הוּי זַפְאָה מִמִּיָּא מְרִירִיא מְלֻטְטִיא הָאֵלֶּיךָ:

וְהַשְׁבִּיעַ וְגוֹמַר – וּמָה הִיא הַשְׁבוּעָה אִם לֹא שָׁכַב הַגֵּלְיִ; הָא אִם שָׁכַב, הַגֵּלְיִ [סְפָרִים אַחֲרִים: לֹא תִגְלִי], שְׁמַכְלֵל לָאו אֶתָּה שׁוֹמֵעַ הוּא; אֲלֵא שְׁמַעְנָה לְפָתַח כְּדִינֵי נְפִשׁוֹת תַּחֲלָה לְנִכּוֹת.

וְאֵת כִּי שְׁטִית תַּחַת אִישׁוֹ וְכִי נְטַמְאָת וַיִּתֵּן אִישׁ בְּיָדְךָ אֶת־שְׁכָבְתּוֹ מִבְּלַעְזֵי אִישׁוֹ:
וְאֵת אֲרִי סְטִית בְּרַ מִבְּעַלְיָךְ וְאֲרִי אֶסְתְּאָבָת וַיְהִי גְבַר בִּידְךָ יֵת שְׁכָבְתִּיהָ בְּרַ מִבְּעַלְיָךְ:

וְאֵת כִּי שְׁטִית – "כִּי" מְשַׁמֵּשׁ בְּלִשׁוֹן "אִם".

וְהַשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה וַאֲמַר הַכֹּהֵן לְאִשָּׁה יִתֵּן יְ-הוָה אוֹתָךְ לְאֵלֶּה וּלְשִׁבְעָה בְתוֹךְ עַמְּךָ בְּתַת יְ-הוָה אֶת־יָרְכָךְ וְנָפְלַת וְאֶת־בִּטְנְךָ צָבָה:
וַיּוֹמֵר כְּהֵנָא יֵת אֶתְתָּא בְּמוֹמְתָא דְלוּטָא וַיִּימַר כְּהֵנָא לְאֶתְתָּא יִתֵּן יְיָ יְתִיף לְלוּט וּלְמוֹמֵי בְּגוּ עַמִּיף בְּדִיתִין יְיָ יֵת יִרְפִּיף מִסִּיָּא וַיֵּת מְעַכִּי גְפִיחִין:

בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה – שְׁבוּעָה שֶׁל קִלְקֵלָה. יִתֵּן ה' אוֹתָךְ לְאֵלֶּה וְגוֹמַר – שְׁיִהְיוּ הַכֹּל מְקַלְלִין בִּידְךָ, יְבוּאָף כְּדָרְף שְׁבָא לְפִלוּנִית. וּלְשִׁבְעָה – שְׁיִהְיוּ הַכֹּל נְשַׁבְּעִין בִּידְךָ: אִם לֹא, יֵאָרַע לִי כְּדָרְף שְׁאֲרַע לְפִלוּנִית. וְכֵן הוּא אוֹמַר: "וְהַנְחַתֶּם שְׁמַכֶּם לְשִׁבְעוּעָה לְבַחֲרִי", שֶׁהַצְּדִיקִים נְשַׁבְּעִים בְּכַרְעוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים. וְכֵן לַעֲנֵן הַכְּרָכָה, "וְנִבְרָכוּ" וְגוֹמַר; "בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר". אֵת יָרְכָךְ – בְּקִלְקֵלָה הַקְּדִים יָרַךְ לְבָטָן, לְפִי שְׁהִיא [סְפָרִים אַחֲרִים: שְׁבָה] הַתְּחִילָה בְּעֵבֶרָה. צָבָה – כְּתַרְגוּמוֹ, נְפוּקָה.

וּבָאוּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה בַּמַּעֲיָד לַצְּבוֹת בְּטוֹן וּלְגַפְל יִרְדּוּ וְאִמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן | אָמֵן:
וְיַעֲלוּן מִיָּא מְלֻטְטִיָּא הָאֵלִין בַּמַּעֲכִי לְאַפְחָא מַעִין וְלֹאמְסָאָה יִירְדּוּ וְתִימַר אֶתְתָּא אָמֵן אָמֵן:

לַצְּבוֹת בְּטוֹן – כְּמוֹ 'לְהַצְּבוֹת בְּטוֹן'; זֶהוּ שְׂמוֹשׁ פֶּתַח שֶׁהֶלְמ"ד נְקוּדָה בּוּ. וְכֵן "לְנַחֲתֵם הַדְּרָךְ"; "לְרֹאוֹתְכֶם בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תִּלְכוּ בָּהּ". וְכֵן לְגַפְל יִרְדּוּ – לְהַנְפִיל יִרְדּוּ, שֶׁהַמַּיִם מַצְבִּים אֶת הַבְּטוֹן וּמְפִילִים אֶת הַיִּרְדּוּ. לַצְּבוֹת בְּטוֹן וּלְגַפְל יִרְדּוּ – בְּטוֹנוּ וִירְכוּ שֶׁל בּוֹעֵל. אוֹ אִינוּ אֵלָּא שֶׁל נִבְעָלַת כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "אֵת יִרְכֹךְ נִפְלַת וְאֵת בְּטוֹנוּ צָבָה", הֵרִי שֶׁל נִבְעָלַת אָמֹר. אָמֵן אָמֵן – קִבְּלַת שְׂבוּעָה. "אָמֵן" עַל הָאֵלֶּה, "אָמֵן" עַל הַשְּׂבוּעָה; "אָמֵן" אִם מֵאִישׁ זֶה, "אָמֵן" אִם מֵאִישׁ אֲחֵר; "אָמֵן" שְׁלֵא שְׁטִיתִי אֲרוּסָה וְנִשְׁוָאָה, שׁוֹמֵרֵת יָבָם וְכַנּוּסָה.

וְכָתַב אֶת־הָאֵלֶּת הָאֵלֶּה הַפְּהוּן בַּסֶּפֶר וּמִתְחָה אֶל־מִי הַמָּרִים:
וְיִכְתּוֹב יֵת לְנֻטִּיָּא הָאֵלִין כְּהֵנָּא בַּסֶּפֶרָא וְיִמְחֹק לְמִיָּא מְרִירִיָּא:

וְהִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־מִי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים:
וְיִשְׁקִי יֵת אֶתְתָּא יֵת מִיָּא מְרִירִיָּא מְלֻטְטִיָּא וְיַעֲלוּן בַּהּ מִיָּא מְלֻטְטִיָּא לְלוֹט:

וְהִשְׁקָה אֶת הָאִשָּׁה – אֵין זֶה סֶדֶר הַמַּעֲשֵׂה, שֶׁהֵרִי בַתְחִלָּה מִקְרִיב מִנְחָתָה; אֵלָּא הַכְּתוּב מִבְּשָׂרָךְ, שֶׁכְּשִׁינְשָׁקָנָה, יָבֹאוּ בָּהּ לְמָרִים. לְפִי שְׁנַאֲמַר 'בְּטוֹן' וְ'יִרְדּוּ', מִגִּינּוּ לְשָׂאֵר כֹּל הַגּוֹף תִּלְמוּד לּוֹמֵר: "וּבָאוּ בָּהּ", בְּכֻלָּהּ. אִם כֵּן, מֵה תִּלְמוּד לּוֹמֵר בְּטוֹן וְיִרְדּוּ לְפִי שֶׁהֵן הַתְּחִילוּ בַּעֲבֻרָה תְּחִלָּה, לְפִיכֹךְ הַתְּחִיל מִהֶם הַפְּרָעָנוּת. לְמָרִים – לְהִיזוֹת לָהּ רָעִים וּמָרִים.

וְלָקַח הַפְּהוּן מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת מִנְחָתָה הַקְּנָאָת וְהִגִּיף אֶת־הַמִּנְחָה לְפָנָי יְיָ־הוֹיָה וְהִקְרִיב אֶתְהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ:
וְיֹסֵב כְּהֵנָּא מִיָּדָא דְאַתְתָּא יֵת מִנְחָתָא דְקִנְאָתָא וִירִים יֵת מִנְחָתָא קָדָם יְיָ וְיִקְרִיב יֵתָּה לְמַדְבְּחָא:

וְהִגִּיף – מוֹלִיף וּמְבִיא מַעֲלָה וּמוֹרִיד; וְאִף הִיא מְנִיפָה עִמוֹ, שֶׁיָּדָה לְמַעֲלָה מִיָּדוֹ שֶׁל פְּהוּן. וְהִקְרִיב אֶתְהּ – זֶה הִיא הַגְּשָׁתָה בְּקֶרֶן דְּרוֹמִית מִעֲרַבִית שֶׁל מִזְבֵּחַ קוֹדֵם קְמִיצָה, כְּשֶׁאֵר מִנְחוֹת.

וְקָמִץ הַפְּהוּן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֲזַנְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וְאַחַר יִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־הַמַּיִם:
וְיִקְמוֹץ כְּהֵנָּא מִן מִנְחָתָא יֵת אֲדַכְרָתָה וְיִסִּיק לְמַדְבְּחָא וּבְתַר כֵּן יִשְׁקִי יֵת אֶתְתָּא יֵת מִיָּא:

אֲזַנְתָּהּ – הוּא הַקָּמִץ, שֶׁעַל יְדֵי הַקְּטִירָתוֹ – הַמִּנְחָה בָּאָה לְזִכְרוֹן לְגִבּוֹה.

וְהִשְׁקָה אֶת־הַמַּיִם וְהִיָּתָה אִם־נִטְמָאָה וְתִמְעַל מַעַל בְּאִישָׁהּ וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים וְצָבְתָה בְּטָנָהּ וְנִפְלָה יִרְכָה וְהִיָּתָה הָאִשָּׁה לְאֵלֶּה בְּקָרֵב עִמָּה:
וְיִשְׁקִינָה יֵת מִיָּא וְתִהִי אִם אִסְתָּאבַת וְשִׁקְרַת שִׁקְרָה בְּבַעֲלָהּ וְיַעֲלוּן בַּהּ מִיָּא מְלֻטְטִיָּא לְלוֹט וְיִפְחֹן מַעֲהָ וְתִתְמַסִּי יִרְכָה וְתִהִי אֶתְתָּא לְלוֹטָא בְּגוֹ עִמָּה:

וְהִשְׁקָה אֶת הַמַּיִם – לְרַבּוֹת שְׂאֵם אִמְרָה "אִינִי שׁוֹמֵר" לְאַחַר שֶׁנִּמְסָקָה הַמַּגְלָה, מַעֲרַעְרִין אוֹתָהּ וּמִשְׁקִין אוֹתָהּ בְּעַל כְּרֻסָּה, אֵלָּא אִם כֵּן אִמְרָה "נִטְמָאָה אִנִּי". וְצָבְתָה בְּטָנָהּ וּגּוֹמֵר – אִף עַל פִּי שֶׁבְּקֻלָּה הַזְּכִיר יִרְדּוּ תְּחִלָּה, הַמַּיִם אִינִן בּוֹדְקִין אֵלָּא כְּדֶרֶךְ כְּנִיסָתָהּ בָּהּ. וְהִיָּתָה הָאִשָּׁה לְאֵלֶּה – כְּמוֹ שְׂפָרְשֵׁתִי, שֶׁיְהִיּוּ הַכֹּל אֵלִין בָּהּ. בְּקָרֵב עִמָּה – הַפְּרָשׁ יֵשׁ בֵּין אֲדָם הַמִּתְנַגֵּל בְּמִקּוֹם שְׁנֹפֵר, לְאֲדָם הַמִּתְנַגֵּל בְּמִקּוֹם שְׂאִינוֹ נִפְרָ.

וְאִם־לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה וְיִתְרָה הוּא וְנִקְתָה וְנִנְרָעָה זָרַע:
וְאִם לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה – בְּסִתְרָה זֶה. וְיִתְרָה הוּא – מִמִּקּוֹם אֲחֵר. וְנִקְתָה – מִמַּיִם הַמְאָרְרִים. וְלֹא עוֹד, אֵלָּא וְנִנְרָעָה זָרַע – אִם הִיָּתָה יוֹלְדַת בְּצַעַר, תִּלְד בְּרֻחַ; אִם הִיָּתָה יוֹלְדַת שְׁחוֹרִים, יוֹלְדַת לְבָנִים.

זֹאת תֹּרַת הַקְּנָאָת אֲשֶׁר תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה וְנִטְמָאָה:
זֵא אֲוִרִיתָא דְקִנְאָתָא דְתַסְטִי אֶתְתָּא בְּרַ מִבְּעֻלָּה וְתַסְתָּאב:

אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנְאָת אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהַעֲמִיד אֶת־הָאִשָּׁה לְפָנָי יְיָ־הוֹיָה וַעֲשֵׂה לָהּ הַפְּהוּן אֶת כָּל־הַתּוֹרָה הַזֹּאת:
אוֹ גְּבַר דְּתַעֲבַר עָלוֹהִי רוּחַ קִנְאָה וְיִקְנִי יֵת אֶתְתִּיָּה וְיִקִּים יֵת אֶתְתָּא קָדָם יְיָ וְיַעֲבִיד לָהּ כְּהֵנָּא יֵת כָּל אֲוִרִיתָא הַדָּא:

אוֹ אִישׁ – כְּמוֹ "אוֹ נוֹדַע"; כְּלוֹמֵר: אִם אִישׁ קִנְאִי הוּא, לִכְךָ וְהַעֲמִיד אֶת הָאִשָּׁה.

וְנִקְהָה הָאִישׁ מַעֲוֹן וְהָאִשָּׁה הִהוּא תִּשְׂא אֶת־עֹנָהּ:
וְיִהִי זָכָא גּוֹבְרָא מְחֻבְּבִין וְאֶתְתָּא הִיָּא תְּקַבִּיל יֵת חוֹבָה:
וְנִקְהָה הָאִישׁ מַעֲוֹן – אִם בְּדִקּוּהַ הַמַּיִם, אֵל יִדְאָג לּוֹמֵר: סְבִיתִי בְּמִיתָתָה; נָקִי הוּא מִן הַעֲנָשׁ. דְּכָר אֲחֵר: מִשְׁנִישְׁקָנָה, תְּהֵא אֲצִלוּ בְּהַסֵּר וְנִקְהָה מַעֲוֹן, שֶׁהַסּוּטָה אֲסוּרָה לְבַעֲלָהּ.

וְיִדְבַר יְיָ־הוֹיָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

דַּבַּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי יִפְלֹא לְנַדַּר גְּדַר גְּזִיר לְהַזִּיר לִי־הוֹיָה:
מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן גְּבַר אוֹ אֶתְתָּא אַרִי יִפְרִישׁ לְמַדַּר גְּזַר גְּזִירוֹ לְמַזַּר קָדָם יְיָ:

והקריב את־קרבנו לי-הוֹה פֶּבֶשׁ בּוֹ-שָׁנְתוֹ תָמִים אַחַד
לְעֹלָה וּכְבֹשֶׁה אַחַת בַּת-שָׁנְתָהּ תְּמִימָה לַחֲטָאת וְאֵיל-
אֶחָד תָּמִים לְשִׁלְמִים:
וּקְרִיב ית קורבניה קָדָם יי אָמַר בַּר שְׁתֵּי שָׁלִים חַד
לְעֹלָתָהּ וְאֶמְרָתָהּ חֲדָא בַת שְׁתֵּי שְׁלֵמָתָהּ לַחֲטָאת וְדָכַר חַד
שָׁלִים לְנִכְסַת קוֹדֶשֶׁי־אֵל:

וְסֵל מִצֹּת סֵלַת חֵלֶת בְּלוּלַת בְּשָׂמֶן וּרְקִיקֵי מִצֹּת
מִשְׁתִּים בְּשָׂמֶן וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם:
וְסֵל פֶּטִיר סוֹלֶת גְּרִיצוֹן דְּפִילוֹן בְּמִשְׁחָה וְאַסְפּוּגִין פֶּטִירִין
דְּמִשְׁחִין בְּמִשְׁחָה וּמִנְחָתָהוֹן וְנִסְפֵיהוֹן:

וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם – שֶׁל עוֹלָה וְשִׁלְמִים. לְפִי שְׁהִיוּ בְּכֻלָּל, וְנִצְאוּ לְדוֹן בְּדָבָר חֲדָשׁ, שְׁיִטְעֶנּוּ לַחֶסֶם, הַחֲזִירוּ לְכֻלְלוֹ, שְׁיִטְעֶנּוּ נִסְכִּים, כְּדִין כָּל עוֹלָה
וְשִׁלְמִים. חֵלֶת בְּלוּלַת וּרְקִיקֵי מִצֹּת – עֶשֶׂר מִכָּל מִין.

והקריב הפהו לפני י-הוה ועשה את־חטאתו ואת־עלתו:
וּקְרִיב כֶּהֱנָא קָדָם יי וַיַּעֲבִיד ית חטתיה וַיַּת עֲלֵתֶיהָ:

וְאֶת־הָאֵיל יַעֲשֶׂה זֶבַח שְׁלָמִים לִי-הוֹה עַל סֵל הַמִּצֹּת
וְעֵשֶׂה הַפְּהוֹן אֶת־מִנְחָתוֹ וְאֶת־נִסְכּוֹ:
וַיַּת דְּכָרָא יַעֲבִיד נִכְסַת קוֹדֶשֶׁי־אֵל קָדָם יי עַל סֵלָה דְּפֶטִירִיא
וַיַּעֲבִיד כֶּהֱנָא ית מִנְחָתֶיהָ וַיַּת נִסְפֵיהָ:

זֶבַח שְׁלָמִים לַה' עַל סֵל הַמִּצֹּת – וְשִׁחַט אֶת הַשְּׁלָמִים עַל מִנְחַת קֹדֶשׁ אֶת הַלֶּחֶם. אֶת מִנְחָתוֹ וְאֶת נִסְכּוֹ – שֶׁל אֵיל.

וּגְלַח הַנְּזִיר פָּתַח אֶהֱל מוֹעֵד אֶת־רֹאשׁ נַזְרוֹ וּלְקַח אֶת־
שַׁעַר רֹאשׁ נַזְרוֹ וְנָתַן עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר־תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים:
וּגְלַח הַנְּזִיר בְּתַרְעָה בְּתַרְעָה זִמְנָא ית רִישׁ נַזְרִיהָ וַיִּסַּב ית שַׁעַר
רִישׁ נַזְרִיהָ וַיַּתִּין עַל אִישְׁתָּהּ דְּתַחֲוֹת דְּוִדָּא דְּנִכְסַת קוֹדֶשֶׁי־אֵל:

וּגְלַח הַנְּזִיר פָּתַח אֶהֱל מוֹעֵד – יְכוּל יְגַלַּח בְּעֶזְרָה הַרִי זֶה דְּרַבָּה בְּנִיּוֹן אֵלָּא וּגְלַח הַנְּזִיר לְאַחַר שְׁחִיטַת הַשְּׁלָמִים, שְׁכַתוּב בְּהוֹן "וַיִּשְׁחַטוּ פָּתַח אֶהֱל
מוֹעֵד". אֲשֶׁר תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים – תַּחַת הַדּוֹד שְׁהוּא מְבַשְּׁלֵן בּוֹ. לְפִי שְׁשִׁלְמֵי נְזִיר הָיוּ מִתְּבַשְּׁלִין בְּעֶזְרָה, שְׁצָרִיף לְטַל הַפְּהוֹן הַזֶּרֹעַ אַחַר שְׁנִתְבַּשְׁלָה,
וּלְהַנִּיף לְפָנֵי ה'.

וּלְקַח הַפְּהוֹן אֶת־הַזֶּרֶע בְּשִׁלְהָ מוֹ-הָאֵיל וְחֵלֶת מִצָּה
אַחַת מוֹ-הַסֵּל וּרְקִיקֵי מִצָּה אֶחָד וְנָתַן עַל־כַּפֵּי הַנְּזִיר
אַחַר הַתְּגַלְתּוֹ אֶת־נַזְרוֹ:
וַיִּסַּב כֶּהֱנָא ית דְּרַעָא בְּשִׁילָא מִן דְּכָרָא וּגְרִיצָתָהּ פֶּטִירָתָהּ
חֲדָא מִן סֵלָה וְאַסְפּוּגִי פֶּטִיר חַד וַיַּתִּין עַל יְדֵי נַזְרִיהָ בְּתַר
דִּיגְלַח ית נַזְרִיהָ:

הַזֶּרֶע בְּשִׁלְהָ – לְאַחַר שְׁנִתְבַּשְׁלָה.

והניף אותם הפהו תנופה לפני י-הוה קדש הוא
לפניהו על חזה התנופה ועל שוק התרומה ואתר ישנה
הנזיר יין:
וַיִּרִים יתְהוֹן כֶּהֱנָא אֶרְמָא קָדָם יי קוֹדֶשׁא הוּא לְכֶהֱנָא עַל
חֲדָיָא דְּאַרְמוּתָא וְעַל שְׂקָא דְּאַפְרָשׁוּתָא וּבְתַר כּוֹן יִשְׁתִּי
נַזְרִיא חֲמָרָא:

קֹדֶשׁ הוּא לַפְּהוֹן – הַסֵּלָה וְהַרְקִיקֵי וְהַזֶּרֶע, תְּרוּמָה הֵן לַפְּהוֹן. עַל חֲזָה הַתְּנוּפָה – מְלַבֵּד חֲזָה נְשׁוּק הַקְּרָאוּיִים לוֹ מִכָּל שְׁלָמִים, מוֹסֵף עַל שְׁלָמֵי נְזִיר,
הַזֶּרֶע הַזֶּה. לְפִי שְׁהִיוּ שְׁלָמֵי נְזִיר בְּכֻלָּל, וְנִצְאוּ לְדוֹן בְּדָבָר הַחֲדָשׁ, לְהַפְרִישׁ זֶרֶע, הַצָּרֵף לְהַחֲזִירוֹ לְכֻלְלוֹ, לְדוֹן אִף בְּחֻזָּה נְשׁוּק.

זאת תורת הנזיר אשר ידר קרבנו לי-הוה על-נזרו
מלבד אשר תשיג ידו כפי נדרו אשר ידר כן יעשה
על תורת נזרו:
דָּא אֹרְיָתָהּ דְּנַזְרִיא דִּיזַר קוֹרְבַּנִיהָ קָדָם יי עַל נַזְרִיהָ בְּר
מִדְּמַדְבִּיק יְדִיהָ כְּפּוּם נַזְרִיהָ דִּיזַר כּוֹן יַעֲבִיד עַל אֹרְיָתָהּ
דְּנַזְרִיהָ:

מְלַבֵּד אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ – שְׂאֵם אָמַר: הַרִינִי נְזִיר עַל מִנְחַת לְגַלַּח עַל מֵאָה עוֹלוֹת וְעַל מֵאָה שְׁלָמִים, כְּפִי... אֲשֶׁר יָדַר כּוֹן יַעֲשֶׂה מוֹסֵף עַל תּוֹרַת נַזְרוֹ,
עַל תּוֹרַת הַנְּזִיר, מוֹסֵף וְלֹא יַחֲסֵר; שְׂאֵם אָמַר: הַרִינִי נְזִיר חֲמֵשׁ נְזִירוֹת עַל מִנְחַת לְגַלַּח עַל שְׁלֹשׁ בְּהִמּוֹת הַלְלוּ, אִין אֲנִי קוֹרָא בּוֹ "כַּפְּאֲשֶׁר יָדַר כּוֹן
יַעֲשֶׂה".

וידבר י-הוה אל־משה לאמר:
וּמְלִיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

דבר אל־אהרן ואל־בניו לאמר פה תברכו את־בני
ישראל אמור להם:
מְלִיל עִם אֶהְרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי לְמִימַר כְּדִין תְּבָרְכוּן ית בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֲמוֹר לְהֶם:

אֲמוֹר לְהֶם – כְּמוֹ "זְכוֹר", "שְׁמוֹר", בְּלַעַז דִּישְׁנֵן "ט [disant = באמרכם]". אֲמוֹר לְהֶם – שְׁיִהִיוּ כָּלֶם שׁוֹמְעִים. אֲמוֹר – מְלֵא: לֹא תְּבָרְכֶם בְּחַפְזוֹן וּבְקִלּוֹת,
אֵלָּא בְּכוֹנָה וּבְלֵב שָׁלֵם.

וברכו י-הוה וישמרו:
וּבְרַכְכוּ יי וַיִּשְׁמְרוּ:

וברכו – שְׁיִתְּבָרְכוּ נִסְכֵיהָ. וַיִּשְׁמְרוּ – שְׁלֹא יְבֹאוּ עֲלֵיהֶם שׁוֹדְדִים לְטַל מְמוֹנָהּ. שְׁהִנְחוּן מִתְּנָה לְעַבְדוֹ, אִינּוֹ יְכוּל לְשַׁמְרוֹ מִכָּל אֲדָם; וְכִינּוֹן שְׁבָאִים
לְקִטְסִים עֲלֵיו וְנוֹטְלִין אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ, מָה הַנְּאָה יֵשׁ לוֹ בְּמִתְּנָהּ זוֹ אֲכָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא הַנּוֹתָן, הוּא הַשּׁוֹמֵר. וְהַרְבֵּה מְדַרְשִׁים דְּרָשוּ בּוֹ בְּסִפְרֵי.

יאר י-הוה פניו אליך ויחנך:
יַבְהֵר יי שְׁכִינָתֶיהָ לְוַתְּךָ וִירְחִים יְתָךְ:

יַאֲר ה' פָּנָיו אֵלַיךָ – יִרְאֶה לְךָ פָּנִים שׁוֹמְקוֹת, פָּנִים צְהֵבוֹת. וַיַּחַנְךָ – יַתֵּן לְךָ חֵן.

יִשְׂא י-הוָה | פָּנֵינוּ אֵלָיֶה וְיִשָּׁם לָךְ שָׁלוֹם:

יִסַּב יי אַפּוּהֵי לְוַתָּךְ וַיִּשׁוּי לָךְ שָׁלוֹם:

יִשְׂא ה' פָּנֵינוּ אֵלָיֶה – יִכְבֹּשׁ כַּעֲסוֹ.

וְשָׂמוּ אֶת-שְׁמֵי עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם:

וַיִּשׁוּוּן ית בְּרַפְת שְׁמֵי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶנּוּן:

וְשָׂמוּ אֶת שְׁמֵי – יִבְרַכּוּם בְּשֵׁם הַמְּפֹרָשׁ. וְאֲנִי אֲבָרְכֶם – לְיִשְׂרָאֵל, וְאֲסֻכִּים עִם הַכֹּהֲנִים. דָּבָר אַחֵר: וְאֲנִי אֲבָרְכֶם, לַפְּהַנִּים.

חמישי

פְּרִשְׁת חֲנֻכַּת הַמִּשְׁכָּן

וַיְהִי בַיּוֹם פְּלוֹת מִלְּשָׁה לְהַקִּים אֶת-הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְלֶשֶׁח אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וַיִּמְשַׁחֵם וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם:

וַיְהִי בַיּוֹם פְּלוֹת מִלְּשָׁה – "פֶּלֶת" כְּתִיב; יוֹם הַקִּמַּת הַמִּשְׁכָּן הָיוּ יִשְׂרָאֵל כְּכֹלָה הַנִּכְנָסֶת לַחֲפָה. פְּלוֹת מִלְּשָׁה – בְּצִלְאֵל וְאַהֲלִיאֵב וְכָל חֲכָם לֵב עָשׂוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן; וְתֵלְאוּ הַכְּתוּב בְּמִלְּשָׁה, לְפִי שְׁמֹסֵר נִפְשׁוֹ עָלָיו, לְרֵאוֹת תְּבִנָּת כָּל דָּבָר וְדָבָר כְּמוֹ שֶׁהִרְאָהוּ בְּהָר לְהוֹרוֹת לְעוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה, וְלֹא טָעָה בְּתִבְנִית אַחֵת. וְכֵן מְצִינוּ בְּדוֹד, לְפִי שְׁמֹסֵר נִפְשׁוֹ עַל בְּנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנֵאָמַר: "זְכוֹר ה' לְדָוֵד אֵת כָּל עֲנֹתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לֵה" וְגוֹמֵר, לְפִיכָּה נִקְרָא עַל שְׂמוֹ; שְׁנֵאָמַר: "רָאָה בֵּיתְךָ דָּוִד". בַּיּוֹם פְּלוֹת מִלְּשָׁה לְהַקִּים – וְלֹא נֵאֱמַר 'בַּיּוֹם הַקִּים' מְלַמֵּד שֶׁכָּל שְׁבַעֵת יְמֵי הַמְּלוּאִים הָיָה מִלְּשָׁה מְעֻמְדוֹ וּמְפָרְקוֹ; וּבְאוֹתוֹ הַיּוֹם הִעֲמִידוּ וְלֹא פָּרְקוּ, לְכָּה נֵאֱמַר: בַּיּוֹם פְּלוֹת מִלְּשָׁה לְהַקִּים, אוֹתוֹ הַיּוֹם כְּלוֹ הַקְּמוֹתָיו. וְרֵאשׁ חֲדָשׁ נִסָּן הָיָה; בְּשָׁנֵי גִשְׁרָפָה הַפְּרָה, בְּשָׁלִישֵׁי הַיּוֹם הָיָה רֵאשׁוֹנָה, וּבְשָׁבִיעֵי גִלְחָו.

וַיִּקְרִיבוּ נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל רֵאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם הֵם נְשִׂאֵי הַמִּטָּת הֵם הַעֲמִידִים עַל-הַפְּקָדִים:

הֵם נְשִׂאֵי הַמִּטָּת – שֶׁהָיוּ שׁוֹטְרִים עֲלֵיהֶם בְּמַצְרִים וְהָיוּ מְפִים עֲלֵיהֶם, שְׁנֵאָמַר: "נִיכְפוּ שְׁטָרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וְגוֹמֵר. הֵם הַעֲמִידִים עַל הַפְּקָדִים – שֶׁעֲמָדוּ עִם מִלְּשָׁה וְאֶהְרֹן כְּשָׂמְנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאָמַר: "וְאֵתְכֶם יִהְיוּ" וְגוֹמֵר.

וַיָּבִיאוּ אֶת-קַרְבָּנָם לְפָנֵי י-הוָה שְׁשֵׁ-עֲגֻלֹת צֶבֶב וּשְׁנֵי עֶשְׂרֵי בָקָר עֲגֻלָּה עַל-שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים וְשׁוֹר לְאֶחָד וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לְפָנֵי הַמִּשְׁכָּן:

שְׁשֵׁ עֲגֻלֹת צֶבֶב – אֵין צֶבֶב אֵלָא מְחַפִּים, וְכֵן: "בְּצִבְבִים וּבְפָרְדִים"; עֲגֻלֹת מְכֻסּוֹת קְרוּיּוֹת צִבְבִים. וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לְפָנֵי הַמִּשְׁכָּן – שֶׁלֹּא קִבַּל מִלְּשָׁה מִיָּדָם, עַד שְׁנֵאָמַר לוֹ מִפִּי הַמִּקְדָּשׁ. אָמַר רַבִּי נְתָן: מָה רָאוּ הַנְּשִׂאִים לְהַתְנַדֵּב כָּאֵן בְּתַחֲלָה, וּבְמִלְּאֶכֶת הַמִּשְׁכָּן לֹא הִתְנַדְּבוּ תַחֲלָה אֵלָא כִּי אָמְרוּ הַנְּשִׂאִים: הִתְנַדְּבוּ צְבוּר מַה שִׁיתְנַדְּבוּ, וּמַה שְׁמֻסְסָרִין, אָנוּ מִשְׁלִימִין. כִּינֵן שָׂרְאוּ שֶׁהַשְּׁלִימִין צְבוּר אֵת הַכֹּל, שְׁנֵאָמַר: "וְהַמְּלָאכָה הִיְתָה דְבָרִים". אָמְרוּ: מַעֲתָה מַה לָּנוּ לַעֲשׂוֹת "הִבִּיאוּ אֶת אֲבָנֵי הַשֵּׁהָם וְאֵת אֲבָנֵי הַמְּלוּאִים לְאֶפֶד וְלַחֲשׂוֹן". לְכָּה הִתְנַדְּבוּ כָּאֵן תַּחֲלָה.

וַיִּנְאֶמֶר י-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וַיֹּאמֶר יי לְמֹשֶׁה לְמִימַר:

קַח מֵאֹתָם וְהָיוּ לְעֵבֶד אֶת-עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְנִתְתָּה אוֹתָם אֶל-הַלְוִיִּם אִישׁ כְּפִי עֲבֹדָתוֹ:

כֹּסֶם מְגֻהוֹן וְהָיוּ לְמַפְלַח ית פּוֹלְחֵן מִשְׁכָּן זְמַנָּא וְתַתִּין יתְהוֹן לְלִינְאֵי גְבַר כְּמַסַּת פּוֹלְחֵנִיָּה:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-הָעֲגֻלֹת וְאֶת-הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל-הַלְוִיִּם:

אֵת | שְׁתֵּי הָעֲגֻלֹת וְאֵת אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לְבְנֵי גֵרְשׁוֹן כְּפִי עֲבֹדָתָם:

כְּפִי עֲבֹדָתָם – שֶׁהָיָה מִשָּׂא בְנֵי גֵרְשׁוֹן קָל מִשָּׁל מְרָרִי, שֶׁהָיוּ נוֹשְׂאִים הַקְּרָשִׁים וְהַעֲמוּדִים וְהָאֲדָנִים.

וְאֵת | אַרְבַּע הָעֲגֻלֹת וְאֵת שְׁמֹנֶת הַבָּקָר נָתַן לְבְנֵי מְרָרִי כְּפִי עֲבֹדָתָם כִּי אֵיתְמָר בְּוַאֲהֲרֹן הַפְּהָן:

וְנִתְתָּה מִלְּשָׁה ית עֲגֻלֹתָא וְיַת תּוֹרֵי וְיִהֵב יתְהוֹן לְלִינְאֵי:

וְלְבְנֵי קַהֲת לֹא נָתַן כִּי-עֲבֹדַת הַקְּדָשׁ עֲלֵהֶם בְּפִתְחָה יִשְׂאוּ: כִּי עֲבֹדַת הַקְּדָשׁ עֲלֵהֶם – מִשָּׂא דְבַר הַקְּדָשָׁה, "הָאֲרוֹן וְהַשְּׁלֶחֶן" וְגוֹמֵר; לְפִיכָּה בְּפִתְחָה יִשְׂאוּ.

וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמִּשְׁחָה אֹתוֹ וַיִּקְרִיבוּ רַבְרַבִּיא ית חֲנוּכַּת מִדְּבָרָה בַּיּוֹמָא דְרַבִּיאוּ יתְהִי וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת קַרְבָּנָם לְפָנֵי הַמִּזְבֵּחַ:

וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ – לְאַחַר שֶׁהִתְנַדְּבוּ הָעֲגֻלֹת וְהַבָּקָר לְשֵׁאת הַמִּשְׁכָּן, נִשְׂאָם לָכֵם לְהַתְנַדֵּב קַרְבָּנוֹת הַמִּזְבֵּחַ לְסַנְכּוֹ. וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת קַרְבָּנָם לְפָנֵי הַמִּזְבֵּחַ – כִּי לֹא קִבַּל מִלְּשָׁה מִיָּדָם, עַד שְׁנֵאָמַר לוֹ מִפִּי הַגְּבוּרָה.

ונאמר י-הוה אל-משה נשיא אחד ליום נשיא אחד
ליום יקריבו את-קרבתם לחגפת המזבח:

ונאמר יי למשה רבא חד ליומא רבא חד ליומא יקרבו ית
קורבניהון לחנופת מדבחה:

יקריבו את קרבנם לחגפת המזבח – ועדן לא הנה יודע משה היאך יקריבו, אם כסדר תולדותם, אם כסדר המסעות; עד שנאמר לו מפי הקדוש ברוך הוא, יקריבו למסעות איש יומו.

ויהי המקריב ביום הראשון את-קרבנו נחשון בן-
עמינדב למטה יהודה:

והנה דמקריב ביומא קדמאה ית קורבניה נחשון בן
עמינדב לשבטא דיהודה:

ביום הראשון – אותו היום נטל עשר עטרות: ראשון למעשה בראשית, ראשון לנשיאים וכיליה, כדאיתא כסדר עולם. למטה יהודה – יחסו הכתוב על שבטו, ולא שגכה משבטו והקריב. או אינו אומר למטה יהודה אלא שגכה משבטו והביא תלמוד לומר: "נה קרבן נחשון"; משלו הביא.

וקרבנו קצרת-כסף אחת שלשים ומאה משקלה
מזרק אחד כסף שבועים שקל בשקל הקדש שניהם |
מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:

וקורבניה מגסתא דכסף חדא מאה ותלתין סלעין הוי
מתקלה מזרקא חד דכספא מתקליה שבועין סלעין בסלעין
קודשא תרניהון מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:

שניהם מלאים סלת – למנחת נדבה.

כף אחת עשרה זקב מלאה קטרת:

בזבא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת
בוסמיא:

עשרה זקב – פתרגומו; משקל עשר שקלי הקדש הנה כה. מלאה קטרת – לא מצינו קטרת ליחיד, ולא על מזבח החיצון, אלא זו בלבד; והוראת שעה היתה.

כר אחד בן-בקר איל אתד כבש-אחד בן-שנתו לעלה:

תור חד בן תורי דכר חד אמר חד בן שתיה לעלתא:

כר אחד – מיחד שבעדרו.

שעיר-עזים אחד לחטאת:

צפיר בן עזין חד לחטאת:

שעיר עזים אחד לחטאת – לכפר על קרב התהום, טמאת ספק.

ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתקים חמשה
כבשים בני-שנה חמשה זקב קרבן נחשון בן-עמינדב:

ולגסת קודשיא תורי תרין דכרי חמשה גדי חמשה אמרין
בני שנא חמשה דין קורבנא דנחשון בן עמינדב:

ביום השני הקריב נתנאל בן-צווער נשיא יששכר:

ביומא תנינא קריב נתנאל בן צווער רב שבטא דיששכר:

הקריב נתנאל בן צווער... הקרב את קרבנו – מה תלמוד לומר הקריב בשבטו של יששכר, מה שלא נאמר בכל השבטים לפי שבא ראובן וערער ואמר: די שקדמני יהודה אחי, אקריב אני אחריו אמר לו משה: מפי הגבורה נאמר לי שיקריבו כסדר מסען לדגליהם; לכה אמר: הקרב את קרבנו, והוא חסר יו"ד, שהוא משמש "הקרב" לשון צווי, שמפי הגבורה נצטנה: "הקרב". ומהו "הקריב... הקרב", שני פעמים שבשביל שני דברים זכה להקריב שני לשבטים: אחת, שהיו יודעים בתורה, שנאמר: "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים"; ואחת, שהם נתנו עצה לנשיאים להתנדב קרבנות הללו. וביסודו של רבי משה הדרשן מצאתי, אמר רבי פנחס בן יאיר: נתנאל בן צווער השיאן עצה זו. קצרת כסף – מנן אותיותיו בגימטריא תתק"ל, כנגד שנותיו של אדם הראשון. שלשים ומאה משקלה – על שם שפשהעמיד תולדות לקיום העולם, בן מאה ושלשים שנה הנה, שנאמר: "ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו" וגומר. מזרק אחד כסף – בגימטריא תק"כ, על שם נח, שהעמיד תולדות בן ת"ק שנה, ועל שם עשרים שנה שנגזרה גזרת המבול קדם תולדותיו, כמו שפרשתי אצל "היו ימיו מאה ועשרים שנה". לפיכך נאמר מזרק אחד כסף, ולא נאמר "מזרק כסף אחד" כמו שנאמר בקערה, לומר שאף אותיות של "אחד" מצטרפות למנן. שבועים שקל – כנגד שבועים אמות שישאזו מבניו.

הקרב את-קרבנו קצרת-כסף אחת שלשים ומאה
משקלה מזרק אחד כסף שבועים שקל בשקל הקדש
שניהם | מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:

קריב ית קורבניה מגסתא דכסף חדא מאה ותלתין סלעין הוי
מתקלה מזרקא חד דכספא מתקליה שבועין סלעין בסלעין
קודשא תרניהון מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:

כף אחת עשרה זקב מלאה קטרת:

בזבא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת
בוסמיא:

כף אחת – כנגד התורה, שנתנה מידו של הקדוש ברוך הוא. עשרה זקב – כנגד עשרת הדברות. מלאה קטרת – גימטריא של קטרת – תרין"ג מצוות, ובלבד שפסוליה קו"ף בדל"ת על ידי א"ת ב"ש ג"ר ד"ק.

כר אחד בן-בקר איל אתד כבש-אחד בן-שנתו לעלה:

תור חד בן תורי דכר חד אמר חד בן שתיה לעלתא:

כר אחד – כנגד אברהם, שנאמר בו: "וישח בן בקר" איל אחד – כנגד יצחק, "וישח את האיל" וגומר. כבש אחד – כנגד יעקב, "והשכבים הפריד יעקב".

שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֹטָאת:

צִפִּיר בַּר עֲזִין חֵד לַחֹטָתָא:

שְׁעִיר עִזִּים – לְכַפֵּר עַל מְכִירַת יוֹסֵף, שְׁנֵאמַר בָּהּ: "וַיִּשְׁחָטוּ שְׁעִיר עִזִּים".

וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילָם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה
כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן נִתְּנָאֵל בְּר־צֹוֹעֵר:

וּלְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת תּוֹרֵי תְרִין דְּכָרֵי חֲמִשָּׁה גְּדֵי חֲמִשָּׁה אֲמָרִין
בְּנֵי שָׁנָה חֲמִשָּׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְנִתְּנָאֵל בַּר צֹוֹעֵר:

וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם – כְּנֶגֶד מִשֶּׁה וְאֶהְרֹן, שְׁנִתְּנוּ שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׂמִים. אֵילָם... עֶתְדִים... כִּבְשִׂים – שְׁלֹשָׁה מִינִים, כְּנֶגֶד פְּהֻגִים וְלוּיִם וְיִשְׂרָאֵלִים, וּכְנֶגֶד תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים. שְׁלֹשׁ חֲמִשִּׁיּוֹת, כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֲמִשִּׁין, וְחֲמִשָּׁת הַדְּבָרוֹת הַכְּתוּבִין עַל לוּחַ אֶחָד, וְחֲמִשָּׁה הַכְּתוּבִין עַל הַשָּׁנִי. עַד כָּאֵן מִיסוּדוֹ שֶׁל רַבִּי מִשֶּׁה הַדְּרָשׁוֹ.

בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי נָשִׂיא לְבָנִי זְבוּלוֹן אֱלִיאָב בְּר־חֵלּוֹן:

בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה רַבָּא לְבָנִי זְבוּלוֹן אֱלִיאָב בַּר חֵילּוֹן:

בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי נָשִׂיא וְגוֹמֵר – בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי הִנֵּה הַנְּשִׂיא הַמְּקָרִיב לְבָנִי זְבוּלוֹן, וְכֵן כָּלֵם. אַבְל בְּנִתְּנָאֵל, שְׁנֵאמַר בּוֹ "הַקָּרִיב נִתְּנָאֵל", נוֹפֵל אַחֲרָיו הַלְשׁוֹן לומר "נָשִׂיא יִשְׁשַׁכֵּר", לְכִי שְׁכָר הַזִּכִּיר שְׁמוֹ וְהַקָּרְבָּתוֹ. וּבִשְׂאָר, שְׁלֹא נֵאמַר בְּהוֹן 'הַקָּרִיב', נוֹפֵל עֲלֵיהֶן לְשׁוֹן זֶה: "נָשִׂיא לְבָנִי פְלוֹנִי"; אוֹתוֹ הַיּוֹם הִנֵּה הַנְּשִׂיא הַמְּקָרִיב לְשִׁכְט פְלוֹנִי.

קָרְבָּנֹו קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
אֶחָד פְּסָף שִׁבְעִים נֶשֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינְהֶם |
מִלְּאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לַמִּנְחָה:

קוֹרְבָנֵיהָ מִגִּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מֵאָה וְתַלְתִּין סַלְעִין הוּי
מִתְקַלָּה מִזְרָקָא חֵד דְכֶסֶפָא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סַלְעִין בְּסַלְעֵי
קוֹדֶשׁא תְּרוּנִיהוֹן מִלּוֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשְׁחָ לַמִּנְחָתָא:

כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלְּאָה קְטוֹרֶת:

בְּזָפָא חֲדָא מִתְקַלָּה עֲשָׂר סַלְעִין הִיא דְזָהָב מְלִיא קְטוֹרֶת
בּוֹסְמִיא:

פֶּר אֶחָד בְּר־בְּקָר אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁ־אֶחָד בְּר־שְׁנַתּוֹ לַעֲלָה:

תּוֹר חֵד בַּר תּוֹרֵי דְכָר חֵד אֲמַר חֵד בַּר שְׁתִּיָּה לַעֲלָתָא:

שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֹטָאת:

צִפִּיר בַּר עֲזִין חֵד לַחֹטָתָא:

וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילָם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה
כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיאָב בְּר־חֵלּוֹן:

וּלְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת תּוֹרֵי תְרִין דְּכָרֵי חֲמִשָּׁה גְּדֵי חֲמִשָּׁה אֲמָרִין
בְּנֵי שָׁנָה חֲמִשָּׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְאֱלִיאָב בַּר חֵלּוֹן:

בְּיוֹם הָרְבִיעִי נָשִׂיא לְבָנִי רְאוּבֵן אֱלִיצוֹר בְּר־שְׁדִיאֹור:

בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה רַבָּא לְבָנִי רְאוּבֵן אֱלִיצוֹר בַּר שְׁדִיאֹור:

קָרְבָּנֹו קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
אֶחָד פְּסָף שִׁבְעִים נֶשֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינְהֶם |
מִלְּאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לַמִּנְחָה:

קוֹרְבָנֵיהָ מִגִּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מֵאָה וְתַלְתִּין סַלְעִין הוּי
מִתְקַלָּה מִזְרָקָא חֵד דְכֶסֶפָא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סַלְעִין בְּסַלְעֵי
קוֹדֶשׁא תְּרוּנִיהוֹן מִלּוֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשְׁחָ לַמִּנְחָתָא:

כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלְּאָה קְטוֹרֶת:

בְּזָפָא חֲדָא מִתְקַלָּה עֲשָׂר סַלְעִין הִיא דְזָהָב מְלִיא קְטוֹרֶת
בּוֹסְמִיא:

פֶּר אֶחָד בְּר־בְּקָר אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁ־אֶחָד בְּר־שְׁנַתּוֹ לַעֲלָה:

תּוֹר חֵד בַּר תּוֹרֵי דְכָר חֵד אֲמַר חֵד בַּר שְׁתִּיָּה לַעֲלָתָא:

שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֹטָאת:

צִפִּיר בַּר עֲזִין חֵד לַחֹטָתָא:

וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילָם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה
כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיצוֹר בְּר־שְׁדִיאֹור:

וּלְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת תּוֹרֵי תְרִין דְּכָרֵי חֲמִשָּׁה גְּדֵי חֲמִשָּׁה אֲמָרִין בְּנֵי
שָׁנָה חֲמִשָּׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְאֱלִיצוֹר בַּר שְׁדִיאֹור:

בְּיוֹם הַחֲמִישִׁי נָשִׂיא לְבָנִי שְׁמַעְזוֹן שְׁלֹמִיאֵל בְּר־צוּרִישְׁדִּי:

בְּיוֹמָא חֲמִישָׁאָה רַבָּא לְבָנִי שְׁמַעְזוֹן שְׁלֹמִיאֵל בַּר צוּרִישְׁדִּי:

קָרְבָּנֹו קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
אֶחָד פְּסָף שִׁבְעִים נֶשֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינְהֶם |
מִלְּאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לַמִּנְחָה:

קוֹרְבָנֵיהָ מִגִּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מֵאָה וְתַלְתִּין סַלְעִין הוּי
מִתְקַלָּה מִזְרָקָא חֵד דְכֶסֶפָא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סַלְעִין בְּסַלְעֵי
קוֹדֶשׁא תְּרוּנִיהוֹן מִלּוֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשְׁחָ לַמִּנְחָתָא:

כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלְּאָה קְטוֹרֶת:

בְּזָפָא חֲדָא מִתְקַלָּה עֲשָׂר סַלְעִין הִיא דְזָהָב מְלִיא קְטוֹרֶת
בּוֹסְמִיא:

פר אֶחָד בַּיּוֹם בְּבֹקֶר אֵיל אֶתְד כְּבַשׂ-אֶתְד בַּיּוֹם-שְׁנֹתוֹ לַעֲלֶה:	תור חד בר תורי דְּכַר חד אמר חד בר שְׁתִּיָּה לַעֲלֶתָא:
שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לְחַטָּאת:	צִפִּיר בר עֲזִין חד לְחַטָּתָא:
וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילִם תְּמַשֶּׁה עֲתִידִים תְּמַשֶּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה תְּמַשֶּׁה זֶה קָרְבֹן שְׁלָמִיאל בַּיּוֹם-צֹרֵי-שִׁדִּי:	וּלְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת תּוֹרֵי תְרִין דְּכָרֵי תְּמַשֶּׁה גְּדֵי תְּמַשֶּׁה אֲמַרִין בְּנֵי שָׁנָה תְּמַשֶּׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְשְׁלָמִיאל בר צוֹרֵי-שִׁדִּי:
בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי נָשִׂיא לְבָנֵי גֵד אֶלְיָסָף בַּיּוֹם-דְּעוֹאֵל:	בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה רַבָּא לְבָנֵי גֵד אֶלְיָסָף בר דְּעוֹאֵל:
קָרְבָנוֹ קִעְרַת-כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינְהֶם מְלֵאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:	קוֹרְבָנִיה מְגַסְתָּא דְכֶסֶף תְּדָא מְאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הָוִי מִתְקַלָּה מִזְרָקָא חד דְּכֶסֶפָא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעִי קוֹדֶשֶׁת תְּרוּיָהוֹן מְלֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשְׁחָ לְמִנְחָתָא:
כֹּה אַתָּה עֹשֶׂה זֶה מִלֵּאָה קִטְרֶת:	בְּזָפָא תְּדָא מִתְקַלָּה עֶשֶׂר סְלַעִין הִיא דְדָהֵב מְלֵיאָ קִטְרֶת בּוֹסְמֵיא:
פר אֶחָד בַּיּוֹם בְּבֹקֶר אֵיל אֶתְד כְּבַשׂ-אֶתְד בַּיּוֹם-שְׁנֹתוֹ לַעֲלֶה:	תור חד בר תורי דְּכַר חד אמר חד בר שְׁתִּיָּה לַעֲלֶתָא:
שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לְחַטָּאת:	צִפִּיר בר עֲזִין חד לְחַטָּתָא:
וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילִם תְּמַשֶּׁה עֲתִידִים תְּמַשֶּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה תְּמַשֶּׁה זֶה קָרְבֹן אֶלְיָסָף בַּיּוֹם-צֹרֵי-שִׁדִּי:	וּלְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת תּוֹרֵי תְרִין דְּכָרֵי תְּמַשֶּׁה גְּדֵי תְּמַשֶּׁה אֲמַרִין בְּנֵי שָׁנָה תְּמַשֶּׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְאֶלְיָסָף בר דְּעוֹאֵל:
בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי נָשִׂיא לְבָנֵי אֶפְרַיִם אֶלְיָשָׁמֶע בַּיּוֹם-עֲמִיָּהוּד:	בְּיוֹמָא שְׁבִיעֵאָה רַבָּא לְבָנֵי אֶפְרַיִם אֶלְיָשָׁמֶע בר עֲמִיָּהוּד:
קָרְבָנוֹ קִעְרַת-כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינְהֶם מְלֵאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:	קוֹרְבָנִיה מְגַסְתָּא דְכֶסֶף תְּדָא מְאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הָוִי מִתְקַלָּה מִזְרָקָא חד דְּכֶסֶפָא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעִי קוֹדֶשֶׁת תְּרוּיָהוֹן מְלֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשְׁחָ לְמִנְחָתָא:
כֹּה אַתָּה עֹשֶׂה זֶה מִלֵּאָה קִטְרֶת:	בְּזָפָא תְּדָא מִתְקַלָּה עֶשֶׂר סְלַעִין הִיא דְדָהֵב מְלֵיאָ קִטְרֶת בּוֹסְמֵיא:
פר אֶחָד בַּיּוֹם בְּבֹקֶר אֵיל אֶתְד כְּבַשׂ-אֶתְד בַּיּוֹם-שְׁנֹתוֹ לַעֲלֶה:	תור חד בר תורי דְּכַר חד אמר חד בר שְׁתִּיָּה לַעֲלֶתָא:
שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לְחַטָּאת:	צִפִּיר בר עֲזִין חד לְחַטָּתָא:
וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילִם תְּמַשֶּׁה עֲתִידִים תְּמַשֶּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה תְּמַשֶּׁה זֶה קָרְבֹן אֶלְיָשָׁמֶע בַּיּוֹם-עֲמִיָּהוּד:	וּלְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת תּוֹרֵי תְרִין דְּכָרֵי תְּמַשֶּׁה גְּדֵי תְּמַשֶּׁה אֲמַרִין בְּנֵי שָׁנָה תְּמַשֶּׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְאֶלְיָשָׁמֶע בר עֲמִיָּהוּד:
בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי נָשִׂיא לְבָנֵי מְנַשֶּׁה גְּמִלְיָאל בַּיּוֹם-פְּדָה-צוֹר:	בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה רַבָּא לְבָנֵי מְנַשֶּׁה גְּמִלְיָאל בר פְּדָה-צוֹר:
קָרְבָנוֹ קִעְרַת-כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינְהֶם מְלֵאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:	קוֹרְבָנִיה מְגַסְתָּא דְכֶסֶף תְּדָא מְאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הָוִי מִתְקַלָּה מִזְרָקָא חד דְּכֶסֶפָא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעִי קוֹדֶשֶׁת תְּרוּיָהוֹן מְלֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשְׁחָ לְמִנְחָתָא:
כֹּה אַתָּה עֹשֶׂה זֶה מִלֵּאָה קִטְרֶת:	בְּזָפָא תְּדָא מִתְקַלָּה עֶשֶׂר סְלַעִין הִיא דְדָהֵב מְלֵיאָ קִטְרֶת בּוֹסְמֵיא:
פר אֶחָד בַּיּוֹם בְּבֹקֶר אֵיל אֶתְד כְּבַשׂ-אֶתְד בַּיּוֹם-שְׁנֹתוֹ לַעֲלֶה:	תור חד בר תורי דְּכַר חד אמר חד בר שְׁתִּיָּה לַעֲלֶתָא:
שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לְחַטָּאת:	צִפִּיר בר עֲזִין חד לְחַטָּתָא:

וּלְזַבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקֶר שְׁנַיִם אֵילִם תִּמְשָׁה עֵתָנִים תִּמְשָׁה
כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה תִּמְשָׁה זֶה קָרְבַּן גַּמְלִיאֵל בּוֹ־פְדֵה־צֹר:

וּלְנֹכַח קוֹדֶשֶׁת תֹּרֵי תָרִין דְּכָרֵי תִּמְשָׁה גְדֵי תִּמְשָׁה אִמְרִין בְּנֵי
שָׁנָה תִּמְשָׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְגַמְלִיאֵל בַּר פְּדֵה־צֹר:

בַּיּוֹם הַתְּשִׁיעִי נָשִׂיא לִבְנֵי בְנִימָן אֲבִידָן בּוֹ־גְדַעֲנִי:

בַּיּוֹמָא תְּשִׁיעָא רַבָּא לִבְנֵי בְנִימָן אֲבִידָן בַּר גְּדַעֲנִי:

קָרְבָּנוֹ קִעְרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינֵהֶם |
מִלֵּאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:

קוֹרְבָנִיהַּ מִגִּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מֵאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הֵוִי מִתְקַלָּה
מִזְרָקָא חַד דְכֶסֶפָא מִתְקַלִּיהַּ שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעֵי קוֹדֶשֶׁת |
תְּרוּיָהוֹן מְלֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח לְמִנְחָתָא:

כַּף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת:

בְּזָפָא חֲדָא מִתְקַלָּה עֶשֶׂר סְלַעִין הִיא דְדָהָב מְלִיאָ קִטְרֶת
בּוֹסְמִיא:

כֹּר אֶחָד בּוֹ־בֶקֶר אֵיל אֶתְד כִּבְשִׁ־אֶתְד בּוֹ־שָׁנָתוֹ לַעֲלֶה:

תוֹר חַד בַּר תוֹרֵי דְכָר חַד אִמַר חַד בַּר שְׁתִּיָה לַעֲלֵתָא:

שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:

צִפִּיר בַּר עִזִּין חַד לְחַטָּתָא:

וּלְזַבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקֶר שְׁנַיִם אֵילִם תִּמְשָׁה עֵתָנִים תִּמְשָׁה
כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה תִּמְשָׁה זֶה קָרְבַּן אֲבִידָן בּוֹ־גְדַעֲנִי:

וּלְנֹכַח קוֹדֶשֶׁת תֹּרֵי תָרִין דְּכָרֵי תִּמְשָׁה גְדֵי תִּמְשָׁה אִמְרִין
בְּנֵי שָׁנָה תִּמְשָׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְאֲבִידָן בַּר גְּדַעֲנִי:

בַּיּוֹם הַעֲשִׂירִי נָשִׂיא לִבְנֵי דָן אַחִיעֶזֶר בּוֹ־עַמִּישַׁדִּי:

בַּיּוֹמָא עֲשִׂירָאָה רַבָּא לִבְנֵי דָן אַחִיעֶזֶר בַּר עַמִּישַׁדִּי:

קָרְבָּנוֹ קִעְרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינֵהֶם |
מִלֵּאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:

קוֹרְבָנִיהַּ מִגִּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מֵאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הֵוִי מִתְקַלָּה
מִזְרָקָא חַד דְכֶסֶפָא מִתְקַלִּיהַּ שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעֵי קוֹדֶשֶׁת |
תְּרוּיָהוֹן מְלֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח לְמִנְחָתָא:

כַּף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת:

בְּזָפָא חֲדָא מִתְקַלָּה עֶשֶׂר סְלַעִין הִיא דְדָהָב מְלִיאָ קִטְרֶת
בּוֹסְמִיא:

כֹּר אֶחָד בּוֹ־בֶקֶר אֵיל אֶתְד כִּבְשִׁ־אֶתְד בּוֹ־שָׁנָתוֹ לַעֲלֶה:

תוֹר חַד בַּר תוֹרֵי דְכָר חַד אִמַר חַד בַּר שְׁתִּיָה לַעֲלֵתָא:

שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:

צִפִּיר בַּר עִזִּין חַד לְחַטָּתָא:

וּלְזַבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקֶר שְׁנַיִם אֵילִם תִּמְשָׁה עֵתָנִים תִּמְשָׁה
כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה תִּמְשָׁה זֶה קָרְבַּן אַחִיעֶזֶר בּוֹ־עַמִּישַׁדִּי:

וּלְנֹכַח קוֹדֶשֶׁת תֹּרֵי תָרִין דְּכָרֵי תִּמְשָׁה גְדֵי תִּמְשָׁה אִמְרִין בְּנֵי
שָׁנָה תִּמְשָׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְאַחִיעֶזֶר בַּר עַמִּישַׁדִּי:

שְׁבִיעִי

בַּיּוֹם עֶשְׂתִּי עֶשֶׂר יוֹם נָשִׂיא לִבְנֵי אֲשֶׁר פִּגְעִיאֵל בּוֹ־עֶכְרָן:

בַּיּוֹם חַד עֶשֶׂר יוֹמִין רַבָּא לִבְנֵי אֲשֶׁר פִּגְעִיאֵל בַּר עֶכְרָן:

קָרְבָּנוֹ קִעְרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵינֵהֶם |
מִלֵּאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:

קוֹרְבָנִיהַּ מִגִּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מֵאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הֵוִי מִתְקַלָּה
מִזְרָקָא חַד דְכֶסֶפָא מִתְקַלִּיהַּ שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעֵי קוֹדֶשֶׁת |
תְּרוּיָהוֹן מְלֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח לְמִנְחָתָא:

כַּף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת:

בְּזָפָא חֲדָא מִתְקַלָּה עֶשֶׂר סְלַעִין הִיא דְדָהָב מְלִיאָ קִטְרֶת
בּוֹסְמִיא:

כֹּר אֶחָד בּוֹ־בֶקֶר אֵיל אֶתְד כִּבְשִׁ־אֶתְד בּוֹ־שָׁנָתוֹ לַעֲלֶה:

תוֹר חַד בַּר תוֹרֵי דְכָר חַד אִמַר חַד בַּר שְׁתִּיָה לַעֲלֵתָא:

שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:

צִפִּיר בַּר עִזִּין חַד לְחַטָּתָא:

וּלְזַבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקֶר שְׁנַיִם אֵילִם תִּמְשָׁה עֵתָנִים תִּמְשָׁה
כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה תִּמְשָׁה זֶה קָרְבַּן פִּגְעִיאֵל בּוֹ־עֶכְרָן:

וּלְנֹכַח קוֹדֶשֶׁת תֹּרֵי תָרִין דְּכָרֵי תִּמְשָׁה גְדֵי תִּמְשָׁה אִמְרִין
בְּנֵי שָׁנָה תִּמְשָׁה דִּין קוֹרְבָנָא דְפִגְעִיאֵל בַּר עֶכְרָן:

בַּיּוֹם שְׁנֵים עָשָׂר יוֹם נָשִׂיא לִבְנֵי נַפְתָּלִי אַחִירַע בּוֹ־עִינָן:

בַּיּוֹם תְּרֵי עָסֶר יוֹמִין רַבָּא לִבְנֵי נַפְתָּלִי אַחִירַע בַּר עִינָן:

קורבניה מגסתא דכספא חדא מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה מזרקא חד דכספא מתקליה שבועין סלעין בסלעי קודשא תרניהון מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:

קרבנו קצרת-כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבועים שקל בשקל הקדש שניהם | מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:

בזבא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת בוסמיא:

כף אחת עשרה זזה מלאה קטרת:

תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:

פר אחד בן-בקר איל אחד כבש-אחד בן-שנתו לעלה:

צפיר בר עזין חד לחטאת:

שעיר-עזים אחד לחטאת:

ולגכסת קודשיא תורי תרין דכרי תמישא גדי תמישא אמרין בני שנא תמישא דין קורבנא דאחירע בר עינן:

ולזבח השלמים בקר שנים אילם תמישה עתדים תמישה כבשים בני-שנה תמישה זה קרבן אחירע בן-עינן:

דא חנופת מדבחה ביומא דרביאו יתיה מן רב רבי ישראל מגסי כספא תרמא עשרי מזרקי כספא תרי עשר בזפי דדהבא תרמא עשרי:

זאת | חנפת המזבח ביום המושח אתו מאת נשיאי ישראל קצרת כסף שתים עשרה מזרקי-כסף שנים עשר כפות זזה שתים עשרה:

ביום המושח אתו – בו ביום שנמשח, הקריב. ומה אני מקים "אחרי המושח" שנמשח תחלה ואחר כך הקריב. או "אחרי המושח" – לאחר זמן, ולא בא ללמד ביום המושח אלא לומר שנמשח ביום כשהוא אומר: "ביום משחו אתם", למדנו שנמשח ביום; ומה תלמוד לומר: ביום המושח אתו ביום שנמשח, הקריב. קצרת כסף שתים עשרה – הם הם שהתנדבו, ולא ארע בהם פסול.

מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה דמגסתא חדא דכספא ושבעין דמזרקא חד כל כסף מניא תרין אלפין וארבע מאה בסלעי קודשא:

שלשים ומאה הקערה האחת כסף ושבעים המזרק האחד כל כסף הכלים אלפים וארבע-מאות בשקל הקדש:

שלשים ומאה הקערה האחת וגומר – מה תלמוד לומר לפי שנאמר: "שלשים ומאה משקלה", ולא פרוש באיזו שקל; לכך חזר ושנאה כאן, וכלל בכלל: כל כסף הכלים בשקל הקדש. כל כסף הכלים וגומר – למדך שהיו כלי המקדש מכוננים במשקלן: שוקלן אחד אחד, ושוקלן בלן כאחד; לא רפה ולא מעט.

בזפי דדהבא תרמא עשרי מלן קטורת בוסמיא מתקל עשר סלעין הוי מתקלה דבזבא בסלעי קודשא כל דהב בזבאי מאה ועשרין:

כפות זזה שתים-עשרה מלאת קטרת עשרה עשרה חפה בשקל הקדש פלי-זזה הכפות עשרים ומאה:

כפות זזה שתים עשרה – למה נאמר לפי שנאמר: "כף אחת עשרה זזה".

כל תורי לעלתא תרי עשר תורין דכרין תרי עשר אמרין בני שנא תרי עשר ומנחתהון ואפירי בני עזי תרי עשר לחטאת:

פלי-הבקר לעלה שנים עשר פרים אילם שנים-עשר כבשים בני-שנה שנים עשר ומנחתם ושעירי עזים שנים עשר לחטאת:

וכל תורי לנכסת קודשיא עשרין וארבעא תורין דכרי שתין גדי שתין אמרין בני שנא שתין דא חנופת מדבחה בתר דרביאו יתיה:

וכל בקר | זבח השלמים עשרים וארבעה פרים אילם ששים עתדים ששים כבשים בני-שנה ששים זאת חנפת המזבח אחרי המושח אתו:

וכד עליל משה למשכן זמנא למללא עמיה ושמע ית קלא דמתמלל עמיה מעלוי כפורתא דעל ארונא דסהדותא מבין תרין פרוכיא ומתמלל עמיה:

ובבא משה אל-אהל מועד לדבר אתו וישמע את-הקול מדבר אליו מעל הכפרת אשר על-ארץ העזת מבין שני הפרכים וידבר אליו:

ובבא משה – שני פתובים המכחישים זה את זה, בא שלישי והכריע ביניהם. כתוב אחד אומר: "וידבר ה' אליו מאהל מועד", והוא חוץ לפרכת; וכתוב אחד אומר: "וידברתי אתך מעל הכפרת"; בא זה והכריע ביניהם: משה בא אל אהל מועד, ושם שומע את הקול הבא מעל הכפרת מבין שני הפרוכים: הקול יוצא מן השמים לבין שני הפרוכים, ומשם יצא לאהל מועד. מדבר – כמו מתדבר. כבודו של מעלה לומר פן, מדבר בינו לבין עצמו, ומשה שומע מאליו. וידבר אליו – למעט את אהרן מן הדברות. וישמע את הקול – יכול קול נמוך תלמוד לומר: את הקול, הוא הקול שנדבר עמו בסיני; וכשמגיע לפתח, הנה נפסק, ולא הנה יוצא חוץ לאהל.

יִהְיֶה הַחֲקִיקִים חֲקִי־אֲנֹן וּמִכְתָּבִים עָמַל כְּתָבוּ:
לְהַטּוֹת מִדִּין דָּלִים וּלְגַזֵּל מִשֹּׁפֵט עֲנִי עֲמִי לְהִיּוֹת
אֲלֻמְנוֹת שְׁלָלָם וְאֶת־יְתוּמִים יָבֹזוּ: וּמִה־תַּעֲשׂוּ
לְיוֹם פְּקֻדָּה וּלְשׂוֹאֵה מִמֶּרְחֵק תָּבוֹא עַל־מִלְּתַנּוּסוֹ
לְעִזְזָהּ וְאִנֶּה תַעֲזָבוּ כְּבוֹדְכֶם: בְּלִמְתִּי כָרַע תַּחַת
אֲסִיר וְתַחַת הַרוּגִים יִפְלוּ בְּכֹל־זֹאת לֹא־שָׁב אֲפֹ
וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה: הֵי הָי אֲשׁוּר שָׁבַט אֲפִי וּמִטָּה־הוּא
בְּיָדְכֶם זַעֲמִי: בְּגוֹי חֲנָף אֲשַׁלְּחֵנּוּ וְעַל־עַם עֲבָרְתִּי
אֲצַוְנֵהוּ לְשַׁלֵּל שְׁלָל וּלְבַז בֹּז וּלְשׁוּמוֹ מִרְמָס כְּחֹמֶר
חוּצוֹת: וְהוּא לֹא־כֵן יִדְמָה וּלְבָבוֹ לֹא־כֵן יִחַשְׁבֵּהוּ
כִּי לְהַשְׁמִיד בִּלְבָבוֹ וּלְהַכְרִית גּוֹיִם לֹא מָעֻט: כִּי
יֹאמֶר הֲלֹא שָׂרִי יִחַדּוּ מְלָכִים: הֲלֹא כְּכַרְפְּמִישׁ
כָּלְנוּ אִם־לֹא כְּאַרְפַּל חֲמַת אִם־לֹא כְּדַמְשֶׁק
שְׁמֵרוֹן: כִּי־אֲשֶׁר מִצָּאָה יָדִי לְמַמְלַכַת הָאֱלִיל
וּפְסִילֵיהֶם מִירוּשָׁלַם וּמִשְׁמֵרוֹן: הֲלֹא כִּי־אֲשֶׁר
עָשִׂיתִי לְשְׁמֵרוֹן וּלְאֱלִילֵיהָ כֵּן אַעֲשֶׂה לִירוּשָׁלַם
וְלַעֲצָבֵיהָ: וְהָיָה כִּי־יִבְצַע אֶ־דָּנִי אֶת־כָּל־מַעֲשָׂהוֹ
בְּהָר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם אֶפְקֹד עַל־פְּרִי־גִדְלֵי לֵבָב
מִלְּךְ־אֲשׁוּר וְעַל־תַּפְאֶרֶת רוּם עֵינָיו: כִּי אָמַר
בְּכַח יָדִי עָשִׂיתִי וּבְחֲכָמְתִּי כִּי נִבְנוֹתִי וְאֲסִיר
גְּבוּלַת עַמִּים וְעַתּוֹדֵתֵיהֶם שׁוֹשְׁתִי וְאוֹרִיד כְּאֲבִיר
יוֹשְׁבֵיהֶם: וְתַמְצֵא כְּקוֹן יָדִי לְחִיל הָעַמִּים וְכַאֲסֹף
בִּיצִים עֲזָבוֹת כָּל־הָאָרֶץ אֲנִי אֶסְפְּתִי וְלֹא הִיָּה נִגְדַד
כֹּהֵן וּפְצָה פֶה וּמִצַּפְפָּה: הֲיִתְפָּאֵר הַגִּרְזֹן עַל
הַחֶצֶב בּוֹ אִם־יִתְגַּדֵּל הַמְּשׁוֹר עַל־מְנִיפּוֹ כַּהֲנִיף
שָׁבַט וְאֶת־מְרִימָיו כְּתָרִים מִטָּה לֹא־עֵץ: לָכֵן
יִשְׁלַח הָאֱדוֹן יְיָ־הוֹה צַ־בָּאוֹת בְּמִשְׁמַנּוֹ רִזּוֹן וְתַחַת
כְּבֹדוֹ יִקַּד יִקַּד פִּיקוּד אֵשׁ: וְהָיָה אֹר־יִשְׂרָאֵל
לְאֵשׁ וּקְדוּשׁוֹ לְלִהְבֵּה וּבַעֲרָה וְאֶכְלָה שִׁיתוֹ
וּשְׁמִירוֹ בַּיּוֹם אֶחָד: וּכְבוֹד יַעֲרוּ וְכָרְמָלוֹ מִגִּפְשׁ
וְעַד־בָּשָׂר יִכְלָה וְהָיָה כְּמִסַּס נִסַּס: וּשְׂאֵר עֵץ
יַעֲרוּ מִסִּפֵּר יִהְיוּ וְנִעַר יִכְתָּבֵם: וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא
לֹא־יִוָּסֵף עוֹד שְׂאֵר יִשְׂרָאֵל וּפְלִיטַת בֵּית־יַעֲקֹב
לְהַשְׁעוֹן עַל־מִכָּהוּ וְנִשְׁעוֹן עַל־יְיָ־הוֹה קְדוּשׁ
יִשְׂרָאֵל בְּאַמַּת: שְׂאֵר יָשׁוּב שְׂאֵר יַעֲקֹב אֶל־אֵל
גְּבוּר: כִּי אִם־יִהְיֶה עִמָּהּ יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם שְׂאֵר
יָשׁוּב בּוֹ פְלִיּוֹן תְּרוּץ שׁוֹטֵף צְדָקָה: כִּי כָלָה
וְנִחְרָצָה אֶ־דָּנִי יְיָ־הוֹה צַ־בָּאוֹת עֲשֶׂה בְּקֶרֶב כָּל־

הָאָרֶץ: לָכֵן כֹּה־אָמַר אֶ־דָּנִי יְיָ־הוֹה צַ־בָּאוֹת אֶ־
תִּירָא עַמִּי יִשָּׁב צִיּוֹן מֵאֲשׁוּר בְּשָׁבַט יִפְכָּה וּמִטָּהוּ
יִשְׂאֵ־עָלֶיהָ בְּדֶרֶךְ מִצְרַיִם: כִּי־עוֹד מָעֻט מִזְעַר
וְכָלָה זַעַם וְאֲפִי עַל־תְּבַלִּיתָם: וְעוֹרָר עָלָיו יְיָ־הוֹה
צַ־בָּאוֹת שׁוֹט כְּמַפְתַּח מִדְּנָן בְּצוּר עוֹרָב וּמִטָּהוּ עַל־
הַיָּם וּנְשָׂאוֹ בְּדֶרֶךְ מִצְרַיִם: וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא
יָסוּר סִבְלוֹ מֵעַל שְׁכַמָּהּ וְעָלוּ מֵעַל צוּאֲרָהּ וְחָבַל
עַל מִפְּנֵי־שָׁמֹן: כִּי־בָא עַל־עֵינַי עֶבֶר בְּמַגְרוֹן
לְמַכְמֵשׁ יִפְקִיד כָּלְיוֹ: עֲבָרוּ מֵעֲבָרָה גִבַע מְלוֹן
לָנוּ חֲרָדָה הַרְמָה גִּבְעַת שְׂאוֹל גִּסָּה: יִצְהַלִּי קוֹלְךָ
בַּת־גִּלְיָם הַקְּשִׁיבִי לַיִשָּׁה עֲנִיָּה עֲנִיתוֹת: וְגִדְדָה
מִדְּמִנָּה יִשְׁבִּי הַגְּבִים הַעֵינָיו: עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב
לַעֲמֹד יִנְפֹף יָדוֹ הָרַ בַּת־צִיּוֹן גִּבְעַת יְרוּשָׁלַם:
וְהָיָה הָאֱדוֹן יְיָ־הוֹה צַ־בָּאוֹת מִסַּעֲף פְּאֶרְהַ
בְּמַעֲרָצָה וְרַמִּי הַקּוֹמָה גְּדוּעִים וְהַגְּבִהִים יִשְׁפְּלוּ:
וְנִקְּה סִבְכֵי הַיַּעַר בְּבִרְזֵל וְהַלְבָּנוֹן בְּאֲדִיר יְפוֹל:
יֹא וְיִצְא חֲטָר מִגִּזַע יִשִּׁי וְנִצַּר מִשְׁרָשִׁיו יִפְרָה:
וְנִתְחַה עָלָיו רוּחַ יְיָ־הוֹה רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה
וְגִבּוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאָת יְיָ־הוֹה: וְהִרְיָחוּ בִּירְאָת
יְיָ־הוֹה וְלֹא־לְמִרְאָה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא־לְמִשְׁמַע
אֲזַנָּיו יִוְכִיחַ: וְשֹׁפֵט בְּצִדֵּק דָּלִים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר
לְעַנּוּי־אָרֶץ וְהַפְּה־אָרֶץ בְּשָׁבַט פִּיו וּבְרוּחַ שְׁפָתָיו
יָמִית רָשָׁע: וְהָיָה צִדֵּק אֲזוּר מִתְּנָיו וְהָאֲמוּנָה
אֲזוּר חֲלָצִיו: וְגַר זָאֵב עִם־כֶּבֶשׂ וְנֹמֵר עִם־גְּדִי
יִרְבֹּץ וְעַגֵּל וּכְפִיר וּמְרִיא יִחַדּוּ וְנִעַר קִטָּן נִהַג בָּם:
וּפְרָה וְדָב תִּרְעִינָה יִחַדּוּ וְרַבְצוּ יִלְדִּיָהוּ וְאַרְיֵה
כְּבֹקֵר יֹאכֵל־תְּבוֹן: וְשֹׁשְׁעֵשׁע יִנְגַק עַל־חֵר פֶּתֶן וְעַל
מְאוּרַת צַפְעוֹנִי גְּמוּל יָדוֹ הִזָּה: לֹא־יִרְעוּ וְלֹא־
יִשְׁחִיתוּ בְּכֹל־הָרַ קְדָשֵׁי כִּי־מִלְאָה הָאָרֶץ דַּעַה
אֶת־יְיָ־הוֹה כְּמִים לַיָּם מְכֻסִּים: וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
שָׂרֵשׁ יִשִּׁי אֲשֶׁר עָמַד לְגַס עַמִּים אֲלָיו גּוֹיִם יִדְרָשׁוּ
וְהִיָּתָה מְנַחְתּוֹ כְּבוֹד: וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף
אֶ־דָּנִי שְׁנִית יָדוֹ לְקַנּוֹת אֶת־שְׂאֵר עַמּוֹ אֲשֶׁר
יִשְׂאֵר מֵאֲשׁוּר וּמִמִּצְרַיִם וּמִפְּתָרוֹס וּמִפּוֹשׁ
וּמִעִילָם וּמִשְׁנַעַר וּמִחֲמַת וּמֵאִנֵּי הַיָּם: וְנִשְׂאָ גִס
לְגוֹיִם וְאֶסֶף נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה יִקְבֹּץ
מֵאַרְבַּע פְּנֹפֹת הָאָרֶץ: וְנִסְרָה קִנְאָת אֲפְרַיִם
וְצַרְרֵי יְהוּדָה יִפְרָתוּ אֲפְרַיִם לֹא־יִקְנָא אֶת־יְהוּדָה

ויהודה לא יצר את אפרים: ונעפו בכתף פלשתים למה יתדו יבזו את בני-קדם אדום ומואב משלוח ידם ובני עמון משמעם: והתרים י-הוה את לשון ים-מצרים והגיה ידו על-הנהר בעינים רוחו והפתו לשבעה גחלים והדריד בנעלים: והיתה מסלה לשאר עמו אשר ישאר מאשור כאשר היתה לישראל ביום עלתו מארץ מצרים:

יב ואמרת ביום ההוא אודך י-הוה כי אנפת בי ישב אפך ותנחמני: הנה אל ישועתי אבטח ולא אפתד פיי-עני וזמרת יה י-הוה ויהי-לי לישועה: וישאבתם-מים בששון ממעיני הישועה: וואמרתם ביום ההוא הודו לי-הוה קראו בשמו הודיעו בעמים עלילתיו הזפירו כי נשגב שמו: וזמרו י-הוה כי גאות עשה מודעת זאת בכל-הארץ: וצהלי ורני יושבת ציון כי-גדול בקרבך קדוש ישראל:

יג משא בכל אשר תזה ישעיהו בן-אמוץ: על הר-נשפה שאונס הרימו קול להם הגיפו יד ויבאו פתחי גדיבים: אני צויתי למקדשי גם קראתי גבורי לאפי עליזי גאותי: קול המון בקרים דמות עם-רב קול שאון ממלכות גוים נאספים י-הוה צ-באות מפקד צבא מלחמה: באים מארץ מרחק מקצה השמים י-הוה וכלי נעמו לתבל כל-הארץ: הילילו כי קרוב יום י-הוה כשד מש-די יבוא: על-כן פלי-ידים תרפינה וכל-לבב אנוש ימס: ונבהלו צירים ותבלים ואחזון פיולדה יחילון איש אל-רעהו יתמהו פני להבים פניהם: הנה יום י-הוה בא אכזרי ועברה וחרון אף לשום הארץ לשמה וחסאיה ישמיד ממנה: פיי-כוכבי השמים וכסיליהם לא יקלו אורם חשך השמש בצאתו וירח לא-יגיה אורו: ופקדתי על-תבל רעה ועל-רשעים עונם והשבתל גאון זדים וגאות עריצים אשפיל: אוקיר אנוש מפז ואדם מפתם אופיר: על-כן שמים ארגזו ותרעש הארץ מקומה בעברת י-הוה צ-באות וביום תרון אפו: והיה

כצבי מדח וכצאן ואין מקבץ איש אל-עמו יפנו ואיש אל-ארצו ינוסו: כל-הנמצא ידקר וכל-הנספה יפול בחרב: ועלליהם ירששו לעיניהם ישפו בתיהם ונשיהם תשכבנה: והגני מעיר עליהם את-מדי אשר-פסה לא יחשבו וזהב לא יחפצו-בו: וקשטות נערים תרטשנה ופרי-בטן לא ירחמו על-בנים לא-תחוס עינם: והיתה בכל צבי ממלכות תפארת גאון פש-דים כמהפכת א-להים את-סדם ואת-עמרה: לא-תשב לנצח ולא תשכן עד-דור ודור ולא-יהל שם ערבי ורעים לא-ירבצו שם: וירבצו-שם צלים ומלאו בתיהם אהים ושכנו שם בנות יענה וישעירים ירקדו-שם: ויענה אהים באלמנותיו ותנים בהיכלי ענג וקרוב לבוא עתה וימיה לא ימשכו: יד פיי ירחם י-הוה את-יעקב ובתר עוד בישראל והניחם על-אדמתם ונלוה הגר עליהם ונספחו על-בית יעקב: וילקחום עמים ויהיאו אל-מקומם והתנחלום בית-ישראל על אדמת י-הוה לעבדים ולשפחות והיו שבים לשביהם ורדו בנגשיהם: והלה ביום הגיע י-הוה לה מעצבם ומרגזם ומן-העבדה הקשה אשר עבד-בד: ונשאת המשל הזה על-מלך בבל ואמרת איה שבת נגש שבתה מדהבה: שבר י-הוה מטטה רשעים שבת משלים: מכה עמים בעברה מפת בלתי סרה רדה באף גולם מרדה בלי חשך: גתה שקטה כל-הארץ פצחו רגה: גם-ברושים שמחו לה ארזי לבנון מאז שכבת לא-יעלה הפרת עלינו: ושאל מתחת רגזה לה לקראת בואך עורר לה רפאים כל-עתודי ארץ הקים מפסאותם כל מלכי גוים: כלם יענו ויאמרו אליה גם-אתה חלית כמונו אלינו נמשלת: והורד שאול גאונה המינת נבליה תחתיה יצע רמה ומכסיה תולעה: איה נפלת משמים הילל בן-שחר נגדעת לארץ חולש על-גוים: ואתה אמרת בלבבך השמים אעלה ממעל לכוכבי-אל ארים פסאי ואשב בהר מועד בירכתי צפון: אעלה על-במתי עב אדמה לעליון: אף אל-שאול תורד אל-ירכתי-בור: וראיה אליה ישגיתו אליה יתבוננו הזה האיש

מִרְגִּיז הָאָרֶץ מֵרְעִישׁ מִמְּלָכוֹת: יָשׁוּם תִּבְּל כַּמִּדְבָּר
וְעָרְיו הָרֶס אֲסִירָיו לֹא־פָתַח בְּיָתָהּ: כָּל־מַלְכֵי
גוֹיִם כָּלָם שָׁכְבוּ בְּכַבּוּד אִישׁ בְּבֵיתוֹ: וְאַתָּה
הַשְׁלַכְתָּ מִקְבְּרֶךָ כְּנֹצָר נִתְעַב לִבְשׁ הַרְגִים מִטְעָנִי
חָרַב יוֹרְדֵי אֶל־אֲבוֹנֵי־בוּר כְּפָגַר מוֹבָס: לֹא־תִחַד
אַתָּם בְּקִבוּרָה כִּי־אַרְצֶךָ שַׁחַת עִמָּךְ הִרְגַתָּ לֹא־
יִקְרָא לְעוֹלָם זֶרַע מְרָעִים: הִכִּינוּ לְבָנָיו מִטְבַּח
בַּעֲוֹן אֲבוֹתָם בְּלִי־קִמּוֹ וַיִּרְשׁוּ אֶרֶץ וּמְלָאוּ כְּנִי־
תִבְּל עָרִים: וְקִמַּמְתִּי עֲלֵיהֶם נָאִם י־הוֹה צ־בָאוֹת
וְהִכְרַמְתִּי לְכָבֵל שָׁם וְשָׂאָר וַגִּין וְנָכַד נָאִם י־הוֹה:
וְשִׁמַּמְתִּיהָ לְמוֹרֶשׁ קָפֵד וְאֲגַמִּי־מִים וְטֹאטֹאטִיהָ
בְּמִטְאָטֵא הַשְׁמֵד נָאִם י־הוֹה צ־בָאוֹת: וְנִשְׁפַּע
י־הוֹה צ־בָאוֹת לֹא־אָמַר אִם־לֹא פֹאֲשֵׁר דְּמִיתִל כֹּן
הִלְתָּה וְכֹאֲשֵׁר יַעֲצִיתִי הִיא תְּקוּם: לִשְׁכַר אֲשׁוּר
בְּאַרְצֵי וְעַל־הָרֵי אֲבוֹסָנוּ וְסָר מֵעֲלֵיהֶם עָלוּ וְסָבְלוּ
מֵעַל שִׁכְמוֹ יָסוּר: וְנָאִת הַעֲצָה הַיְעוּצָה עַל־כָּל־
הָאָרֶץ וְנָאִת תִּינַד הַנְּטוּיָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם: כִּי־
י־הוֹה צ־בָאוֹת יַעֲזֵן וּמִי יִפֹּר וַיִּזְדוּ הַנְּטוּיָה וּמִי
יִשְׁיבְנָהּ: בְּשִׁנְת־מֹות הַמֶּלֶךְ אֲחָז הָיָה הַמַּשָּׂא
הַזֶּה: אֶל־תִּשְׁמַחְתִּי פְּלִשַׁת כְּלֹךְ כִּי נִשְׁכַּר שִׁבְט
מִכָּךְ כִּי־מִשְׁרֵשׁ נִחַשׁ יִצָּא צָפַע וּפְרִיּו שָׁרָף
מֵעוֹפֶף: וַיִּרְעוּ בְּכוֹרֵי דָלִים וְאֲבִיוֹנִים לְבִטַח יִרְבְּצוּ
וְהִמַּתִּי בָרַעַב שָׁרֵשׁוּ וְשִׂאֲרֵיתָךְ יִהְרָג: הִילְיִלִי
שִׁעַר זַעֲקֵי־עִיר נִמוּג פְּלִישַׁת כְּלֹךְ כִּי מִצְפוֹן עָשׂוּ
בָּא וְאִין בּוֹדַד בְּמוֹעֲדָיו: וְהִמָּה־יַעֲנֶה מִלְּאֲכִי־גוֹי
כִּי י־הוֹה יִסַּד צִיּוֹן וְבָהּ יַחֲסוּ עַנְיֵי עַמּוֹ:

טו «מִשָּׂא מוֹאֵב כִּי בְּלִיל שִׁדַּד עָר מוֹאֵב נִדְמָה כִּי
בְּלִיל שִׁדַּד קִיר־מוֹאֵב נִדְמָה: עֲלָה הַבַּיִת וְדִיכּוֹן
הַבָּמֹות לְבָכִי עַל־נְבוֹ וְעַל מִידְבָּא מוֹאֵב יִילִיל
בְּכִל־רֵאשִׁיו קִרְחָה כָּל־זָקוּן גְּרוּעָה: בְּחוֹצְתֵיו
תִּגְרוּ שָׁק עַל גִּגוֹתֶיהָ וּבְרַחֲבֵתֶיהָ כְּלָה יִילִיל יִרַד
בְּבָכִי: וְתִזְעַק חֲשִׁבוֹן וְאֶלְעָלָה עַד־יִהְיֶה נִשְׁמַע
קוֹלָם עַל־כֹּן חֲלָצֵי מוֹאֵב יִרְעוּ נִפְשׁוּ יִרְעָה לוֹ:
לְבִיל לְמוֹאֵב יִזְעַק בְּרִיחָה עַד־צָעַר עֲגָלַת שְׁלִישִׁיהָ
כִּי מֵעֵלָה הַלוֹחֲתִית בְּכָל־יַעֲלֶה־בוֹ כִּי דָרָךְ
חוֹרָנִים זַעֲקַת־שִׁבְר יַעֲצֵרוּ: כִּי־מִי נִמְרִים
מִשְׁמֹות יִהְיוּ כִּי־יִבְשׁ חֲצִיר כְּלָה לְשָׂא יִרַק לֹא
יִהְיֶה: עַל־כֹּן יִתְרָה עֲשָׂה וּפְקַדְתָּם עַל גַּחַל

הַעֲרָבִים יִשְׂאוּם: כִּי־הִקִּיפָה הַזַּעֲקָה אֶת־גְּבוּל
מוֹאֵב עַד־אֲגָלִים יִלְלָתָהּ וּבָאָר אֵילִים יִלְלָתָהּ: כִּי
מִי דִימוֹן מְלָאוּ לָם כִּי־אֲשִׁית עַל־דִּימוֹן נוֹסְפוֹת
לְפִלִיטַת מוֹאֵב אֲרִיָּה וְלִשְׂאֲרִית אֲדָמָה:

טז «שִׁלְחוּ־כָר מִשְׁל־אֶרֶץ מִסְלַע מִדְבָּרָה אֶל־הָר
בַּת־צִיּוֹן: וְהִנֵּה כְעוֹף־נוֹדַד קוֹן מִשְׁלַח תִּהְיִינָה
בְּנוֹת מוֹאֵב מִעֲפָרַת לֹא־רָנוּן: הִבִּיאי עֲצָה עֲשׂוּ
כְּלִילָה שְׂיִתִי כְּלִיל צֵלֶךְ בְּתוֹךְ צְהָרִים סִתְרִי נִדְחִים
נִדַּד אֶל־תַּגְּלִי: יִגְוִרוּ בְּךָ נִדְחֵי מוֹאֵב הוֹי־סִתֵּר
לְמוֹ מִפְּנֵי שׁוֹדַד כִּי־אָפַס הַמֶּץ כְּלָה לְשֹׁד תִּמּוּ רִמָּס
מִן־הָאָרֶץ: וְהוֹכֵן בְּחֶסֶד כְּפֹא וַיֵּשֶׁב עָלָיו בְּאַמַּת
בְּאֵהֶל דָּוִד שִׁפְט וְדָרַשׁ מִשְׁפָּט וּמִהָר צֶדֶק:
וְשִׁמְעֵנוּ גְּאוֹן־מוֹאֵב גָּא מֵאֵד גְּאוֹתוֹ וּגְאוֹנוֹ
וְעִבְרָתוֹ לֹא־כֹן בְּדָיו: יִלְכּוּ יִילִיל מוֹאֵב לְמוֹאֵב
כְּלָה יִילִיל לְאֲשִׁישֵׁי קִיר־תְּרַשַׁת תִּהְגּוּ אֶד־
נְכָאִים: כִּי שִׁדְמוֹת חֲשִׁבוֹן אֲמַלְל גִּפּוֹן שִׁבְמָה
בְּעֵלֵי גוֹיִם הִלְמוּ שְׁרוּקִיָּה עַד־יַעֲזֹר נִגְעוּ תָעוּ
מִדְבָּר שִׁלְחוֹתֶיהָ נִשְׁשׂוּ עֲבָרוּ יָם: עַל־כֹּן אֲבָפָה
בְּבָכִי יַעֲזֹר גִּפּוֹן שִׁבְמָה אֲרִינֶךְ דְּמַעֲתִי חֲשִׁבוֹן
וְאֶלְעָלָה כִּי עַל־קִיּוֹךְ וְעַל־קִצְרוֹךְ הִינַד נִפְּל:
וְנִאֲסַף שִׁמְחָה וְגִיל מִן־הַפְּרָמָל וּבְכַרְמִים לֹא־
יִרְגֵן לֹא יִרְעַע יִין בִּינְקָבִים לֹא־יִזְרָךְ הַזֶּרֶךְ הִינַד
הַשְּׁבַתִּי: עַל־כֹּן מַעֲנִי לְמוֹאֵב כְּפָגַר יִהְמוּ וְקַרְבֵי
לְקִיר חָרַשׁ: וְהִנֵּה כִי־נִרְאָה כִּי־נִלְאָה מוֹאֵב עַל־
הַבָּמָה וּבָא אֶל־מִקְדָּשׁוֹ לְהַתְּפַלֵּל וְלֹא יוֹכַל: וְהִנֵּה
הַדְּבָר אֲשֶׁר דָּבַר י־הוֹה אֶל־מוֹאֵב מֵאָז: וְעַתָּה
דָּבַר י־הוֹה לְאֹמֶר בְּשִׁלְשׁ שָׁנִים כְּשָׁנֵי שִׁכְרִיר
וְנִקְלָה כְּבוֹד מוֹאֵב בְּכָל הַהִמּוֹן הָרַב וְשָׂאָר מַעֲט
מִזְעָר לוֹא כְּבִיר:

יז «מִשָּׂא דְמַשְׁק הִנֵּה דְמַשְׁק מוֹסֵר מַעִיר וְהִיתָה
מַעֲנֵי מַפְלָה: בְּעִזְבוֹת עָרֵי עָרַעַר לְעַדְרִים תִּהְיִינָה
וְרַבְצוּ וְאִין מִתְרִיד: וְנִשְׁבַּת מִבְּצָר מֵאֲפָרִים
וּמִמְלָכָה מִדְּמַשְׁק וְשָׂאָר אֲרָם כְּכַבּוּד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
יִהְיוּ נָאִם י־הוֹה צ־בָאוֹת: וְהִנֵּה בַיּוֹם הַהוּא יִדַּל
כְּבוֹד יַעֲקֹב וּמִשְׁמוֹן בְּשָׂרוֹ יִרְזָה: וְהִנֵּה כְּאֶסְף
קִצְרֵי קָמָה וְזָרְעוּ שְׁבָלִים יִקְצֹר וְהִנֵּה כְּמִלְקֵט
שְׁבָלִים בְּעַמְּךָ רְפָאִים: וְנִשְׂאֲרֵי־בוֹ עוֹלֵלַת כְּנֻקָּה

זֹאת שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה גְּרָגְרִים בְּרֹאשׁ אֲמִיר אַרְבַּעַה
חֲמִשָּׁה בְּסַעֲפֵיהָ פְּרִיָּה נְאֻם-יְ-הוָה אֶ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁעָה הָאָדָם עַל-עֲשָׂהוּ וְעֵינָיו אֶל-
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּרְאִינָה: וְלֹא יִשְׁעָה אֶל-
הַמְּזַבְּחֹת מַעֲשֵׂה יָדָיו וְאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲצַבְעֹתָיו לֹא
יִרְאֶה וְהָאֲשֵׁרִים וְהַחֲמָנִים: בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיוּ |
עָרֵי מְעוֹזוֹ פַּעְזוֹבַת הַחֲרָשׁ וְהָאֲמִיר אֲשֶׁר עָזְבוּ
מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִיתָה שְׂמָמָה: כִּי שְׂכַחְתָּ
אֶ-לֹהֵי יִשְׁעָדָךְ וְצוֹר מַעֲזָדָךְ לֹא זָכַרְתָּ עַל-כֵּן תִּטְעַל
נִטְעֵי נַעֲמָנִים וְזָמַרְתָּ זֶר תִּזְרַעְנָו: «בַּיּוֹם נִטְעָדָךְ
תִּשְׁגָּשְׁגִי וּבִבְקָר זֶרְעָדָךְ תִּפְרִיחֵי גֵד קֶצֶר בְּיוֹם
נַחְלָה וּכְאֹב אָנוּשׁ: הֲלוֹי הַמּוֹן עַמִּים רַבִּים פַּהֲמוֹת
יַמִּים יִהְמִיוֹן וּשְׂאוֹן לְאֻמִּים כְּשְׂאוֹן מִים כְּבִירִים
יִשְׂאוֹן: לְאֻמִּים כְּשְׂאוֹן מִים רַבִּים יִשְׂאוֹן וְגַעַר
בוֹ וְגַם מִמְּרַחֵק וְרִדְף כְּמִץ הָרִים לִפְנֵי-רוּחַ וּכְגַלְגַּל
לִפְנֵי סוּפָה: לְעֵצַת עָרֵב וְהִגָּה בַלְהָה בְּטָרָם בְּקָר
אֵינְנָו זֶה חֲלַק שׁוֹטֵינוּ וְגוֹרֵל לְבַזְזֵינוּ:

יח «הוֹי אֶרֶץ צִלְצֹל כְּנַפִּים אֲשֶׁר מַעֲבָר לְנַהֲרֵי-
כוֹשׁ: הַשְּׁלֹחַ בַּיּוֹם צִירִים וּבְכַלִּי-גִמְאָ עַל-פְּנֵי-
מַיִם לְכוּ | מִלְּאֲכִים קָלִים אֶל-גּוֹלֵי מִמְשָׁד וּמוֹרָט
אֶל-עַם נוֹרָא מִן-הוּא וְהִלְאָה גּוֹי קוֹ-קוֹ וּמְבוֹסָה
אֲשֶׁר-בְּזָאוּ נִהָרִים אֶרְצוֹ: כָּל-יִשְׁבֵי תֵבֵל וְשִׁכְנֵי
אֶרֶץ כְּנַעַן-גֹּס הָרִים תִּרְאוּ וְכַתְקַע שׁוֹפָר
תִּשְׁמַעוּ: כִּי כֹה אָמַר יְ-הוָה אֱלֹהֵי אֲשַׁקְטָה
וְאֶבִּיטָה בְּמִכּוּנֵי כְּתוּם צַח עַל-יְאֹר כְּעַב טַל בְּתוֹם
קֶצֶר: כִּי-לִפְנֵי קֶצֶר כְּתוּם-פָּרַח וּכְסוֹר גַּמְלֵ יִהְיֶה
נִצָּה וְכַרְתָּ הַזּוֹלְזִלִים בְּמִזְמֵרוֹת וְאֶת-הַנְּטִישׁוֹת
הַסִּיר הַתּוֹ: וְעָזְבוּ יַחֲדוֹ לַעֲיֵט הָרִים וּלְבַהֲמַת
הָאֶרֶץ וְקִץ עָלָיו הָעֵיט וְכַל-בְּהֵמַת הָאֶרֶץ עָלָיו
תִּחַרְף: בְּעֵת הַהִיא יוּבַל-שֵׁי לִי-הִנֵּה צ-בָאוֹת עַם
מִמְשָׁד וּמוֹרָט וּמַעַם נוֹרָא מִן-הוּא וְהִלְאָה גּוֹי |
קוֹ-קוֹ וּמְבוֹסָה אֲשֶׁר בְּזָאוּ נִהָרִים אֶרְצוֹ אֶל-מְקוֹם
שִׁם-יְ-הוָה צ-בָאוֹת הַר-צִיּוֹן:

יט «מִשָּׂא מִצְרַיִם הִנֵּה יְ-הוָה רִכַּב עַל-עֵב קַל וּבָא
מִצְרַיִם וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפְּנֵיו וּלְבַב מִצְרַיִם
יִמַּס בְּקַרְבּוֹ: וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם וּנְלַחְמוּ
אִישׁ-בְּאֶחָיו וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ עִיר בְּעִיר מִמְלַכָּה

בְּמִמְלַכָּה: וְנִבְקָה רוּחַ-מִצְרַיִם בְּקַרְבּוֹ וְעֲצָתוֹ
אֲבַלַע וְדַרְשׁוּ אֶל-הָאֱלִילִים וְאֶל-הָאֲטִים וְאֶל-
הָאֲבוֹת וְאֶ-לִ-הִידְעָנִים: וְסִפְרַתִּי אֶת-מִצְרַיִם בְּיַד
אֲדָנִים קָשָׁה וּמִלְּדָ עַל יְמִשְׁל-בָּם נְאֻם הָאֲדוֹן
יְ-הוָה צ-בָאוֹת: וְנִשְׁתוּ-מִים מֵהֵימָּן וְנִהָר יִחַרֵב
וְיִבָּשׁ: וְהָאֲזַנִּיחוּ נִהְרוֹת דָּלְלוּ וְחִרְבוּ יְאֹרֵי מִצְרַיִם
קָנָה וְסוּף קָמְלוּ: עֲרוֹת עַל-יְאֹר עַל-פִּי יְאֹר וְכֹל
מִזְרַע יְאֹר יִבָּשׁ נִדְף וְאֵינְנָו: וְאָנוּ הַדִּיגִים
וְאָבְלוּ כָל-מִשְׁלִיכֵי בִּיאוֹר חֲפָה וּפְרָשֵׁי מִכְמַרְת
עַל-פְּנֵי-מִים אֲמַלְלוּ: וּבָשׂוּ עַבְדֵי פִשְׁתִּים
שְׂרִיקוֹת וְאֲרָגִים חוֹרֵי: וְהָיוּ שְׂתִיתִיָּה מִזְכָּאִים
כָּל-עֲשֵׂי שֹׁכֵר אֲגַמִּי-נִפְשׁ: «אֲד-אֲוִלִים שְׂרִי צֵעַן
חֲכַמִּי יַעֲצֵי פִרְעָה עֲצָה נִבְעָרָה אֵיךְ תִּאֲמְרוּ אֶל-
פִּרְעָה בְּן-חֲכָמִים אֲנִי בְּן-מִלְכֵי-קָדָם: «אֵיִם אֲפּוֹא
חֲכַמִּיךְ וְיִגִּידוּ נֹא לָךְ וְיִדְעוּ מַה-יַּעֲצֵךְ יְ-הוָה
צ-בָאוֹת עַל-מִצְרַיִם: «נֹאֲלוּ שְׂרִי צֵעַן נִשְׂאוּ שְׂרִי
גָף הַתַּעֲוֹ אֶת-מִצְרַיִם פִּגְתָּ שְׂבֻטִיָּה: יְ-הוָה מִסָּד
בְּקַרְבָּה רוּחַ עוֹשִׂים וְהַתַּעֲוֹ אֶת-מִצְרַיִם בְּכָל-
מַעֲשָׂהוּ כְּהַתַּעֲוֹת שֹׁכֵר בְּקִיאוֹ: וְלֹא-יִהְיֶה
לְמִצְרַיִם מַעֲשָׂה אֲשֶׁר יַעֲשֵׂה רֹאשׁ וְזָנַב כְּפָה
וְאֲגַמּוֹן: בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִצְרַיִם כְּנִשְׂכִים וְחָרַד |
וּפְחָד מִפְּנֵי תְנוּפֹת יְדֵי-הוָה צ-בָאוֹת אֲשֶׁר-הוּא
מִגִּיף עָלָיו: וְהִיתָה אֲדָמַת יְהוּדָה לְמִצְרַיִם לְחִגָּא
כָּל אֲשֶׁר יִזְכִּיר אֲתָה אֲלֵיו יִפְחָד מִפְּנֵי עֲצַת יְ-הוָה
צ-בָאוֹת אֲשֶׁר-הוּא יוֹעֵץ עָלָיו: בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיוּ
חֲמִשׁ עָרִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִדְּבָרוֹת שְׂפַת כְּנָעַן
וְנִשְׁבְּעוֹת לִי-הִנֵּה צ-בָאוֹת עִיר הַהֶרֶס יֹאמַר
לְאַחֶת: «בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִזְבֵּחַ לִי-הִנֵּה בְּתוֹךְ
אֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִצְבָּה אֶצְל-גְּבוּלָה לִי-הוּא: וְהִלְיָה
לְאוֹת וּלְעֵד לִי-הִנֵּה צ-בָאוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם כִּי-
יַצְעֲקוּ אֱלֵי-הוּא מִפְּנֵי לְחֻצִים וַיִּשְׁלַח לָהֶם
מוֹשִׁיעַ וְרַב וְהַצִּילָם: «וְנוֹדַע יְ-הוָה לְמִצְרַיִם
וְיִדְעוּ מִצְרַיִם אֶת-יְ-הוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְעָבְדוּ זִבְח
וּמִנְחָה וְנִדְרוֹ-גִדְר לִי-הוּא וְשִׁלְמוֹ: «וְנִגָּף יְ-הוָה
אֶת-מִצְרַיִם נִגָּף וּרְפּוֹא וְשָׁבּוּ עַד-יְ-הוָה וְנִעֲתַר
לָהֶם וּרְפָאֵם: «בַּיּוֹם הַהוּא תִהְיֶה מִסְלָה מִמִּצְרַיִם
אֲשׁוּרָה וּבְאֲ-אֲשׁוּר בְּמִצְרַיִם וּמִצְרַיִם בְּאֲשׁוּר
וְעָבְדוּ מִצְרַיִם אֶת-אֲשׁוּר: «בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה

ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ: אשור ברכו י-הנה צ-באות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל:

כ בשנת בא תרתן אשדודזה בשלח אתו סרגון מלך אשור וילחם באשדוד וילפדה: בפעת ההיא דבר י-הנה בנד ישעיהו בראמוץ לאמר לך ופתחת השק מעל מתניה ונעלך תחלץ מעל רגלך ויעש פן הלך ערום ויחף: ויאמר י-הנה פאשר הלך עבדי ישעיהו ערום ויחף שלש שנים אות ומופת על-מצרים ועל-כוש: כן ונתג מלך-אשור את-שבי מצרים ואת-גלות פוש גערים וזקנים ערום ויחף וחסופי שנת ערות מצרים: וחתו ובשו מפוש מבטם ומן-מצרים תפארתם: ויאמר ישב האי הזה ביום ההוא הנה-כה מבטנו אשר-גסנו שם לעזרה להנצל מפני מלך אשור ואיד נמלט אנחנו:

כא משא מדבר-ים כסופות בנגב לחלף ממדבר בא מארץ נוראה: תזות קשה הגד-לי הבוגד בוגד והשוךד שוחד עלי עילם צורי מדי כל-אנחתה השבתי: על-כן מלאו מתני לחלה צירים אחזוני כצירי יולדה נעניתי משמע נבהלתי מראות: תעה לבבי פלצות בעתתני את גשף חשקי שם לי לחרדה: ערוך השלתן צפה הצפית אכול שתה קומו השרים משתו מגו: פי כה אמר אלי א-דני לך העמד המצפה אשר יראה נגיד: וראה רכב צמד פרשים רכב חמור רכב גמל והקשיב קשב רב-קשב: ויקרא אריה על-מצפה א-דני אנכי עמד תמיד יומם ועל-משמתי אנכי נצב כל-הלילות: והנה-נה בא רכב איש צמד פרשים ויען ויאמר נפלה נפלה בכל וכל-פסילי א-להיה שבר לארץ: מדשתי וכו-גרני אשר שמעתי מאת י-הנה צ-באות א-להי ישראל הגדתי לכם: משא דומה אלי קרא משעיר שמר מה-מלילה שמר מה-מליל: אמר שמר אתה בקר וגם-לילה אם-תבעיון בעיו שבו אתיו: משא בערב ביער בערב תלינו ארחות דגנים: לקראת צמא התיו מים ושבי

ארץ תימא בלחמו קדמו נדד: כי-מפני תרבות נדדו מפני א תרב נטושה ומפני קשת דרוכה ומפני פבד מלחמה: כי-כה אמר א-דני אלי בעוד שנה פשגי שכיר וכלה כל-כבוד קדר: וישאר מספר-קשת גבורי בני-קדר ימעטו פי י-הנה א-להי-ישראל דבר:

כב משא גיא חזיון מה-לך אפוא פי-עלית כלך לגאות: בתשאות א מלאה עיר הומיה קרנה עליזה חלליך לא חללי-תרב ולא מתי מלחמה: כל-קציניך נדדו-יחד מקשת אסרו כל-נמצאיך אסרו יחדו מרחוק ברחו: על-כן אמרתי שעו מגי אמרר בבכי אל-תאיצו לגחמני על-שד בת-עמי: כי יום מהומה ומבוסה ומבוכה לא-דני י-הנה צ-באות בגי חזיון מקרקר קר ושוע אל-הקר: ועילם נשא אשפה ברכב אדם פרשים וקיר ערה מגו: ויהי מבחר-עמקיך מלאו רכב והפרשים שנת שנתו השערה: ויגל את מסך יהודה ותבטל ביום ההוא אל-גשק בית היער: ואת בקיעי עיר-דנד ראיתם פי-רבו ותקבצו את-מי הברכה המתונה: ואת-בתי ירושלם ספרתם ותתצו הבתים לבצר החומה: ומקנה א עשיתם בין החממים למי הברכה הישנה ולא הבטתם אל-עשייה ויצרה מרחוק לא ראיתם: ויקרא א-דני י-הנה צ-באות ביום ההוא לבכל ולמספד ולקרחה ולתגר שק: ונהגה א ששון ושמחה הרג בקר ושחט צאן אכל בשר ושנתות גין אכול ושתו פי מחר נמות: ונגלה באזני י-הנה צ-באות אם-יכפר העון הזה לכם עד-תמתו אמר א-דני י-הנה צ-באות: כה אמר א-דני י-הנה צ-באות לך-בא אליהסכן הזה על-שבנא אשר על-הבית: מה-לך פה ומי לך פה פי-תצבת לך פה קבר חצבי מרום קברו חקקי בסלע משפן לו: הגה י-הנה מטלטלך טלטלה גבר ועטף עטה: צנוף יצנפך צנפה פדור אל-ארץ רחבת ידים שמה תמות ושמה מרפבות כבודך קלון בית אדניך: ונהדפתך ממצבך וממעמדך יחרסך: ונהיה ביום ההוא וקראתי לעבדי לאליקים בן-חלקיהו: והלבשתיו כתנתך

וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲחֻזְקָתוֹ וּמִמְשַׁלְתֵּיהֶם אֲתָנוּ בְּיָדוֹ וְהִנֵּה לְאֹבֵד
לְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם וּלְבַיִת יְהוּדָה: ॥ וְנִתְּתִי מִפֶּתַח
בֵּית־דָּוִד עַל־שַׁכְמֹו וּפֶתַח וְאִין סִגְרֹו וְסִגְרֹו וְאִין
פֶּתַח: ॥ וְתִקְעֵתִיו יַתֵּד בְּמָקוֹם נְאֻמֹו וְהִנֵּה לְכַסֵּא
כְבוֹד לְבַיִת אָבִיו: ॥ וְתִלּוּ עָלָיו כָּל אֲבוֹתָיו
אָבִיו הַצְּאֵצְאִים וְהַצְּפֹעוֹת כָּל כְּלֵי הַקִּטּוֹן מִכְּלֵי
הָאֲגָנוֹת וְעַד כְּלֵי הַנְּבֻלִים: ॥ בַּיּוֹם הַהוּא נֹאמַם
יְ-הוָה צְ-בָאוֹת תִּמְוֹשׁ הַיַּתֵּד הַתְּקוּעָה בְּמָקוֹם
נְאֻמֹו וְנִגְדַעָה וְנִפְלָה וְנִכְרַת הַמִּשְׁאֵא אֲשֶׁר־עָלֶיהָ כִּי
יְ-הוָה דִּבֶּר:

כַּג ॥ מִשְׁאֵא צָר הִילִילוּ אֲנִיּוֹת תְּרֻשֵׁישׁ כִּי־שִׁדְד
מִבֵּית מִבּוֹא מֵאֶרֶץ כְּתִים נִגְלָה־לָמוֹ: ॥ דָּמּוּ יִשְׁבִּי
אִי סִתֵּר צִידוֹן עֲבָר יָם מִלְאוּד: ॥ וּבְמִים רַבִּים זָרַע
שִׁחַר קֶצִיר יָאוֹר תִּבּוֹאֲתָה וְתִהְיֶה סִתֵּר גּוֹיִם: ॥ בּוֹשֵׁי
צִידוֹן כִּי־אָמַר לָם מַעֲוֹז תִּיָּם לֵאמֹר לֹא־תִלְתִּי
וְלֹא־יִלְדְתִי וְלֹא גִדְלְתִי בַחֲוָרִים רֹמְמֵתִי בְתוֹלוֹת:
הַפְּאֲשֶׁר־שָׁמַע לְמִצְרַיִם יִחִילוּ כְּשָׁמַע צָר: ॥ עֲבָרוּ
תְּרֻשֵׁישָׁה הִילִילוּ יִשְׁבִּי אִי: ॥ הַנְּזֹאת לָכֶם עֲלִיזָה
מִימֵי־קֹדֶם קֹדְמָתָה יִבְלוּ רַגְלֶיהָ מִרְחוֹק לְגוֹר:

הַמִּי יַעַץ זֹאת עַל־צָר הַמַּעֲטִירָה אֲשֶׁר סִחְרִיהָ
שָׂרִים כְּנֻעָנִיהָ נִכְבְּדֵי־אֶרֶץ: ॥ יְ-הוָה צְ-בָאוֹת
יַעֲצֵה לְחַלֵּל גְּאוֹן כָּל־צָבִי לְהַקֵּל כָּל־נִכְבְּדֵי־אֶרֶץ:
יַעֲבְרֵי אֶרֶץ־כְּנָעַן בְּתִרְשִׁישׁ אִין מִזַּח עוֹד:
יִנְדוּ נָטָה עַל־הַיָּם הַרְגִּיזוּ מִמְּלָכוֹת יְ-הוָה צְוָה אֶל־
כְּנָעַן לְשַׁמֵּד מַעֲזֻנֶיהָ: ॥ וְלֵאמֹר לֹא־תוֹסִיפִי עוֹד
לְעַלּוֹז הַמַּעֲשֻׁקָה בְּתוֹלַת בְּת־צִידוֹן כְּתִים קוֹמִי
עֲבָרִי גַם־שָׁם לֹא־יִנּוֹחַ לָךְ: ॥ הֵן אֶרֶץ כְּשִׂדִים זֶה
הָעַם לֹא הָיָה אֲשׁוֹר יִסְדָּה לְצִיִּים הַקִּימוּ בַחֲוָנִיו
עוֹרְרוּ אֲרַמְנוֹתֶיהָ שְׁמָה לְמַפְלָה: ॥ הִילִילוּ אֲנִיּוֹת
תְּרֻשֵׁישׁ כִּי שִׁדְד מַעֲזָכוֹ: ॥ וְהִנֵּה בַיּוֹם הַהוּא
וְנִשְׁפָּחַת צָר שְׁבָעִים שָׁנָה כִּימֵי מִלְּךְ אֶחָד מִקִּץ
שְׁבָעִים שָׁנָה יִהְיֶה לְצָר כְּשִׁירַת הַזּוֹנָה: ॥ וְקִתִּי
כְּנֹור סָבִי עִיר זוֹנָה נִשְׁפָּחָה הִיטִיבִי נֶגֶן הַרְבִּי־
נְשִׁיר לְמַעַן תִּזְכְּרִי: ॥ וְהִלֵּה מִקִּץ אֲשֶׁר שְׁבָעִים שָׁנָה
יִפְקֹד יְ-הוָה אֶת־צָר וְשָׁבָה לְאַתְנַנְּהָ וְנִתְּתָה אֶת־
כָּל־מְמַלְכוֹת הָאֶרֶץ עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה: ॥ וְהִלֵּה
סִחְרָה וְאַתְנַנְּה קֹדֶשׁ לִי־הוּא לֹא יֵאָצֵר וְלֹא יִחַסֵּן
כִּי לִישָׁבִים לְפָנַי יְ-הוָה יִהְיֶה סִחְרָה לְאָכַל
לְשִׁבְעָה וּלְמַכְסָה עֲתִיק:

הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק י

י, כל שהוא חיב בערלה, יש לו רבעי, וכל שפטור מן הערלה, אינו חיב ברבעי שנאמר "שלוש שנים, יהיה לכם ערלים לא יאכל. ובשנה הרביעית, יהיה, כל-פריו קדש הלולים, לה".

יב, הנוטע אילן מאכל, ודעתו עליו שיהיה סוג לגנה, או שנטעו לקורות האילן, לא לפרותיו הרי זה פטור מן הערלה; נטעו לסוג, וחזר וחשב עליו למאכל, או שנטעו למאכל, וחזר וחשב עליו לסוג ביון שערב בו מחשבת חיוב, חיב. נטעו שלוש שנים לסוג, ומכאן ואילך למאכל אין לו רבעי: שכל שאין לו ערלה, אין לו רבעי.

יג, נטע אילן וחשב שיהיה הצד הפנימי שלו למאכל והחיצון לסוג, או שיהיה הצד החיצון למאכל והעליון לסוג זה שחשב עליו למאכל, חיב בערלה; וזה שחשב עליו לסוג או לעצים, פטור: שהדבר תלוי בדעתו של הנוטע. והצלה חיב בערלה, האביזנות בלבד; אבל הקפריסין, מתרות.

יד, הנוטע לרבים בתוך שדהו, חיב בערלה שנאמר "ונטעתם", אכלו לרבים. במה דברים אמורים, בארץ ישראל; אבל בחוצה לארץ, פטור.

יז, הנוטע ברשות הרבים, והנוטע בספינה, והעולה מאליו ברשות היחיד, והנכרי שנטע בין לישראל בין לעצמו, והגזלן שנטע חיבין בערלה וברבעי.

יח, העולה מאליו במקום פכשין, פטור; אכלו הנוטע במקום שאינו ישוב, פטור; והוא שלא יהיה עושה, כדי טפול שמתפל בפרותיו עד שמתבאן לישוב. אבל אם היה עושה כדי טפול, חיב בערלה.

יט, זה שנטעו גזיים עד שלא באו אבותינו לארץ, פטור; אבל משבאו לארץ, אם מה שנטעו גזיים חיב שנאמר "פי-תבאו אל-הארץ, ונטעתם", משעת ביאתה. וגזי שהרביב אילן מאכל על גבי אילן סרק, חיב בערלה. ויש לנכרי נטע רבעי שאם בא לגנה במצוה זו, הרי הוא קדש פנטע רבעי שלישראל. וי אחד הנוטע גרענה, או יחור מן האילן, או שעקר את כל האילן במקום ונטעו במקום אחר הרי זה חיב בערלה, ומונה משעת נטיעתו.

יא, זעזע את האילן ולא עקרו, ואחר כך מלא סביבותיו בעפר אם יכול להיות אלו לא מלא סביבותיו, הרי זה פטור; ואם לא הרי זה כמי שעקר ונטע, וחיב.

יב, וכן אילן שנעקר, ונשאר ממונו בארץ שרש אחד, אכלו במחט שמלפפין עליה חרוקמין את השני, והחזירו למקומו ונטעו פטור, מפני שיכול להיות.

יג, נעקר פלו, ונעקרה הפלע ששרשיו בה עמו, וחזר ונטעו כמה שהוא, בכל האדמה שסביבות שרשיו אם יהיה יכול להיות מאותה אדמה אלו לא נטעו, הרי הוא כמי שלא נעקר; ואם לאו, חיב. אילן שקצצו מעם הארץ, והחליף חיב בערלה, ומונין לו משעת

י, כל שהוא חיב בערלה, יש לו רבעי, וכל שפטור מן הערלה, אינו חיב ברבעי שנאמר "שלוש שנים, יהיה לכם ערלים לא יאכל. ובשנה הרביעית, יהיה, כל-פריו קדש הלולים, לה".

יב, הנוטע אילן מאכל, ודעתו עליו שיהיה סוג לגנה, או שנטעו לקורות האילן, לא לפרותיו הרי זה פטור מן הערלה; נטעו לסוג, וחזר וחשב עליו למאכל, או שנטעו למאכל, וחזר וחשב עליו לסוג ביון שערב בו מחשבת חיוב, חיב. נטעו שלוש שנים לסוג, ומכאן ואילך למאכל אין לו רבעי: שכל שאין לו ערלה, אין לו רבעי.

יג, נטע אילן וחשב שיהיה הצד הפנימי שלו למאכל והחיצון לסוג, או שיהיה הצד החיצון למאכל והעליון לסוג זה שחשב עליו למאכל, חיב בערלה; וזה שחשב עליו לסוג או לעצים, פטור: שהדבר תלוי בדעתו של הנוטע. והצלה חיב בערלה, האביזנות בלבד; אבל הקפריסין, מתרות.

יד, הנוטע לרבים בתוך שדהו, חיב בערלה שנאמר "ונטעתם", אכלו לרבים. במה דברים אמורים, בארץ ישראל; אבל בחוצה לארץ, פטור.

יז, הנוטע ברשות הרבים, והנוטע בספינה, והעולה מאליו ברשות היחיד, והנכרי שנטע בין לישראל בין לעצמו, והגזלן שנטע חיבין בערלה וברבעי.

יח, העולה מאליו במקום פכשין, פטור; אכלו הנוטע במקום שאינו ישוב, פטור; והוא שלא יהיה עושה, כדי טפול שמתפל בפרותיו עד שמתבאן לישוב. אבל אם היה עושה כדי טפול, חיב בערלה.

קציצתה.

ייד אַחד הנזיטע, וְאַחַד המבריה, וְאַחַד המרביב חיב. בַּמָּה דְבָרִים אַמּוּרִים, בְּשַׁחַתְךָ בַּד אַחַד מִן הָאֵילָן וְהַבְּרִיכוּ בְּאַרְץ, אוֹ הַרְפִּיבוּ בְּאֵילָן אַחֵר; אֲבָל אִם מָתַח בַּד אַחַד מִן הָאֵילָן הַזֶּה וְהַבְּרִיכוּ בְּאַרְץ, אוֹ הַרְפִּיבוּ בְּאֵילָן אַחֵר וְעִיקַר הַבַּד מְעַרְבָה בְּאֵילָן הַזֶּה חֲרִי זֶה פְּטוּר.

י, טו גְּדֹל זֶה הַיָּלֵד שֶׁהַבְּרִיה וְעָשָׂה פְּרוּת, וְאַחֵר כֶּף נִפְסַק עִיקְרוֹ שֶׁחֵיה מְעַרְבָה בְּאֵילָן הַזֶּה מוֹנֵה מִשְׁעָה שְׁנַפְסָק. וְאוֹתָן הַפְּרוּת מִתְרִין, מִפְּנֵי שֶׁגִּדְלוּ בְּהַתֵּר; וְאִם הִנִּיחַן אַחֵר שְׁנַפְסָק הָעִיקַר, עַד שֶׁהוֹסִיפוּ בְּמֵאֲתָיִם חֲרִי אֵלוֹ אֲסוּרִין.

י, טז יְלֵדָה שֶׁסִּבְכָּה בְּזַקְנָה, וְהָיוּ פְּרוּת בִּיְלֵדָה אֲפֹלוֹ הוֹסִיפוּ מֵאֲתָיִם חֲרִי אֵלוֹ הַפְּרוּת שְׁלֵילֵדָה אֲסוּרִין, שְׂאִין גְּדוּלֵי הַתֵּר מְעַלִּין אֶת הָעִיקַר הָאֲסוּר.

י, יז אֵילָן שֶׁהַבְּרִיה מִמְּנוּ בַּד בְּאַרְץ, וְאַחֵר כֶּף נִעְקַר הָאֵילָן כֵּלוּ, וְחֲרִי הוּא חוֹיָה מִן הַבַּד שֶׁהַבְּרִיה בְּאַרְץ נַעֲשֶׂה אוֹתוֹ אֵילָן בְּאֵלוֹ עֲתָה נִטֵּעַ, וְחֵיב בְּעֵרְלָה; וּמוֹנֵה לְאֵילָן וְלִמָּה שֶׁצִּמַּח מִן הַחֲבֻרָכָה, מִשְׁעָה שְׁנַעְקַר.

י, יח חֲרִי שֶׁהַבְּרִיה בַּד בְּאַרְץ, וְצִמַּח, וְהַבְּרִיה בַּד אַחֵר מִמָּה שֶׁצִּמַּח בְּאַרְץ, וְצִמַּח, וְחֲזַר

וְהַבְּרִיה מִן הַשְּׁלִישִׁי, אֲפֹלוֹ הֵן מֵאֵה מְעַרְיִן זֶה בְּזֶה הוֹאִיל וְלֹא נִפְסְקוּ מִן הָעִיקַר הִרְאִשׁוֹן, חִפֵּל מִתֵּר; וְאִם נִפְסַק עִיקַר הִרְאִשׁוֹן, מוֹנֵה לְכָל מִשְׁעָה שְׁנַפְסָק. וְאֵילָן חִיּוּצָא מִן הַגִּזְעַ, פְּטוּר מִן הָעֵרְלָה; מִן הַשְּׂרָשִׁים, חֵיב בְּעֵרְלָה.

י, יט יְלֵדָה פְּחוּת מִטְּפַחַ, חֵיבַת בְּעֵרְלָה כֵּל שְׁנוֹתֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁחֵיב נִרְאִית כְּנִטְעָה בַּת שְׁנֵתָהּ. בַּמָּה דְבָרִים אַמּוּרִים, בְּנִטְעָה אַחַת, אוֹ שְׁתֵּים כְּנִגְדֵי שְׁתֵּים וְאַחַת יוֹצֵאָה זָנֵב; אֲבָל אִם הָיָה חֲפָרָם כֵּלוּ פְּחוּת מִטְּפַחַ חֲרִי זֶה יֵשׁ לוֹ קוּל, וּמוֹנִין לוֹ כְּדֶרֶךְ שְׁמוֹנִין לְשֹׂאֵר הָאֵילָנוֹת.

י, כ נוֹטְעִין יַחַד שְׁלֵעֵרְלָה; וְאִין נוֹטְעִין אֶגְזוֹ שְׁלֵעֵרְלָה מִפְּנֵי שֶׁחֵיב פְּרִי, וּפְרוּת עֵרְלָה אֲסוּרִין בְּהִנְיָה כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּהַלְבוֹת אֲסוּרֵי מֵאֲכָלוֹת. וְאִם עָבַר וְנִטֵּעַ אֶגְזוֹ שְׁלֵעֵרְלָה, חֲרִי הַצֹּמַח מִתֵּר בְּשֹׂאֵר הָאֵילָנוֹת.

י, כא וְכֵן אִין מְרַפִּיבִין כְּפִנְיוֹת שְׁלֵעֵרְלָה בְּדִקְלוֹם, מִפְּנֵי שֶׁחֵיב כְּפִרֵי. עָבַר וְהַרְפִּיב, מִתֵּר; שְׁכָל דְּבַר שִׁישׁ לוֹ שְׁנֵי גוֹרְמִין, אֶחָד אֲסוּר וְאַחַד מִתֵּר חֲרִי זֶה הַנִּגְרָם מִשְׁנֵיחָם מִתֵּר. לְפִיכֶן הַצֹּמַח מִפְּרוּת עֵרְלָה מִתֵּר שֶׁחֲרִי גָרַם לוֹ לְצִמַּח הַפְּרִי הָאֲסוּר, וְהָאֵרֶץ הַמִּתְרַת.

וְנִטֵּעַ רְבָעִי פֶּרֶק יא

שְׁנַאָמַר "כִּי תִכְלֶה לַעֲשֹׂר", בְּרִגְלָה שְׁכָל הַמְּעַשְׂרוֹת כָּלִים בּוֹ; וְאִין חֶפְסָח מְגִיעַ מִשְׁנָה רְבִיעִית אֵלָא וְכָל פְּרוּת שְׁלִישִׁית נִתְעַשְׂרוּ, בֵּין פְּרוּת הָאֵילָן בֵּין פְּרוּת הָאֵרֶץ.

יא, ג אִין מִתְּוֵדִין אֵלָא בַּיּוֹם, וְכָל הַיּוֹם כָּשֵׁר לְוֵדֵי הַמְּעַשְׂרָה; וּבֵין בְּפִנֵי חֲבִית בֵּין שְׁלֹא בְּפִנֵי חֲבִית, חֵיב לְבַעַר וְלִהְתּוֹדוֹת. וְוֵדֵי זֶה נֶאֱמַר בְּכָל לְשׁוֹן שְׁנַאָמַר "וְאִמְרַתְּ לְפָנֶי ה' "

הַלְבוֹת מִעֵשֶׂר שְׁנֵי

יא, א מִצְוֹת עָשָׂה לְהַתּוֹדוֹת לְפָנֶי ה', אַחֵר שְׁמוּצִיאִין כָּל הַמִּתְּנּוֹת שֶׁבְּזֶרַע הָאֵרֶץ; וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא וְוֵדֵי מִעֵשֶׂר. וְאִין מִתְּוֵדִין וְוֵדֵי זֶה, אֵלָא אַחֵר הַשְּׁנָה שֶׁמִּפְּרִישִׁין בָּהּ מִעֵשֶׂר עָנִי שְׁנַאָמַר "כִּי תִכְלֶה לַעֲשֹׂר... וְאִמְרַתְּ לְפָנֶי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּעֵרְתִי הַקֶּדֶשׁ מִן-חֲבִית".

יא, ב אִימְתִי מִתְּוֵדִין: בְּמִנְחָה בַּיּוֹם טוֹב הָאֲחֵרִין שֶׁלֶפְסַח שֶׁלְרְבִיעִית וְשֶׁלְשִׁבִיעִית

אלהיך", בכל לשון שאתה אומר. וכל אחד ואחד, אומרו בפני עצמו; ואם רצו רבים להתודות באחד, מתודין. ומצותו במקדש, שנאמר "ואמרת לפני ה' אלהיך"; ואם התודה בכל מקום, יצא.

ואד אינו מתודה אלא עד שלא ישאר אצלו אחד מן המתנות, שכן הוא אומר ביהוי "בערתי הקדש מן-הבית...". וערב יום טוב האחרון, היה הפעור; ולמחר מתודין.

ואה, כיצד הוא עושה: אם נשאר אצלו תרומה ותרומת מעשר, נותנה לבוהן; מעשר ראשון, נותנו ללוי; מעשר עני, נותנו לעניים. נשארו אצלו פרות מעשר שני שלודאי, או נטע רבעי, או מעות פדיתן חרי זה מבער אותן, ומשליך לים או שורף; נשאר אצלו מעשר שני שלדמאי, אינו חיב לבערו. נשאר אצלו בפורים, חרי הן מתבערין בכל מקום.

ואו במה דברים אמורים ששורף ומבער, בשנשארו אצלו פרות שאינו יכול לאכלן כלן, קדם שיכנס יום טוב. אבל אם נשאר לו תבשיל שלמעשר שני ונטע רבעי, אינו צריך לבערו שחתבשיל במבער; וכן יין ותבלין, חרי הן במבערין.

ואז פרות שלא הגיעו לעזת המעשרות בשעת הפעור אינן מעכבין אותו להתודות, ואינו חיב לבער אותן. מי שהיו פרותיו רחוקין ממנו, והגיע יום הפעור חרי זה קורא שם למתנות, ומזכה בהן לבעליהן על גב קרקע, או למי שזוכה בהן לבעליהן; ומתודה למחר: שנותנת המטלטלין על גבי קרקע, אינה אלא מתנה שיש בה חזק; אבל אינו יכול להקנות להם המעשרות בחליפין, מפני שנראה במכירה, והמעשרות והתרומות, נאמר בהן נתינה לא מכירה.

ואה, ומנין שאינו יכול להתודות, עד שיוציא כל המתנות שנאמר "בערתי הקדש מן-הבית...": "הקדש" זה מעשר שני ונטע רבעי, הקרויין קדש; "מן-הבית" זו חלה, שהיא המתנה שלפוחנים בבית. "נתתיו ללוי", זה מעשר ראשון; "וגם נתתיו" מכלל שקדמתו מתנה אחרת, והיא תרומה גדולה ותרומת מעשר. "לגר ליתום ולא למנה" זה מעשר עני ולקט שכחה ופאה, אף על פי שאין לקט שכחה ופאה מעכבין את הודוי.

ואה, וצריך להפריש את המתנות על הסדר, ואחר כך יתודה שנאמר "בכל-מצותך, אשר צויתני": הא אם הקדים מעשר שני לראשון, אינו יכול להתודות; נשרף טבלו, אינו יכול להתודות שהרי לא הפריש מתנות, ולא נתן לבעליהן. ובזמן שהיו נותנין מעשר ראשון לפוחנים לא היו מתודין, שנאמר "וגם נתתיו ללוי".

ואי מי שאין לו אלא מעשר שני בלבד מתודה, שעיקר הודוי במעשר הוא; וכן אם לא היה לו אלא בפורים בלבד, מתודה שנאמר "בערתי הקדש", הקדש הראשון שהוא הפורים. אבל מי שאין לו אלא תרומה בפני עצמה, אינו מתודה שאין התרומה טעונה ודוי, אלא בכלל שאר המתנות.

ואה, לא-עברתי ממצותיך שלא הפריש ממין על שאינו מינו, לא מן התלויש על המחבר, ולא מן המחבר על התלויש, ולא מן החדש על הישן, ולא מן הישן על החדש. "ולא שכחתי" שלא שכח מלברכו, ולהזכיר שמו עליו.

ואה, לא-אכלתי באני ממנו" הא אם אכלו באנינה, אינו מתודה. "ולא-בערתי ממנו בטמא" הא אם הפרישו בטמאה, אינו

מתורה. "ולא-נתתי ממונו, למת" שלא לקח ממונו ארון ותכריכין למת, ולא נתנו לאוננים אחרים. "שמעתי, בקול ה' אלהי", שהביאו לבית הבחירה. "עשיתי, ככל אשר צויתני" ששמח ושמח בו, שנאמר "ושמחת בכל-הטוב...".
יא, יג "השקיפה ממועון קדשך מן-השמים...

באשר נשבעת לאבותינו, ארץ זבת חלב ודבש", זו בקשה שיתן טעם בפרות. יא, יד ישראל וממזרים, מתודים; אבל לא גרים ועבדים משחררים מפני שאין להם חלק בארץ, והרי הוא אומר "באשר נשבעת לאבותינו". פוהנים ולויים מתודים שאף על פי שלא חלקו בארץ, יש להם ערי מגרש.

הלכות בפורים עם שאר מתנות פהנה שבבולין

יש בכללן תשע מצוות שמונה מצוות עשה, ואחת מצוות לא תעשה; וזה הוא פסוק: להפריש בפורים ולהעלותן למקדש; שלא יאכל הכהן בפורים חוץ לירושלים; לקרות עליהן; להפריש חלה לפוחה; לתת זרוע ולחנים וקבה לפוחה; לתן לו ראשית הגז; לפדות בכור הבן ולתן פדיונו לפוחה; לפדות פטר חמור ולתן פטר חמור, אם לא רצה לפדותו. ובאור מצוות אלו בפרקים אלו.

הלכות בפורים פרק א

הפנים; ולוג שמן שלמצרע: אלו אין נאכלין אלא במקדש.
א, ד ומה הן החמש שאין נאכלין אלא בירושלים חוץ ושוק שלשלמים, והמורם מן התורה, והמורם מאיל נזיר, ובכור בהמה טהורה, והבפורים: אלו אין נאכלין אלא בירושלים.
א, ה ומה הן החמש שבארץ ישראל התרומה ותרומת מעשר וחתלה, ושלשתן קדש; וראשית הגז ושדה אחזה, ושניהן חלין: אלו אין זוכין בהן מן התורה אלא בארץ ישראל, ואין אוכלין תרומות וחלות שלארץ ישראל, אלא בארץ ישראל.
א, ו ומה הן החמש שזוכין בהן הפוהנים בכל מקום המתנות, ופדיון הבן, ופטר חמור, וגזל הגר, והחרמים; וחמשותן חלין לכל דבר.
א, ז והמתנה שזוכין בה מן המקדש, היא עורות העולות; והוא הדין, לשאר עורות קדשי קדשים כלין לפוהנים.
א, ח השמונה מתנות שאין נאכלין אלא

א, א ארבע ועשרים מתנות פהנה נתנו לפוהנים, וכלן מפרשין בתורה; ועל כלין נכרתה ברית לאהרון. וכל פוחה שאינו מודה בהן אין לו חלק בפהנה, ואין נותנין לו מתנה מהן. וכל האוכל מתנה שיש בה קדשה מהן, מברך אשר קדשנו בקדשתו שלאחרון, וצונו לאכל בה ובה.
א, ב שמונה מתנות מהם אין אוכלין אותן הפוהנים, אלא במקדש לפנים מחומת העזרה; וחמש מתנות אין אוכלין אותן, אלא בירושלים לפנים מחומת העיר; וחמש מתנות אין זוכין בהן מן התורה, אלא בארץ ישראל בלבד; וחמש מתנות זוכין בהן, בין בארץ בין בחוצה לארץ; ומתנה אחת זוכין בה מן המקדש.
א, ג מה הן השמונה שאין נאכלין אלא במקדש בשר החטאת, אחד חטאת העוף ואחד חטאת הבחמה; ובשר האשם, בין תלוי בין ודאי; וזבחי שלמי צבור; ומותר העמר; ושירי מנחות ישראל; ושתי הלחם; ולהם

במקדש בלן קדשי קדשים הן, ואין נאכלין
אלא לזכרי כהנה כמו שיתבאר במקומו;
ובהן נאמר "בל-זכר יאכל אתו".

א, ט החמש שפירושלים קדשים קלים הן,
ונאכלין לזכרים ולנקבות; ובהן נאמר "לך
נתתים ולבניך ולבנותיך אתה, לחק-עולם".
ואף על פי כן אין נתנין אלא לזכרי כהנה,
שחרי לאנשי משמר הן; והכבוד מקריבין
חלב ודמו, ואין מקריב אלא איש.

א, וכן עורות קדשי קדשים, ושדה אחזה,
והחרמים, וגזל הגר אין זוכין בהן אלא אנשי
משמר, כמו שיתבאר; וכן פדיון הבן לזכרי
כהנה, שכן נאמר בו "ונתתה הכסף לאהרן
ולבניו". ופטור חמור, לזכרי כהנה שדין
הכבודות בלן שווה, לזכרים ולא לנקבות.

א, יא הנה למדת שהמתנות שנתנין לנקבות
כזכרים, חמש מתנות תרומה, ותרומת
מעשר, וחלה, ומתנות כהמה, וראשית הגז.
א, יב ומנין אני אומר שראשית הגז נתנת
לכהנת: שחרי נאמר "ראשית הגנה תירשך
ויצטרך, וראשית גז צאנה תתן-לו" מה
ראשית דגן נתנת לנקבות כזכרים, אף
ראשית הגז נתנת לנקבות כזכרים.

א, יג מנו חכמים מתנות אלו על דרך אחרת
ואמרו, עשרים וארבע מתנות כהנה נתנו
לאהרון; ואלו הן עשר במקדש, ארבע
פירושלים, ועשר בגבולין:

הלכות פבורים פרק ב

א, יד עשר במקדש טטאת, וטטאת העוף,
אשם, ואשם תלוי, זבחי שלמי צבור, ולוג
שמן שלמצרע, שתי הלחם, ולחם הפנים,
שירי מנחות, ומותר העמר. ארבע פירושלים
הכבודה, והפבורים, ומורם מתודה ואיל
נזיר, ועורות הקדשים.

א, טו עשר בגבולין תרומה, ותרומת מעשר,
וחלה, וראשית הגז, והמתנות, ופדיון הבן,
ופדיון פטר חמור, שדה חרמים, ושדה אחזה,
וגזל הגר. ולפי חשבון זה, חשב כל המורם
מקדשים קלים מתנה אחת והן חזה ושוק
המורם מפל זבח שלמים, עם הלחם המורם
עמהם אם היה תודה, עם הזרוע המורמת
מאיל נזיר, עם הלחם המורם עמה, עם חזה
ושוק; הואיל ושלשתן שלמים הן, חשב
המורם מהם מתנה אחת.

א, טז כל המתנות שהן תלויות בקרבנות,
תתבאר כל אחת ואחת מהן במקומה
מהלכות הקרבנות; וכן גזל הגר יתבאר
בהלכות גזלה. וכבר בארנו דין שדה אחזה
ודין החרמים בהלכות ערכים, ודין תרומה
ותרומת מעשר בהלכות תרומות.

א, יז ובהלכות אלו, אבאר משפטי המתנות
שאינן תלויות בקרבנות; והן הפבורים,
וחלה, והמתנות, וראשית הגז, ופדיון הבן,
ופטר חמור.

ב, ב אבל עמוז ומזאב, ומצרים ובבל אף על
פי שהן חיבין בתרומה ומעשרות מדבריהם,
אין מביאין מהן בפורים; ואם הביא בפורים
מחוצה לארץ, אינן בפורים.

ב, ג אין מביאין בפורים אלא משבעת המינין
האמורים בשבח הארץ, והם החטים

ב, א מצות עשה להביא בפורים למקדש; ואין
הפבורים נוהגין אלא בפני הבית ובארץ
ישראל בלבד, שנאמר "ראשית, בפורי
אדמתך, תביא, בית ה' אלהיך". ומביאין
בפורים מדבריהם מערי סיוון ועוג ומפוריה,
שהקונה בסוריה בקונה פירושלים.

והשעורים והענבים והתאנים והרמונים והזיתים והתמרים; ואם הביא חוץ משבעת המינים, לא נתקדשו.

ב,ד אין מביאין לא מתמרים שבהרים, ולא מפרות שבעמקים, ולא מזיתי שמן שאינן מן המבחר; אלא מתמרים שבעמקים ומפרות שבהרים, לפי שהן מן המבחר. ואם הביא שלא מן המבחר פגון תמרים שבהרים, ותאנים סוכות ומרקבות, וענבים מאפקות ומעשנות לא נתקדשו.

ב,ה אין מביאין בפורים משקין חוץ מזיתים וענבים בלבד, שנאמר "פרי האדמה"; ואם הביא מושקה, אין מקבלין ממנו. הקרובים לירושלים, מביאין תאנים וענבים לחים; והרחוקים, מביאין אותן גרורות וצמוקים.

ב,ו אין מביאין בפורים קדם עצרת, שנאמר "וחג הקציר בפורי מעשיך". ואם הביא, אין מקבלין ממנו; אלא יניחם שם עד שתבוא עצרת, ויקרא עליהן. וכן אין מביאין בפורים אחר הנחה שהבפורים שבפרו אחר הנחה. הרי הן חשובין משנה הבאה; ויניח אותן עד אחר העצרת.

ב,ז אין מביאין בפורים לא מן החדש על הישן, ולא מן הישן על החדש. כיצד לא יביא מפרות שחנטו קדם חמשה עשר בשבט, על פרות שחנטו אחר חמשה עשר בו.

ב,ח אחד הנוטע ואחד העולה מאליו, שנאמר "בפורי כל-אשר בארצם". ופרות שלשתפין חיבים בפורים, שנאמר "כל-אשר בארצם". הגדל בעציו, אף על פי שהוא נקוב, והגדל בספינה אינו מביא ממנו כל עיקר, שנאמר "בארצם"; אבל מביא מן הגדל בנג ובחרבה.

ב,ט הנוטע אילן בתוך שדהו, והכריכו לתוך שדה חברו או לרשות הרבים, או שהיה נטוע

בשדה חברו או ברשות הרבים, והכריכו בתוך שדהו, או שהיה עיקרו בתוך שדהו והכריך קצתו בתוך שדהו, ודרך הרבים או דרך היחיד מפסקת באמצע בין העיקר והצד המכרך אינו מביא בפורים לא ממה שהוציא ברשות זו, ולא מן הצד שברשות האחרת: שנאמר "בפורי אדמתך", עד שיהיו כל הגדולים מאדמתך.

ב,י נתן לו חברו רשות להכריך בתוך שלו, אפלו לשעה הרי זה מביא. ואם היה האילן סמוך למצר חברו, או נוטה לשדה חברו אף על פי שחיב להרחיק, הרי זה מביא ממנו וקורא: שעל מנת כן, הנחיל יהושוע את הארץ.

ב,יא האריסין, והחוכרין, ובעלי זרוע שאונסין את הפעלים ולוקחין ארצותם מן בפחות, והגוזלנין אינן מביאין בפורים, ואפלו נתיאשו הפעלים: שנאמר "בפורי אדמתך".

ב,יב הקונה אילן אחד בתוך שדה חברו אינו מביא, לפי שאין לו קרקע. והקונה שלוש אילנות, יש לו קרקע; ואף על פי שאין לו אלא האילנות בלבד, הרי הוא כמי שקנה קרקע. קנה אילן אחד וקרקעו, הרי זה מביא. ב,יג חלוקת פרות תלושין, ולקח הקרקע הרי זה מביא בפורים, שהרי יש לו קרקע ופרותיה. מכר לו פרות חוץ מן הקרקע, אפלו מחברים מוכר אינו מביא, שהרי אין לו פרות; ולקח אינו מביא, שהרי אין לו קרקע. חזר המוכר ולקח הפרות מן חלוקת הרי זה מביא, שהרי יש לו קרקע ופרותיה.

ב,יד המוכר שדהו לגוי, וחזר ולקחה ממנו הרי זה מביא ממנה בפורים מן התורה: שאינה נפקעת מן המצוות בקנין הגוי, כמו שבארנו. ואשרה שבטלה אין מביאין ממנה

בפורים, שהבפורים בקדשי מקדש הן.

בטו הבפורים אין להם שעור מן התורה, אבל מדבריהם צריך להפריש אחד מששים; וחרוצה לעשות כל שדהו בפורים, עושה. הפריש בפוריו, וחזר והוסיף עליהן, או עטרן חרי התוספת בפורים.

בטו במה דברים אמורים, בשחביא מארץ ישראל; אבל אם הביא מעבר הירדן, או מסוריה אין תוספת הבפורים בפורים. ואם על פי שאינה בפורים, אינה נאכלת אלא בטרה. ואין מעטרין את הבפורים בכל מקום, אלא משבעת המינים.

ביו פיצד מפרישין הבפורים: יורד אדם לתוף שדהו ורואה תאנה שבפרה, אשכול שבפר, רמון שבפר קושרן בגמי, ואומר חרי אלו בפורים; והן נעשים בפורים במחבר, משקרא להם שם, ואם על פי שעדין לא בשלו כל צרפן. ומשיגמרו ויתלש אותן מן הקרקע, אינו צריך לחזר ולקרוא להם שם.

ביח לא הפרישן במחבר, ולא קרא להם שם, ותלש את הפרות חרי זה מפריש אחר שנתלשו. ואם נטמאו הפרות פלן, אינו מפריש בפורים בטמאה; אלא מפריש מן הטהור על הטמא, לכתחלה. ואם אין לו פרות אחרות להפריש מהן יראה לי שאינו מפריש בטמאה, שאין מפרישין לאבד. וכן יראה לי שהבפורים שנטמאו אינו מסיק בהן התנור בתרומה טמאה, מפני שהן בקדשי מקדש.

ביט המפריש בפוריו, ונמקו או נבזזו או אבדו או שנגנבו או שנטמאו חייב להפריש אחרים תחתיהם: שנאמר "תביא, בית ה' אלהיך" מלמד שהוא חייב באחריותו, עד שיביאם לתר הבית.

בכ המפריש בפוריו להעלותן בידו לירושלים, לא ישלחם ביד שליח; ואם לקטן מכתחלה על מנת לשלחם ביד שליח, חרי זה מתר לשלחם.

הלכות בפורים פרק ג

בהלכות תרומה.

ג,ד וכן אם אכלן הכוהן בירושלים, קדם הנחה בעזרה לוקח מן התורה, פמי שאכלן בחוץ: לפי שהן טעונין הנחה בעזרה, שנאמר "והנחתו, לפני מנחת ה' אלהיך". ומשמניחן המביא אותן בעזרה התרו לכוהן, ואם על פי שעדין לא התודה עליהן: שאין תקריאה מעפכת אכילתן. ובפורים שיצאו חוץ למחצתן וחזרו, מתרין באכילה.

ג,ה אכילת בפורים, באכילת תרומה לכל דבר. ויתר בפורים שהן אסורין לאונן, וטעונין הבאת מקום; וכוהן טהור שאכל בפורים טמאים לוקח, בשם שלוקח ישראל טהור שאכל מעשר שני שנטמא: מה שאין

ג,א הבפורים נתנין לאנשי משמר, והן מחלקים אותן ביניהן בקדשי המקדש. וכבר בארנו, שהן קרויין תרומה; ולפיכך זר שאכל בפורים בכל מקום, חייב מיתה בידי שמים והוא שיאכל אותן, מאחר שנכנסו לחומת ירושלים.

ג,ב היו מקצתן בפנים, ומקצתן בחוץ זה שבפנים, חייבין עליו מיתה; וחרי הוא הקדש לכל דבריו. וזה שבחוץ, חרי הוא פחלין לכל דבריו.

ג,ג כוהן שאכל בפורים חוץ לירושלים, מאחר שנכנסו לפנים מן החומה לוקח מן התורה: שנאמר "לא-תוכל לאכל בשעריך... ותרומת ידך", והם הבפורים כמו שבארנו

באן בתרומה.

ג,ו ומנין שהפבורים אסורין לאונן: שחרי נאמר בהן "ושמחת בכל-הטוב" מפלל שהוא חיב לאכלן בשמחה, לא באנינות. והאובלן באנינות, מפין אותו מפת מרדות.

ג,ז הפבורים טעונין בלי, שנאמר "ושמת בטנא"; ומצוה מן המבחר, להביא כל מין ומין בכלי בפני עצמו. ואם הביא בכלי אחד, יצא: ולא יביאם בערבוב אלא שעורים מלמטה, וחטים על גביהן, וזיתים על גביהן, ותמרים על גביהן, ורמונים על גביהן, ותאנים למעלה מן הפל; ויהיה דבר אחר מפסיק בין מין ומין, כגון הוצין וחלה, או עליון וכיוצא בהן. ומקוה לתאנים, אשכולות שלענבים מבחויין.

ג,ח הביאם בכלי מתכות נוטל הכוהן הפבורים, וחוזר תכלי לבטלו. ואם הביאם בסלים שלערכה וחלה וכיוצא בהן, חרי הפבורים והסלים לכוהנים; ואם נטמאו הפבורים, אין הסלים לכוהנים.

ג,ט כשהיו מביאין את הפבורים, היו מביאין בידם תורין ובני יונה; וכן היו תולין מצדי הסלים תורין ובני יונה, כדי לעטר את הפבורים. אלו שעם הסלים, היו קרבים עולות; ואלו שבידיהן, היו נתנין לכוהנים.

ג,י מצות עשה להתודות על הפבורים במקדש, בשעה שמביאם מתחיל וקורא "הגדתי היום לה' אלהיה, פי-באתי אל-הארץ, אשר נשבע ה' לאבותינו..."; "ארמי אבד אבי...". עד שגומר כל הפרשה, עד "אשר-נתתה לי, ה'". ואין קורין אותה אלא בלשון הקדש שנאמר "וענית ואמרת", בלשון הזאת.

ג,יא בראשונה, כל מי שהיה יודע לקרות, קורא; וכל מי שאינו יודע לקרות, מקריין

אותו: נמנעו אלו שאין יודעין לקרות מלהביא, כדי שלא יבלמו. התקינו בית דין שיהיו מקריין את מי שהוא יודע, כמי שאינו יודע.

ג,יב המביא את הפבורים יש לו רשות לתנם לעבדו וקרובו בכל הדרך, עד שמגיע לחר הבית. הגיע לחר הבית נוטל הסל על פתפו הוא בעצמו, ואפלו היה מלך גדול בישראל; ונכנס עד שמגיע לעזרה, וקורא ועודהו הסל על פתפו, "הגדתי היום לה' אלהיה, פי-באתי אל-הארץ, אשר נשבע ה'...". ומזריד הסל מעל פתפו, ואוחז בשפתיו; והכוהן מניח את ידיו תחתיו ומניח, וקורא "ארמי אבד אבי, ויירד מצרימה..." עד שגומר. ומניחו בצד המזבח בקרן דרומית מערבית, בדרומה שלקרן; וישתחוה, ויצא.

ג,יג ומנין שהפבורים טעונין תנופה שנאמר "ולקח הכהן הטנא, מידה", לרבות הפבורים לתנופה. ובשם שטעונין תנופה, כך טעונין קרבן שלמים ושיר: שנאמר בהן "ושמחת בכל-הטוב", ולחלן הוא אומר ברגלים "ושמחת, בחגה" מה שמחת חג בשלמים, אף באן בשלמים. ואין הקרבן מעפב. ואימתי קוראין בשיר עליהן פשיגוע לעזרה, מתחילין היו הלויים וקוראין "ארומוה ה', פי דליתני". ג,יד הפבורים טעונין לינה. פיצד: הביא בפוריו למקדש, וקרא, והקריב שלמיו לא יצא באותו היום מירושלים, לחזר למקומו; אלא ילין שם ויחזר למחר לעירו, שנאמר "ופנית בבקר, וחלכת לאחליך" כל פונות שאתה פונה מן המקדש פשתבוא לו, לא יהיו אלא בבקר.

ג,טו נמצאת אומר, שהפבורים טעונין שבועה דברים הבאת מקום, בכלי, וקריאה, וקרבו, ושיר, ותנופה, ולינה שם בירושלים.

הלכות בפורים פרק ד

ואינו קורא, שקננין הפרות אינו פקננין הגוף. אבל מביא אדם מנכסי אשתו בפורים, וקורא אף על פי שאין לו גוף הקרקע, שנאמר בהן "אשר נתן-לך ה' אלהיך ולביתך": אף על פי שמטה אשתו אחר שהפריש, והוא בדרך מביא וקורא.

ד,ו המוכר שדהו או שמכר אילנות וקרקעו, בזמן שהיובל נוחג חרי זה מביא וקורא ביובל ראשון בלבד, שעדיין לא סמכה דעתו שלמוכר שתחזור לו הקרקע; אבל אם חזר ומכרה ביובל שני, חרי זה מביא ואינו קורא שפכר סמכה דעתו שאין לו אלא הפרות, וקננין פרות אינו פקננין הגוף.

ד,ז הפריש בפורים וחלה, וחרי הוא מספן זה שראוי לירשו מביא, ואינו קורא. הפריש בפוריו, ושלחן ביד אחר, ומת השליח בדרך אף על פי שחזר הוא והביאו, אינו קורא: שנאמר "ולקחת... ובאת", עד שתהיה לקיחה והבאה באחד.

ד,ח הפריש בפוריו, ואברו קדם שניגיע להר הבית, והפריש אחרים תחתיהם מביא השניים, ואינו קורא: לפי שאינו יכול לומר "את-ראשית כל-פרי האדמה", לפי שאינן ראשית. ואלו השניים, אין חיבים עליהן המש בפורים. הביא בפוריו, ונטמאו בעזרה נזפין אותם שם, ואינו קורא.

ד,ט הביא בפוריו מאחד מן המינים, וקרא וחזר והביא בפורים ממין אחר אינו קורא עליהן: שנאמר "הגדתי היום לה' אלהיך" פעם אחת בשנה הוא מגיד, ואינו מגיד וחזר ומגיד בשנה אחת.

ד,י הפריש בפוריו, ויבש המעין, או שנקצין האילן מביא ואינו קורא: לפי שזה פמי שאין

ה,א כל המביא בפורים, טעון קרבן ושיר ותנופה ולינה; אבל הודוי אינו שווה בכל לפי שיש שחיבין להביא בפורים, ואינן קוראין עליהם. ואלו מביאין, ולא קוראין: האשה; והטמטום והאנדרגינום לפי שהן ספק אשה, ואין יכולין לומר "אשר-נתתה לי, ה'".

ד,ב וכן האפטרופין והעבד והשליח אינן קוראין, לפי שאינן יכולין לומר "אשר-נתתה לי, ה'". אבל הגר מביא וקורא לפי שנאמר לאברהם "אב-המון גוים נתתיה", חרי הוא אב כל העולם כלו שנכנסין תחת פני השכינה, ולאברהם היתה השבועה תחלה, שירשו בניו את הארץ. וכן בוחנים ולויים מביאין וקוראין, מפני שיש להן ערי מגרש.

ד,ג הקונה שני אילנות בתוך שלתברו מביא ואינו קורא, לפי שהדבר ספק אם יש לו קרקע או אין לו. וכיצד עושה: מקדיש אותם תחלה לבדק הבית מפני שהן ספק חליו, ואין מכניסין חליו לעזרה; והבוחן פודה אותן מיד החקדש, ואחר כך אוכלן. ומפריש מהן תרומה ומעשרות, מפני שהן ספק חליו; ונותן מעשרות שלחן לבוהנים, שמא בפורים הם ואסורין לזרים. ואינו מביא אותן בעצמו, אלא משלח אותן ביד שליח כדי שלא תעכב אותן הקריאה מלאכלן: שכל שאינו ראוי לקריאה מפני הספק, הקריאה מעכבת בו.

ד,ד הפריש בפוריו, ומכר את שדהו מביא ואינו קורא: שאינו יכול לומר "אשר-נתתה לי, ה'", שחרי אין לו. וחלוקת אינו חיב להפריש בפורים אחרים מאותו המין, שפכר הפריש ממנו מוכר; ואם הפריש, מביא ואינו קורא. אבל ממין אחר, מפריש ומביא וקורא. ד,ה המוכר את שדהו לפרות חלוקת מביא

אֶלְהִינוּ.

ד, יד וְהַשׁוֹר הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם, וְקָרְנוֹ מִצְפוֹת זָהָב; וְעֹטְרָה שְׁלִזִית בְּרֹאשׁוֹ, לְהוֹדִיעַ שְׁהַכְּבוֹרִים מִשְׁבַּעַת הַמִּזְבֵּיךְ. וְהַחֲלִיל מִכָּה לְפָנֵיהֶם, עַד שֶׁהֵם מִגִּיעֵיךְ קָרוֹב לִירוּשָׁלַיִם. וְהֵם הוֹלְכִין בְּכָל הַדֶּרֶךְ, וְקוֹרְאִין "שְׁמַחְתִּי, בְּאֲמָרִים לִי בֵּית ה' נִלְךְ"; וְלֹא הָיוּ מְחַלְכִין כֹּל הַיּוֹם, אֲלָא שְׁתֵּי יָדוֹת בְּלִבָּד.

ד, טו הַגִּיעֵיךְ קָרוֹב לִירוּשָׁלַיִם, שְׁלַחוּ לְפָנֵיהֶם שְׁלוּחִין לְהוֹדִיעַ לְאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם. וְעֹטְרוֹ אֶת בְּכוֹרֵיהֶם, וּפְרָפְסוֹ אוֹתָן; וְאִם הָיָה לָהֶם לַח וְיָבֵשׁ, מִרְאִין אֶת הַלַּח מִלְּמַעְלָה. וְהַפְּחוֹת וְהַסְּגָנִים וְהַגְּזָפְרִים, יוֹצְאִין לְקִרְאָתָן מִירוּשָׁלַיִם לְפִי הַבָּאִים הֵם יוֹצְאִין: אִם בָּאוּ אֲנָשִׁים הַרְבֵּה, יוֹצְאִין לְקִרְאָתָן רַבִּים; וְאִם מְעַט, מְעַט. וּבְשׂוֹפְכָנְסוֹ כֵּלָן בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם, יִתְחִילוּ לְקִרְוֹת "עֲמֻדוֹת, הָיוּ רַגְלֵינוּ בְּשַׁעְרֶיךָ, יְרוּשָׁלַיִם".

ד, טז כֹּל בְּעֵלֵי אֲמֻנִיּוֹת שְׁבִירוּשָׁלַיִם, עוֹמְדִין לְפָנֵיהֶן וְשׂוֹאֲלִין בְּשִׁלּוֹמָן, אַחֲיֵנוּ אֲנָשִׁי מִקּוֹם כְּלוּנִי, בָּאתֶם בְּשִׁלּוֹם; וְהֵם מְחַלְכִין בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם, וְהַחֲלִיל מִכָּה לְפָנֵיהֶם עַד שֶׁהֵם מִגִּיעֵיךְ לְחַר הַבַּיִת.

ד, יז הַגִּיעֵיךְ לְחַר הַבַּיִת, נָטַל כֹּל אֶחָד וְאֶחָד סֹלוֹ עַל כַּתְּפוֹ וְאָמְרִין "חֲלָלוּ-יָהּ: חֲלָלוּ-אֵל בְּקֹדֶשׁוֹ..." עַד "כֹּל הַנְּשָׁמָה, תִּחְלַל יָהּ: חֲלָלוּ-יָהּ; וְהֵם מְחַלְכִין בְּחַר הַבַּיִת, וְקוֹרְאִין עַד שֶׁמִּגִּיעֵיךְ לְעֶזְרָה. הַגִּיעֵיךְ לְעֶזְרָה, דְּבָרוּ חֲלוּיִים בְּשִׁיר "אֲרוֹמְמֶךָ ה', כִּי דִלִּיתְנִי..."

הַלְבוֹת בְּכוֹרִים פָּרָק ה'

הָעִיסָה; וְהַעוֹשָׂה כֹּל עִיסָתוֹ חֲלָה, לֹא עָשָׂה כְּלוֹם עַד שֶׁיִּשְׁיֵר מִקְצֵת. הֵב וּמַדְבִּירֵי סוֹפְרִים שְׁמַפְרִישִׁין אֶחָד מִעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה מִן הָעִיסָה, כְּדִי שִׁיְהִיָּה כָּהֵן

לוֹ קָרְקַע, שְׁחָרֵי אֲבֹדָה. הַמְבִיא בְּכוֹרִים מֵאַחַר חֹג הַסְּפוֹת, וְעַד חֲנֻכַּה אַף עַל פִּי שְׁהַפְרִישִׁין קֹדֶם הַחֹג, מְבִיא וְאִינוּ קוֹרְאִים: שְׁנֹאֲמַר "וְשִׂמְחָתָ בְּכָל-הַטּוֹב", וְאִין קְרִיָּאָה אֲלָא בְּשַׁעַת שְׂמִיחָה מִחֹג הַשְּׁבוּעוֹת וְעַד סוֹף חֹג הַסְּפוֹת. וְשָׂאֵר כֹּל הַמְבִיאִין חוּץ מֵאֵלֵינוּ מְבִיאִין, וְקוֹרְאִין.

ד, יא הַכְּבוֹרִים, וְהַתְּרוּמוֹת, וְהַחֲלָה, וְהַקָּרֶן וְהַחֲמֹשׁ, וּמִתְנֻנּוֹת בְּהִמָּה הֵם נִכְסֵי הַכּוֹהֵן; יִשׁ לֹא לְקִנּוֹת מִחוּץ עֲבָדִים וְקָרְקַעוֹת וּבְהִמָּה טִמְאַה, וּבְעַל חוֹב נוֹטֵלִין בְּחוּבוֹ, וְהַאֲשָׁה בְּכַתְּבָתָהּ, וְקוֹנָה בְּהֵן סֵפֶר תּוֹרָה: אַף עַל פִּי שְׁהַכְּבוֹרִים וְהַתְּרוּמוֹת, אֲסוּרִין לְהֵאֱכֹל לְזָרִים. ד, יב אַף עַל פִּי שְׁהַכְּבוֹרִים עוֹלִין בְּאֶחָד וּמֵאַה, כְּתוּמָה אִם נִתְעַרְבוּ בְּחֲלִין בִּירוּשָׁלַיִם, אוֹסְרִין בְּכָל שְׁחֵן בְּמִינָם כִּמְעַשֵּׂר שְׁנִי: שֶׁהוּא מִקּוֹם אֲכִילָתָן, עָשׂוּ אוֹתָן כְּדָבָר שִׁישׁ לוֹ מִתִּירִין. וְאַף עַל פִּי שְׁהַכְּבוֹרִים אֲסוּרִין לְזָרִים, אַף בִּירוּשָׁלַיִם חָרִי הֵן אוֹסְרִין בְּכָל שְׁחֵן. אֲפִלּוֹ זֶרַע הַכְּבוֹרִים, אַחַר שֶׁנִּכְנְסוּ לִירוּשָׁלַיִם חָרִי הַגְּדוּלִין אֲסוּרִין; וְאוֹסְרִין בְּכָל שְׁחֵן, אִם נִתְעַרְבוּ בִּירוּשָׁלַיִם. אֲבָל הַזֶּרַע בְּכוֹרִים, קֹדֶם שֶׁיִּכְנְסוּ לִירוּשָׁלַיִם הַגְּדוּלִין חֲלִין.

ד, יג כִּי צָד מְעַלִּין אֶת הַכְּבוֹרִים: כֹּל הַעֲוִרוֹת שְׁבִימְעָמָה, מִתְּכַנְסוֹת לְעִירוֹ שְׁלִמְעָמָה, כְּדִי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ יְחִידִים, שְׁנֹאֲמַר "בָּרֵב-עִם הַדֶּרֶת-מִלְךְ". וּבָאִים וְלָנִים בְּרַחוּבָה שְׁלִעִיר, וְלֹא יִכְנְסוּ לְבָתִּים מִפְּנֵי אֲהֵל הַטְּמֵאָה; וּבְשַׁחַר הַמְּבִנָּה אוֹמַר, "קוֹמוּ וְנַעֲלָה צִיּוֹן, אֵל-ה' "

הֵא מִצְוֹת עָשָׂה לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה מִן הָעִיסָה לְכוֹהֵן, שְׁנֹאֲמַר "רֵאשִׁית, עָרְסַתְכֶם חֲלָה, תְּרִימוֹת תְּרוּמָה". וְרֵאשִׁית זֶה, אִין לָהּ שְׁעוֹר מִן הַתּוֹרָה אֲפִלּוֹ הַפְּרִישׁ בְּשַׁעְרָה, פֶּטֶר אֶת

כְּדֵי מִתְנַה לְבוֹחַן שְׁנֵאמַר "תִּתֶן-לוֹ", תֵּן לוֹ דָּבָר הָרְאוּי לְתַנּוּ מִתְנַה. וְהִנְחַתוֹם הָעוֹשֶׂה לְמִכָּר בְּשׂוּק, מִפְּרִישׁ אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה לְפִי שְׁעִיסָתוֹ מִרְבָּה, יֵשׁ בְּשַׁעוֹר זֶה כְּדֵי מִתְנַה.

הֵג הָעוֹשֶׂה עִיסָה לְמִשְׁתָּה בְּנוֹ אֵף עַל פִּי שְׂחִיָּה מִרְבָּה מִפְּרִישׁ אֶחָד מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה, שְׂחִיָּה לְחֶלֶק בְּעִיסַת בַּעַל הַפִּית. וְהִנְחַתוֹם שְׁעִישָׁה עִיסָה קִטְנָה מִפְּרִישׁ אֶחָד מִשְׁמוֹנֶה וְאַרְבָּעִים, שְׂחִיָּה לְחֶלֶק בְּעִיסַת הִנְחַתוֹם.

הֵד נְטִמַּאת הָעִיסָה, בְּשׂוּגַג אוֹ בְּאַנְס מִפְּרִישׁ אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה; וְאִם טְמֵאָה בְּזוֹן מִפְּרִישׁ אֶחָד מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה, כְּדֵי שְׂחִיָּה יִהְיֶה חוֹטֵא נֶשְׁכָּר. וְחֻלָּה טְמֵאָה לְבוֹחַן לְחֶסְקָה, בְּתַרוּמָה טְמֵאָה.

הֵה אֵין תִּיבִין בְּחֻלָּה מִן הַתּוֹרָה אֵלָּא בְּאַרְצֵי בְּלָבָד, שְׁנֵאמַר "בְּאַכְלֶכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ"; וּבְזִמְן שְׂכַל יִשְׂרָאֵל שָׁם, שְׁנֵאמַר "בְּבִאֲכֶם" בִּיאַת בְּלֶכֶם, וְלֹא בִיאַת מִקְצַתְכֶם. לְפִיפֶד חֻלָּה בְּזִמְן הַזֶּה, אֵפְלוּ בִימֵי עֲזָרָא, בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָה אֵלָּא מִדְּבַרְיָהֶם, כְּמוֹ שְׂבַאֲרֵנוּ בְּתַרוּמָה.

הֵו פְּרוֹת חוֹצֵה לְאַרְצֵי שְׁנַכְנְסוּ לְאַרְצֵי, תִּיבִין בְּחֻלָּה; וּפְרוֹת הָאָרֶץ שְׂיִצְאוּ לְחוֹצֵה לְאַרְצֵי, פְּטוּרִין: שְׁנֵאמַר "אֲשֶׁר אָנִי מֵבִיא אֶתְכֶם, שְׂמֵחַ" שְׂמֵחַ אֶתְם תִּיבִין, בִּין עַל פְּרוֹת הָאָרֶץ בִּין עַל פְּרוֹת חוֹצֵה לְאַרְצֵי.

הֵז מִפְּרִישֵׁי חֻלָּה בְּחוֹצֵה לְאַרְצֵי מִדְּבַרֵי סוֹפְרִים, כְּדֵי שְׂחִיָּה תִּשְׁתַּבַּח תּוֹרַת חֻלָּה מִיִּשְׂרָאֵל. וְאֵין מְבִיאֵין חֻלָּת חוֹצֵה לְאַרְצֵי לְאַרְצֵי, בְּשֵׁם שְׂאֵין מְבִיאֵין תְּרוּמָה וּבְכּוּרִים מִשָּׁם; וְאִם הֵבִיא מִנִּיחַ אֹתָהּ עַד עָרֵב הַפֶּסַח, וְתִשְׂרַף בְּתַרוּמָה.

הֵח שְׂלוּשָׁה דִּינִין לְחֻלָּה, בְּשְׂלוּשׁ אַרְצוֹת: כָּל הָאָרֶץ שְׂחִיָּה לְפִי עוֹלֵי בְּכָל עַד בְּזִיב

מִפְּרִישֵׁי בְּהַ חֻלָּה אֶחָת בְּשַׁעוֹר, וְהִיא נְאֻכְלָת לְבוֹחֵי.

הֵט וְשָׂאֵר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׂחִיָּה לְפִי עוֹלֵי מִצְרַיִם וְלֹא חֻלָּה לְפִי עוֹלֵי בְּכָל, שְׂחִיָּה מְבִיב וְעַד אֲמָנָה מִפְּרִישֵׁי בְּהַ שְׂחִיָּה חֻלָּת: הָאֶחָת נִשְׂרָפָה, וְהָאֶחָת נְאֻכְלָת. וּמִפְּנֵי מַה מִפְּרִישֵׁי בְּהַ שְׂחִיָּה חֻלָּת: מִפְּנֵי שְׂחִיָּה הָרֵאשׁוֹנָה טְמֵאָה שְׂחִיָּה לֹא נִתְקַדְּשָׁה אֹתָהּ הָאָרֶץ בִּימֵי עֲזָרָא, וְקִדְּשָׁה רֵאשׁוֹנָה בְּטֻלָּה מִשְׁגָּלוֹ; וְהוֹאִיל וְהִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִפְּרִישֵׁי בְּהַ חֻלָּה אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה, וְשׂוֹרְפִין אֹתָהּ.

הֵי וּמִפְּרִישֵׁי חֻלָּה שְׂנִיָּה, וְנוֹתֵנִין אֹתָהּ לְבוֹחַן לְאֻכְלָה כְּדֵי שְׂחִיָּה יִשְׂרָאֵל, תְּרוּמָה טְהוֹרָה נִשְׂרָפָה: שְׂחִיָּה נִשְׂרָפָה הָרֵאשׁוֹנָה, אֵף עַל פִּי שְׂחִיָּה נְטִמַּאת טְמֵאָה יְדוּעָה לְכָל. וְזוֹ חֻלָּת, אֵין לָהּ שַׁעוֹר; אֵלָּא כָּל הַרוֹצֵה, מִפְּרִישׁ מִפְּנֵי שְׂחִיָּה מִדְּבַרְיָהֶם.

הֵיא וְכָל הָאָרֶץ שְׂמֵאֲמָנָה וְלַחוּץ, בִּין בְּסוּרֵיהָ בִּין בְּשָׂאֵר הָאֲרָצוֹת מִפְּרִישֵׁי שְׂחִיָּה חֻלָּת: אֶחָת לְשִׂרְפָה, כְּדֵי שְׂחִיָּה יִשְׂרָאֵל תְּרוּמָה טְמֵאָה נְאֻכְלָת; וְאֶחָת לְאֻכְלָה, כְּדֵי שְׂחִיָּה תִּשְׁתַּבַּח תּוֹרַת חֻלָּה מִיִּשְׂרָאֵל. וְהוֹאִיל וְזוֹ מִדְּבַרְיָהֶם, מוֹטֵב לְרֵבּוֹת בְּנֵאֻכְלָת; לְפִיפֶד שְׂלִשְׁרָפָה, אֵין לָהּ שַׁעוֹר אֵלָּא כָּל שְׂחִיָּה, וְשְׂלִשְׁאֻכְלָה, אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה. וְזוֹ שְׂלִשְׁאֻכְלָה, מִתְּרַת לְזָבִים וְלְזָבוֹת; וְאֵין צָרִיךְ לִזְמַר לְשָׂאֵר טְמֵאִים.

הֵיב בְּזִמְן הַזֶּה שְׂאֵין שָׁם עִיסָה טְהוֹרָה, מִפְּנֵי טְמֵאָת הַמַּת מִפְּרִישֵׁי חֻלָּה אֶחָת בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה, וְשׂוֹרְפִין אֹתָהּ, מִפְּנֵי שְׂחִיָּה טְמֵאָה; וְיֵשׁ לָהּ שָׁם עִיקָר מִן הַתּוֹרָה. וּמִפְּנֵי עַד אֲמָנָה מִפְּרִישֵׁי שְׂנִיָּה לְבוֹחַן לְאֻכְלָה, וְאֵין לָהּ שַׁעוֹר: כְּשִׂחִיָּה הַדָּבָר מִקְדָּם.

ה, יג חלת חוצה לארץ אף על פי שהיא טמאה הואיל ועיקר חיוביה מדבריהם אינה אסורה באכילה, אלא על פוחן שטמאה יוצאה עליו מגופו: והם בפעלי קראיו, וזבים, וזבות, ונדות, ויולדות, ומצרעין. אבל שאר הטמאים במגע הטמאות, אפלו טמאי מת מתירים לאכלה.

ה, יד לפיכך אם היה שם פוחן קטן בחוצה לארץ, בין בסוריה בין בשאר ארצות, ורצה להפריש חלה אחת מפריש אחד מארבעים ושמזונה; והיא נאכלת לקטן שעדין לא ראה קרי, או לקטנה שעדין לא ראת נדה. ואינו צריך להפריש שניה לאש.

ה, טו וכן אם היה שם פוחן גדול שטבל משכבת זרעו, או מזיבתו אף על פי שלא העריב שמשו, ואף על פי שהוא טמא מת חרי זה מתר לאכל החלה הראשונה, ואינו צריך להפריש שניה בחוצה לארץ.

ה, טז כל המפריש חלה מברך תחלה, אשר קדשנו במצותיו וצונו להפריש חלה, בין בארץ, בין בחוצה לארץ; בשם שהוא מברך על הפחורה, כך הוא מברך על הטמאה. לפיכך אין האיש הערם מפריש חלה, שאינו יכול לברך; אבל האשה הערמה שישבה וכל פניה טוחות בקרקע, מברכת ומפרשת חלה.

ה, יז הנדה וכיוצא בה, מברכת ומפרשת חלת חוצה לארץ שאינה מזהרת על מגעה, אלא על אכילתה. ואם היה שם פוחן קטן, או פוחן שטבל, שהיא מתרת לו לאכילה, כמו שפארנו חרי זה מתר לאכלה עם חזר על שלחן אחד: לפי שאינה מרמעת, ואפלו נתערבה שוזה בשוזה. ונותנין אותה לכוהן עם הארץ, מפני שהיא טמאה באויר ארץ העמים. ואין בה משום פוחן המסייע במתנותיו, שהוא אסור. ואם רצה לאכל תחלה, ואחר כך יפריש תחלה בחוצה לארץ מתר, שאין עיקרה אלא מדבריהם.

ה, יח תחלה נקראת תרומה. לפיכך אינה נטלת אלא מן המקף, בתרומה; ואינה נטלת מן הפחור על הטמא, לכתחלה. וכל שאמרנו בתרומה, לא יתרם ואם תרם אינה תרומה כך בחלה. וכל שאינו אוכל תרומה, אינו אוכל חלה; וכל האוכל תרומה, אוכל חלה. הסומה והשפור, מפרישין חלה לכתחלה שאין בעיסה רע ויפה, כדי שיכינו ויפרישו מן היפה.

ה, יט חלוקת מן הנחתום מפריש מן החמה על הצוננת ומן הצוננת על החמה, אפלו מדפוסין הרבה.

<p>9</p> <p>ראשון</p>	<p>ג</p> <p>3</p>	<p>מז לעומר, שלשת ימי הגבלה</p> <p>עלות השחר _____ 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:29 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:16 שקיעה _____ 7:43 צה"כ _____ 8:02 בבלי: ב"מ קב • ירושלמי: פסחים כג • תוספתא: עבודה זרה ח ב"ך: ישעיה ו-יא • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי</p>
<p>10</p> <p>שני</p>	<p>ד</p> <p>4</p>	<p>מז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:06 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:52 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:16 שקיעה _____ 7:44 צה"כ _____ 8:03 בבלי: בבא מציעא קג • ירושלמי: פסחים כג • תוספתא: עבודה זרה ח ב"ך: ישעיה יב-יג • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי יא</p>
<p>11</p> <p>שלישי</p>	<p>ה</p> <p>5</p>	<p>ערב שבועות, מט לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:06 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:53 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:17 שקיעה _____ 7:44 צה"כ _____ 8:03 בבלי: בבא מציעא קד • ירושלמי: פסחים כד • תוספתא: הוריות א ב"ך: ישעיה די-טו • רמב"ם: בכורים א</p>
<p>12</p> <p>רביעי</p>	<p>ו</p> <p>6</p>	<p>א דשבועות, יזכור</p> <p>עלות השחר _____ 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:06 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:53 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:17 שקיעה _____ 7:44 צה"כ _____ 8:03 בבלי: בבא מציעא קה • ירושלמי: פסחים כה • תוספתא: הוריות ב ב"ך: ישעיה טז-יז • רמב"ם: בכורים ב</p>
<p>13</p> <p>חמישי</p>	<p>ז</p> <p>7</p>	<p>אסרו חג</p> <p>עלות השחר _____ 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:06 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:53 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:17 שקיעה _____ 7:45 צה"כ _____ 8:04 בבלי: בבא מציעא קו • ירושלמי: פסחים לו • תוספתא: קרבנות א ב"ך: ישעיה יח-יט • רמב"ם: בכורים ג</p>
<p>14</p> <p>ששי</p>	<p>ח</p> <p>8</p>	<p>עלות השחר _____ 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:06 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:53 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:17 שקיעה _____ 7:45 צה"כ _____ 8:04 בבלי: בבא מציעא קז • ירושלמי: פסחים לז • תוספתא: קרבנות ב ב"ך: ישעיה כ-כא • רמב"ם: בכורים ד</p>
<p>15</p> <p>שב"ק</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>נשא, פרק א</p> <p>עלות השחר _____ 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:06 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:53 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:17 שקיעה _____ 7:45 צה"כ _____ 8:04 בבלי: בבא מציעא קח • ירושלמי: פסחים לח • תוספתא: קרבנות ג ב"ך: ישעיה כב-כג • רמב"ם: בכורים ה</p>

יבנאל	ח'פה	ת"א	ירושלים	הדלקת הנרות
7:05	7:17	7:25	7:04	

יבנאל	ח'פה	ת"א	ירושלים	מוצ"ח ר"ת
8:30	8:32	8:30	8:28	
8:59	9:01	9:00	8:57	

יבנאל	ח'פה	ת"א	ירושלים	הדלקת הנרות
7:06	7:18	7:27	7:05	

יבנאל	ח'פה	ת"א	ירושלים	מוצ"ש ר"ת
8:31	8:33	8:32	8:29	
9:00	9:02	9:01	8:58	

**בְּמִי אֲתָהּ מוֹצֵא סְדְרֵי תוֹרָה בְּמִי שְׁמֹשְׁפִים וּמַעֲרִיב עֲלֵיהֶם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ
 וּמִשְׁחִיר אֶת פְּנֵי עֲלֵיהֶם בְּעוֹרֵב וּמִשִּׁים עֲצָמוֹ אֲכָזְרִי עַל בְּנֵי פְעוֹרֵב.
 (סְפָר הַמִּדּוֹת אוֹת לְמוֹד סִימָן צ"א)**